

GÖTEBORGS UNIVERSITET

Det här verket har digitaliserats i ett samarbete mellan Litteraturbanken och universitetsbiblioteken i Göteborg, Lund, Umeå och Uppsala.

Alla tryckta texter är OCR-tolkade till maskinläsbar text. Det betyder att du kan söka och kopiera texten från dokumentet. Vissa äldre dokument med dåligt tryck kan vara svåra att OCR-tolka korrekt vilket medför att den tolkade texten kan innehålla fel.

Därför bör du visuellt jämföra den tolkade texten med de scannade bilderna för att avgöra vad som är riktigt.

Om du anser dig ha upphovsrätt till detta material, ber vi dig vänligen kontakta Göteborgs universitetsbibliotek.

The digitisation of this work is a collaboration between The Literature Bank and the university libraries in Gothenburg, Lund, Umeå and Uppsala.

All printed text is OCR processed into machine readable text. This means that you can search the document and copy its text. Older documents with print in poor condition can be hard to process and may contain errors. Compare the interpreted text visually to the scanned image to determine what is correct.

If you believe you own the copyright to this work, please contact the Gothenburg University Library.

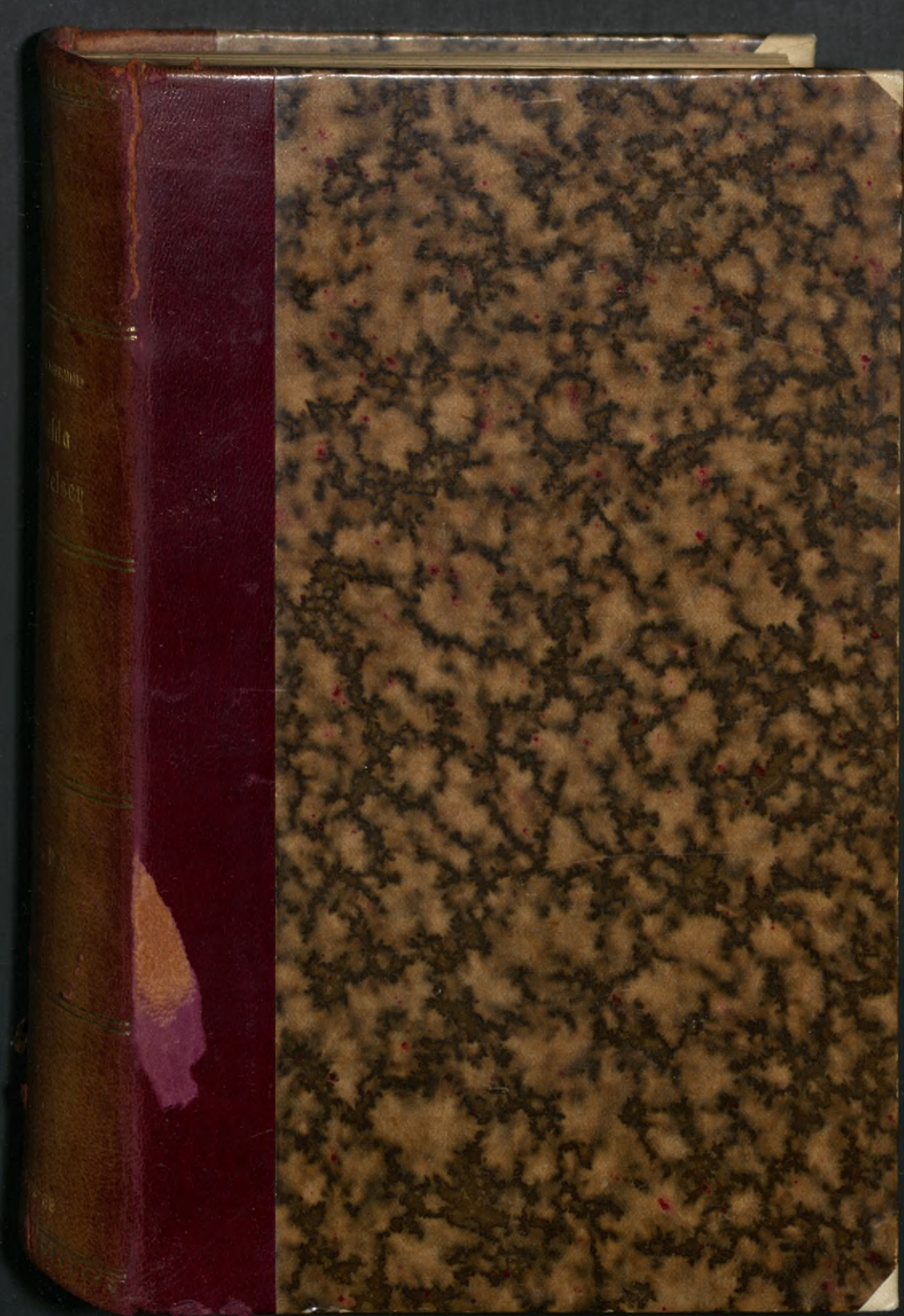
GÖTEBORGS
UNIVERSITET

LUNDS
UNIVERSITET

UPPSALA
UNIVERSITET

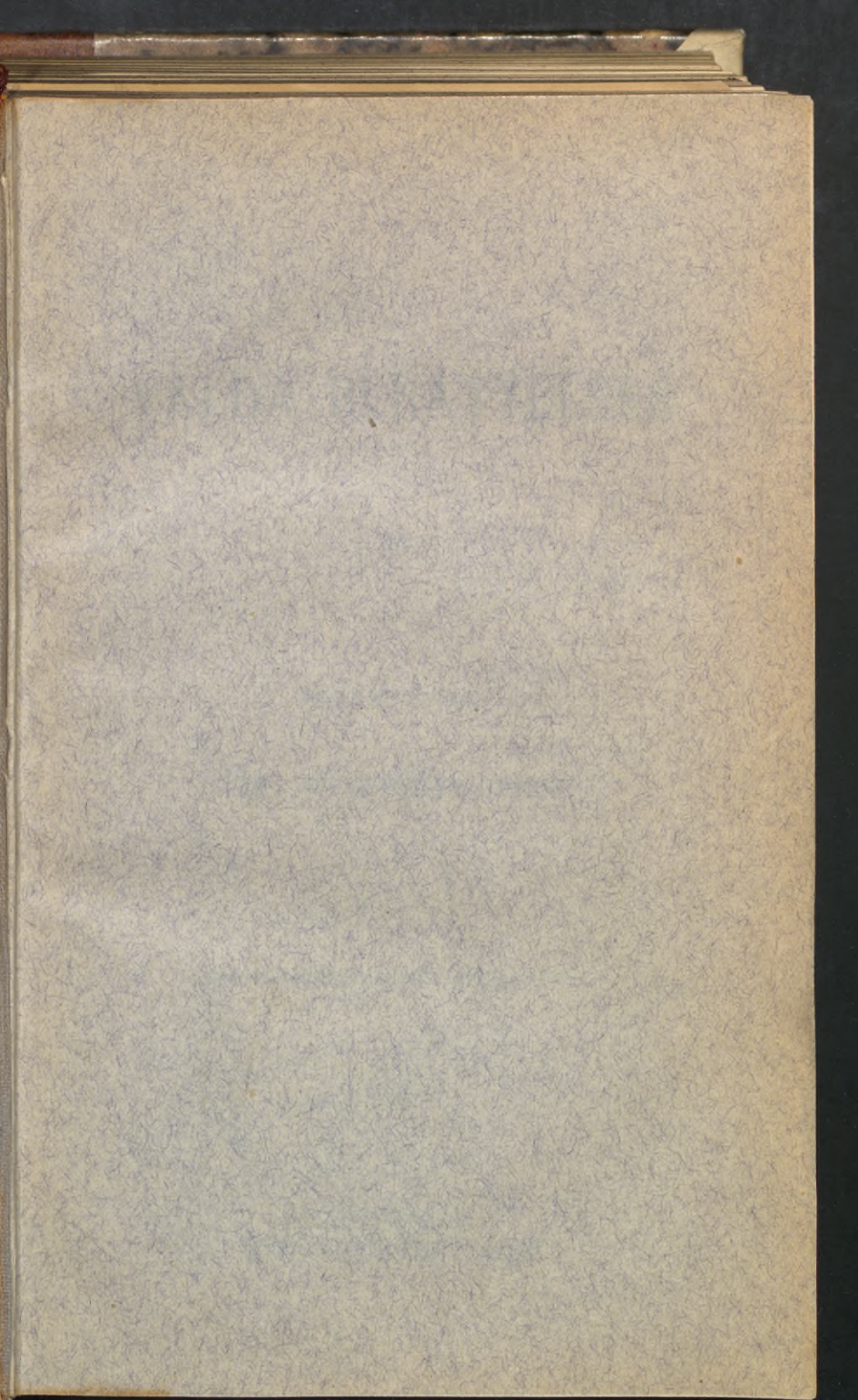
Litt.
So.

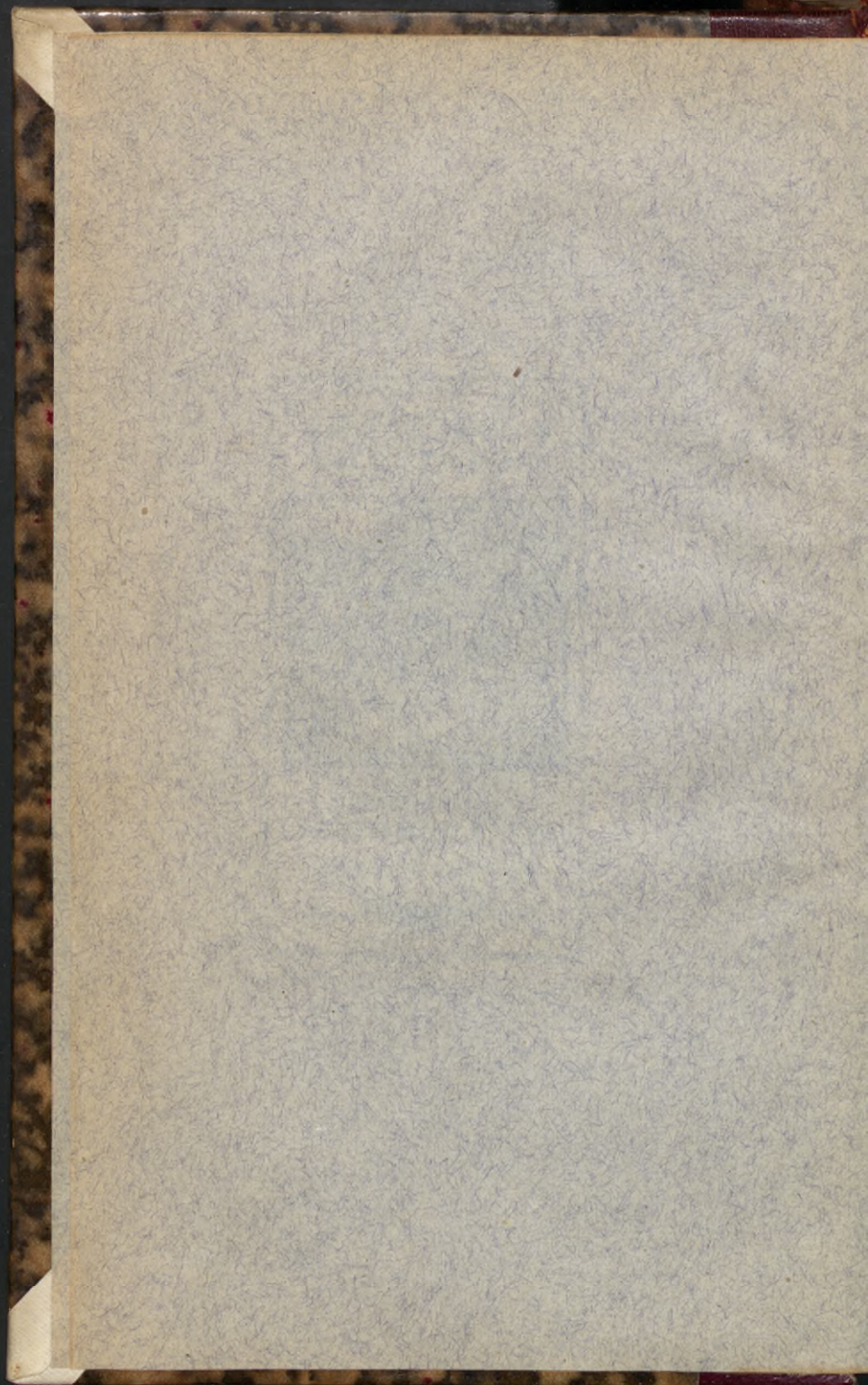
TRANEMÅLA
SÄMLINGEN

SKÄNKT TILL
GÖTEBORGS
STADSBIBLIOTEK
AF
AUGUST RÖHSS

VALDA BERÄTTELSE

AF

LEA.

—o—

FJERDE SERIEN.

UR ANTECKNINGSBOKEN.

I.

Med 23 teckningar af Victor Andrén, A. Sjöberg, m. fl.

STOCKHOLM.
ALBERT BONNIERS FÖRLAG.

VALDA BERÄTTELSE

LEA

UT ANTECKNINGBOKEN

STOCKHOLM.

ALB. BONNIERS BOKTRYCKERI 1888.

Småstadsromantik.

1. På bazaren.

et var på senhösten 1870 under fransk-tyska kriget, som, på samma gång det gaf döden åt så många af de båda ländernas tappra söner, inbläste en lefvande och intresserad ande i näsor, som dittills snusat i stilla hvardagsslummer i Europas alla hörn.

Man var ej minst lifvad i den lilla svenska sjöstaden X., der postkontoret var ordentligt belägradt af tidningsprenumeranter, hvilka ej nog fort kunde erhålla under rättelser om hvad som tilldrog sig 'der ute', på den

stora krigsskådeplatsen, dit tusen tankar i örn- eller dufvohamn flögo så lång dagen var. I örnhamn representerande herrarne, hvilka långt ifrån att citera: "hvad röra oss Polens affärer," tvärtom satte krigshändelserna näst efter sina egna spanmålsaffärer; i dufvohamn representerande damerna, hvilkas intresse nästan uteslutande var på fransmännens sida. De qvicka, de intagande, de förtjusande fransmännen! Kunde man väl någonsin glömma, att för en fyra, fem år sedan en fransk örlogsbrigg legat i stadens hamn några dagar och att officerarne derunder tillstått en liten impromptubal för societeten samt sedan i sin tur blifvit af denna inbjudne till en lysande fest i rådhusalongen? Åh, hvilka dagar! I damernas tidsräkning utgjorde de en epok. 'Det året franska briggen låg här'; 'när fransmännen gästade oss'; 'på franska officerarnes bal', voro många år derefter stående termer bland den lilla stadens täcka kön, ända tills de flesta medlemmarne deraf ingingo äktenskap med stadens ungersvenner, hvilka för framtiden undanbådo sig denna besynnerliga tidsräkning.

Men nu hade minnet af det förflutna vaknat med förnyad styrka. De unga fruarna tänkte icke på annat, drömde och talade ej om annat än fransk-tyska kriget. De, som förr hade af stockholmstidningarna endast läst polis- och rättegångssaker, födda och döda samt artiklarne om hofbalerna, Innocensen och Amaranten, slukade nu hvartenda ord af 'Utrikes' med ett intresse, som knapt kunnat vara större, om de haft sina egna män och bröder på valplatsen. Vid hvarje nederlag af fransmännen knöto de sina små händer i vanmäktigt raseri och fälde bittra, uppriktiga tårar. Redan slaget vid Wörth var för dem en allmän klagodag, och när utgången af striden vid Gravelotte blef bekant, hade de äkta män i X., som händelsevis voro tyskvänner, det icke afundsvärdt, och tyskvänner voro de flesta i sitt hjerta. Deras franskölskande fruar hade gjort dem dertill, ehuru de för husfredens skull allt imellanåt yttrade: "Tusan till karlar ändå, de der fransmännen; alltjemt slagna, men aldrig underkufvade, utan ständigt redo att börja på nytt. Man skall få se, att de piska upp tyskarne till slut..."

Men efter affären vid Sedan, Bazaines kapitulation i Metz' och Paris' belägring reste sig damerna i X. som en

man och utropade med förtviflans beslutsamhet: "Nej, detta är outhärdligt; vi kunna ej längre sitta här med korslagda händer; också *vi* vilja vara aktiva!"

De hade visserligen länge repat charpie och sytt högar af linnebindlar, hvilka skickats till franska konsulatet i Stockholm för vidare befordran till franska hären, men hvad var det att lägga i vågskålen mot så mycket elände, som säkert fans derute! De skulle gerna allesammans velat följa med sitt afsända linneförråd för att egenhändigt sköta de kära, sårade fransmännen och bli, hvar i sin stad, en ny miss Nightingale; men de ansågo sig lyckligtvis äfven ha pligter mot sina hem, ehuru i dem fans hvarken någon sjuk eller sårad, och så beslö de att på något annat verksamt sätt visa sitt deltagande för de kära fransmännen.

En *bazar* — åh, hvilken tanke! Ja, just en bazar skulle de ävägbringa, och det en sådan, hvartill den lilla staden aldrig sett maken. Detta borde bli så mycket lättare, som der aldrig förut varit tillstäld någon, hvilket de händelsevis i det samma kommo ihåg. Men lika godt, nu skulle der bli en, och intet besvär skulle sparas för att locka icke allenast hela stadens köpare dit — *de* skulle nog komma af nyfikenhet om icke annat — utan äfven den omgifvande nejdens talrika *beau monde* samt möjligen dertill de båda närmaste grannstädernas; hvem kunde veta?

Åh, hvilket lif, hvilken rörelse och ifver det nu blef i det lilla samhället! I stadens begge tidningar syntes ett upprop om gåfvor till den blifvande bazaren, under-tecknad med de förnämsta fruarnas namn, alldeles som man sett i stockholmsbladen. Kopian var så trogen, att under hvart enda frunamn stod 'född' det och det; och ehuru fru Petterson vanligen var född Anderson och fru Anderson född Petterson, såg det hela i alla fall ganska respektabelt ut. Dessutom skilde sig de likaljudande namnen alltid från hvarandra med något särskildt *s*, *x* eller *z*. Der fans fru Erixon med *x* och fru Erikson med *k*, den ena född Anderzon med *z*, den andra med två *s*. Man visste verkligen hur det skulle gå till.

Slutligen var allt i ordning. Den stora rådhusalen framstod helt och hållet klädd med grönt och blommor, i trappan höllo smärta granar hedersvakt, och i taket

strålade de tre stora ljuskronorna med sitt bjertaste sken. Från närmaste residensstad hade man reqvirerat förträfflig musik, som med korta afbrott blåste vackra melodier (företrädesvis marseljäsen), och de tolf olika försäljningsbutikerna med förtjusande 'bodfröknar' ur stadens och ortens finaste familjer togo sig förträffligt ut mot väggarnes djupa grönska. Staden damer hade skäl att vara nöjda.

Och stadens herrar? Och ortens *beau monde*? Ja, för att säga sanningen, så var de förres fröjd icke ogrumlad. Medan uppe på bazaren allt var i den skönaste ordning, den fullaste harmoni, såg der ut i hemmen, som om både fransmän och tyskar huserat der. Smörgåsbrickan stod på dagens tidningar, plaggen i tamburen ramlade af hängarne eller kommo aldrig dit, barnen kifvades och pigorna 'kilade' — allt för bazarens och fransmännens skull. Med de husfäder, som hade en täck dotter uppe på bazaren gick det väl an, de tröstade sig någorlunda med hennes triumfer; men huru de öfriga kände det, afstå vi helst från att skildra. Beträffande ortens fina verld, fans i deras hem alltid en husmamsell, som höll ordningen vid makt, då herrskapet var borta och roade sig. Och nu roade de sig. Ett par af deras döttrar hade ju för det goda ändamålets skull stigit ned från bördens olymp och befryndat sig med stadens unga damer, och huru denna komposition tog sig ut, kunde alltid vara roligt att se, liksom tillställningen i dess helhet. Ortens fina verld var nöjd — och nyfiken; allt lofvade det bästa.

Också var trängseln och köplystnaden den första bazardagen storartad. Det gick ej an här som i en stor stad att för en 25 öres inträdesavgift göra en ronde genom lokalen, beskåda allt och köpa intet. Här var man känd. Hela staden skulle innan qvällen veta, hur mycket rika lagmanskan K. lemnat i öfverbetalning för ett dussin näsdukar med kulörta bårder eller garfvar Z. för ett broderadt cigarrfodral, och de skulle bedömas derefter.

Hennes nåd von Frasenheim med dotter innehade öfversta butiken, fylld med allehanda märkliga petrifikat, snäckor och samlingar. Det dröjde länge, innan någon annan än stadens honoratiores vågade sig dit, men sedan fabrikör Doggelin tagit mod till sig och för tio kronor der köpt en trelobit (som han inom sig beslöt att kasta

i skräplådan så fort han kom hem) samt dervid rönt det mest älskvärda bemötande, fick hela staden så att säga stenpassion. Otäcka afbildningar af egyptiska mumier, lavastycken icke större än barnfingerborgar, en tvifvelaktig korallgren från någon af Söderhafsoärnes kuster, en agatring, som uppgafs ha tillhört prinsessan de Lamballe — allt hade strykande afgang och betalades med förvånande höga pris. Aldrig hade man trott, att hennes nåd, som i allmänhet ansågs för ett stolt fruntimmer, kunde vara så älskvärd, och omöjligen kunde man tycka, att unga fröken vore ful. På nära håll och sedd i tre kvarts profil var hon nästan vacker. I alla hänseenden fans det stil i henne, och en sådan bugning, som hon gjorde för en kund, när denne aflägsnade sig med hvad han köpt, kunde ingen född furstinna göra vackrare. Det var, hvad hela den lilla staden tänkte, sedan den, man efter man, vågat sig fram till det förtrollande ståndet.

Men om fröken von Frasenheim intog genom sin stil och de öfriga damerna genom andra älskvärda egenskaper, fans det en, som i främsta rummet för sin skönhet väckte allmänt och rättvist uppseende. Hon var dock ingen främling; tvärtom var hon ett stadens barn, som man sett hundrade gånger förut och visserligen alltid funnit vacker, men aldrig så som nu. Möjligen förhöjde den fantastiska Hebedräkten i blått och guld hennes utseende; möjligen gjorde den glädje hon kände att för en gång få vara med i societeten sitt till; säkert är, att hon var dagens drottning. Om detta också icke erkändes af stadsboarne, som voro vana att hvardagsvis se den unga flickan i en temligen vårdslös dräkt och i dermed öfverensstämmande sällskap, tycktes den kringliggande ortens ståndspersoner, och bland dem förnämligast de manliga, obetingadt erkänna hennes företräde. Hennes lilla stånd — ehuru en smula aflägsnad från de andra, som om man endast ogera medgifvit henne en plats här, hvilket också var händelsen — var formligen belägradt af köpare, och handel och konversation gingo friskt undan, ty den unga damen tycktes vara lika fyndig som vacker. Izora Bilde hade ett utseende, som ingen kunde glömma, då han en gång betraktat det, och som på en annan plats än i en obemärkt småstad skulle gifvit ett rikt ämne till förundran, förtjusningssonnetter

och biljetter, men som här fått passera temligen obeaktadt.

Hennes förhållanden voro ej heller de gynsammaste; snarare motsatsen. Dotter af en något afsigkommen handtverkare — en målare, som en gång trodde sig korad till artist — och af en f. d. aktris, som blifvit qvarglömd af en kringresande landsortstrupp och lyckliggjord af målaren med ett giftermålsanbud, det hon tacksamt mottog i brist på bättre 'engagement', hade Izora vuxit upp i ett oordnad och oansenligt hem, förbisedd i skolan af förnämligare kamrater och ofta sjelf förbiseende *sina* jemlikar. Till och med på sin konfirmationsdag hade hon, ehuru den mest begåfvade bland *sina* läskamrater, förnummit mellan dem och sig detta stängsel af osynliga maskor, starkare än en sköldborg af lansar, som drager sig mer och mer tillsammans vid hvarje försök till ett närmande utifrån och som sårar till blods den hand, som djerfs slita det.

Arma lilla Izora!

Ensam bland kamraterna, hade hon iakttagit deras hjertliga afsked från hvarandra, deras förtroliga nickningar och handslag, de minnesblommor de bytt sig emellan, öfverenskommelserna om promenader och besök, under det att åt henne sjelf gafs blott en knapp helsning i förbigående; ingen blomma, ingen handtryckning, intet hjertligt farväl!

Och när de andra följt hem med aktade och välklädda föräldrar och fränder, hade mot Izora skyndat hennes teatraliska mamma med fladdrande sjalsnibbar och hatten på tre qvart, sentimental och litet löjeväckande som alltid, medan fadern tyst och generad gått några steg bakefter, synbart önskannde, att hela 'tillställningen' snart måtte vara förbi.

När de kommit hem, hade visserligen modern öppnat sin famn för dottern och bedt Gud välsigna henne, men tillagt i samma andedrag, att Izora i sin hvita konfirmationsdrägt och med de långa gyllne lockarne liffigt påminde henne om en novice i en af Kotzebues dramer, deri hon sjelf, fru Bilde, i sin ungdom skördat lysande triumfer . . .

Sedan dess hade tvenne år förgått, hvarunder Izora ej kommit ett grand närmare sitt mål: en smula an-

seende och erkännande, tills denna välsignade bazar med ens framdragit henne ur dunklet.

Hon skulle ej heller nu lyckats, om ej en tillfällig handelstransaktion förhjelpt henne dertill. Hennes fars lilla trädgård, som från bakgatan, der den oansenliga familjen bodde, hade den dristigheten att gränsa intill borgmästarns, var sedan ett par dagar genom köp öfvergången i denne magnats hand på det uttryckliga vilkor, att Izora skulle få medverka i den märkvärdiga bazaren. Handeln hade flere gånger förut varit i fråga, men blifvit afböjd genom fru Bildes försorg, som älskade denna lilla fristad alltför högt att *så* lätt vilja afstå den.

Borgmästarinnan, som varit ändå ifrigare än sin man att erhålla trädgården och som hvarken hade egen skönhet eller döttrar, för hvilka Izora kunde gå i vägen, åtog sig att rangera Izoras sak bland stadens damer samt att sjelf taga 'novicen' under sitt beskärn — och så genomdrefs den, ehuru icke utan segt motstånd. Men borgmästarinnan var ändå segare och satte nu en riktig ära i att verka för sin skyddsling. Det enda hon ej kunnat hindra var, att Izoras lilla schweizeri anbragts på något afstånd från de andra butikerna uppe i salens ena hörn, i skuggan af granar, för att det 'skulle taga sig så mycket bättre ut'.

Izora var bländande. Lyckan att vara bemärkt och beundrad, så ny för henne, hade gifvit ännu djupare glans åt hennes förunderligt vackra ögon, hvilka med sitt blåsvarta skimmer under ett par skarpt tecknade ögonbryn gjorde ett sällsamt afbrott mot det guldgula lockiga håret och den mjellhvita, svagt rosenfärgade hyn. Hvarje rörelse var full af behag, icke ett blygt och osäkert, som man skulle väntat, utan ett gladt och obe-sväradt.

"Det är ingen skam i henne," hviskade afundsfullt sins emellan de andra unga flickorna, då ständigt nya skaror trängdes framför hennes stånd. Men de hade orätt: det *var* skam i henne, kanske mycket mera, än det skulle varit i dem under liknande förhållanden, och en ung löjtnant från grantrakten hade kanske rättast karakteriserat henne med de ord, dem han vid hemgåendet yttrade till en kamrat: "Hon är fri som en amerikanska och kysk som en vestal".

Om denne kamrat ingenting svarat, så var det, emedan han fruktade att genom sin röst förråda, hvad hans hjerta kände: en begynnande kärleks allvarliga oro. Hur många gånger han varit framme denna afton vid Izoras stånd, visste han icke sjelf, och än mindre hur ofta han i skydd af folkvimlet i salen från någon aflägsen plats betraktat henne; han visste endast, att hon var den skönaste han sett. Men han visste äfven, att det vore klokast att försöka upprycka med roten de framspirande hjertbladen. Han, en ung man med förmögenhet, anseende och släktförbindelser; hon, en flicka ur hopen, fattig, ouppfostrad, kanske missriktad — hvad visste han derom, och hvad skulle utspinna sig deraf?

Han beslöt denna första bazarafton att icke fara till staden följande dag — och då denna randades, fann den honom i färd med att syna sin ridhäst, dess mundering och sin egen, för den färd han icke kunde motstå.

Innan aftonen inbröt och medan han ännu trodde sig gömma sin ljufva hemlighet innerst i sitt hjerta, började hela staden som bäst att utminutera den. "Hvad skulle det betyda — unge Dahn beständigt vid Izora Bilde stånd? Tänkte hon sig kunna på allvar fånga denne guldfisk, eller var hon nöjd med att blott se honom simma och bugta sig i hennes farvatten? Och hvad tänkte *han*? Visserligen var Izora Bilde en flicka utan vidare anseende, men en hederlig mans dotter i alla fall, för obetydlig väl för en sådan herre att fria till, men för god ändå att leka med och glömma. Ja, den ungdomen, den ungdomen!"

Men då Eberhard Dahn på tredje och sista bazar-dagen ifrigare än någonsin uppvaktade Izora, då han för 'ett futtigt glas lemonad', afskedsglaset, betalade en hundrakrona, åtföljd af ett hastigt och upprördt: 'för fransmännen!', då slog hela staden både ihop sina hufvuden och händer och visste icke längre, hvad den skulle hvarken tro eller tänka.

Men Izora Bilde visste, att med dessa bazardagar hennes öde var afgjort, antingen det nu blefve kärlek och lycka med Eberhard Dahn eller grämelse och lifslång saknad utan honom; hon visste, att det hädanefter beständigt skulle ropa i hennes hjerta: *han eller ingen*. En enda blick hade sagt henne det.

2. Hos Bildes.

Huru många middagstillställningar, kaffebjudningar och tesoareer, som egde rum i den lilla staden efter avslutandet af den lyckade bazaren, tilltro vi oss ej att bestämma; allt nog deras antal var betydligt.

Äfven Bildes sågo en afton några vänner hos sig på te och smörgås samt ett parti 'priffe'; blott den vanliga lilla kretsen, men denna var pikant nog.

Den utgjordes i främsta rummet af stadens förnämsta modist, fröken Aline de Pèche, en liten liflig och välfödd varelse, stolt öfver tvenne företräden: sin franska härkomst och sin artistiska smak. Ve öfver den, som vågat betvifla någondera, och tusenfaldt ve öfver den, som betviflat båda!

Hennes gifne och oeffterrättlige antagonist utgjordes af herr Seidelmann, tysk till börden, bryggare till yrket och amatör på bastuba. Det var något (något ohyggligt, påstod fröken de Pèche) att en stilla lördagsafton höra honom från sin lilla täppa nere vid sjöstranden blåsa *die Wacht am Rhein*. Som stämningen den tiden förhöll sig mellan Frankrike och Tyskland i stort och under årtal, så gestaltade den sig i smått mellan dessa de båda ländernas ifriga representanter, när och hvar tillfälle gafs, hvilka äfven de hade sins emellan sitt Wörth, sitt Metz och sitt Gravelotte — samt slutligen skulle få sitt Sedan.

För närvarande stredo de om Paris' belägring, tum för tum, hugg för hugg, och hade ej den trots sina löjlige sidor alltid fyndiga och fredälskande värdinnan mängen gång trädt medlande emellan, är mer än ovisst, hvilken utgång striden tagit.

Värdinnan var nämligen i denna sak neutral; värden var det vanligen i *alla* saker, och vid deras sida stod, neutralare än båda, auktionsnotarien Zippelin, en stadgad ungdom bortåt fyrtitalet, med tunt ljus hår, tygstöflar med lackerade tåhättor och maggördel. För öfrigt var han vegetarian, hade en liten fastighet på Södermalm

och såg lifvet i stort. Hvarför skulle man strida, när man på Guds vida jord hade rum nog att röra sig på, både med och utan tåhättor? Var man kristen eller var man det icke: hade man förnuft eller var man renons på den varan? Det var hvad notarien Zippelin ville veta. *Skulle* han för resten tagit parti för någon af de ärade gästernas åsikter, skulle det varit för fröken de Pèches, men han tog nu en gång för alla icke parti för någon eller något; äfven *det* var ju ett slags strid, och han hatade alla strider.

När fröken de Pèche blef för hårdt ansatt af herr Seidelmann, tog hon vanligen sin tillflykt till Izora, som gifvet stod på fransmännens sida och med hvilken herr Seidelmann i allmänhet ogerna tvistade. Med henne, om med någon, önskade han sluta fred — fred och förbund för hela lifvet, en önskan, som för Izora betydde mindre än det stoft hon trampade under sina fötter.

Ehuru hennes sympatier ej voro särdeles stora för denna hemmets vanliga umgängeskrets, motsåg hon den i dag med ett visst intresse; man skulle naturligtvis komma att tala om bazaren och kanske i samband med denna om något — kanske om *någon*, hvars blotta namn kom hennes kind att purpras . . .

Hon var således mer än vanligt behändig och glad vid ordnandet af tebordet och toddybrickan och lät sin mamma opåtaladt styra ut sig med det smaklösa bjefs, som denna sedan teatertiden så högt älskade.

Fru Bilde skulle föraktat en vanlig hederlig negligé; hon vred alltid kring sin tinning något som stötte på turban, och sjalen, som aldrig lemnade henne, satt vid mera högtidliga tillfällen, såsom i dag, gerna hopfäst öfver axeln med en otäck oxiderad tingest, som hon hedrade med namn af agraff, hvilket allt, det ena med det andra, antydde, att fru Olympia Bilde *kunde* icke vara som annat folk; hon hade ej för intet tjenstgjort i konstens tempelgård.

Just som hon framför spegeln gaf en sista artistisk knuff åt sin turban, knackade det hastigt på dörren, hvilken omedelbart derefter upplästes utifrån för att insläppa Aline de Pèche, åtföljd hack i häl som vanligt af den lille notarien.

— »Välkomna båda till min ringa hydda,
Hvars tak, om än så lågt, af eder höjes», —

deklamerade fru Bilde, med utbredda sjalvingar skyndande mot sina gäster.

Det var en egenhet hos Olympia Bilde att vid märkligare tillfällen gifva sina känslor luft i orimlad vers, ibland citat ur någon pjäs, ibland impromptus ur hennes egen hjerna.

«Tack, söta Olympia,» svarade fröken Aline varm och ifrig. «Men hvad det beträffar att 'höja ditt tak', så får notarien åtaga sig bestyret, om han orkar. För mig är här alltid högt och treffigt nog. God dag, god dag, liten Izora . . . nej, snart stora Izora, förnäma Izora, om man får tro ryktet . . .»

«Nå, lilla tant, hvad skulle det hafva att säga om mig?» frågade Izora med låtsad likgiltighet.

«Se så, min unge, gör dig icke så ovetande . . . men förbarma dig öfver notarien först; han väntar ännu på din helsning.»

«Ja, deraf ser tant bäst, hur litet jag passar att vara förnäm,» skrattade Izora och räckte notarien vänligt handen; «en förnäm dam glömmet sig aldrig.»

«Sådant kommer med förändrade förhållanden,» tröstade fröken Aline; «om jag med ens sattes in i Paris' förnäma värld, skulle jag minsann gifva en markisinna så god som någon . . . eller hvad tror notarien?»

«Jag tror ni skulle kunna gifva en kejsarinna lika gerna,» förmodade notarien med oförställd beundran.

«Åh pass; lagom skola komministrarne hafva. Nej, högst markisinna. Men är det fråga om att gifva kejsarinnor och drottningar, torde vår kära Olympia . . .»

— »Ställ ej för minnet fram den flydda tid

Med lager flätad än och än med törnen» —

suckade värdinnan smickrad. «Men angående det der, som ryktet skulle hafva att säga om min Izora, önskade jag gerna veta . . .»

«Låter det inte som om ni allihop bodde i en ostra, hvars skal aldrig varit öppnad! Skall jag behöfva säga er, hvad hela staden . . .»

«Men hvad säger då hela staden?» frågade litet otåligt Izora.

“Hvad den säger? Den säger helt enkelt att... Kommer icke der den välsignade Seidelmann, som då aldrig försummar tillfället, när något trefligt bjudes! När den menniskan brygger sitt öl, vete fåglarne; det är märkvärdigt, hvad hans tid räcker till!”

Herr Seidelmann inträdde, åtföljd af värden, som uppfångat honom på gårdsplanen, der han rullade förbi målarens verkstad. Sedan alla helsningar tillbörligt försiggått och herr Seidelmann försigtigt hängt sin nya, ljusa sommarhatt öfver värdinnans gamla, som likt en uppspikad uggle bredde ut sig på en krok högt öfver dörren, slog man sig ned i den lilla hörnplatsen, der soffan intogs af fröken Aline och värdinnan, medan herrarne rangerade sig kring bordet på mer eller mindre rankiga stolar. Endast Izora satt för sig sjelf på sin vanliga plats, vid fönstret åt gatan.

Herr Seidelmann var en korpulent figur med borstigt hår och lifliga, tjufpojksaktiga ögon. Att disputeras var hans fröjd och att smått lägga sig i hvad han icke begrep hans hufvudpassion. Om han ej derjemte egt en viss godmodighet och varit en ganska vacker karl, skulle hvarken herrar eller damer förlåtit honom. Nu var han — förstås alltid inom handverksskretsen — rätt gerna sedd af båda, och att han fortsatte umgänget med Bildes, sedan det börjat gå utför med dem och framåt för honom sjelf, hade i grunden två skäl: kärleken till Izora och dusterna med fröken Aline, hvars qvicka tunga ogement roade honom.

Också, sedan han fröjdats sina ögon med beskådandet af Izoras skönhet, som i dag var om möjligt mera bländande än någonsin, var det till fröken Aline hans tal genast ställes.

“Nåå, de ha det hett nu, tror jag?”

“Hvilka?” frågade fröken de Pêche och satte upp näsan.

“Parisarne, naturligtvis. Det kostar på de sprattlande fjärilarne, att gamle Moltke slagit sin hatt öfver dem och fångat dem.”

“Det torde allt vara *något* håll på den der förhärdade pickelhufvan, hvarur fjärilarne en dag komma ut som bin och stinga den gamle räfven till döds, var säker på det, ni!”

“De komma icke ut, det kan *ni* vara säker på. När den sista rättan är uppäten, bli de sjelfva fångade, med 'gloire' och allt, och så är *den* visan slut.“

“*Aldrig* . . . så länge en enda fransman lefver. Om parisarne måste hungra, nå väl, så *skola* de hungra, och det tills tyskarne spricka af vällefnad, öfvermod och öl, hvilket jag hoppas de snart måtte göra. Hvad vet *ni* om fransmännen, deras mod och deras ihärdighet, då det gäller fosterlandet? Det der förstår en tysk lika litet som . . .“

“Söta Aline, låt för all del både tyskar och fransmän vara fjärran från vårt lilla samqväm,“ bad värdinnan. “Får jag servera dig en kopp té? Du ser, att jag satt fram en smörgås med det samma; det der är på norskt manér och ofantligt treffigt för värdinnan, som slipper att hela qvällen gå och ängslas öfver supén. Min talang i det husliga är gunås icke stor . . . dertill har den alltför länge gått i en annan riktning . . . men jag gör för mina gäster det lilla jag förmår. Ett *franskt* bröd, lilla Aline? En bit *wienerkorf*, herr Seidelmann! Och *ni*, herr notarie, hvad säger ni om ett par löskokta ägg? Jag hoppas de ej kostat någon höna lifvet, och någon tuppsyckling fins mig veterligt icke i dem. Att *ni* också skall vara vegetarian, det är bedröfligt och inverkar allt annat än fördelaktigt på eder helsa, tro mig.“

“Min fru, på min helsa tänker jag sist; på naturens lagar i främsta rummet, och de tillåta oss icke att göda vår kropp med våra stumma bröders kött och blod; det är en förbrytelse, som hämnar sig sjelf. Kom ihåg trikinerna!“

“Nej, fy tusan, låt oss glömma dem,“ uppmanade värden, som i mån af intagen förtäring kände sig qvick; “dessutom fins ingen vegetarian fullt ärlig . . . Ursäktat, bror notarie, men om jag nu ansatte dig riktigt, så måste du bekänna, att du säkert förbrutit dig mot stadgarne, om också blott en enda gång.“

“Jag håller med herr Bilde,“ inföll fröken Aline skrattande. “Tänk bara efter, herr Zippelin, tänk efter och bekänn!“

Notarien kastade en tjusad blick på fröken Aline, en begrundande i taket och stötte då och då sakta med sin lackerade tåhätta mot bordsfoten.

“Kom ihåg, att jag i alla händelser skall tro hvad ni säger,” uppmuntrade fröken Aline; “ni är ingen tysk heller!”

Herr Seidelmann, som just tömde sitt ölglas, var förhindrad att svara, och då han nedsatte det, förekomms han af notarien, som rodnande och med en ljuf blick på fröken Aline förklarade, att han vore för hederlig karl att någonsin vilja ljuga och minst för henne. Han hade verkligen på sitt samvete en liten anjovis, som legat der och tyngt en hel månad, och han vore nu riktigt glad och tacksam att blifva befriad derifrån. Det hade vid Gud varit den första, sedan han blef vegetarian, och skulle äfven bli den sista; fröken Aline kunde tro honom på hans hedersord.

Hans blyga bikt mottogs med ohejdad munterhet, hvilket nära på förargat honom, han, som ansåg det oförenligt med sin värdighet som man att låta förarga sig; men sedan fröken Aline, ännu med tårarne i ögonen, räckt honom handen på att hon i alla fall vore rörd öfver hans uppriktighet, blef han lugn. Hvad de öfriga tänkte eller sade rörde honom icke.

“Men om alla nötkreatur, alla fiskar och fåglar skulle få lefva, hur skulle det då gå med oss människor?” undrade värden filosofiskt, i det han stack med gaffeln efter en smörgåsbiff; “jag menar att *de* till slut åte upp *oss*?”

“Det vore i alla händelser bättre, än att vi menniskor skola slagta hvarandra i de gudlösa krigen,” förklarade notarien. “För öfrigt lär vår Herre bäst rangera den saken.”

“Dö skola vi dessutom alla,” förmenade herr Seidelmann.

“Men döda någon har ingen lof till,” försäkrade notarien, “åtminstone ingen *menniska*; hon hör väl ha förnuft.”

“Hvad säger ni om det, fröken de Pèche?” skrattade herr Seidelmann. “Skall en fransman döda en preussare eller icke?”

“*Alla* skadedjur skola utrotas, preussarne i främsta rummet,” förklarade den tilltalade bestämdt.

“Men, fröken Aline då!” mäklade notarien.

“Jo, säger jag, de skola dö, alla och hvar eviga en, utan förbarmande, och jag önskar ingenting högre, än att

jag hade dem alla under denna knif och kunde med ett enda hugg göra slut på deras falska lif . . . åh, hvad det skulle svalka mitt blod!"

"Hvilken farlig qvinna ni är; jag tror jag flyttar mig," log herr Seidelmann.

"Var så god; ju längre bort ju bättre! Den som gläder sig åt de betryckte fransmännens elände sitter ändå alltid för nära mig."

"Men skulle vi då ej kunna tala om och tänka på något annat än fransmän och tyskar?" föreslog leende Izora och närmade sig med sitt arbete de andra, hvarvid herr Seidelmann förtjust gjorde sig så smal som möjligt för att bereda henne plats.

"Ingenting hellre," medgaf fröken Aline, "men det är alltid herr Seidelmann, som med känd grannlagenhet anslår den strängen . . . Säg mig nu, lilla Izora, om det der bestyret vid bazaren var mera ansträngande eller mera förtjusande, ty jag förmodar, att det var båda delarne?"

"För mig var det blott och bart ett nöje," svarade Izora lifligt, "och ingaf mig nästan en önskan att för all framtid svärja Mercurii fana. Hvad det måtte vara roligt att stå i handel, studera olika köpares olika fysionomier och olika sinnelag, besvara deras anmärkningar och en smula prata för skålen, som man säger; jag tror jag är skapad dertill."

"Icke alla köpare äro så artiga, som de äro det på bazarer," skrattade fröken Aline, "ej heller så liberala. A propos: var det sant, att unge Dahn betalade ett glas lemonad med en hundrakrona under yttran: 'för fransmännen'?"

Jo, det var sant; Izora medgaf det under en hög rodnad och med blicken sänkt mot arbetet.

"En sådan vettig ung man!" utropade fröken Aline hänryckt.

"Ett dumt skryt i mitt tycke," inföll herr Seidelmann, nästan lika röd som Izora. "Skulle man gått honom in på lifvet, liksom vi nyss notarien om anjovisen, hade kanske ömheten för fransmännen minsta delen i gäfvän. Men sådana glopas veta icke, hur de skola göra sig bemärkta, det är saken. Om hans ömhet för fransmännen varit så stor, som han lät påskina, vet jag ingen-

ting, som hindrat honom från att ställa sig i deras led på valplatsen. Saknaden efter honom här hemma torde ej blifvit stor.“

“Hvarför har inte *ni* gått i striden för *edra* landsmän?” frågade Izora med en blixtn i ögat; “det hade nästan legat närmare till hands? Unge Dahn är hvarken tysk eller fransman, och en glop är han minst af allt. Om han stode här sjelf, skulle ni ej vilja upprepa detta fula ord, och . . .“

“Det är väl sanning då hvad hela staden påstår,“ inföll herr Seidelmann eldröd i ansigtet, “att den der förnäme herrn på allvar gör er sin kur . . . Kanske man får gratulera? Se till bara, att han ej gör med er som en sjelfsväldig pojke med en stackars skogsfågel: sätter ut för honom ett limspö och skrattar när han fastnar derpå.“

Mamma Olympia steg upp med en teatralisk värdighet, som för ingen del förringades af hennes utslagna sjalvingar, och ämnade just säga något, denna gången på rama prosa, då en knackning på dörren förekom henne och lät henne i stället ropa ett temligen häftigt: ’stig in!’

Uppmaningen efterkoms raskt, och midt i den lilla förstämnda kretsen stod som fallen från skyarne ingen ringare person än just — Eberhard Dahn.

Om taket ramlat ned öfver de innevarande kunde de ej blifvit mera förbluffade. Den enda som visade fattning var värdinnan, som steg upp och med hela en teaterdams hållning besvarade besökarens lediga hälsning.

“Jag ber om ursäkt i fall jag stör,“ yttrade denne vänligt, “men som jag har en anhållan till fabrikör Bilde, tyckte jag mig kunna framföra den sjelf, då jag ändå red här förbi. Det rör en flygel ute på Ösjönäs, som jag önskade få i ordning, litet dekorationsmålning och en del andra bestyr, dem man ej kan anförtro åt hvem som helst . . . Vågar jag påräkna herr fabrikörens medverkan, och behagar herr fabrikören sjelf bestämma tiden, alldenstund arbetet fordrar ej så liten sådan?“

“Fabrikören“ kunde ej underlåta att kasta en blick af hastig triumf på sina förstummade gäster. Konstnären hade vaknat hos honom: han spände ut bröstet, skakade

det lätt gråsprängda håret åt sidan, bugade sig med den qvarlefvä af elegans han ännu egde och förklarade, att det "skulle bli honom ett nöje att utföra detta arbete, så vida annars hans förmåga vore tillräcklig . . ."

Unge Dahn betviflade icke en minut något sådant. Han endast tackade med en värme, som om han själf mottagit ett fördelaktigt anbud, och vände sig derefter till värdinnan med anhållan att blifva förestäld för hennes gäster, så vida det tillätes honom att dröja några minuter, medan hans häst hvilade ut.

Den förtjusta fru Olympia skulle velat bedja hästen stiga in, om det gått an. Hon fullgjorde i stället hans herres önskan, och innan kort var samtalet i full gång, med undantag för herr Seidelmann, som behöll sina tankar för sig själf. Men Aline de Pêche hade aldrig tunghäfte och minst nu. Hon ordade om belägringar och kapitulationer, generaler och martyrer, bazarer och sjukvård för sårade i fält: du Gud, hvad hon gerna velat vara en af de barmhertighetssystrar, som ofra kraft och lif i mensklighetens tjänst, i stället för den småstads-'artist' hon nu vore dömd att 'gifva'!

"Alla kunna ej vara hjeltar och hjeltinnor," tröstade herr Eberhard, "och att verka i det skönas tjänst med sådan framgång som ni, min fröken, är ej heller att förakta. Den hårklädsel till exempel, som grefvinnan v. P. bar här för leden på fröken Ahndorffs bröllop, var charmant, ett sannskyldigt artistverk, och kunde ej förskrifva sig från någon annan än er . . ."

"Åh, herr Dahn, bäste herr Dahn, hvilken älskvärdhet att minnas ett sådant lappri! Grefvinnan v. P. är för resten så vacker, att om man satte ett skatbo öfver henne, skulle det kläda henne, eller rättare sagdt: skulle hon kläda *det*."

"Vågar jag bjuda litet svalka efter den hastiga ridten," frågade nu Izora, i det hon serverade gästen ett glas hallonsaft och sodavatten, som perlade friskt.

"Hebe utöfvar fortfarande sitt värf, ser jag," log Eberhard, i det han bugande mottog glaset. "Hur har det för öfrigt bekommit att nedstiga till hvardagslifvet igen?"

"Förträffligt; minnena från Olympen kasta glans der-öfver," svarade Izora lifligt, men rodnade sedan djupt

vid tanken på den dubbelmening dessa ord kunde innebära. "Man måste medge," tillade hon därför i lugnare ton, "att hela anordningen var ganska lyckad."

"Utomordentligt; jag åtminstone har aldrig varit med om något vackrare," förklarade Eberhard uppriktigt. "Jag förmodar," yttrade han derefter, "att herrskapet samt- och synnerligen var uppe och tog tillställningen i skärskådande?"

Alla jakade, med undantag af herr Seidelmann, som puttrade något om att "sådana upptåg vore för rikt och förnämt folk, som inte visste, hvad de skulle göra af sina pengar".

"Men då det gäller en god sak, är hvarje känslig menniska rik, i den mån hon gerna bidrager," invände Eberhard fogligt.

"Men jag hör icke till de känslige," underrättade herr Seidelmann argt, "och om jag gjorde det, kunde jag

väl finna behöfvande föremål på närmare håll än i utlandet. *Hvarje olycklig är min nästa.*"

"Den der obestämda nästan, som alltid framdrages och aldrig hjälpes, är sparsamhetens bästa skydd," förklarade lifligt fröken de Pèche. "*Jag gaf ut min krona för fransmännen och afundades alla, som kunde ge mer, och så var den saken ombestyrd. Lefve fransmännen!*"

"Lefve *olyckan*, hvarhelst hon finnes," utropade notarien framt, med händerna sammanknäpta öfver sin lilla flanelsmage.

"På *Nova Semljas fjell, i Ceylons brända dalar*," började värdinnan, men afbröts af värden med ett patriarkaliskt: "jaha, se så, mamma, det der känna vi till," ett modigt afbrott, som icke kunde ha sin grund i något annat än den nyss gjorda viktiga beställningen. "Kanhända," fortfor han, "skulle herr Dahn vilja göra oss den äran att dricka ett glas punsch med oss?"

"Till tack och farväl då," svarade denne artigt och reste sig, innefattande både värdfolk och gäster i en bugning, som Aline de Pèche beslöt att ha i minne. "Jag fruktar," fortsatte han derefter, "att min häst blir otålig och att jag redan allt för länge tagit gästfriheten i anspråk; jag har den äran!" och nästa minut var dörren stängd efter honom och efter fabrikör Bilde, som omedelbart skyndade efter för att hjälpa honom med hästen och ännu en gång säga farväl.

"Och den der skulle vara en glop!" utbrast 'depèchen', i det hon slog ihop sina händer; "aldrig i mitt lif har jag sett en så söt karl!"

"I min tanke är han något *värre* än en glop," brummade Seidelmann; "jag tål honom inte."

"Han är en gentleman, en fulländad gentleman," suckade notarien; "jag undrar, om han är vegetarian?"

»O yngling du, med hjessan buren högt,
Med skuldran redo att en Atlas stöda,
Hur till gestalt du liknar gudars son!»

deklamerade hänförd fru Olympia, med blicken fäst på dörren, bakom hvilken gästen försvunnit. "Åh . . . åh," tillade hon derefter med ett väldigt slag af 'vingarne',

“hvilken *Romeo* denne man skulle vara, hvilken *Rizzio*, hvilken *don Carlos!*“

Endast *Izora* yttrade intet. Med hjertat fullt af lycka stod hon lutad öfver blommorna vid fönstret, lyssnande efter ljudet af hästhofvar, som snart hann hennes öra, och besvarande en helsning, lika värtalig som för kort tid sedan en blick . . .

Det är så den rosiga ungdomen fogar minne till minne.

3. Förtroenden.

ramför trymån i förmaket på Elfvedal stod en ung flicka och fäste i håret ett par blekröda astrar. Den ljusgrå

taftsklädningen med hvita spetsar talade om att hon klädt sig till fest, men i hennes blick låg ingen festglädje; snarare ett drag af vemod, oförenligt med de nitton åren och med prakten omkring henne. Hon tycktes ej heller fröjdas åt den vackra bild, som strålade emot henne från spegelglaset, ty sedan hon fastsatt astrarne,

vände hon sig bort med ligkiltighet, som om hon tänkt: hvartill gagnar det, att jag fått fägring, den skänker mig ingen lycka, och äfven om jag vore god, så god som jag borde och gerna *ville* vara — ej heller det skulle vinna det enda hjerta i världen jag eftersträfvat!

Med händerna stödda mot fönsterkarmen stod hon nu och blickade tankfullt ut åt vägen, derifrån de vändade middagsgästerna skulle komma. De voro henne mer eller mindre ligkiltiga, alla, utom en, och *han* tycktes nu mera vara ligkiltig för henne. Det hade dock funnits en annan tid för ej så länge sedan, då — ja vore det ej en dårskap att minnas den! Hildur Schöning hade just då gått henne som nu: att hon i tankarne red tillsammans med en ung man igenom bokskogens dunkel, att han omsorgsfullt böjde undan grenarne, som hotade att sönderslita hennes flor, att hans ögon med glad ömhet (ack, måhända blott med glad vänlighet) blickade in i hennes! Och när han och hon kommit ut ur skogen och den fattige lille grindpojken stått der och bjudit ut konvaljer, hur väl hon mindes, att *han* då kastat i gossens bruna hand en blänkande silfverslant för en bukett, den han delat och frågat, om hon ville bära i sin riddrägt *dess*a vackra qvistar och om han finge fästa i sin de andra. Gör man, har man *rättighet* att göra så, utan att . . .

“Lilla Hildur, tror du, att mamma är på sina rum? Att hon längesedan är klädd, det vet jag,” yttrade i det samma major Schöning till sin dotter, då han passerade genom förmaket.

“Jag tror det, pappa; jag hörde nyss hennes steg der uppe,” svarade Hildur. “Vill pappa, att jag skall se efter?”

“Nej, tack du, jag går upp,” och hurtigt vandrade han igenom matsalen, der betjenten lade sista handen vid dukningen.

Hildur vände sig åter till fönstret, kanske för att fullborda den grannliga fråga hon hållit på att göra sig själf, medan majoren å sin sida umgicks med planen att en smula gripa in i verkligheten.

“Är du der, Beate-Julie?” frågade han efter en lätt knackning på sin hustrus dörr.

“Stig på, min vän!”

Majoren lydde uppmaningen, nickade vänligt åt sin hustru, för hvars klädsel han hade ett gillande ord, och yttrade derefter, i det han slog sig ned i chäslongen:

“Efter vi hafva en halftimme på oss, kunna vi så gerna språka bort den, så mycket mer som jag i går qväll ej kom mig för att säga dig, hvad jag hade på hjertat.”

“Och hvad var det?”

“Har du ej märkt, att Hildur på någon tid blifvit förändrad?”

“Litet allvarligare kanhända.”

“Mycket, Beate-Julie, *mycket*, och när detta händer en så ung flicka, kan dertill ej finnas mer än *en* orsak: kärleken.”

“Tror du det?” frågade majorskan med litet hjertklappning.

“Just det tror jag,” svarade majoren med en smula triumf i tonen, “och jag tror äfven, att de bästa mödrar ibland kunna vara blinda. Men det är kanske därför, att de allt för mycket tänka tillbaka på sin egen ungdomslycka i stället för att minnas, att deras döttrar just stå vid portarne af sin.”

Majorskan log fint.

“I så fall är det de äkta männens fel; det är de, som ständigt låta oss minnas det förflutna . . .”

“Du är charmant, min vän,” medgaf majoren, tvinande sin hvita mustach. “Men till saken, ty preludier äro ej i min väg: Hildur älskar unge baron Gylden och han naturligtvis henne, men den hederlige gossen vågar ej öppna sitt hjerta därför att han är fattig. Och så går hon å sin sida och undrar, hvarför hans läppar tiga, då hans ögon tala . . . och alla de der dumma historierna, som tillhöra den der åldern. Kanske till på köpet att det lilla våpet tror mig vara en sådan der hårdhertad bof till far som träder upp i romanerna och på tiljan med ett blekladgt nej, krossar de ungas lycka och med rullande ögon sänder den ena i grafven och den andre i landsflykt. Herre Gud, jag önskar ingenting hellre än att se mitt barn lyckligt!”

“Nå men, bäste Magnus, inte kan man . . .”

“Jo, så min själ kan man det,” påstod den liflige majoren. “Men det der är egentligen en kvinnas sak och en mors i synnerhet; det är således *du*, som på fint sätt skall . . .”

“Men hvad *skall* jag då, min vän? Erinra dig, att du icke har sagt mig det med ett ord.”

“Du skall låta honom förstå . . . låta henne förstå . . . låta *båda* förstå, kort sagdt . . . ja, kära Beate-Julie, sitt inte der och se så obegriplig ut! Om någon skall kunna gå i land med den saken, är det verkligen du. Men du vill inte, fruktar jag, ty du har andra planer; ja, min vän, du *har*, neka bara inte!”

“Jag!”

“Just du. Ni tror, att jag går omkring som ett blindstyre och ingenting märker, men hvilken egenskap jag än må sakna: icke är det skarpsinne. Så till exempel har jag sett, att du skulle ingenting hafva emot, om din dotter blefve grefvinna . . . se bara, om inte jag gissat rätt!”

“Det nekar jag inte till, eftersom grefve H., och det är väl honom du menar, är en ovanligt hederlig och bra man.”

“Men som Hildur icke älskar, och det är hufvudsaken, Beate-Julie, kom ihåg det. Alltså vill jag allvarligt lägga dig på hjertat för i dag och för framtiden: litet mindre artighet mot grefven, litet mera mot baron Gylden, och båda skola såsom män af verld genast förstå sin ställning.”

“Men om det nu icke vore baron Gylden, som Hildur älskar?”

“Bah! Suppositioner, undflykter; du vill väl icke påstå, att det är grefve H.?”

“Förtroende mot förtroende, Magnus: hon älskar ingen af dem.”

Majoren spärrade upp ögonen; hans hustru brukade icke skämta i allvarliga saker, och det var därför med betydligt mindre sjelfförtroende, om ock med en smula vresighet, han frågade:

“Hvem tusan älskar hon då och hvad har du för bevis? Har hon sagt något?”

“En ung flicka tvekar att öppna sin gryende böjelse till och med för sin mor; men en händelse har låtit mig upptäcka hennes hemlighet: hon älskar Eberhard Dahn.“

“Vet du hvad du säger, hustru,“ ropade majoren och sprang upp med en ynglings liflighet.

“Jag vet det, min vän, och gläds lika litet deråt som du. Trots sina tillvinnande egenskaper, är Eberhard Dahn nästan den siste jag skulle vilja kalla svärson.“

“En pojke är han och ingenting annat,“ afbröt majoren uppbragt, “och dertill en njutningslysten sådan, uppfostrad och bortklemad af tokiga qvinnor. Aldrig, i evighet aldrig ger jag honom min dotter!“

“Måhända skall han också aldrig begära henne, ty . . .“

“Se så, för tusan, jag hör en vagn rulla; vi måste gå ned. Vi få fortsätta i afton, kära Beate-Julie, men lägg i alla fall på minnet, om du behagar, min uttryckliga önskan: *vanlig artighet* mot grefven; *hjärtlighet* mot baronen. Det händer ibland, att man måste vända upp och ned på rangrullan.“

Middagen var hvad man kallar animerad, utom för två bland deltagarne: dottern i huset, som måst ge sin arm åt baron Gylden, alldenstund Eberhard Dahn låtit sig häri förekommas, och grefve H., som af värden fått en vink om att vara kavaljer åt en språksam gammal fröken, hvilken vanligen flyddes af alla, som anständigtvis kunde fly.

Baron Gyldens fina uppmärksamhet mot Hildur, understödd af lyckliga sällskapsgåfvor, hade dock för henne knappast mera behag, än om en geting surrat omkring henne. Figurligt taget, slog hon ifrån sig med båda händerna, medan deremot icke så sällan hennes blick skygt flög öfver åt en annan sida af det långa bordet, der Eberhard Dahn satt vid sidan om en ung, älskvärd fru. Hur ståtlig han såg ut, hur ungdomligt kraftfull och vacker! Sökte man jorden rundt, tänkte Hildur, ett par ögon så mörkblå och djupa som hans fans icke. Men tydligen låg öfver dem i dag en viss tankspriddhet, som hans bordsgrannes alla behag och synbara vänlighet hvarken hade framkallat eller kunde skingra. Han var ovanligt tyst och fixerade allt som

oftast med märkvärdig ihärdighet salens gamla familjeporätt, tydligen utan att mera veta hvad han hade framför och omkring sig, än de.

En enda gång hade Hildurs och Eberhards blickar mötts, hvarvid han lätt vidrört sitt glas och yttrat: "Får jag den äran!" Men trots det eldiga vinet var hans blick kall, då han derefter utbytte med henne den vanliga bugningen, och den sökte ej mera hennes.

"Då jag ser ett lifligt bordssällskap," log baron Gylden och balancerade en desertsked öfver fingret, "kommer alltid ett barndomsminne för mig: ett träsnitt, föreställande en ansigtsprofil, antingen man höll den rätt fram eller vände den upp och ned. Skilnaden var dock betydlig. Rätt fram sedd, var den sjelfva glädjen; upp- och nedvänd något helt annat. Ni har kanske också sett det der tragikomiska träsnittet?"

"Ja bevars, fast jag aldrig förr än nu kommit att tänka på likheten mellan detta och sällskapslifvet. Ni har emellertid rätt. När alla våra gäster — och vi sjelfva komma hvar för sig, vända vi vanligen upp och ned på träsnittet och framställa hvardagsprofilen: leendet blir surmulenhet, den klara pannan dubbelhaka, lockarne deröfver helskägg och mösskruset eller baretten halskrage. kort sagdt: en fullständig karrikatyr."

"Ni målar alldeles för starkt, fröken Hildur. En motsats är ingen karrikatyr; men man kan dock icke underlåta att tänka på — i fall man för resten vill skänka saken en tanke — hur annorlunda både detta och andra bordssällskap skulle se ut, i fall hvar och en i ett ögonblick skulle framställa just hvad han då känner och tänker."

"Det vore förskräckligt, helt enkelt," medgaf Hildur rodnande. "Lyckligtvis beror den der vändningen af träsnittet inom sällskapslifvet nästan uteslutande på individerna, det vill säga på träsnitten sjelfva; i sin grannes hand vore de förlorade..."

"Icke alla; *de* finnas nog, som aldrig, sedda hur som helst, skulle kunna framställa någon ful eller löjlig sida, ja, som bestämdt skulle vinna från ju flere håll man betraktade dem. Rådfråga bara er egen erfarenhet."

"Den är icke stor. Jag vet dock tvenne sådana bilder: mina föräldrars. Men så tänker hvar och en om

de sina," log Hildur vemodigt; "också, när jag nyss tecknade den der 'karrikatyren', som ni benämde mitt utkast, tänkte jag blott på mig sjelf."

"Mitt herrskap," tog den vänlige värden till ordet, och nu följde det sedvanliga välkomsttalet och efter detta ett glammande och en korseld af skämt och repliker, hvori hvarje frö till ett allvarligare tankeutbyte förbrändes till aska. Ändtligen skötes stolarna från bordet, och herrarne förde sina damer in i förmaken eller ut på balkongen, der samtalen fortsattes, i början med oförminskad liflighet, men så småningom aftagande, tills det hotade att dö bort i en och annan qväfd gäspning, som vanligen är fallet vid dylika middagstillställningar. Träsnitten visade tydlig benägenhet att vända sig upp och ned, då värd och värdinna föreslogo ett par timmars ostörd frihet för gästerna att användas efter behag. Sedermera kunde ju de äldre sammanträffa kring divanbordet eller virapartiet och ungdomen i salen för att taga sig en sväng.

Baron Gylden, som för ingen del var någon enträgen kavaljer, lemnade nu Hildur åt sig sjelf. Eberhard Dahn intog väl hans plats vid hennes sida under en kort promenad genom parken, men tycktes alldeles hafva glömt en annan utflykt, skogspromenaden till häst, som deremot ständigt sysselsatte Hildurs tankar och tvang dem till jemförelse. Stackars Hildur! Denna jemförelse var allt annat än uppmuntrande. Visserligen var Eberhard artig och äfven liflig; han saknade icke ämnen att tala öfver, men för första gången fann Hildur dem intresselösa, ehuru en del af dem berörde henne personligen. Så t. ex. talade han mycket om den stockholmsresa hon gjort med sina föräldrar och från hvilken de alla helt nyligen kommit hem samt tycktes särdeles deltaga i hvad hon derunder sett och erfarit, ja, han talade så ifrigt derom, att Hildur ej hann fråga, hvarmed herr Dahn sjelf roat sig under tiden och huru det öfver hufvud taget stod till med åtskilliga af deras gemensamma bekanta, som icke voro här i dag. Och från talet om hennes resa öfvergick han helt osökt till talet om sin egen tilltänkta utomlandsfärd.

Hildur bleknade, och nära var, att hon stannat midt under promenaden. Men Eberhard märkte det icke;

han tog sina jemna steg. Bevars, hade han icke nämt det? Kunde han verkligen hafva varit så tankspridd? Planen vore dock icke ny; han hade länge haft för afsigt att till våren göra en utflygt till södra Frankrike, Italien, ja, möjligen till norra Afrika — han visste ej ännu riktigt, ty det berodde ju till en del på krigshändelserna, men åt det hållet blefve det.

“Och egendomen . . . och er tant?” sporde Hildur, då hon var så pass säker på sin röst, att hon ånyo vågade tala.

“Egendomen? Den sköter kusin Herner ännu ett år; jag hinner tids nog belasta mig med den bördan. Beträffande tant har hon alltid sin gamla Hell om dagarne och sin Seseman om aftnarne samt dess emellan sin middagslur och sin stickstrumpa.”

“Men säkert blir detta henne icke nog,” förmodade Hildur med ett försök till småleende.

“Det måste,” förklarade Eberhard trankilt. “Tjenstgörande hofdamen, gamla Hell, får hålla ut; 'kammарherren' tar sig ledighet. Den är ibland behöflig, tro mig!”

Hildur teg. Hon skulle ej kunnat yttra något, utan att förråda sin sinnesstämning. I detta ögonblick kom mot dem Eberhards bordsgranne, den muntra unga frun.

“Så lyckligt, att jag träffade er, herr Dahn,” utropade hon på afstånd. “Öfverstlöjtnantskan har spejat efter er visst en halftimme för att få tala med er om en 'högst viktig angelägenhet'. Dröjer ni en halftimme till, har ni för alltid förverkat hennes bevågenhet. Jag lofvade att söka er. Flyg, flyg . . . på vördnadens tunga vingpar och lemna oss åt vårt öde och åt det ljufva besväret att trösta hvarandra. Öfverstlöjtnantskan sitter deruppe i blå kabinettet, färdig till batalj.”

Eberhard helsade leende och försvann, tydligen glad åt sin befrielse. Hildur skulle ingenting högre önskat än att också kunna försvinna, men fru Amelie lade i stället hennes arm i sin och stälde sina steg än längre in åt parken till.

“Har du märkt, Hildur,” yttrade hon lifligt, “hur märkvärdigt förändrad unge Dahn är, han som förr var sjelfva älskvärdheten?”

“Jag har så litet sammanträffat med honom,” svarade Hildur undvikande.

“Ack, söta du, förändringen är så genomgripande, att den synes ända ut i hans halsdukssnibbar, om man annars har ögon.”

“Åh!”

“Ja, du ser då ingenting heller, lilla Hildur, ehuru kanske just du borde se mest. Det fans minsann en tid, då jag tyckte . . .”

“Kära Amelie, uteslut mig ur räkningen, om du behagar; Eberhard Dahn har aldrig hemburit mig annat än vanlig artighet.”

“Jaså; nå ja, hvem fordrar också annat? Men *det* fordrar man. I dag vid bordet var han emellertid den oartigaste kavaljer i världen. Han föll oupphörligt i distraktioner; ja, två gånger svarade han icke ett ord på hvad jag sade, utan stirrade på din ärade stamfars porträtt, som om han tänkt att måla af det. Sådant der är oförlåtligt af en ung man, som gör anspråk på att ega god ton. Men jag vet nog orsaken till hans förändring.”

“Vet du?” frågade Hildur ovilkorligt.

“Den vet hela världen, utom du, som varit borta och ingenting hört. *Han är kär.*”

“Verkligen?” stammade Hildur.

“Ja, verkligen, på fullaste allvar, och i hvem! I en liten borgarflicka in i staden, som på den der bazaren för fransmännen, du vet, hade den djerfheten att uppträda som Hebe och förrycka alla tokars hufvuden. Jag begriper inte, hur hon kommit dit, om ej det är sant, att borgmästarinnan beskyddar henne, och i så fall begriper jag ej, hvarför hon gör *det*. Nå, som sagdt, den der lilla ungen uppträdde som Hebe och är, det måste jag medge, inte så illa . . . Hade hon haft takt, skulle hon högst uppträdt som marketenterska; men som nu hvarken hon eller borgmästarinnan hade någon, slog hon sig på det gudomliga.”

“Ryktet förstorar,” yttrade Hildur bedöfvad. “Det är väl ej sagdt, om också herr Dahn beundrar den unga flickans utseende, att han derfor tänker . . . tänker . . .”

“Fria till henne? Jo, så ser det verkligen ut. Han lär vara fullkomligt hemmastadd i familjen, som, utom Hebe, består af herre och fru, den förre en halftokig målare, den senare en heltokig för detta aktris. Visst har du hört talas om dem . . . hela trakten känner dem ju?”

“Ah . . . ja . . . jäså . . . jo, jag tror väl! Och han går verkligen dit?”

“Minst ett par gånger i veckan. Och den der tokige målaren har han hemtat ut till Ösjönäs för att dekorera och ornera sin ena flygel . . . Medgif, att det ser miss-tänkt ut.”

“Tvärtom, der ha vi ju den egentliga orsaken,” utropade Hildur, betydligt lättad. “Sådana der renoveringar på ett gammalt herresäte, äro visst ganska viktiga . . .”

“Alls icke så att de behöfva föranleda hvarken distraktioner eller extra visiter. Nej, tro mig du, det blir mesalliance endera dagen. Han går alldeles för offentligt till väga för att kunna draga sig tillbaka.”

“Men,” Hildur grep fast i det sista halmstrået, “han talade nyss med mig om att resa utomlands och bli borta måhända ett helt år?”

“Naturligtvis en sista resurs, i fall han får ett oåterkalleligt nej af sin gamla tant, som nu för första gången torde sätta sig emot hans önskan. En gång väl bortrest, blir han mer än någonsin kär och behöflig för den gamla, som, när hon ej mera kan beherska sin längtan, skrifver efter gullgossen och ber honom presentera sin Hebe på Ösjönäs. Så der räknar ung Eberhard ut det. Emellertid är han i alla händelser förlorad för sällskapslivet, hvilket är skada, ty han är dock en ovanligt hygglig kavaljer . . . när han så vill, och som du vet, hafva vi ej öfverflöd på den varan.”

De två timmarne voro förbi, och aftonen sammanförde åter gästerna kring spelborden eller i balsalen.

Hildur dansade med Eberhard en fattig fransäs, hvar under hans sätt mot henne var lika oklanderligt artigt som nyss förut i parken, men också lika främmande. Hon förstod allt bättre, att dock fru Amelie måtte ha rätt i sina förmodanden, och hon kände, att hon förlorat honom — eller rättare: hon trodde sig aldrig ha egt hans hjerta, icke ens under den der oförgätliga skogspromenaden. Säkert hade hennes egen inbillning vilseledt henne, ty *hade* i hans ögon den gången legat allt hvad hon tyckte sig se der, då — ja, då vore han i detta nu trolös och icke värd ett oskyldigt hjertas saknad.

Stackars liten Hildur kämpade modigt mot allehanda tankar, som kommo och gingo, och mot sitt naturliga

begär att fly från hela sällskapet och upp på sin ensliga kammare för att gråta ut. Men hon höll tappert stånd på valplatsen, höll stånd till sista man och syntes till och med i dörren med ett artigt leende, när Eberhard bjöd farväl och hoppade upp i sin vagn.

“Jag tror vi haft treffligt i dag, min flicka,” yttrade också majoren förnöjd, då hans dotter tog god natt.

“Jag är bara så trött, pappa.”

“Det soffer man bort. Till kojs nu, och dröm om . . . din bordsgranne till exempel . . .”

Majoren såg helt klipsk ut. Också han kunde vara diplomat.

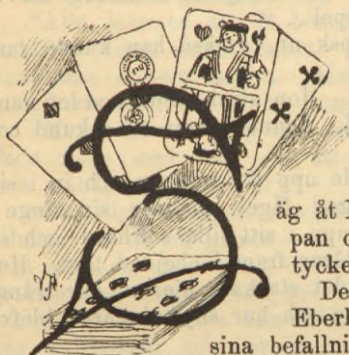
Majorskan sade intet. Hon strök blott med len hand öfver dotterns lockar, såg henne i ögat en sekund och vände sig bort.

Men Hildur skyndade upp för trappan och in i sin lilla fristad. Som en sårad fågel gömmer sin vinge i tätaste snåret, kröp hon upp i sitt lilla soffhörn, och *nu* äntligen bröto hennes tårar fram i ohejdad fart. Hur det skälfdes och bände i det stackars hjertat, hur trångbodd smärtan var der inne och hur snyftningarne blefvo allt djupare och tätare!

När de slutligen upphörde, tryckte Hildur handen mot de förgråtna ögonen och steg upp. Långsamt gick hon fram till sin bokhylla, nedtog derifrån sin psalmbok och närmade sig fönstret, der den första dagstrimman tittade in. Då hon lade psalmboken i fönsterkarmen, föll den af sig sjelf upp — nej, icke af sig sjelf; det låg några vissna konvaljer deri — vid den psalm hon mest älskade.

Hon läste den långsamt, först en gång, och så ännu en; tankarne hade i början svårt att följa med, men slutligen trängde de milda orden med all sin helande kraft ned i hennes hjerta och lugnade det. Hon tog de döda konvaljerna i sin hand, såg kärleksfullt på dem ännu en gång och lät dem sedan flyga bort med den friska morgonvind, som drog förbi hennes halföppna fönster.

4. Seseman bedrager.

äg åt Nilson, att han tänder lampan och ett par ljus i kronan; tycker du här är kallt, Hell?"

Det var fröken Agatha Flindt, Eberhards tant, som sålunda gaf sina befallningar åt sin sällskapsdam och förtrogna, mamsell Hellman, i dag-

ligt tal och för korthetens skull benämd Hell.

"Jag tror nog, fröken, att en brasa skulle göra godt; oktoberaftnarne äro kyliga," svarade väninnan och reste sig för att fullgöra uppdraget.

"Tag så fram korten, min vän," bad fröken Agatha vidare, då brasan spred sitt sken öfver det stora, något dystra förmaket och sedan betjenten satt lampan på divansbordet framför soffan och tändt i kronan.

Medan Hell framtager korten ur deras broderade fodral — allting var broderadt eller virkadt här inne — begagna vi tillfället att kasta en hastig blick på fröken Agatha, der hon sitter hopkrupen i sitt soffhörn med fötterna på pallen och en (naturligtvis virkad) couvre-pied öfver knäna.

Hon var ett litet, hoptorkadt fruntimmer med afångt ansigte, infattadt i ett snöhvitt mösskrus och tvenne gråa s. k. kanonlockar. En oföränderligt svart klädning med kort, rundskuren krage omslöt hennes tunna gestalt och på de ännu hvita, men hårda och knotiga händerna bar

hon likaledes oföränderligt mitäner. Hennes stora när-synthet, som, då hon ej begagnade lorgnetten, alltid lät henne betrakta personer och föremål med de halfslutna ögonen, gaf åt hennes utseende en viss förnämhet, som i synnerhet Hell aldrig nog kunde beundra. Korteligen: hon var ett distingueradt fruntimmer.

Beträffande Hell — på hvilken vi äfven hinna att kasta en blick, medan hon sakta talar ett par ord med Nilson — kunde ingen säga det samma om henne. Fattig och förtryckt hela sin tid, ända tills hon ändtligen hamnade hos fröken Agatha, fans i hennes väsen någonting skygt och viljelöst, någonting oändligt uppmärksam, ett evigt: pass på! Lika oföränderligt klädd i grått som hennes herskarinna i svart, nästan ljudlös i sin gång, tyst och anspråkslös, liknade hon närmast en nattfjäril. Men ur hennes små dimmiga ögon lyste välvilja, och hvar helst hon kunde ställa till rätta och bespara någon en förargelse eller ett obehag, skydde hon för detta mål ingen möda. En finne hade förstört hennes lif. Icke en af Suomis käcka söner, utan en vanlig hudfinne, som en gång satt sig i hennes näsa, bulnat, vanskötts och slutligen fallit, men i fallet tagit med sig näsans form, hvilken var för alltid förstörd. Lotten Hellman hade förut haft ett ganska hyggligt utseende och en ljuf förhoppning om en klockare med tillhörande boställe, men med hennes näsa föll hans kärlek. Männen äro så ytliga, till och med en klockare, ehuru de tillhöra kyrkan. Stackars Lotten drog sedan med sin brutna näsa och sina dito förhoppningar från det ena främmande hemmet till det andra, tills slutligen lyckan i fröken Agathas gestalt för henne öppnade sin famn. Hvad som på andra ställen ländt henne till spe, lände henne här till fromma: hennes inåtböjda näsa utgjorde i gamla frökens ögon en gynsam kontrast till dennas egen bugtiga, en klenod, som fröken, tillika med sitt adelskap, skattade högt.

Fröken Agatha tillhörde verkligen en dansk adels-gren och insåg icke, hvarför hon skulle ringakta denna förmån. Andra hade ju lof att vara stolta öfver sitt snille, sina talanger, sin skönhet. Ingen af dessa förmåner egde fröken Agatha eller hade någonsin egt, och så-dant var dessutom skatter, som när som helst kunde för-loras. Sköldemärket deremot satt qvar ännu i döden, ja

tack vare 'kalendern' äfven bortom den, och därför ansåg hon det med skäl en smula öfverjordiskt. Också hade hennes största lifssorg varit den, då hennes yngre och enda syster, glömsk af en adlig dams alla pligter, ingick äktenskap med Eberhards far, en simpel löjtnant utan börd och relationer. Hennes fasta beslut på den tiden var att aldrig tillgifva systemen denna mesalliance, men när hon fem år derefter kallades till den unga enkans dödsbädd — systemen hade kort efter giftermålet mist sin man — och såg, att lille Eberhard verkligen framstälde i sitt ansigte icke obetydligt af de Flindtska dragen, veknade hon och slöt både mor och son i sin famn, lofvande att alltid älska och skydda gossen. Hon hade hållit sitt ord. Vid honom hängde nu hela hennes kärlek, alla hennes förhoppningar, och utan honom kunde hon icke tänka sig lifvet. Att hon uppfostrat honom ganska illa, derom hade hon intet begrepp, och om hon också begripit det, kunde hon hvarken hjälpt det förut eller efteråt; hon saknade nödig kraft, det vid en gosses uppfostran så nödiga vilkoret.

Han hade för länge sedan vuxit sin fostrarinna öfver hufvudet, och manhöorde nu ganska ofta ur hennes mun uttryck sådana som: 'Eberhard har sagt'; 'Eberhard tycker'; 'Vi måste först hemställa det der åt Eberhard', o. s. v.

Med ett ord: Eberhard var den styrande principen på Ösjönäs, och fröken Agatha fann sig lugnt deri, endast han visade henne den tillbörliga yttre aktningen, ty den fordrade hon oeftergifligt.

Hell lemnade nu sin herskarinna korten, röjde undan litet småsaker på bordet och tog sjelf med sitt arbete plats i en emma närmast soffan.

"Vi skola se, hvad gamle Seseman säger i qväll," yttrade fröken Agatha nådigt, i det hon började utläggandet af denna paciencernas patience, den enda, som i längden förmår bibehålla intresset.

"Går den ut," profeterade fröken, "så kommer Eberhard en vacker dag och anförtror mig, att hans tycke fallit på... Aurore Frasenheim till exempel, hvad säger du om *det* partiet, Hell?"

Hell såg en smula orolig ut.

“Ah, jag vet just inte, fröken; den unga damen är inte bland de vackraste . . .”

“Skönhet förgår, Hell. Men Aurore eger den nobless, som endast gamla anor kunna skänka. Hon är dessutom en god flicka och en flicka med förmögenhet. Mig skulle denna svärdotter behaga.”

“Då är hon säkert allt, hvad unge herr Eberhard kan önska. Men män hafva så underliga tycken; om en flicka vore en engel, men aldrig så litet harmynt, skulle de icke se åt henne.”

“Sju och åtta är femton; här skola vi hafva en tvåa . . . Det der, Hell, torde närmast gälla de borgerlige unge männen; för dem är skönheten och ytan allt. Men i Eberhards ådror flyter dock Flindtska blodet; han skall förstå att välja; tro mig!”

“Kanhända; med sin fostermors ömma erfarenhet till hjälp, bör man väl hoppas det . . .”

“Gamle Seseman är fasligt motig i qväll; ligger inte åttan der ännu och väntar på sin trea! . . . Nå Hell, om du finge välja brud åt Eberhard, hvilken af ortens unga damer skulle då bli den lyckliga?”

“Åh bevars, fröken!”

“Se så, Hell, jag tillåter dig att fantisera en smula . . . Tala fritt!”

“Då får jag säga, att i mitt tycke går ingen upp mot fröken Schöning. Det är sjelfva oskulden, sjelfva ljufligheten, sjelfva . . . jag vet icke allt hvad! Och hvad förmögenhet beträffar . . .”

“Flickan är rätt täck och äfven förmögen, men oss emellan en smula borgerlig. Man ser på henne, att hennes far tillhör det liberalt-moderata partiet, ett amfibieparti, som jag ej för min död kan tåla. Konservativ — eller radikal, ettdera skall man väl vara. Dessutom, kan du tänka dig, Hell: menniskan (jag menar majoren) kunde verkligen haft rättighet att sätta ett *von* framför sitt namn, men bryr sig icke om det.”

“Åh bevars, fröken!”

“Ja, det behöfs knappast mer för att karakterisera honom. Han kan vara en hederlig karl, *gu'bevars!* (der begrafde jag en femma), det bestrider jag icke, men *en af de våra* . . . aldrig!”

“Att inte kaptenen kommer upp . . . klockan är snart åtta,” yttrade Hell efter en stunds tystnad, hvarunder fröken Agathas uppmärksamhet varit uteslutande riktad på korten.

“Han vill kanske invänta Eberhards ankomst från staden. Det är fägningsamt att se, du Hell, med hvilken ifver gossen börjar att egna sig åt affärerna, dem kusin Malte förut fick sköta alldeles ensam. Om nu ett parti råg eller hafre skall slutas bort eller en insättning göras i banken, genast är Eberhard framme och tillbjuder sig.”

“Han torde väl äfven vara road af . . . af stadslifvet som en liten omvexling,” vågade den hederliga Hell förmoda.

“Eberhard road i staden, i den der lilla stenhögen utan societet och ton? Kära Hell, du förvånar mig med dina naiva suppositioner. Nej, det ögonblick har kommit, helt enkelt, som jag länge förespätt: han börjar bli man och inse sina pligter.”

Hell anmärkte inom sig, att det var bra länge, som tanten förespätt detta ögonblick, utan att det inträffat.

“Fem och fyra gör nio; nio och fyra tretton . . . den gick, Hell, den gick verkligen, och det var riktigt roligt. Utan att vara det minsta fördomsfull, må jag säga, att Seseman såsom spåman nästan aldrig bedrager; *nästan* aldrig, Hell! Men så lägger jag honom också endast, då jag tänker på något viktigt.”

“Fröken begagnar sjelfva nöjet med urskilning.”

“Det är nödvändigt, kära Hell, annars står man snart utan resurser i den vägen.”

I detta ögonblick hördes manliga röster och steg, och kort derefter inträdde fröken Agathas frände och Ösjönäs' *factotum*, kaptener Herner, samt vår gamle bekante sedan bazaren, Eberhard Dahn.

Kaptenern helsade de båda damerna med en tillgjord elegans, som aldrig lemnade honom. Eberhard gick fram och kyste sin tants hand.

“Så sent du kommer, min gosse,” yttrade tanten och betraktade med innerlig stolthet sin vackra systerson. “Men då det rör affärer, ha vi damer ingen rättighet att beklaga oss. Jag hoppas du fått allt utträttadt till din belåtenhet?”

“Nog är *jag* nöjd,” svarade Eberhard med ett eget leende, “men det ger sig, kära tant, hvad du sjelf blir.”

“Säkert har du gjort ditt bästa, min vän, hvilket jag för resten hoppas, att kusin Malte kan intyga; han förstår affärer vida bättre än jag.”

“Affär-r-rer och affär-r-rer äro ibland af ganska olika slag,” skämtade kaptenen med en obehaglig skorning; “jag tror det blir bäst, att hvar och en redogör för sina hos den det vederbör.”

“Det tror jag också,” svarade Eberhard kort, medan en hastig rodnad flög öfver kinden, “och som tant är *min* enda vederbörande, anhåller jag om några ögonblicks enskildt samtal.”

Tantens närsynta ögon ansträngde sig förgäfvets att se uttrycket i den talandes ansigte, men af tonfallet i hans röst berördes hon obehagligt och dröjde en stund, innan hon svarade.

“Skall det nödvändigt vara enskildt, käre Eberhard? Jag skulle föredraga, att du yttrade hvad du hade att säga inför dessa våra gemensamma vänner. Omöjligt kan ditt ärende vara af sådan vigt, att . . . stäng dörrarne, om du behagar!”

“Det beror på hvad tant tycker. För mig är det så viktigt det *kan* vara. Men då ‘familjerådet’ ändå förr eller senare skall få del deraf, är det lika godt först som sist: kort och godt, min kära tant, *jag har förlovvat mig.*”

Det blef en dödstytnad. Tanten satt som förstenad; de andra båda satte upp en min, som om de tänkt: äntligen kommer det!

“Förlovvad,” stammade fröken Agatha, när hon äntligen kunde tala, “förlovvad, *du*, utan min vetskap! Och med hvem . . . och när . . . och hvar?”

Eberhard satte sig nu i soffan bredvid sin tant, fattade hennes hand och kyste den ännu en gång, nu med verklig rörelse.

“Jag fruktar, käraste moderliga vän, att jag nu bedröfvar dig, men . . . jag har ej kunnat handla annorlunda; ditt bifall hade jag aldrig kunnat få på förhand.”

“Hvarför inte,” nästan flämtade tanten, i det hon drog undan sin hand. “Du har trott mig sämre än jag är och fruktat att säga mig, det din utkorade är fattig . . .

det *kan* icke vara något annat, som afhållit dig, ty... du är en Flindt...“

“Och en förrbannadt härdd en,” hviskade kaptenen illmarigt till Hell, hvars strumpstickor darrade i hennes skrupna hand,

“Men jag är en Dahn derjemte, det får du ej glömma, tant,” påminde Eberhard. “Den flicka, som jag valt, är borgerlig, men hon är ej sämre för det, och... i din smak eller icke, tant, *min* skall och måste hon bli; jag har lofvat henne det.”

“Borgerlig... men *kunde* måhända vara adlig?” började fröken Agatha med nyväckt hopp. “Herre Gud, Eberhard, så du skrämt mig, snart sagdt utan orsak: det är naturligtvis Hildur Schöning, den söta flickan! Jag kommer nu ihåg, att jag hört, det du visat henne ganska mycken uppmärksamhet före hennes Stockholmsresa... och så har du nu vid hennes hemkomst... saknaden... längtan... ack, min gosse, detta är ju så naturligt, så *helt* naturligt, och om jag också drömt mig en annan 'svärdotter'...”

“Kärrra Eberhard,” skorrade kaptenen, “tag då min nådiga kusin med ens ur hennes villfarelse; det är oförsvarligt att på detta sätt uppreta hennes nerver. Säg henne, att det är en flicka utan namn, utan r-rang, utan penningar och utan anseende, men med ett omätligt kapital af skönhet och geni... ja, säg henne allt ihop, barra det blir ett slut på denna pinsamma situation. Du ser ju, att hon svigtarr...”

“Nå, kort och godt då,” sade Eberhard icke utan ansträngning, “det är en handtverkardotter från staden, men som förtjenat att födas med grefvekrona... hennes namn är Izora Bilde.”

Hell räckte oförmärkt eau-de-luceflaskan åt sin her-skarinna.

“Bilde... Bilde,” stammade tanten, liksom sökande i sitt minne, “väl icke en dotter af den der slusken, målaren, som... Åh, det är omöjligt! *Du, en Flindt!*”

“En *Dahn*, om tant behagar; jag har ingen anledning att förbise min fars hederliga namn.”

“Men du vet icke mina planer, egensinnige pojke! Den dag du gift dig efter mitt sinne, hade hela Ösjönäs varit ditt, med vilkor, att du upptagit mitt och din mo-

ders namn, och jag hade dragit mig tillbaka i ena flygeln, lycklig öfver din lycka och i medvetandet att Flindtska namnet skulle blomstra upp på nytt. Och så kommer du och vill införa i mitt hem och till herskarinna på detta herresäte en vanbörding, en inconnue, en . . .“

“Nu må det vara nog, tant!“ utropade Eberhard och reste sig med förlåtlig harm. “Du har rättighet att vägra ditt samtycke, men någon annan rättighet har du icke och minst den att skymfa någon, som du icke känner och som är tusen gånger bättre än hvarenda adlig fröken i hela ditt umgänge. Vill du behålla eller till någon annan bortskänka Ösjönäs, så står det dig fritt, men jag återtager icke mitt ord: Izora Bilde har det, och det skall hållas.

Tant Agatha sjönk tillbaka i soffan och famlade efter eau-de-luceflaskan, medan den virkade *couvre-pied*'en halkade ned från hennes skälvande knän. Hell var dock genast till hands att upptaga denna med ena handen och med den andra räcka flaskan åt den gamla, hviskande med tårfyllda ögon:

“Fröken, dyra kära fröken, tänk för Guds skull på sin helse och låt icke . . .“

“Så har jag då lefvat nog,“ utbrast fröken Agatha i vanmäktig vrede och ångest, “och du kan gerna tillreda min graf med samma, otacksamme, sedan du gifvit mitt hjerta dödsstöten, ty jag känner alltför väl din halsstarrighet från barndomen för att tro, det du skulle ändra hvad du en gång fått i ditt hufvud. Detta var då lönen för all min gränslösa kärlek, mina tusentals uppoffringar, mina vakor och min möda! Ensam och värnlös skall jag motse mitt slut . . .“

“Icke vär-r-nlös, min nådiga kusin, vid Gud, icke vär-r-nlös, så länge denna hand ännu förmår något,“ försäkrade högtidligt kaptenen och lade den omtalade handen på sitt prasslande skjortbröst. “Dock inserr jag icke, hvarförr ännu ej allt kan uppgöras i godo. Saken är ledsam, men icke ärrerörrig, kusin. Vi få icke glömma, att den unga damens r-rykte är oantastadt och att hon är en skönhet af p-r-r-ima kvalitet; *jag* har sett henne.“

Eberhard gaf sin slägtinge den vänligaste blick han gifvit honom på tio år.

“Också *du*, Malte!” förebrådde fröken Agatha med ovilja. “Men du förstår icke den saken, ty i dina ådror flyter litet eller intet af det Flindtska blodet. Ej heller af dig, Hell, kan jag i detta fall vänta tröst och bistånd, ty om du också kan dela min smärta, förstår du ej dess orsak. Blod är blod, och den, som *är* utan från födelsen, han är utan. O, att jag skulle upplefva den dagen, Eberhard, då du skulle svika ditt!”

“Käraste tant,” yttrade Eberhard, som nu sansat sig, “att du, som i grunden är så god, skall vara så bunden af fördomar! Skall då en människas hela värde bero af två, tre fattiga bokstäfver, ett *af* eller ett *von*? Och hvad äro anor? En idelig addition och multiplikation af förfädrens verkliga eller förmenta dygder, i hvilkas släp de efterkommande ofta svepa in sig för att dölja sin egen nakenhet! Min Gud, kära tant, låt då en gång förnuftet råda! Hvad är egentligen en Flindt?”

“Något som *en Dahn* åtminstone aldrig begriper,” svarade tant Agatha skarpt och rätade upp sin lilla figur. “Men *jag* begriper det, och jag förklarar, att förr skall Ösjönäs störta i grus och spillror, än jag inom dess murar mottager som dotter det utskott du velat inympa på vårt urgamla stamträd. Nu har du hört mitt ord.”

“Och hör nu du också mitt,” yttrade Eberhard häftigt, medan han tycktes växa, der han stod midt i det praktfulla rummet. “Den som för en tom inbillning så kan motsätta sig en annans lycka, den har aldrig älskat denne andre, han må nu ha sagt det tusen gånger och gjort hvilka uppoffringar som helst. De ha alla gällt *sak*, icke *person*. Också förklarar jag dig här, tant, med det samma jag tackar dig för det förflutna, att jag från och med i morgon lemnar Ösjönäs för att aldrig mera sätta min fot inom dess murar. Der det icke fins plats för Izora, fins ej heller någon för mig.”

“Så-å,” svarade tanten långsamt; “och hvaraf skall min unge herre lefva, om man får fråga?”

“Af mitt modernearf, som tack vare dig är orubbadt; 100,000 kronor är icke så litet.”

“De äro mindre än intet i dens hand, som aldrig förstått att spara och aldrig behöft det.”

“Jag skall lära mig det nu; det bör gå lätt då det sker för den man älskar. Jag kan dessutom arbeta...”

“Du!”

“För öfrigt, tant, kan det ju icke vidare intressera dig, hur jag och min unga hustru inrätta oss. Det tro-
ligaste är, att vi resa utomlands första året för att komma ifrån småstadssqvallet och hinna tänka oss om litet. Jag gifter mig redan i höst eller strax på nyåret... det är ännu icke bestämdt hvilket... och så resa vi omedelbart ut.”

“Nej, det är för starkt!” utropade gamla fröken, hvars mösskrus darrade. “Han förlofvar sig, han gifter sig, och han reser ut, alldeles som om jag, hans moderliga vän och enda nära frände icke finnes till!”

“Jag skulle ingenting högre önskat än att få lägga hela min lycka i din hand, men då du icke har hjerta därför, måste jag handla på eget ansvar.

Min förhoppning hade annars varit den, att du skulle bjuda Izora hit ut på någon längre tid och att hon under din ledning skulle utbildat sig till hvad *du* anser så viktigt: en verldsdam, så vidt detta låter sig göra med hennes friska, ursprungliga natur. För mig är hon alltid förtjusande sådan hon är.“

“Nå, och sedan?” frågade gamla fröken med ovanlig skärpa; “hon skulle väl haft målaren och gamla aktrisen i släptåg?”

Eberhard var nära att le, trots stundens allvar, vid tanken på ett möte mellan hans tant och fru Olympia, hvilken senare han nu allt för väl lärt känna.

“Nej,” sade han, “jag tror ej de skulle fordrat det. Deras dotters lycka hade varit dem nog.”

“Hör på, Eberhard,” sade slutligen gamla fröken efter en stunds tystnad. “Jag vill göra dig ett förslag, ty trots din halsstarrighet älskar jag dig för mycket för att låta dig gå härifrån i vrede . . . Dock först ett ord,” afbröt hon sig, i det hon såg åt hans venstra hand, “har galenskapen gått så långt, att . . . att . . . I redan bären ringar?”

“Vi hade tänkt att få vexla dem här. Förlofvade äro vi emellertid lika säkert, som om vi bure dem, och . . . hela staden pratar naturligtvis, hvarför ett snart afgörande är af nöden. Hvad som sägs om mig, bekymrar mig icke, men på Izora får intet klander falla.”

På denna ömma omsorg svarade tanten endast med ett leende, som det var väl för Eberhards lugn, att lampan bortskyrde.

“Jag föreslår,” fortfor hon derpå, att du nu när som helst företager en färd utomlands och på min bekostnad, men *ensam* och med vilkor att stanna ute ett år. Under denna tid hinner både du och hon att närmare utreda edra känslor, och äro dessa lika varma, då du kommer tillbaka . . . nå, i Guds namn, *då* kan det vara tid att på allvar tala om saken. Hvad säger *du* om detta tillbud, Malte? Finner du det icke antagligt?”

“Storarradt, r-r-örande, min kusin! Jag kan aldrig förreställa mig annat, än att Eberhard emottager det med upp-r-riktig tacksamhet.”

“Jag mottager det icke alls,” svarade Eberhard mörk, “emedan det tydligen är anlagdt på att jag skall

glömma. Men jag glömmer icke. Izora måste hit, eller jag bort, och det inom en vecka, emedan jag icke kan finna mig i att vänta, då intet enda giltigt skäl finnes dertill.“

“Gud bevar-r-e oss,“ skorrade kaptenen med en fattning, som sällan öfvergaf honom och som sqvallrade om att väl åtminstone en jumfru Flindskt blod ändå finnes i hans ådror, “så ifr-rig den ungdomen är! Om min nådiga kusin tillåter, har jag emellertid ett annat förrslag, gr-r-rundadt på kändedomens om bådas er kar-r-akter och som jag *tr-r-or* är antagligt.“

“Låt höra!“ uppmanade fröken medan Eberhard sade intet, utan endast såg ut, som om saken började trötta honom. Hans beslut var ju redan fattadt.

Kaptenen lutade sig betydligt tillbaka, i betraktande af stundens vigt, lade ena benet öfver det andra, satte tummarne i armhålen af västen och började:

“Den som kännerr Eberharreds lynne, vet, att närr han gått så långt som han gått, skall han gå fram till målet, *tr-rots* alla hinder: han *skall* gifta sig. Vi få ej glömma, som jag nyss sade, att flickan dock är oklanderlig, hvilket här vid lag alltid ärr en fördel. Om Eberharred förälskat sig i en konstberiderrska eller en värds-husflicka med tvifvelaktigt r-rykte eller alldeles *utan* något r-rykte, skulle han lika säkert gift sig med *henne*. Jag föreslår således, att fröken Izora . . .“

“*Mamsell* Izora,“ rättade tanten skarpt.

“Förlåt, min nådiga kusin, men jag *tr-ror* ej det är skäl att fästa sig vid dylika yttre småsaker och derigenom göra sig till ett antiqvarriat . . . alltså: att fröken Izora *som Eberharreds fästmö* stannar här ett år under min nådiga kusins beskydd, hvarunder ju Eberharred gerna kan företaga sin tillämnade utomlandsfärd. När han återkommer, firar min nådiga kusin deras bröllop med den sålunda tillbörligt preparerade br-ruden, och allt blir *comme il faut*. Föräldrarne bjudas naturligtvis vid detta tillfälle, men hvarken förr eller sedan i *kusins* hem. De unga handla efter behag. Efter bröllopet öfvertagerr Eberharred Ösjönäs, till en början, under min fortsatta ledning, om han så önskar; sedermera och snart på egen hand. På detta sätt undvikas alla familjeschismer, som alltid gifva grannarne anledning till prat. I stället att klandra

min nådiga kusin som en inbiten aristokrater, skall man säga, att hon storsinnadt förstår att följa med sin tid . . . Eller," fortsatte kaptenen och bytte om ben, "de båda unga gifta sig redan i vår och farra ut tillsammans. Hufvudsaken är dock, att den unga damen mottages här och, som jag haft ärran säga, prepareras; så pass mycket; håller äfven jag på familjens värdighet."

"Och du Hell, hvad säger du?" frågade gamla fröken med ett oroande lugn.

"Ack, min Gud, jag har inga insigter i sådana der familjeaffärer; jag har bara en ödmjuk och innerlig bön: låt de unga få hvarandra!"

"Sedan nu saken är vänd och skärskådad på alla håll, värre än Izora vore en förbryterska i stället för den mest intagande flicka i verlden," yttrade Eberhard, "frågar jag ännu en gång, om tant vill mottaga Izora som dotter och redan i höst fira vårt bröllop, i hvilket fall jag stannar här som tants tillgifne och tacksamme son. Vill tant icke, skiljas våra vägar från och med i morgon och för alltid. Må blott tant, då hon sedan sitter ensam, ihågkomma, att det är hon, som valt!"

"Jag skall minnas både det och att du djerfts att uppställa vilkor för mig, litande på den godhet, nej, den svaghet jag hittills visat dig. Men i en punkt är jag obeveklig, nämligen då det rör vår familjs heder, den du icke tyckes akta. Gör som du vill; din målarfröken kommer aldrig inom mina dörrar!"

"Din arm, min kusin," fortfor hon, vänd till kaptenen, då betjenten i detsamma anmälde, att det var serveradt.

Kaptenen förstod allt hvad som innefattades i denna ynnest, den första af det slaget, sedan Eberhard vuxit upp. Det var nu hans lyckas sol, som var i stigande. Eberhards hade sjunkit, kanske för alltid.

Teet dracks under tystnad, men det dracks. I ett borgerligt hus kunde vid sådana tillfällen all ordning vändas upp och ned, icke i fröken Agatha Flindts. Men då senare på aftonen den gamla reste sig för att gå till hvila och Eberhard närmade sig henne för att dock säga ett sista vänligt ord, mötte han i sin tants öga ett uttryck, som han aldrig väntat sig att få se der: ett fullkomligt främmande och kallt.

“Jag tror ej vi hafva mer att säga hvarandra . . . god natt!” yttrade den gamla damen till Eberhard, som med icke mindre köld sade *sitt* god natt, hvarefter han snurrade om på klacken, vände sig till kusin Malte och harmset utbrast:

“Jag abdikerar; regera nu du! Mig tvingar emellertid ingen, och minst med höga later; min väg ligger klar för mig.”

“Och den heter giftermål . . . ett tu tre,” uppmanade kaptenen. “När saken ej mera står att hjälpa, skall gumman taga r-reson, ty du ärr och blir i alla fall hennes gullgosse. Du r-reser ut med din unga fr-ru; ditt möderne r-räcker till några års härligt lif, och så återtagerr du r-regeringen här hemma, alldeles som en i onåd fallen k-r-ronpins, då han hemkallas af sin höge fader . . . såvida du ej under natten kommer på andra tankar, uppskjuter både förlofning och bröllop ett par år och under tiden preparerar din tant i stället för att hon skulle preparera din gudinna . . . Charmant varrelse, tusan så charmant!”

“Jag uppskjuter *icke*. Tant har sjelf ammat min viljekraft; hon får nu bära dess följder. För gamla enfaldiga fördomar, ja, för den lumpnaste högfärd skulle jag uppskjuta, kanske äfventyra hela mitt lifs lycka? Tant har aldrig älskat, det är saken.”

“Ätminstone icke med f-r-ramgång,” förmodade kaptenen. “Men hon ångrrrar sig; ta mej tusan ångrrrar hon sig icke, var säker på det, du!”

“Huru som helst; i morgon är jag borta, då hon vaknar. Skulle ett omslag ske . . . du förstår? . . . så fins jag inom den närmaste månaden i staden. Efter den tiden vet jag ännu ej, hvar jag kommer att hamna.”

De båda herrarne nickade åt hvarandra och gingo hvar och en upp till sig, den ene för att drömma om en oberoende framtid, den andre för att ge befallning om sina sakers inpackning, båda i en ovanligt liflig sinnesstämning.

“Tr-r-rumf . . . trriiumf!” skorrade kaptenen vid stöflarnes afdragning och duns i golfvat; “kärrrleken är en fördömdt präktig sak . . . och Ösjönäs är likaledes ett rasande präktigt ställe . . . God natt, mitt ärade herrskap allesammans; när ni en gång vaknar på allvar, är det kanhända jag, som regerar.”

I gamla frökens sängkammare brann ljuset till långt ut på natten och sprang stackars Hell med Hoffmans droppar, ättika och kompresser; hennes herskarinna hade huvudvärk och nervskakningar.

Midt emellan ett par sådana och sedan fröken Agatha tagit in den sked med droppar, som Hell gråtande räckt henne, hviskade hon:

“Att jag skulle upplefva en sådan stund, Hell, att jag skulle! Man kan inte tro på någonting nu mera . . . icke ens på Seseman. Och dock har han icke bedragit mig mer än två gånger förut: vid min systers bröllop för tjugufem år sedan, och . . . och . . . ja, det är det samma . . . Flytta undan lampan en smula, Hell; jag tror, att jag får sofva . . .”

5. Fienden på rekognoscering.

Det var lördagskväll, och Aline de Pèche drog andan efter veckans mödor, som varit ovanligt många. Borgmästarns hade gifvit stor bal på rådhuset, och på beställningar af blommor, rysch, spetsar och hårprydnader hade knapt varit någon ända. Om ej fröken Aline haft en osynlig tomt, som hjälpt sig, jemte de synliga, hennes två vanliga flickbiträden, skulle hon ej kunnat medhinna allt. Men hon hade en sådan, längst inne i sitt enskilda rum, dit ingen mer än hon vågade sticka näsan. Der, inbäddad i skyar af tyll och berg af rysch, snörpande af alla krafter, skinande och lycklig, satt — notarien Zippelin, den förkroppsligade smaken och händigheten, och hjälpte sin fagra vän. Det var naturligtvis ingen skam, men icke heller någon heder; och därför hade båda kommit öfverens om att hålla saken hemlig. Den angick ingen. Han såg i alla fall ganska nätt ut, der han satt, notarien, vaggande stundom de långa ryschen öfver sin lackerade tåhätta, medan nålen i ilande fart flög mellan de smala fingrarne. Det var för resten endast sina eftermiddagar och aftnar han tillbragte så; hela förmiddagen satt han mycket ordentligt på stadens auktionskammare, antingen der var något att göra eller ej. Han var alltid pligtrogen.

Under de ljufva bestyren att hjälpa fröken Aline kom ibland öfver honom en tanke, den att ha gått miste om sin bestämmelse i lifvet. Han kände, att han borde blifvit modist, så modest var han. Allting föll sig så lätt och behagligt för honom i denna väg, vare sig att han klädde en hatt eller veckade ett fräs, och fröken Aline medgaf, att om hon vid sin sida egde ett sådant *qvintligt* biträde, skulle hennes affär blomstra dubbelt.

Det var just härom de talade denna behagliga lördagskväll inne i hennes lilla helgedom åt gården till. Lampan var tänd och gardinen nedfäld samt aftonbordet trefligt dukadt. Rostadt bröd, färskt smör, te, öl och —

en champignonomelett; mindre kunde ej fröken Aline bjuda på, när hennes biträde aldrig ville taga betaldt för sin hjälp.

“Tag för sig nu, snälla notarien, af det lilla som fins,” sade ej dess mindre fröken Aline. “Jag säger som alltid: jag vet inte, hvad jag ville ge till, om notarien vore fruntimmer och kunde hjälpa mig oförstådt i min atelier! Aldrig hade jag gått i land med allt det här denna vecka, om jag inte haft en sådan välsignad tomt. Drick öl, notarien, drick för all del! Det är Seidelmans

och alltid god vara, om man också ej kan säga det samma om bryggaren . . . Åh, hvad den karlen retar mig med sitt gudlösa tal om mina kära fransmän! Men skål nu, notarien, och tack för god hjälp! Jag riktigt skäms att ha tagit den så mycket i anspråk.“

“Ah, det vet jag visst! Jag önskar ingenting högre än att kunna stå till tjänst. Om fröken Aline så visst ville . . . hm . . . ack! . . .“

“Se så, bästa notarien, låt nu se, att han hvarken ackar eller hummar sig, då blir jag bara ledsen, och det vet jag, att han inte vill. Den der saken ha vi ju länge sedan på det klara med hvarandra.“

“På det klara... jo, jag tackar jag! Medgif åtminstone, att det är hårdt, när man har en redlig vilja, ett obefläckadt namn och en liten fastighet, att ändå bli försmådd. Men jag vet nog, hur det är: blygsamma unga män, sådana som jag, ha ingen tur hos fruntimren, och den omständigheten, att jag är vegetarian, gör också sitt till, synnerligast här på orten, der man skulle äta köttet rått och dricka bloden varm, om man inte skämdes... Nej, för att bli omtyckt af fruntimren, skall man ega figur som en Simson, knäcka reffen som man knäcker nötter och äta en half oxen i målet... fy sådana bragder! Om en man råkar vara mera eteriskt anlagd, fins ingen qvinna, som ser åt honom, fast han inte begär bättre än att göra henne lycklig; ja, jag tror nästan, att hon mer skulle älska en man, som sloge, än en, som tillbåde henne...”

“För min del vill jag icke ha någöndera sorten och tänker på ingenting så litet som på att gifta mig, det kan jag lugna notarien med.”

“Jo, det var att lugna den med, som inte önskar något högre än motsatsen... förstås i fall *han* blefve den lycklige! Men om jag bara en gång till får tala i ämnet...”

“Se så, notarien, ska vi skiljas åt som vänner eller icke?”

“Men det är en aldeles ny idé,” envisades notarien bedjande. “Fröken erkänner, att jag har smak och fallenhet för frökens yrke?”

“Det har jag sagt hundra gånger.”

“Och önskar, att jag vore fruntimmer för att kunna opåtaladt använda min lilla talang?”

“Ja visst!”

“Efter som fröken tycker, att jag är för oansenlig som äkta man...”

“Det har jag icke sagt.”

“Det är det samma; fröken har i alla fall tänkt det. Men nu vet jag ett sätt att förena och afrunda allt. I Paris... när der en gång blir lugnt, det Gud gifve!... är jag tillräckligt ansenlig, ty der mätes icke en mans värde efter alnmått. Jag säljer min lilla fastighet här; vi flytta dit, ni och jag; vi gifta oss och öppna en modehandel; vi draga folk till oss som flugor; vi bli omtalade

överlupna, stormrika och lyckliga . . . ah, fröken Aline, *låt oss flytta till Paris!*"

"Bevara mig, jag menar människan är tokig," skratade fröken Aline vid åsynen af notariens hopknäpta händer och bedjande blickar.

"Ja, tokig, tokig af kärlek," förklarade notarien med någonting af gråt i rösten. "Var nu inte obeveklig längre, fröken Aline; tänk på hvad det vill säga att försmå ett sådant hjerta som mitt!"

"Hör på nu, notarien, och låt säga sig," bad fröken Aline allvarsamt. "Notarien hade ju så heligt lofvat mig, att de der dumheterna aldrig skulle nämnas mer. Inte kan jag hjälpa, att jag inte kan hålla af honom på det viset, som han önskar, och fortsätter han med sina fririer, måste vi skiljas åt för alltid. Hur många gånger har han friat redan, tror han?"

"Grymma . . . när räknar man sådant! Ju mer man älskar, dess oftare friar man, det är ju så enkelt. Klippan och vattendroppen för resten . . . känner fröken Aline den historien?"

"Den kan inte tillämpas här. Jag ger mig aldrig, jag *kan* inte ge mig. Men försök nu att allvarligt minnas, hvad jag säger: nästa gång notarien friar, ha vi talats vid för sista gången, så sant som jag heter Aline de Pêche. Hvarken här eller i Paris kan jag bli hans, och sätter han värde på att fortfarande behålla min vänskap, så kommer han aldrig mera på kapitlet om kärlek."

"Om jag åtminstone vore säker på, att ni icke älskade någon annan," klagade den stackars notarien.

"Ingen, tro mig!"

"Tro, ja, tills ni en vacker dag går åstad och gifter er! Men gör ni det, fröken Aline, så darra för min hämd! Så obetydlig jag kan förefalla er, så mycken kraft fins det hos mig, när jag blir retad. Jag *är* ett lam; jag kan *bli* en tiger, min själ kan jag icke det, och den som då gör allt annat än hviftar på svansen, det är Svante Zippelin . . . mins att jag sagt det!"

"Hvarför skulle jag minnas det, när jag inte tänker bli rädd," frågade fröken Aline käckt och stälde sig med händerna i sidan midt för den lille notarien. "Jag är trött nu vid det der pratet, mins *han* det, och har han bara hjälpt mig denna tiden för att få tillfälle att upp-

repa det, så kan jag inte tacka honom, så gerna jag vill. Tystnad — och vänskap; kärlekssnack — och öppen brytning oss emellan, välj hvilketdera som behagas!“

I detta ögonblick kom fröken Alines lilla tjänstflicka in och hviskade brådslande:

“Herr Seidelmann kommer hit. Skall jag släppa in honom?”

“Hvarför skulle du ej det, enfaldiga unge,” frågade fröken rodnande. “Har jag någonsin befalt dig att inte öppna för någon?”

“Nä-ä, förstås; men jag tänkte...”

En stark knackning på dörren till det yttre rummet afbröt henne.

“Öppna,” befalde fröken tjänstflickan, “och säg, att jag kommer genast.”

“Och jag går genast, men denna vägen,” förklarade notarien och närmade sig köksdörren. “Jag är alltför upprörd att möta någon.” Notarien tog ett par lätta steg, fattade sin hatt, lade sitt hufvud på sned och sträckte ut sin hand mot Aline: “Jag tar mot er vänskap... tills vidare; måhända randas den dag, då ni sjelf kommer in på det der förbjudna kapitlet, och då är Svante Zipelin den samme... alltid den samme. Tack emellertid för denna härliga vecka, och farväl!”

“Ändtligen slapp man *den* narren,” mumlade fröken Aline uttråkad; “nu återstår att höra, hvad min motståndare har att förtälja.”

Hon slätade med handen ut sitt lilla näpna hvita förkläde, kastade en hastig blick i toaletspegeln och trädde in i ’ateliern’ med dess otaliga kartonger, hatt-hållare och andra nödiga attributer. Innanför den långa disken med glaslådor, som hon benämde drifbänken och der en mängd vackra föremål lyste mot köparne, stannade hon, sedan hon först skakat hand med sin gamle motståndare och bedt honom sitta ned.

“Har fröken några svarta handskar och hvita halsdukar,” frågade herr Seidelmann gladt. “Jag skall på begrafning i morgon.”

“Kan förstå det. Det blir en stor begrafning; gubben Löfman var rik, han. Hvad nummer... åtta vill jag minnas?”

“De största som finnas,” skrattade herr Seidemann belåtet och såg på sina stora händer; “jag har just inga frökenfingrar.”

“De här passa bestämdt och skinnet är godt.”

“De svärta naturligtvis ifrån sig?”

“Icke hvad jag vet, men göra de det, passar det ju för tillfället, då man ej kan vara svart nog... Skall det vara halsduksknutar eller att knyta sjelf?”

“Knutar, knutar för all del! Hvem skulle knyta på mig... så vida ej fröken ville...”

“Nej tack; jag klär hvarken lik eller brudar...”

“Det var skada, det, med frökens kända smak. Nå-å, var det mycken brådska för borgmästarens bal i förgår?”

“Förskräckligt. Jag är ännu så trött, som om jag varit med och dansat hvar dans.”

“Ja, uppriktigt sagdt, vet jag ej, hvarför inte både ni och jag voro der...”

“För min del hade jag förhinder: jag var inte bjuden,” skrattade fröken Aline, i det hon virade in det köpta. “Hvarför ni inte var der, vet ni väl bäst sjelf; kanske af samma orsak?”

“Ungefär; men just det förvånar mig, då borgmästarns ändå betydligt utvidgat sitt umgänge, efter hvad ryktet påstår, och utvidgat det nedåt...”

“Nedåt... hvad menar ni med det?”

“Åh... fabrikör Rönnblom var ju der, bland andra, och assistent Thelin och handlanden Flyberg; mig veterligt ha de aldrig varit der förr.”

“Någon gång skall vara den förste, och tre personer äro ej hela världen. Herrar kan man dessutom alltid bjuda...”

“Men jag har hört, att der äfven voro ’nya’ damer.”

“Har ni?”

“Har ni? Ja, lika visst, som ni hört det. Bry er inte om att spela komedi, fröken Aline; naturligtvis vet ni, likaväl som jag, hvem jag menar.”

“Nå ja, det nekar jag icke till, fast jag ej begriper, hvarför ni så der går ikring ämnet. För resten tycker jag, att den unga damen ni syftar på var helt enkelt på sin plats i den der societeten; ingen flicka i staden går upp mot henne i hvarken utseende eller sätt, och

det hedrar borgmästarinnan, att hon beskyddar och drager fram henne.“

“Det hedrar henne inte alls,“ påstod herr Seidelmann, mörkröd i ansigtet af harm, “att utsätta en ung flicka för prat och anmärkningar. Och ni vet, likaväl som jag, hur hela staden pratar och har pratat ända sedan den der f—de bazaren, då Izora för första gången uppträdde som ett spektakel inför allmänheten och spelade gudinna eller hvad tusan hon skulle föreställa, *hon*, en fattig handverkardotter! Och så springer den der vesslan Dahn ut och in hos de dumma nöten, hennes föräldrar, och förstör än ytterligare hennes rykte . . . Ni borde varna dem, ni, som är vän i huset.“

“Än *ni* då? För resten skall jag säga er, att jag tror, att alla varningar äro obehöfliga . . .“

“Och hvarför det?“ frågade herr Seidelmann och reste sig hastigt upp; “inte tror väl *ni*, att den der junkern Eberhard Dahn menar allvar, ni som mer än någon annan är hos Bildes och alltså ser saken på nära håll?“

“Just därför tror jag det. Karlen är så kär, att han springer i bitar, och blir inte Izora inom ett år fru Dahn, så vill jag aldrig heta det jag heter . . .“

“Han skall aldrig ha henne, den sakramenskade . . . fransosen (Seidelmann kunde ej i hastigheten finna ett värre ord), *aldrig*, säger jag!“

“Fransos . . . ja, ni har rätt,“ yttrade Aline förargad, “det är just hvad unga Dahn är, det vill säga artig, stilig, elegant, en fullkomlig motsats till andra nationers Drummelbergar. Också skall jag vara den sista att varna Bildes för en så älskvärd svärson. Om ni vill veta det, så är jag alldeles betagen i unga Dahns charmanta sätt och person och skall verka allt hvad jag kan för hans afsigtens vinnande; jag skall försvara både honom och henne mot er och mot hela världen, om så behöfs; vara deras vän, deras stöd, deras förtrogna, deras jordiska försyn och till sist dansa på deras bröllop, tills bara rosetten fins kvar af skorna . . . vet ni det nu?“

“Och *jag* skall hindra dem med våld eller list, inspärra dem, kringränna dem, om så behöfs, liksom mina tappra landsmän göra med de usla parisarne. Jag tål icke, att vårt hederliga handverksstånd kommer med i en sådan dans, der det alltid drar det kortaste strået, ty

om också en ung flicka 'kommer sig upp' med ett sådant giftermål, skall hennes nya umgänge alltid minnas, hvad hon varit och behandla henne derefter. Bildes äro mina vänner."

"Så oegennyttigt det der låter. Afstå ni emellertid från all inblandning, det är mitt råd, och låt hvar och en sköta sig. Det man icke lägger sig i, behöfver man ej taga sig ur."

"Paris skall falla . . . både ert och mitt," brummade herr Seidelmann och lade med en häftig knyck en femma på bordet för liqvidering af hvad han köpt.

"Paris skall segra, så visst som det fins rättvisa till i himlen och tapperhet på jorden," svarade Aline och kastade föraktfullt några silfverslantar tillbaka på disken. "När året har gått få vi se!"

"Så länge skola vi ej behöfva vänta. Ursäkta för resten, att jag öppet säger er, att ni gör fördömdt orätt i att medverka till ett sådant parti som det der. Men gamla fruntimmer se aldrig längre än näsan är lång . . ."

"Babian!" ropade fröken de Pêche efter den bortskyndande tysken, medan hennes lilla fot stampade hårdt i golfvet och fönsterrutorna skallrade efter herr Seidelmanns hårda slag i dörren.

6. Förlofningen.

enorm de små ru-
torna i målaren Bil-
des hvardagsrum ly-
ste en matt höstsol och
gaf en viss poetisk anstryk-
ning åt tarfligheten derinne.
Bladväxterna i fönstren ljusnade
i dess sken; den nya hemväfda
mattan fick några opåräknade sol-
ränder, och en stråle dansade till
och med öfver det gamla dalkarls-
urets trinda mage, genom hvars
glaslucka man kunde iakttaga

pendelns långsamma svängning fram och åter.

Det fans en blick, som följde denna svängning, medan tankarne tycktes dröja på annat håll; det var Izoras. Den unga flickan, som var ensam hemma, hade nyss slutat rummets städning och satt nu uppkrupen i soffhörnet, med handen under kinden i djupt begrundande. Öfver hennes skönhet hade, sedan vi sist sågo henne, lagt sig ett drag af ljuft svärmeri, påminnande om när månen stiger upp öfver ett härligt landskap, och det sprittande lif, som annars utmärkte henne, slumrade nu i någon fördold vrå af hennes själ. Kärleken hade börjat hos henne sitt stora omgestaltande; hon höll så småningom på att mogna.

Som hon satt der i sin enkla morgonklädning af ljusblått kattun, med solstrålarne spelande öfver hårets gyllne vågor, var hon mer än någonsin lik Hebe från bazaren, men en Hebe, som för ögonblicket låter dryckeskärlet hvila. Den dunkla ögonfransen sänkte sig mer och mer mot kindens sammet; fingrarne lekte mekaniskt mot den mörka bordskifvan; sky efter sky purprade kinden: hon tänkte och var lycklig i sina tankar.

Var det väl möjligt att hon, den hittills så förbisedd, snart skulle intaga en ställning, som med ens höjde henne öfver stadens alla andra unga flickor, dem hon så ofta afundats? Var det ej som en dröm, att hon nyss varit en firad gäst i ett af de finaste husen, att hon dansat med ortens eleganter och väckt uppmärksamhet i en krets, der hon aldrig trott sig vinna inträde? Och skulle hon verkligen snart som dotter inträda på detta ståtliga Ösjönäs, det hon en och annan gång i sina föräldrars och tarfligare bekantas sällskap någon vacker sommardag betraktat på afstånd, blygsamt placerad i en skymmande skogsdunge, der man uppdukat i gröngräset sitt lilla matförråd?

I andanom såg hon sig vid Eberhards sida, gungande i den granna kaleschen mot detta drömda paradis, såg den svänga upp på stora gårdsplanen och framför hufvudtrappan, der en ståtlig betjent öppnade vagnsdörren och förde henne upp till hennes rum för att hon skulle göra toalett och sedan af Eberhard föras till hans fostermors rum och i dennas armar, ty Eberhard, som så väl kände den gamla, hade ju försäkrat henne, att allt detta ej skulle möta några nämnvärda hinder . . .

Och ödmjuk ville hon vara mot denna gamla, af hjertat gerna, så vida hon endast märkte den ringaste skymt af deltagande, ödmjuk, men för ingen del smickrande eller krypande, ty detta låge icke i hennes natur. Rådde hon väl för att hon vore fattig? Hade hon ej i stadens bästa skola fått en uppfostran, som kunde ställa henne i jembredd med de finare unga damer, som rörde sig i den nya krets, dit hon nu tänkte inträda? Ah, allt det der skulle gå af sig sjelft, och inom kort skulle hon vara herskarinna på denna efterlängtade plats, med vilja och förmåga att skapa solljus och lycka omkring sig, att älska och blifva älskad! Och han, hennes ståtliga

Eberhard, hur skulle ej han vid hennes sida utbilda sig till en ärad och kraftfull husbonde, till hvilken de underlydande med kärlek och vördnad skulle blicka upp? På så sätt skulle Ösjönäs bli ett Eden, hvars portar aldrig skulle stängas för lyckan och glädjen och bland hvars blommor ingen orm skulle våga insmyga sina glänsande ringlar . . .

Och denna sköna hägring låge icke i något aflägsset fjerran. Inom en vecka . . . Eberhard hade uttryckligen sagt det . . . skulle allt vara afgjort, besöket hos den gamla tanten aflagd och den betydelsefulla förlofningsringen pryda hennes fingrar, just detta finger, *detta* . . . och Izora tog leende ur sykorgen framför sig en röd liten garnända, den hon virade om fingret, icke aktande på att den brast och efterlemnade på det hvita hullet en svagt ljusröd strimma. Hon var så fördjupad i sina tankar, att hon ej hörde, det en vagn häftigt körde fram på gatan och stannade framför porten. Först då hastiga steg ljödo öfver det murknade förstugugolfvet och en hand vred om låset spratt hon till och ilade upp; hon kände dessa steg och detta häftiga tag i dörren: det var *hans*. Store Gud, skulle det komma och komma nu, allt det hvarom hon nyss drömt; skulle . . .

Men hon hade ej tid att tänka vidare. Stod han ej der redan, hennes egen Eberhard, och utbredd mot henne sina armar! Frågor, undran, framtid . . . allt var glömdt, och som en liten fågel flyger in i det skyddande nästet, ilade hon med ett gladt utrop i hans famn.

Äfven Eberhard glömde för ett ögonblick, att han denna gång kom till sin älskade med mörka budskap. Här, vid hennes hjerta, var lyckan, hvad var för honom den öfriga världen med dess fördomar, hinder och småsinne? Han lyfte upp Izoras strålande ansigte mot sitt eget, blickade länge in i hennes ögon, slöt henne åter i sin famn och sade:

“Gud vare lof att du är hemma, min älskling; jag har mycket att tala med dig om. Men först skall jag säga åt gossen, att han får till hotellet med vagnen; jag är strax tillbaka.”

Efter ett ögonblick var han åter inne, vagnen borta, och de älskande vid hvarandras sida i den lilla hörnsoffan.

“Nå, min Eberhard,” frågade Izora med glad förtröstan; “är det nu uttaladt och afgjordt: /år jag komma ut till din tant och när?”

Eberhard teg några ögonblick, hvarunder färgen på Izoras kind så småningom bleknade och hennes klara öga fick ett uttryck af oro: hon började frukta.

“Du har ju mod och tillit till mig, min älskling,” började han långsamt, “har du ej det?”

“Hon har sagt nej... det är förbi!” utropade den unga flickan och sprang upp.

Men Eberhard drog henne med mildt våld åter ned bredvid sig.

“Min tant har verkligen sagt nej,” fortfor han, “men jag vet, att hon till slut skall ge med sig...”

“När vi äro gamla och grå,” inföll Izora litet häftigt, “när lifvet för oss ej mera eger några rosor och man längesedan glömt vår lilla roman; åh, Eberhard, *då* är det för sent!”

“Så tänker också jag. Uppsköte vi att förena oss, skulle tant aldrig upphöra att hoppas på min förening med en annan. Hennes bördsfördomar äro starka, och det fordras ett djerft och oförmodadt slag för att krossa dem: vi måste gifta oss med det snaraste och resa utomlands; när ett, högst två år äro förflutna, skall hon ångra sig och återkalla oss, det är min fasta, min orubbliga tro. Hennes kärlek till mig är hennes starkaste känsla; den kan dövas, men aldrig dö. Jag känner henne.”

“Det sade du redan förut, Eberhard, men du misstog dig,” erinrade Izora, medan ur hennes öga sköt en blix och underläppen missnöjdt sköt fram. “O, huru bittert det käns att vara ringa och föraktad!”

“Föraktad, min älskling? Hon känner dig ju icke! Gjorde hon det, skulle hon ej kunna motstå dig. Det är din ställning hon finner ringa, icke din person. Men naturligtvis kan jag icke införa dig hos henne mot hennes vilja. Lyckligtvis är jag dock oberoende. Mitt moderne-
arf, 100,000 kronor, har jag full rätt att disponera öfver, och med detta börja vi vår gemensamma ljufva bana. Under tiden veknar hennes hjerta och vaknar hennes längtan; hon tillgifver allt och skrifver till mig att återkomma. Och hvad illa har *då* egentligen skett? För henne har en orättvis fördom blifvit krossad; för oss ett

nytt och förtjusande lif öppnadt. Förtro dig till min klokhet och kärlek, Izora, och låt oss taga den enda utväg, som står oss till buds: ett hastigt giftermål och en snabb resa; vi ha ej annat val.“

Izora satt en lång stund alldeles tyst. I hennes lifliga själ föregick en skiftning, lik kastbyn öfver en vidsträckt fjord. Hon hade varit glad och hoppfull, sårad och vred; för ögonblicket var hon eftertänksam och mjuk, en sinnesstämning, som just för dess ovanlighet gaf henne ett ökad behag.

“Men är det väl rätt, Eberhard,“ frågade hon alltså tvekande och lyfte mot honom sin tårfyllda blick, “är det rätt att förfara så egenmäktigt mot den gamla, som dock, varit dig i moders ställe, sedan du var ett litet barn? Jag har börjat tänka på så mycket denna senare tid, hvarpå jag aldrig förr tänkt... det är liksom om det dagades i min själ efter en lång och tung skymning... Ack, Eberhard, du vet nog, hur ringa ledning jag haft i lifvets allvarliga förhållanden ända hittills, och nu, när jag som bäst behöfde den, känns det så svårt att vara utan!“

Hon lutade sig sorgset mot hans skuldra och böjde djupt det vackra hufvudet, medan hennes ögon slöto sig, som för att slippa se ett annalkande oväder.

“Har du då ej *mig*, Izora,“ hviskade Eberhard lätt förebrående, “och tror du, att jag skulle vilja förleda dig till något, som jag ansåge orätt? Skall man alltid ge vika för en person, blott därför att han är gammal, och skall man beständigt ha orätt, blott emedan man är ung? Jag kan ej tro det. Och just i detta fall fordras att genom ett raskt beslut imponera på en inbiten fördom. Innan året är förbi, skall min tant längta efter att återse mig, och som hon vet, att jag endast kan komma, om *du* är med, skall hon med öppna armar mottaga äfven dig. Förut har hon i mig älskat blott sin systems son, den glade, lefnadslustige ynglingen; hädanefter skall hon lära att värdera mannen, som utfäster ett mål och med hela sin viljekraft fullföljer det. Och när en gång hennes barnsliga fördom är bekämpad, skall hon till och med tacka mig därför och älska mig dubbelt... Du tror ej, Izora, hur mycket jag är för henne!“

“Jag vet ej hur,” yttrade den unga flickan tvekande, “men jag fruktar, att i dina skäl ligger en god del sofism . . . mot din vilja. Om blott ett hastigt beslut vore tillräckligt för att inverka på din tants fördomar, hvarför ramlade de ej, när du anförtrodde henne, att du beslutat förlofva dig?”

“Derför att hon ej trodde derpå . . . hon väntar måhända, att jag redan i morgon skall återkomma och säga, att jag vid närmare öfvervägande beslutit att låta saken hvila tills vidare . . . Jag har gunås hittills allt för ofta låtit stundens hugskott leda mig.”

“Men det vore i alla fall ädelt och värdigt att draga sig tillbaka,” yttrade Izora liksom till en fortsättning af sina tankar. “Jag har läst om många unga flickor som gjort det offret . . .”

“Romangriller,” log Eberhard och drog intill sig hennes ljuslockiga hufvud. “Du har också, och det i sjelfva historien, läst om motsatsen: tänk på Erik Stenbock och Malin Sture. För dem gälde kärleken mer än fördomarne hvarför också deras lif blef lyckligt. Då det är fråga om ens eget väl eller ve, är det en svaghet att lyssna till andras åsikter. Det enda jag under nuvarande förhållanden kan göra, *vill* jag emellertid göra; vänta med lysningen ännu en månad för att undvika förebråelsen att ha förhastat mig. Troligen kommer innan den tiden något budskap från min tant; hvarom icke kommer det så mycket säkrare sedan: hon *kan* icke undvara mig.”

“I alla hänseenden måste äfven *jag* tänka öfver, innan jag beslutar mig,” förklarade Izora med en bestämdhet, som ganska väl klädde henne. “Och . . . vet du hvad, Eberhard: det är, som en röst inom mig hviskade, att lika egenmäktigt, som du nu handlar mot den gamlas låt vara föråldrade åsikter, lika egenmäktigt skall du en dag kunna handla mot mig, om ej *våra* stämna öfverens . . . Jag måste sannerligen öfverlägga.”

Izora såg så ovanligt allvarlig ut, då hon yttrade detta, att Eberhard betraktade henne med förvåning. Från detta håll hade han minst väntat sig motstånd.

“Gif ej min nödtvungna handling namn af egenmäktighet,” bad han emellertid ifrigt, i det han fattade hennes hand; “du, som ej känner tant, kan ju ej bedöma,

hur man bör handla gent emot henne, men du kan vara viss på, att om ett annat medel stode mig till buds, begagnade jag mig ej af detta enda möjliga. Dessutom, älskade, är *du* så liknöjd för vår sällhet, att du vill uppskjuta den på obestämd tid . . . kanske för alltid? Har icke du samma längtan, samma hopp som jag?"

"Det har jag, Eberhard, du är mig det käraste på jorden," hviskade Izora trohjertadt och räckte honom båda sina händer, medan ur hennes ögon lyste en vacker glans, "men just därför ville jag så gerna, att intet orätt blandade sig i vår kärlek . . . om jag blott riktigt kunde skilja på rätt och orätt här vid lag. Men för första gången märker jag, hur utveckladt mitt inre är, hur föga jag kan lita på dess röst. O, att jag egde en qvinlig erfaren vän och att denna vän vore . . ."

I detta ögonblick gick dörren upp, och fru Olympia trädde in, glad och strålande som alltid.

"Nej, hvad ser jag! *Du* här, Eberhard!" utbrast hon, i första öfverraskningen glömmande att helsa honom på alexandriner. "Ah, jag förstår, du kommer med ett gladt bud, kommer förr än ämnadt var, och . . . uppriktigt taladt, så är du dubbelt välkommen, ty pratet i vår goda stad har i rappet inga gränser. Ett bestämdt steg måste tagas, från din eller från Izoras sida, och från hennes kan det endast tagas *tillbaka*, endast under formen af ett farväl . . . Seidemann har just nu talat med pappa uppe på verkstadskammaren (jag tittade dit upp, då jag kom ifrån staden) och anhållit om Izoras hand . . ."

"Hvilken oförskämhet!" ropade Eberhard och sprang upp.

"Jag vet just inte det," svarade fru Olympia med ovanligt lugn. "Izora är icke förlofvad, och så länge hon icke är det, har hvilken hederlig karl som helst rättighet att anmäla sig . . . Pappa har emellertid svarat undvikande, men Seidemann har sagt sig skola återkomma i afton för att få veta sitt öde."

"Det skall han få," förklarade Eberhard med blixtrande ögon, "ty i dag, om ej Izoras föräldrar ha något deremot, vexla vi ringar; jag går nu att anskaffa dem. Hur vi sedan ställa det, beror på . . . åtskilligt, hvarom ju du, min älskling, kan samtala med din mor, medan jag är borta; fruntimmer reda sig bäst ensamma i sådana saker."

Han kyste Izora, bugade sig lätt för sin blifvande svärnor och lemnade rummet.

“Nå-å du, *nu* tror jag vi kunna bjuda alla elaka tungor spetsen,” jublade fru Olympia, kastande sin hatt i ena soffhörnet och sig sjelf i det andra. “Oss emellan sagdt, barn, det var på tiden. När reser nu hennes lilla nåd ut till Ösjönäs?”

“Aldrig, mamma!” svarade Izora vemodigt och stirrade framför sig med en frånvarande blick; “jag är för ringa för den *verkliga* nåden derute.”

“Precis som i romanerna,” anmärkte fru Olympia intresserad, men som om saken angått ett ungt par, med hvilket hon haft ingenting att skaffa. Och då Izora meddelat henne Eberhards plan, gillade hon den visserligen, men anmärkte endast i förbigående, att saken gestaltade sig alldeles för enkel för att lemna ringaste stoff till någonting i dramatisk väg. Icke så mycket som en liten förbannelse, ingen intrig, ingen enlevering! Hon mindes händelsevis tre sådana pjäser, deri hon sjelf uppträd i landsorten med icke vanlig framgång. Det *var* någonting, då hon med utslaget hår och i svart, fotsid drägt släpade sig på sina knän efter den hårde fadern omkring hela scenen . . . för att sedermera förkrossad af hans förbannelse, med behag digna ned vid tröskeln af den dörr, hvarigenom han försvunnit med en 'sortie', som ingen nutidsaktör kunde härma.

“Men,” fortfor hon med en suck, “för att återgå till det verkliga lifvet, det kalla, prosaiska hvardagslifvet, så är hufvudsaken att ni få hvarandra, så att pratet tystnar. Du gör i alla fall ett godt parti, får en ståtlig man och kommer att föra ett angenämt lif. Eberhard har utan tvifvel rätt: ett hastigt giftermål är enda sättet att bota den gamla draken för hennes dumma bördshögfärd, och när hon sedan en vacker dag skrifver efter er och ni inträffa på det gamla herresätet (dit din far och jag äro efterskickade förut) blir det i alla fall en vacker scen, då du, upprörd och darrande, stiger ur resvagnen och af din man föres i den gamlas armar för att mottaga hennes välsignelse . . . Din far och jag, den der vinglige kaptenen och gamla sällskapsdamen bilda bakgrunden, och några tårögda trotjenare skymta fram genom en half-öppen dörr . . . Åh, mitt barn, jag ser alltsammans så

klart för mig, som om det voro afbildadt på en taffa och hängde på väggen . . . Och om du ej vore så fasligt pro-saisk, Izora, så lugn och så nykter mot hvad din mor är och alltid har varit, så vore *då*, om någonsin, ögon-blicket inne för dig att citera (förstås med en liten nöd-vändig ändring) de sköna orden ur 'Maria Stuart':

»Stå upp! Ni öfverraskar mig; jag mäktar ej
Att från förtviflans hemska djup mig svinga
Med ens till hoppets höjder. Tala sir,
Min lycka skildra, att jag den må fatta!»

«Men i alla fall, min dotter,» och nu spårades verklig rörelse i fru Olympias blick, «tag din mors välsignelse till det viktiga steg du förehar; på den skall du aldrig vänta förgäfves!»

Och efter en hjertlig omfamning, hvarunder 'vingarne' bokstafligen slöto sig omkring Izoras smärta gestalt, skyndade den värda damen ut för att uppsöka sin man och meddela honom den glada nyheten om den stundande förlofningen.

Lemnad ensam, slog Izora i half förtviflan tillsam-mans händerna öfver sitt hufvud, mumlade ett halfhögt: «Och det var *här* jag skulle hemta råd och styrka!» hvar-efter hon kastade sig handlöst ned i soffan, begrof sitt hufvud i dess urblekta kuddar och grät så våldsamt och så bittert, som man gråter, då den första missräkningen träffar ens oförberedda hjerta.

7. Slag i saken.

Sju veckor hade förflutit, utan att medföra någon förändring i förhållandet mellan Eberhard Dahn och hans tant, om icke den, att han tyckte sig dag för dag allt orättvisare behandlad af henne. *Nu* skulle intet på jorden kunnat hindra honom från hans föresats att gå sin egen väg. Myndig var han (i dubbel bemärkelse), han hade redan fyllt sina tjugufyra år; ett kapital egde han, som väl torde räcka godt och väl, tills tantens ångerperiod skulle inträffa, och förälskad var han mera än någonsin. Izoras tvifvel om rätt och orätt hade lyckligt blifvit häfda, tack vare hans förmåga att 'reda hennes begrepp', och hvarje dag var nu en festdag i det lilla tarfliga handverks-hemmet, hvars alla brister icke märktes af Eberhard, som hade ögon endast för Izora. Också hade hon aldrig varit skönare än nu. Hennes nya lycka, förhöjd af en ytterst omsorgsfull och smakrik toalett, inverkade fördelaktigt på hennes både sätt och utseende, och Eberhard intalade sig sjelf, att just sådan hon var, naiv och ursprunglig, vore hon bäst. Cirklade unga damer hade han haft nog af; de voro hvarandra alla lika som tulpanerna på en rabatt, men det sprittande, vårfriska i Izoras väsen var svårt att finna maken till. Och just det, att hon icke med blyg bäfvan mottog sin förändrade ställning, utan obesväradt satte sig in i den samma, var honom till behag. Undanskymd och förbisedd hade hon länge nog varit; *hans* fästnö och hustru skulle kunna träda fram och försvara sin plats, hvar han än stälde henne, och minst önskade han att nu se henne ödmjuk, då hela staden visste hvilken oförrätt både hon och han lidit genom hans tants oförsvarliga beteende. Leende och lyckligt vandrade alltså det unga paret arm i arm genom stadens gator och öfver dess promenadplatser, medan hufvud öfver hufvud stack fram mellan blommorna i fönstren för att beskåda, förtala och afundas.

Sina förlofningskort hade de unga skickat till tanten, åtföljda från Eberhards sida af några korta men vördnadsfulla rader, på hvilka intet svar hade afhörts. Endast från kaptenen hade kommit ett kort bref, deri han uppmanade Eberhard att "vara lugn och handla efter bästa förstånd och samvete; han, kaptен, skulle nog 'prepar-rera' tanten, som visserligen ännu vore förtörnad — helst sedan hon fått höra, att lysning redan vore afkunnad — men som utan tvifvel snart nog skulle komma på andra tankar, blidare ju längre favoriten vore aflägsnad från henne. Sjelf skulle han intet högre önskat än att med sin personliga närvaro illustrera föreningen mellan sin käre anförvandt och dennes charmanta fästnö, förstås i fall han blefve inbjuden!.. men Eberhard insåge nog att i den ställning kaptenen befunno sig till sin nådiga kusin läte detta sig icke göra. Gumman vore visserligen löjlig och fördomsfull, men 'taga lifvet af henne så der på en gång' ginge ändå icke an; man finge skembart gifva vika och afbida tiden för hennes omvändelse", etc. etc.

Bildeska lilla hvardagskottet var emellertid nära nog sprängdt. Seidelmann hade, vred i hjertat, dragit sig tillbaka med sin korg och blåste värre än någonsin om lördagskvällarne på sin bastuba 'die Wacht am Rhein', nu inom slutna dörrar. Paris hade icke fallit, hvarken fransmännens eller Aline de Pêches, och det senare redade honom må hända ännu mera än det förra. Izora var för alltid förlorad för honom, och de treffiga aftonkottetierna i hennes hem likaledes. Han var ursinnig öfver det ena och saknade det andra, icke minst de uppriskande debatterna med fröken Aline. Och hvilken segerviss min den lilla otäckan satte upp emot honom, då de någon gång möttes! 'Hvad var det jag sade?' stod i den så tydligt, som om det varit prentadt med ord. Det var outhärdligt. Också var hans helsning så knapp och hennes besvarande deraf så försmädligt som möjligt. Han afskydde henne, och dock öfverraskade han sig med den önskan att, när de ej mera kunde sammanträffa hos Bildes, gå direkt in till henne sjelf för att få sig en liten uppriskande träta, en önskan, som han dock manligen motstod.

Och den lille notarien, hvad skulle *han* nu hos Bildes att göra? Visserligen beundrade han Izoras elegante fästman och glädde sig i likhet med sin vän Aline öfver de ungas lycka, men just till följd af denna var han mer än någonsin öfverflödig i det 'poetiska', gamla hemmet. Hvem hade der nu mera tid med honom? Möjligen Bilde sjelf uppe på sin verkstadskammare, men dit kunde ej den förirra sig, som notarien allrahelst ville träffa, och hem till henne vågade han ej gå 'stora vägen' i andra ärenden än att köpa något, och gårdsvägen var stängd; den välsignade brådskan var länge sedan förbi.

Och Aline de Pèche sjelf?

Ja, visserligen var hon alltid välkommen hos Bildes och de unga ganska vänliga mot henne, men trots sin stora sjelftillit märkte äfven hon, att hon var öfverflödig. Den enda som hade tid till öfverlopps, var fru Olympia, som vanligen drog henne in med sig i kökskammaren för att höra, hvad man *nu* sade i staden, och för att beskärma sig öfver 'den gamla draken' fröken Flindts fortfarande afvoghet. Men först och sist gälde hennes samtal det stundande bröllopet, för hvilket dagen, trots att det redan lyst ut, ännu icke var bestämd. Ett sådant spektakel hade väl icke försports i mannaminne inom *någon* hederlig familj. Och allt detta var hennes herr svärsons skull, som styrde och stälde i hennes eget hem värre än en pascha af tre hästsvansar. Hvarför uppsköt han ännu dag från dag denna högtid, då hans kärlek till Izora tycktes tilltaga för hvar minut? Utstyrseln var färdig, bruddräkten färdig, lysningen afkunnad, resplanen länge sedan utstakad, men *ändå* ingen bröllopsdag bestämd... det var så att man kunde bli galen åt alltihop! Der kom *den* och der *den* af fru Olympias gamla bekanta och frågade, när bröllopet skulle stå, och hvad kunde hon, brudens egen mor, svara? Icke ett ord, som någon vettig människa kunde *tro* på.

Och Izora sedan, som förr minsann haft vilja för sju, hvem kunde bli slug på henne nu för tiden? Ena stunden sprittande glad, den andra djupt nedslagen, kunde hon stå långa stunder uppe på loftkammaren och betrakta sin vackra hvita bruddrägt med tårar i ögonen, alldeles som om det varit en svepning, och på moderns

uppmaning att *hon*, Izora, skulle göra slag i saken, hade hon aldrig annat svar än:

”Söta mamma, plåga mig inte; jag lägger mig inte i det der; Eberhard får bestämma!”

”Men,” slöt fru Olympia med harmens tårar i ögonen, ”jag är en medgörlig människa, en mycket medgörlig till och med, dock ger jag i detta viktiga fall icke med mig en tum; jag vill och *skall* ha ett hederligt bröllop.”

Aline gaf sin väninna fullständig rätt. Hvad skulle i motsatt fall hela staden tänka, som pratat och undrat alldeles tillräckligt? Och om nu icke bröllopet finge stå på rådhuset, eftersom fästmannen bestämdt motsatt sig det på den grund, att det vore opassande att fira denna tillställning med pomp och ståt, då alla kände till brytningen mellan honom och hans tant, så fans ingenting, som borde hindra, att det firades enkelt men värdigt i brudens föräldrahem. Bekosta det skulle naturligtvis brudgummen i alla händelser, och att han icke höll på styfvern, det utvisade de stora summor han lemnat i sin svärmors händer, dels till Izoras utstyrel, dels till betäckande af den ökade utgift, som föranledes deraf att han nu mera intog sina middags- och aftonmål i Bildeska hemmet. Således: mod bara; bröllop *måste* det ju bli, eftersom det redan var utlyst, och att det skulle bli värdigt, äfven om det utsattes till sista stunden, därför lofvade ’depêchen’ att i samråd med sin väninna redligt sörja.

Fru Olympia omfamnade sin raska tröstarinna och kände hoppet återvända. Inom två dagar skulle Eberhard besluta sig, det skulle hon bli man för, trots att hennes egen man vid ett tillfälle som detta fejt lemnade henne i sticket. Det kom henne ovilkorligt att minnas och deklamera följande strof ur *Turandot*, som här hade sin fulla tillämpning:

— »Han är en man — jag *måste* honom hata;

Som alla andra män han trolös är.

De älska blott sig sjelfva. Qvinnans tro

Och hennes kärlek äro de ej värda

Och gifva blott förräderi till lön . . .»

Konsten vore nu blott att få en enda dag fullt ledig för att styra ut det lilla hemmet så prydligt som möjligt.

Fru Olympia hade gjort sina förberedelser i hemlighet, köpt gardiner och möbelyg samt till sig sjelf en ljusgredelin taftklädning och bestält af Aline en turban, som i intet hänseende finge likna en vanlig enfaldig negligé. Kokfru var — likaledes i tysthet — vidualad att hålla sig beredd, vännerna 'påstöta' att se om sin toalett, och fru Olympia umgicks derjemte med den djerfva planen att få skarpskyttekårens musikafdelning att på den högtidliga aftonen blåsa ett par vackra stycken utanför bröllopsgården, medan brudparet förevisades genom de upplysta fönstren . . . Åh, den fine svärsonen skulle få se, han *skulle* få se! . . .

Onekligan kunde han varit litet mera vördnadsfull mot henne, det erkände hon så här inför sig sjelf. Var då icke hon en dam, som borde vinna gehör, synnerligast som Izoras mor? Visste hon ej, hur allt borde ordnas och ställas, om hon också icke vore välboren, hvilket för resten hennes svärson icke heller var, ehuru han utgjorde ett parti utöfver hvad man vågat tänka sig för Izora? Fru Olympia kom härvid på den osökta tanken, hur' den afskedade friaren, herr Seidelmann, skulle uppfört sig under liknande omständigheter, och hon måste erkänna, att *han* nog i sin glädje öfver att vinna Izoras hand skulle gifvit sin svärmor full rättighet att styra och ställa efter behag. Men hon slog genast bort denna tanke. Bryggaren Seidelmann—possessionaten Dahn! Nej, då kunde den senare vara värd litet omak och några uppoffringar: han *var* i alla fall ett parti att tala om.

Och fabrikör Bilde sjelf?

Arme man, med hans trefnad var det i det närmaste förbi, åtminstone i hemmet, der hans Olympia beständigt, men fruktlöst försökte förmå honom till ett kraftigt ingripande i händelserna och der han icke hade någon annan tillflyktsort än verkstads-kammaren. Komma ned när han komma ville, beständigt satt hans prydliga svärson der med alla sinnen upptagna af hans dotter och intet öfrigt för honom. Han kände ibland en vanvettig önskan att som förut kasta sig raklång i hörnsoffan, med benen hängande utanför och pipsnuggan dito i munnen, att begära in sin lilla romtoddy, att gnola tarfiga visstumpar, spotta i kakelugnsvrån, förekomma i nedhasade skinntofflor, träda händerna genom håret och burra ut

det åt alla håll och kanter, men en blick på svärsonen, som alltid satt der prydlig, leende och lycksaligt fin, förtog honom modet. Ack, de kära gamla aftonkretsarne, då man kunde vara så innerligt ogenerad tillsammans med de treffliga kurrarne Seidelmann och Zippelin och då den alltid glada och näbbiga 'depèchen' höll målron vid makt, . . . åh, hvad han leddes efter dem! Skulle de någonsin återkomma, och om de återkomme, skulle de mera blifva hvad de engång varit? Troligen icke. Seidelmann var rasande, Zippelin bortskrämd, och sjelfva 'depèchen' jemförelsevis tystlåten inför den gentile inkräktaren, som 'hängde' der från morgon till qväll. Och Izora? "Ja, mamma kan vara nöjd nu," mumlade fabrikören för sig sjelf, "ungen är så bortkommen från oss, som om hon vore enleverad. Hin vete, om icke Seidelmann ändå varit en bättre svärson än den, som ramlat öfver oss så der från skyn; jag ger hela tillställningen så många som flyger och far!"

Herr fabrikören skulle bokstafligen gått åt, om han ej till ersättning för 'trycket' hemma kunde gått ut någon aftonstund på källarn och skrutit ett grand afver "min svärson, som, när han kommer hem från sin bröllopsresa, kanske köper någon egendom i trakten, tills han en gång öfvertager Ösjönäs". Det var en tarflig ersättning för den förlorade hemtrefnaden, men det var dock någon, och när en af de gamla källarbröderna då stötte sitt todtyglas mot hans, sägande: "skål, bror Bilde, det var ju tusan till parti din dotter gör", tog gubben Bilde ännu en gång på sig artistminen, skakade det bugtiga håret och svarade vårdslöst: "åh ja, det är icke så rasande oäfvat!"

Fru Olympias alla tankar rörde sig för tillfället omkring möjligheten att för några timmar bli af med det älskande paret, så att rengörningen och försköningen af hemmet kunde ske som genom ett trollslag.

"Om jag visste," sade hon vid middagsbordet, "hur jag skulle få ett säkert bud ut till Tornby, till gamla faster Beata! Men halfannan mil är ingen småsak . . . och ingen har jag heller som kan gå."

"Vi kunna åka dit i morgon, Izora och jag, helst om det blir snö, som jag nästan tror," svarade Eberhard och tittade som hastigast ut om fönstret.

“Åh, så snällt det vore!” utbrast fru Olympia lifvad. “Det är ett så angeläget bud, någonting som gumman egentligen skulle haft länge se'n... Men om hon nu ber er stanna qvar till middagen... de gamla äro envisa...”

“Så stanna vi,” förklarade Eberhard.

“Tänk, att det vore ypperligt, rent ut sagdt,” bekände fru Olympia; “jag behöfver i sanning göra rent här, och vid sådana tillfällen äro herrar alltid en smula i vägen.”

“Rent, mamma Olympia?” frågade svärsonen med ovanlig blidhet och kastade en lycklig blick kring rummet, hans eden sedan några veckor tillbaka: “Åh, ett hem, så rent och ljuft som detta fins icke!” Men, — fortfor han, — och skalken lyste ur hans vackra ögon, “jag förstår... rengörningen skall denna gång ske med ovanlig omsorg... Nå, jag lofvar, att vi ej skola komma hem förr än vid sjutiden i morgon afton, och då måtte väl allt vara undanstökadt...”

“Eberhard... unge man... dyre son... ändtligen förstå vi hvarandra!” utropade fru Olympia, helt rörd och öfverraskad samt tillade i samma andedrag: “Izora, omfamna då din fästman å din mors vägnar och stå inte der som ett beläte och bara stirra utom fönstret. Ja, käre Eberhard, jag erkänner, att jag plågat dig sent och tidigt med tal om... om *det oundvikliga*, men till ersättning säger jag nu icke ett ord vidare, förr än ni återkomma. Vänskap och stillestånd till i morgon afton, och du skall då sjelf få döma, om icke hemmet är i det skick att... lika mycket: icke före sju i morgon afton!”

“Icke före sju, det vare sagdt! Men då skall mamma Olympia också lofva att ha tebordet i ordning, när vi komma hem; efter en vinterutflygt smakar en kopp te bäst af allt.”

“Lita på mig, du!” bad fru Olympia hänryckt och skyndade efter intagen middag ut i köket för att afsända bud till sin förberedda hjälpmadam och sin likaledes förberedda vän 'depèchen'. Den lilla tid man hade skulle begagnas väl.

Följande morgon redan vid tiotiden — Eberhard hade medömkan med sin svärmors rengöringsbekymmer —

stannade han utanför med den elegantaste släda, som staden kunde uppvisa, och kort derefter satt Izora i sin nya pelsbrämde vinterdrägt vid hans sida. Men fru Olympia kunde ej undgå att tänka, att nutidens ungdom är bra otacksam mot hvad ungdomen var på hennes tid. Om *hon* blifvit hemtad i en sådan char förr i verden, åh, hon skulle ej vetat till sig af lycka! Och der satt Izora, som om ingenting vore på färde, snarare en smula blek och 'onådig' mot sin artige fästman, som så ömt svepte fällen omkring henne. Men söt såg hon ut i alla fall, förtjusande söt, det var hvad fru Olympia tänkte, der hon låg på magen öfver det perlfärgade bordet vid förstret och åsåg dotterns afresa samt den vänliga, ja, hjertliga nick hon bestod sin mamma.

"Gud . . . hvilket par . . . kom hit Amatus och se," uppmanade hon sin man, som med en min af hälften lättnad, hälften förargelse kastade sig i soffan, utropande: "Jag ger dem katten; jag vinnar de vore i Australien båda två!"

Dit kommo de nu visserligen icke, men så kom ej heller gubben Bilde i paradiset, det stora rummets fridfulla paradis, eller rättare: han utdrefs deruter inom en halftimme, ty längre dröjde det ej, förr än 'depèchen' stod inom dörren hos sin väninna.

Och nu började ett fäktande och jägtande, ett styrande, så att gubben hals öfver hufvud flydde, förtviflad mera än någonsin och fördömande inom sig den stund Eberhard Dahn någonsin trädt inom hans synkrets. Med honom hade visserligen ära och härlighet kommit, men också oro, fredlöshet, prat och vantrefnad öfver all beskrifning. Gubben Bilde hade visserligen aldrig haft mycket att säga i sitt hus, men fru Olympias spira var dock för ingen del af jern, och vännernas besök hade underlättat dess börda; nu deremot kände han sig så totalt öfverflödig som ett par medar på en junidag och var, när han icke svor mellan tänderna, stum som en fisk. Hans enda tröst var, att detta *kunde* icke räcka länge. Bröllop skulle det ju bli en af dagarne, här eller der, hemma eller borta, och derefter . . . afresa och fred.

Så der lefdes och styrdes och ställes på denna märkvärdiga novemberdag i Bilderska hemmet, det mindes både fru Olympia och 'depèchen' ännu många år efteråt!

Fönstren upp och mattorna af, sopning, skurning, damning, polering och regering ända in i den minsta vrå. Och under allt detta sutto fru Olympia och hennes vän inne i köskammaren, pratande för tre och snörpande för fyra på de nya gardinerna och öfverdraget med en fart, som om det stått för brinnande lifvet. Icke blef det väl bestyrdt, men det var icke heller meningen; det kunde ej bli annat än provisoriskt. Frågan var bara att få allting rent, uppsatt och upphängdt på denna välsignade dag, som ändtligen blifvit dem skänkt som en nådegåfva. Många gånger under dess lopp förtviflade de båda damerna, lika många gånger skrattade de åt alla små motigheter och missöden, men när klockan ändtligen slog sju på qvällen, var . . . o, under! . . . allt i den vackraste *skenbara* ordning. Skurlukten ute, dubbelfönstren inne, mattorna pålagda, gardinerna i djupa hvitskimrande veck nedhängande för bladväxterna i fönstren, brasan tänd och tebordet dukadt . . . nu kunde de unga komma, när de ville; mamma Olympia hoppades, att de skulle bli öfverraskade.

Sjelfve gubben Bilde måste medge, der han satt i soffan vid sin hulda Olympias sida, väntande på aftontoddyn, att efter sådana ovädersdagar som denna är lugnet ljuft. Han kastade förvånade blickar omkring sig; huru allting lyste, framstod och skimrade! Var väl detta hans gamla kära, men mörka och flottiga hvardagsrum? Han tittade i taket efter de gamla rökfigurerna . . . borta, vare sig att de icke syntes i ljusskenet, eller att 'depèchen' skenat öfver dem med limfärgsborsten! Han kunde tilltro henne hvad som helst. Han tittade på väggen bakom sig, der i många år en fläck utmärkt det ställe, der han hvilat sitt konstnärshufvud . . . borta äfven den, eller rättare sagdt: öfverhängd af en grupp fotografier af 'depèchens' gamla bekanta. Sjelf satt denna värda dam, till hälften förbi, men fullt lycklig i gungstolen och fröjdade sig af hjertans grund åt detta storverk utan like, önskande liksom hennes vänner, att de unga tu snart måtte infinna sig för att beskåda, beundra och röras in i själen: de skulle ej kunna annat, så vida det fans en gnista af förstånd och erkänsla i dem.

"Nu . . . raka i ryggen . . . det pinglar!" utropade fru Olympia ifrigt, dock utan att röra sig ur stället, i

hvilket fall 'tablån' skulle förderfvats. Som en uppträd insekt i sin låda, så satt fru Olympia i sitt soffhörn med 'vingarne' fälda och ögonen ihärdigt blickande mot dörren. Efter någon stunds hviskande och tasslande i förstugan öppnades dörren, och de unga inträdde, Izora först och Eberhard omedelbart efter.

Men af den glädje och öfverraskning fru Olympia väntat sig syntes icke ett spår på det unga parets ansigten. Allvarlig och blek, som om en olycka händt, nästan vacklade Izora fram till sin mor, nedsjönk på knä framför henne, pressade hennes hand till sina läppar och snyftade:

"Välsigna mig, mamma, och förlåt mig, om du kan . . . vi äro vigda!"

Om någon i världen tyckte om effektfulla scener, var det visserligen fru Olympia, men då skulle hon förstå dem. Nu förstod hon ingenting alls.

"Inga opassande uppträden, om jag får be," yttrade hon derför omildt och ryckte dottern i armen. "Är du sjuk eller tokig, barn, eller . . . hvad var det du sade nyss? Jag hörde inte riktigt . . ."

Men Izora låg qvar och bara snyftade.

"Tillåt mig förklara saken," yttrade Eberhard med ett lugn, som stod i den största motsats till alla de andras oerhörda förvåning. Han tog ett steg fram och stälde sig vid sidan om den alltjemt knäböjande Izora, medan lampskenet föll klart på hans vackra ansigte, hvar öfver dock för tillfället hvilade despotens bekymmerslöshet öfver utgången af ett verkställt beslut. Det var till sin svärmor han vände sig: "Uttröttad," började han, "af det eviga talet om brölloppstillrustningar, som, i det förhållande jag för närvarande står till min tant, plågade mig dubbelt, beslöt jag att göra ett slut på allt detta. Vigas skulle vi, men hvarken på rådhuset i hundrades nyfiknas närvaro eller här hemma, der det, med svärmors bästa vilja, i ej kunde arrangeras, som jag önskade det. Hvad var då naturligare än att vi begagnade oss af en utväg, som visserligen icke är ny, men i alla fall så pass pikant, att min svärmor i främsta rummet borde gilla den: vi foro helt enkelt ut till Tornby och läto viga oss . . . och här äro vi nu . . ."

“Men det är skamligt!” utropade fröken Aline, i det hon sprang upp ur gungstolen och mätte brudgummen med en blick, som borde förkrossat honom, ifall han ej helt och hållet förbisett den.

“Fy tusan, herre!” instämde i det samma gubben Bilde och reste sig med flammande ögon, “det der skulle ni inte hafva vågat i hvad ni ansett för ett bättre hus.”

Och utan att tala ett ord till sin dotter, som fortfarande låg hopsjunken vid moderns knän, gick han ut genom köksdörren, den han slog igen efter sig, så det rungade i det gamla murkna huset, medan han med tunga steg uppsökte sin ensliga verkstadskammare, mumlande, gång på gång: "Hvad skall den hederlige Seidelmann säga om allt detta!"

"Usling . . . bof . . . förrädare!" skrek fru Olympia, då hon ändtligen återfått sin tungas bruk, "och jag skulle nöja mig med detta, jag, som härigenom blir ett spektakel inför hela världen, i alla tidningar, alla landsortsändar! Nej, herre, så sant jag är en förolämpad mor och en hederlig qvinna, jag rycker detta svaga, förvillade barn ur edra armar och drifver er bort ur det hem ni skymfat, det bo ni plundrat. Jag föraktar er, jag trotsar er, jag . . . jag . . ."

"Ack, mamma, mamma, icke denna onyttiga vrede," utropade Izora och reste sig, försökande att omfamna sin mor, som gång efter annan stötte undan henne. "Tro mig, älskade mamma, det har gjort mig ondt att nödgas bedröfva, ja, på sätt och vis förråda er, mina egna föräldrar, men Eberhard har gifvit så tydliga skäl, bedt mig så innerligt, varit så plågad af alla dessa förberedelser till ett storartadt bröllop, som kanske skulle göra brytningen mellan honom och tant ohjelpig, att jag till slut måste gifva honom rätt . . . Felet är mitt, ej hans . . . försök, älskade mamma, att förlåta mig!"

Åter knäföll Izora. Hon var så skön i denna ställning med det bleka, tårdränkta ansigtet vändt uppåt och den rika resdrägten, 'släpande i stoftet', att fru Olympias scensinne för ett ögonblick tog ut sin rätt, trots den harm, som fylde hennes inre. Maria Stuars ord om Elisabeth runno henne ovilkorligt i sinnet, och lika ovilkorligt riktade hon dem — högtidligt och med nödig genusförändring — mot sin afskydde svärson:

— »Jag är den svaga, han är stark — nå väl!

Må han sin styrka bruka och mig döda.

Om för mitt lugn det offret han begär!

Men må derjemte oförståndt han medge

Att makt hans vapen heter, icke rätt,

Och att från lagen han det icke lånar . . .»

De sista orden mera hviskade än uttalade hon. Hennes krafter voro uttömda, hennes mod förbi, och när Aline de Pèche, som såg hennes dödliga blekhet, skyndade fram för att understödja henne, sjönk fru Olympia för första gången sedan sina teaterdagar till golfvet — denna gång i en verklig svimning, utan allt effektsökeri. 'Vingarne' hade i fallit slaget ihop om hennes hufvud, och benen lågo halfvägs utåt golfvet. Om hon kunnat se det sjelf, skulle hon gråtit öfver en sådan brist på grace.

8. En bland följderna af Paris' intagande.

ela staden hade nu talat så länge om enleveringsbröllopet, att den talat sig trött och åt det samma gifvit alla möjliga tydningar utom den rätta.

Ett fåtal hade funnit tilltaget temligen förklarligt: — hvilket bröllop skulle väl den halftokiga fru Bilde kunnat anordna! — men de flesta klandrade både unga Dahn och hans brud af hjertans lust. I ett fall öfverensstämmde alla de talande: hela partiet var en ungdomsdårskap, som snart skulle hämna sig sjelf.

Och sedan finge den gamla ute på Ösjönäs taga vid. Det kunde hon då för resten så godt gjort genast, så hade skandalen undvikits. Förtretligt var det emellertid, att en sådan slamsa som Izora Bilde skulle göra ett så pass godt parti, när en hel hop andra unga flickor finnes, flickor af god familj, som ej skulle begärt något bättre än Eberhard Dahn till man — med Ösjönäs till residens, och hvilkas föräldrar nog skulle förstått att ställa till ett hederligt bröllop, så att ett sådant rövarkap som det passerade icke behöfts. Det var i alla fall ett riktigt spektakel, om också ingenting oerhördt. Apote-

karens svärmor hade för femtio år sedan trätt i brudstol på samma ovanliga vis, men hvad hade följden blifvit?

På fem års tid hade ingen menniska i hennes födel-sestad velat umgås med henne, såsom icke varande 'riktigt gift', och hennes man hade *förblifvit* despot hela sitt lif igenom.

Ingenting ovanligt kan hafva välsignelse med sig, menade stadsboarne.

Nu vore de nygifta längesedan resta till utlandet, der de skulle stanna på obestämd tid, och fru Olympia hade åtminstone haft den tillfredsställelsen, att borgmästarinnan varit sin skyddsling trogen i sista stund. Hon hade till och med följt det unga paret ned till bangården, åkande förstås, och hade på hemvägen erbjudit fru Olympia en plats i sin vagn, 'hvilket alla gemena tungor kunde se', som den värda frun något oegentligt sedermera uttryckte sig till sin alltid trogna Aline. Men borgmästarinnan var ett grand romantisk, deri låg det, och till följd af sin ställning hade hon både råd och mod att vara själfständig. En smula opposition var bland det roligaste hon visste.

Allt hade så småningom kommit i sin gamla ordning igen. Politiken, som för en kort tid måst stå tillbaka för romantiken, började åter att blifva det förnämsta samtalsämnet i alla kretsar, och damernas känslor för de betryckta fransmännen voro lifvigare än någonsin. Sällskapslivet vann onekligen derpå, ty man kunde icke behålla sina tankar för sig allena, och så blomstrade kafferepen, supéerna och spelpartierna skönare än någonsin.

Ännu en gång var gubben Bilde lycklig. I sin innerliga längtan efter den hederspaschan Seidelmann hade han kufvat sin stolthet ända derhän att gå upp till den gamle vännen och be honom glömma hvad som varit och som han, Bilde, ju i grund och botten vore oskyldig till — hvem kan råda på ett par galna qvinnor? — och Seidelmann hade godhetsfullt förlåtit. Rätt sedt, anstod det icke honom, en välbergad och ansedd man, att 'lägga vid sig' ett afslag från en oförståndig flickunge, som nog en dag skulle inse hvad hon förlorat. Han kunde få tio för en, om han ville, och i denna mor-monhögfärd styrkte honom vännen Bilde af hjertans grund,

färdig att medgifva hvad som helst för återupptagandet af de oförgätliga aftoncirklarne. 'Depèchen' var trofast mot Bildeska huset ehuru hennes förtjusning öfver den gentile mågen lidit en svår knäck, och Zippelin var trogen 'depèchen'. Och när fru Olympia såg omkring sig dessa gamla vänner, klarnade så småningom äfven hennes lynne, som annars ej varit sig likt allt sedan 'den fatala dagen'. Man hörde till och med nu af henne ett eller annat citat, ett tecken till återvändande lif, och hvilket alltså helsades med hjertligt bifall af den lilla kretsen, men något skryt öfver 'min måg, unga Dahn' hörde man aldrig mer. Om hon *icke* hatade honom, så hade hon åtminstone fått nog af honom; han hade tillfogat hennes fåfänga ett oläkligt sår.

'Depèchen' och Seidelmann drogo blankt emot hvarandra som vanligt, den förra eldröd af förargelse, den senare skrattande både in- och utvärtes. Förgäfves sökte den blide Zippelin att medla; hans beskedliga förnufts-skäl höggos af på tvären, då de råkade ut för de stridandes klingor, och om de också likt salig Sehrimmer stodo upp nästa dag lika hela, öfverlefsde de aldrig aftonen. Beträffande den öfverlycklige Bilde drack han deras graföl, så fort han hann. Det trefliga gamla tillståndet hade återvändt, och för Izora behöfde man ju icke sörja. Hon var öfverlycklig i sina nya förhållanden och i sin nya verld. Senaste brefvet var från Petersburg. När katastrofen mellan Frankrike och Tyskland vore förbi, skulle de unga tillbringa någon tid i Italien och sedermera . . . ja, 'hvem vet hvarthän ett lyckligt litet fågelpar styr sin flygt!'

Det var en klar och kall januaridag 1871, då som en bomb underrättelsen om Paris' kapitulation slog ned i den lilla staden och försatte allt och alla i eld och lågor. Morgontidningarnes telegramafdelning bekräftade med fetstilar den bedröfliga nyheten. Stadskassören sprang på fastande mage till borgmästarn för att höra hans tanke om denna verldshändelse; postmästaren i sin lucka var lika belägrad af nyfikna, hvilka *icke* höllo Stockholmstidningar, som Paris nyss varit af preussarne, och stadens alla kottier slog sina hufvuden tillsammans i alla hem och gathörn. Herrarne svuro och damerna gräto; äfven de, som varit tyskvänner, tyckte i denna stund nästan synd

om fransmännen, som trots sitt hjeltemodiga försvar och sina tusen försakelser och lidanden dock måst duka under. Notarien Zippelin, som med den olycksaliga tidningen i handen och hjertat proppfullt af deltagande, tänkte störta till sin värderade väninna, fröken Aline, och trösta henne, fick i häpenheten en så häftig mag-åkomma, att han måste återvända på halfva vägen.

Så godt var det. Han skulle ändå ej funnit henne hemma, ty vid första underrättelsen om olyckan kastade hon rysch, plymer och blommor huller om buller och sprang med skälfvande knän och tårsköljda kinder till sin förtrogna i alla skiften, fru Olympia, som, man måtte säga hvad man ville, dock hade ett lifligt deltagande sinnelag.

“Olympia, det är förbi... jag dör... *Paris har fallit!*“ skrek hon, innan hon väl hunnit inom dörren, till väninnan, hvars vingar i samma minut slöto sig i ett famntag kring den olyckliga fransyskan.

— »O, min Aline, en krossad illusion,
En biltog kejsare, en ramlad tron!»

snyftade fru Olympia och klämde Alines hatt i bugter mot sitt trogna bröst, “Men... vi äro icke ensamma,“ tillade hon kort derefter och återtog sina vingar; “en vän till oss... en... en...”

Aline flög upp som en fjäder för att tätt invid sig se den hon i detta ögonblick skulle önskat veta hvar som helst utom här: bryggaren Seidelmann.

“Ni, min herre, *ni!* utropade hon, i det hon tog två steg mot honom och knöt sin lilla knubbiga hand så godt som under hans näsa; “hur vågar ni komma hit och håna min smärta, ni som hela tiden ej önskat någonting högre än mina kära, olyckliga landsmäns undergång! Moraliter har ni dödat dem tusen gånger; gör nu er usla triumf fullständig; döda äfven *mig!*“ och den lifiga lilla människan föll handlöst ned på närmaste stol och grät, som om hennes hjerta velat brista.

“Frun... hur många rötter skall jag skrapa till soppan?“ frågade pigan, som i det kritiska ögonblicket stack sin näsa inom dörren.

— »Hur skoningslöst sig prosan blandar i
Hvart ögonblick af livets poesi!»

mumlade fru Olympia och begaf sig motvilligt ut i köket till sina husmoderliga bestyr.

“Fröken Aline,” började Seidelmann, med en röst så allvarlig mot sin vanliga, att Aline måste lyfta upp hufvudet, “ni må tro mig eller icke, men i detta ögonblick deltar jag af allt mitt hjerta i er sorg och ber er uppriktigt förlåta hvar lätt sinnigt yttrande jag haft om edra aktningvärde landsmän. Kan jag som tysk göra mera än säga, att jag önskar, att detta olyckliga krig aldrig börjat, så att den behjertade franska nationen blifvit besparad ett sådant slag . . . Vill ni förlåta mig och medgifva, att jag delar er smärta?”

Aline såg på honom. Han stod der framför henne, helt rörd och röd, och såg hon icke orätt, glänste till och med en tår i hans öga, i hans, den forne motståndarens, den oafåtliga skämtarens!

“Åh, herre Gud . . . herre Gud,” stammade den lilla lättörda människan . . . “jag har väl varit elak och bjebbat emot jag med . . . lika mycket som ni, om inte mer . . . och efter som ni tycks mena uppriktigt, så . . . inte rår ni för olyckan . . .”

“Se här min hand . . . Kan ni förlåta mig?”

“Se här min, tillbaka . . . när man uppför sig som en gentleman,” började Aline och borttorkade med den andra handen sina tårar.

“Hör på, fröken Aline,” sade Seidelmann med en plötslig ingifvelse, i det han fasthöll samma lilla hand hon nyss i vredesmod knutit under hans näsa: “Skola vi båda individer söka utjemna hvad nationerna brutit? Tyskarne ha besekrat fransmännen; fransyskan (ni) har underkufvat tysken . . . Vill ni bli min trofasta lilla hustru, Aline?”

Aline betraktade honom förvånad med tårarne ännu glindrande i sina mörka ögon.

“Det är mitt fulla allvar,” återtog Seidelmann rörd. “Jag tror, att jag hållit af er i många år, ja, ifrån första stund jag såg er, fast något annat . . . enfaldigt . . . för en kort stund kom emellan. Men jag har på denna sista tid så mycket längtat efter er, så mycket saknat våra vanliga aftonsammankomster, der ni var själen, att jag ändtligen fått mina ögon öppna . . . Kapitulation eller icke?” och han sträckte mot henne sin väldiga famn.

“Nå, i Guds namn: kapitulation då, efter allting skall gå rasande i dag,” hviskade Aline midt emellan gråt och skratt och föll i den öppnade famnen.

I detta ögonblick störtade in genom dörren med tidningen ännu i handen samt blek och förvirrad notarien Zippelin, han, likasom nyss Aline, utan att hvarken se eller höra.

“Paris har fallit,” skrek han; “Pa . . .”

Men sitt *ris* kom han aldrig ut med; det fastnade honom i halsen vid den syn han såg.

“Det är, som man tar det,” log Seidelmann med ansigtet skinande af lycka; “somliga påstå, att *das grosse Vaterland* blifvit intaget . . .”

“Mätte hin ta '*das grosse Vaterland*’,” yttrade notarien, när han äntligen kunde yttra något, “och mätte . . . Åh, min mage!” och slungande morgontidningen såsom en gratulation rakt i hufvudet på de nyförlofvade, rusade han ut lika fort, som han kommit, lemnande efter sig de lyckliga representanterna för tvenne fiendtliga makter.

9. På teatern della Scala.

Bländande belysning:
 ofantliga proportioner;
 rika förgyllningar;
 en härlig orkester;
 blixtrande ögon; utsökta
 toaletter; förtrollande qvinnogestalter;
 mörkhyade, distinguerade män, betraktande dem genom kikarn så ogeneradt, som om de varithandelsvaror, utbredda på disken; berusande väl lukter, 'talande' solfjädrar, uttryckande — allt efter som de utslogos halft eller helt, höjdes till ögonen eller till läpparne, likgiltigt sänktes

eller meningsfullt berörde en mjukt nedfallande lock — uttryckande, säga vi, vaxelvis förhoppningar eller tvifvel, ett ljuft igenkännande eller ett förbiseende, ett 'tack för för sist' eller ett 'i morgon', ett 'fara hotar' eller ett 'allt är förbi!' — se der i korthet konturerna af della Scalas salong, den trollverld, i hvilken vi en höstafton återfinna vårt unga par, året efter deras romantiska giftermål.

Allt var för dem ännu nytt. De hade visserligen druckit några törstiga drag ur fröjdernas bågare, men utan att dess innehåll förlorat det ringaste af sin sötma. De hade ej haft många stunder öfver för hvarken ledsnad eller hemlängtan, icke heller en allvarlig tanke på hvar eller när de skulle slå ned sina bopålar och börja lefva och verka för något bättre än stundens lycka. De liknade tvenne fjärlar, som för första gången pröfvade sina vingar i vårsolens sken, obekymrade om höst och kyla.

Andra fjärlar, med hvilka de knutit en tillfällig solskensbekantskap, fladdrade i bredd med dem. Vårt unga par var så gladt, så omtyckt, ja, uppburet af denna lilla krets, att det aldrig tyckte sig ha sett älskvärdare menniskor. Eberhard erfor ett riktigt nöje i att en och annan gång kunna hjälpa någon bland dem ur en tillfällig förlägenhet, och sanningsenligt må erkännas, att han väl ofta kom i tillfälle att erfaras detta nöje . . .

Och Izora?

Hon var uppriktigt beundrad för sin egen skull. 'Den vackra svenskan' väckte formlig revolt i det manliga lägret bland makarnes lilla krets, och hvar hon visade sig ute, kunde hon ej undgå att märka det uppseende hon gjorde. Måhända njöt Eberhard mera deraf än hon sjelf, eftersom hans natur var vida mera fåfäng än hennes, och om hon njöt deraf, var det för hans skull. Hans bild fylde fortfarande hennes hjerta och skulle alltid fylla det. Trots sitt lifliga lynne hade Izora en trofast natur, och på djupet af hennes själ doldes — lik en väldig malmåder i en grufva — en stark känsla af qvinlig dygd och heder, som blott väntade på det första sprängskottet för att bringa i dagen sin rikhaltighet.

Ett godt hade de nya bekantskaperna haft med sig: vårt unga par — synnerligast Izora — hade betydligt utvecklat sina språkkunskaper. 'Vicomte' de la Tourdelle — en af Izoras allra ifrigaste beundrare — skulle när som helst obetingadt ha gifvit henne *cum laude* i franska språkets talande (hvilket han för öfrigt skulle gjort, äfven om hon rådbråkat det), och en gammal liflig teaterintendent från någon af Wiens förstadsteatrar, med hvilken hon dagligen språkade och som hört henne läsa upp åtskilliga saker ur Schiller, beklagade uppriktigt, att hon icke var utblottad på allt detta lifvets goda och deri-

genom tvungen att slå in på den bana, för hvilken naturen tycktes uteslutande ha danat henne: den sceniska. 'Eine so ausserordentliche Schönheit mit so viel Grace och Geist verbunden — o mein Gott, Sie würden ja die Welt für Ihre Füße bringen!' utropade den gamle amatören.

Men för närvarande hade Izora icke sinne hvarken för *hans* beklaganden eller för vicomte de la Tourdelles sinnrika anmärkningar, de båda herrar, som nästan alltid i det unga parets sällskap bevistade teaterföreläsningarna. En verldsberömd storhet — Ristori — skulle uppträda, och Izora skulle för första gången höra henne, skulle skåda ansigte mot ansigte en af dessa konstens borna furstinnor, vid hvilkas underbara tonfall tusen hjertan klappa, jubla, skälfva, blöda, vidga sig och krympa tillsammans, lydiga geniets minsta vink lika omedvetet, som trädens blad lyda vindens.

Men Izora var icke fullt troende. Måhända att denna Ristori, när allt ginge omkring, blott var en konstnärinna på modet, som man *måste* beundra, en af de få, som det eller det förnäma kottieriet roat sig med att från början förläna ryktbarhet, och som nätt och jemt sjelf har så pass talang, att hon kan uppehålla sitt rykte — tills någon ny storhet gör ända derpå? . . .

Izora hade redan sett ett par, tre sådana, som mængden högt beundrade (troligen af gammal vana), men som en viss konstnärsinstinkt hos henne sjelf icke kunde tillerkänna någon oförgänglig lager. Hon yttrade detta uppriktigt, som hon yttrade allting annat, och mötte till svar ett öfverlägset leende, hvilket lika tydligt som ord sade: "Med all aktning för ert omdöme, min nådiga, men hvad har ni, bara barnet, sett?"

Nej, det var sant, mycket var det icke, men hon hade haft en negativ skola, hvarom hennes nya bekantskaper visste intet: hon hade hela sin barndom plågats af moderns falska pathos, hennes tillgjorda sentimentalitet och uppskrufvade deklamation och visste alltså bättre än mängden annan, hur det *icke* skulle vara.

Måhända dock att . . .

Ridån rullades upp. Det lifliga pratet och skrattet tystnade; allas blickar vände sig åt scenen i spännande förbidan. Ett ögonblick ännu . . . och den stora konst-

närinnan trädde in, helsad redan vid första ögonblicket af tusentals läppar och händer, blommor och blickar. Det var ett jubel, ett bedöfvande larm, ett ropande och ett applåderande, hvartill vårt unga par aldrig i sitt lif eller land hört maken.

Och när hon äntligen började spela, när hon ändtligen *fick* börja för all denna bullersamma hänryckning, huru tyst, huru graftyst var det icke i denna oerhördt stora salong! Man kunde ha hört en insekts flygt derigenom.

Det var Elisabeths af England roll, denna af Ristori både då och sedan så ofta gifna, men aldrig nog sedda, som i afton skakade åskådarna i deras innersta, kom deras blod att stelna och deras tårar att flyta, kom dem att glömma tid och rum, ja, till och med deras egna både sorger och fröjder. En darrning gick som en elektrisk stöt genom hela salongen, en och annan snyftning kunde ej återhållas; den upprepades och efterföljdes af andra, och vid den scen, der drottningen söker två blodet af sina händer, vid hennes kamp mot de tusen själmarter, som sönderslita henne, kunde ej längre åskådarnes hänryckning återhållas, utan gaf sig luft i ett oändligt jubel, ett ropande, stampande, klappande och hviftande, ett blomsterregn och ett af tusentals stämmor upprepadt: 'evviva Ristori', som tycktes skaka det stora konsttemplets grundvalar.

Denna stormande hyllning, så naturlig hos söderns eldiga barn, nästan förfärade Izora. Hon vaknade ur sin egen tysta, men ej mindre djupa hänryckning och såg sig förundrad omkring. För henne hade under den mästerliga föreställningen endast Elisabeth af England funnits till; Ristori hade hon glömt, hvilket för denna stora konstnärinna måhända var en bland hennes största triumfer.

Återkallad till verkligheten, seende framför sig den ännu qvadröjande Ristori, kände Izora en innerlig lust att mot henne utbreda sina armar. Hon betvingade den naturligtvis, men kunde ej hjälpa, att hon i stället lutade sitt hufvud mot sin mans skuldra och grät ohejdadt som ett barn, om af lycka eller smärta visste hon icke rätt. Hon visste blott, att för första gången vaknade inom henne en brännande längtan efter det sceniska konst-

närskapet, med dess rosor — eller törnen, lika mycket! — efter dess trollverld i alla fall.

Klart som när en blixtnedslag skyn, såg hon i detta ögonblick hvad hon förut aldrig velat eller kunnat se, berättigandet af moderns kärlek till detta brokiga konstnärslif, hvaraf denna en gång varit en medlem, ty värr utan talang, men med aldrig slocknande kärlek och beundran. Var ej hon sjelf, Izora, nu lika hänryckt? Men om hon i detta ögonblick vore fri och kunde egna hela sitt lif åt konsten, hvem borgade henne för att hon någonsin skulle hinna längre än till dess nedersta trappsteg? Aldrig hade Izora så lifligt som nu känt sambandet mellan sig och modern, aldrig så väl insett sin ofördragsamhet. För första gången under ett helt års fjärlif sände hon en riktigt hjertlig tanke hem till denna mor, hvars öde hon beklagade och hvars håg för det sceniska i afton som ett trollslag tycktes ha gått i arf till henne sjelf, dottern, troligen i sällskap med samma oförmåga.

“Stackars mamma!” suckade Izora inom sig, medan hon gjorde sig i ordning att lemna den trollverld, ur hvilken hon blott långsamt mäktade lösgöra sig.

“Några års trägna studier, och *ni* skulle blifva en annan Ristori,” försäkrade uppriktigt och dumt teaterdirektören, som hänrycktes lika mycket af den stora konstnärinnans spel, som af Izoras oförstådda beundran derför; — “man kan icke så uppfatta en sak, om man ej inom sig gömmer förmågan att äfven utföra den.”

Izora log medlidsamt utan att svara. Hon hade sett, huru brinnande kärlek för konsten och oförmåga vid dess utförande kunna gå hand i hand.

Hemkommen, märkte först Izora att Eberhard var ovanligt tyst, kanske litet missnöjd.

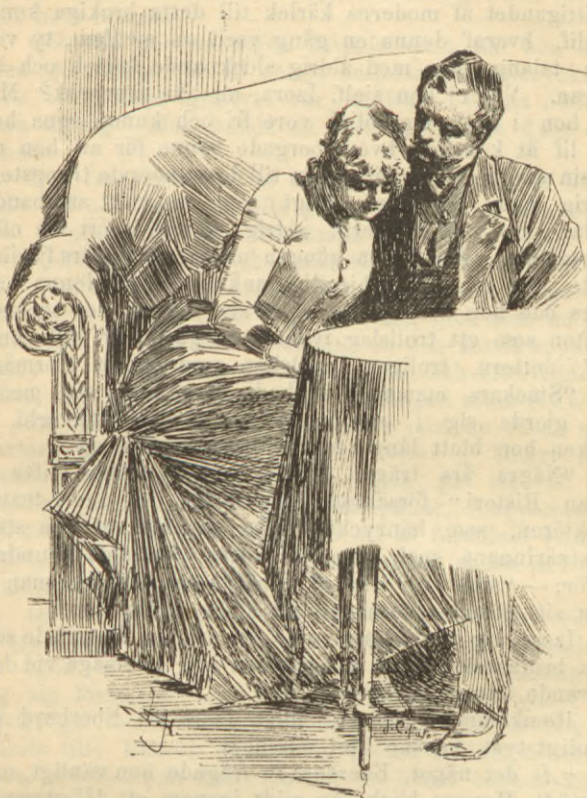
“Är det något, Eberhard?” frågade hon vänligt, men förströdt. Hennes blick såg midt igenom ett dåligt genreestycke på väggen drottning Elisabeths intressanta drag.

“Jag önskade, kära Izora, att du ej så der som i afton exponerade din rörelse inför allmänheten. Jag har mina skäl att ej vilja se dig teatralisk . . .”

Det blixtrade till i Izoras öga, men hon teg, trots att hon mycket väl förstod hänsyftningen på sin moder.

“Jag var icke teatralisk,” svarade hon emellertid ganska stilla, “jag var endast upprörd och hade ingen annan än dig att meddela min känsla åt.”

Eberhard kom händelsevis att tänka på 'vicomten', som nog mer än gerna skulle lånat sin axel till stöd åt hans täcka hustru.

“Nå ja, bellis, inte var det så farligt, förstås; men vi nordbor brukar kunna beherska oss; en *dam* kan det alltid.”

Förut hade Eberhard alltid prisat hennes naturlighet och oförstält uttalat sitt anathema öfver allt hvad damer hette. Nå ja; hon hade sett Ristori! I afton kunde intet förtreta henne.

“Vet du hvad, Eberhard,” sade hon, i det hon lade båda sina händer på hans axlar och såg honom halft vemodigt, halft skälmskt i ögat, “jag har aldrig sett mer än *en* dam, och henne har jag sett i afton. När man ändå ej kan likna henne, är det bäst att helt enkelt vara naturlig.

“En konstnärinna, mitt barn,” svarade Eberhard helt högviktigt, “är aldrig någon dam, vore hon än så stor och verldsberömd.”

“Inte . . . och hvad är hon då?”

“Ett *neutrum*, söta du, hvarken mer eller mindre. Men det är sent; låt oss gå till hvila!

10. Kapten Herner börjar planera.

“Det är or-r-roande med kusin Agatha, fröken Hell, sannerligen ärr det icke or-r-roande!”

Med dessa ord slog sig kapten Herner på Ösjönäs en vacker vårdag ned på en trädgårdssoffa bredvid den trogna Hell, som i klippingshandskar och nankinskräka hvilade ut efter sin vanliga morgonpromenad.

“Oroande, kapten? Det är förtviflansfullt helt enkelt, så klen är hon,” påstod den ömma själen och torkade bort en tår med pekfingret. “Och aldrig trodde jag Eberhard om att vara så grym; besinna: inte en rad på snart två år!”

“Det är-r otr-r-oligt,” skorrade kaptenen med dygdig harm. “Och detta oaktadt alla påminnelser från mig . . .”

“Nej, hvad säger kapten! Har kapten verkligen påmint? Det har kapten aldrig talat om.”

“En gentleman för-r-raktar sjelfberöm. För-r-resten har jag påmint *indir-r-rekt*, ser fröken, *indir-r-rekt*; med Eberhar-r-d duger icke annat. Men så länge penningarne r-räcka, och det är förunderligt att de r-räcka ännu, blir han nog fortfarande stum.”

“Och när han en gång talar, är det kanske för sent!” ängslades Hell och höjde mot himlen sina sammanknäpta klippingshandskar.

“Det är just det jag tänker på med öm o-r-r-o,” bekände kaptenen. “Men fr-r-ågan är så f—dt g-r-r-ann-laga, *den* fr-r-ågan nämligen, huru kusin Agatha tänker ställa med sina testamenta-r-riska dispositioner . . . Jag åtminstone vet ingenting.”

“Inte jag heller,” försäkrade Hell sanningsenligt; “men jag *tror* icke hon gjort något slags testamente.”

Kaptenen betraktade Hell så uppmärksamt, som om hon varit en ung skönhet.

“Med undantag, natur-r-rligtvis för det kapital hon har afsatt för fröken,” framkastade han osökt.

“Nej... hvad? Åh herre Gud, det har hon aldrig sagt noget om till mig,” yttrade Hell förvånad och rörd. “Naturligtvis icke; lika litet som hon skulle delgifvit mig något om hvad hon afsatt för min räkning, om hon afsatt något... Men jag har inga anspr-r-åk, vid Gud inga!” bedyrade kaptenen och uppdrog ur fickan en blå-rutig näsduk för att deri dölja sin rörelse. “Hon har var-rit mig en huld f-r-ränka, och jag har här haft mitt sorgf-r-ria b-r-r-öd; på det minnet tänker jag lefva, om hon dör.”

Kaptenen snöt sig med sorgsen värdighet, betraktande derunder med ett öga Hell, hvars beskedliga ansigte uttryckte endast beundran för hans oegennyttia.

“Ja, vi två ha älskat henne utan beräkning,” yttrade hon varmt och räckte kaptenen handen.

“G-r-r-r-änslöst!” bedyrade han och slog sig ett väldigt slag för det styf-stärkta skjortbröset.

“Och vi älska likaledes båda Eberhard,” fortfor den fromma själen, “och vilja af hjertat hans väl, trots hans

egenmäktiga tilltag att gifta sig mot frökens vilja. Om han bara väntat litet ändå! Men han måtte ha haft någon hjertlös eller taktlös vän, som eggat upp honom . . .“

“Sådana r-r-räfvor finnas alltid till hands,” beklagade kaptenen ogeneradt.

“För resten höll kanske den stackars flickan också efter honom,” suckade Hell. “Icke alla draga sig tillbaka under tystnad, när motigheter inträffa . . . Men det vet jag då, att nog har jag bedt för dem i alla fall, och om jag vågat skriva till Eberhard dessa år, men fröken har förbjudit mig, så . . .“

“Jag tr-r-ror ej, att detta varit rätta sättet,” förklarade kaptenen betänksamt och bet i sin käppknapp. “Just nu i dagarne har jag *mycket* tänkt på ett sätt att sauver-r-ra Eberhardds appar-r-r-ancer utan att upp-r-r-eta min nådiga kusins svaga ner-r-ver. Men för detta ändamål behöfver jag en bundsförvandt; jag får icke synas.”

“En bundsförvandt?” Hell såg ut, som om kaptenen hölle på att lära henne arabiska.

“Ja, och denna bundsförvandt skall bli *ni*, min fröken. Ni har icke kunnat utver-r-ka något, då ni talat för Eberhardds sak; nu är det på tiden att tala *mot* den.”

“Det skall jag aldrig kunna,” utropade den hederliga Hell, “och *hvarför* skulle jag göra det?”

“För att gagna honom, men *indir*-rekt, ser fröken, *indir*-rekt, det är knuten! . . . Om kusin Agatha (Gud förlänge hennes dy-r-ra lif!)“ himlade sig kaptenen, “om hon dörr utan att ha gjort testamente, inträffar ett f—dt bråk med en hop fattiga och ganska nära släktingar nere i Danmark, som kanske pr-r-ocessa ifrån den stackars gossen hvartenda ö-r-r-e . . .“

“Släktingar,” upprepade Hell och spärrade upp sina små ärliga ögon; “hon har alltid sagt, att hon icke har andra släktingar än Eberhard och kaptenen? . . .“

“*Har* hon?” frågade denne med en betydelsefull axelryckning. “Nå ja! . . . I hvarje släkt finnas emellertid hemligheter . . . obehagliga hemligheter,” kaptenen drog långt på a’et, “ja, till och med *blodiga* hemligheter,” (Hell ryste) “och . . . i Flindska släkten finnes mer än en sådan. Allt nog: det skulle bli ett fördömdt spektakel, t-r-ro mig, och ett spektakel, som skulle kasta skugga öfver vår dyra fränkas förflutna lif . . . Testamenterar hon deremot egendomen och kon-

tanterna till någon viss person (jag antar för säkerhetens skull till *er* eller *mig*), så är denna handling endast att anse som en åtgärd *p-r-r-ofor-r-ra*. Förmögenheten bara *deponeras* hos oss, så att säga, och vi öfverlemnna den sedan till vår gemensamme älskling . . . möjligen icke på *en* gång . . . vi känna ju hans oförmåga att handte-r-ra penningar . . . men i mån af behof och allt som han blir försigtigare och förståndigare. Och när vi så ha *gr-r-undlagt* hans lycka, *tr-r-äda* vi sjelfva tillbaka, nöjda med vårt *ve-r-r-k* och med vårt samvetes vittnesbö-r-r-d. Förstår och gillar ni, min fröken?"

"Ådla själ!" snyftade Hell och lade beundrande sin klippingshandske på hans arm, "*hur* kan ni uttänka sådana *hjeritetankar*, om jag så må säga! Skulle ej *jag* vilja hjälpa er att förverkliga en sådan plan . . . om jag bara kunde! Men oaktadt jag vågar säga, att fröken nog hedrar mig med sin vänskap, vet ni allt för väl, att mitt inflytande öfver henne ej gäller i annat än småsaker och i djupaste underdånighet, om jag så må uttrycka mig."

"Så *var* under-r-dånig nu, om ni aldrig varit det för-r-ut," uppmanade kaptenen, "och kom ihåg, att det är för Eberhar-rds skull ni *ve-r-r-kar*! Testamenterar hon förmögenheten till *er* . . ."

"Åh Gudbevars, tycker ni det! Hvad förstår *jag* af affärer . . . och dessutom, hur skulle jag kunna föreslå något sådant sjelf?"

"Det är sant, det tänkte jag icke på," erkände kaptenen godmodigt. "Men så är det, när man är nybegynnare i *intr-r-iger* . . ."

"*Ådla* intriger!" rättade Hell och blickade mot höjden. "Mätte jag emellertid kunna bistå er, *mätte* jag!" önskade hon fromt och sammanknäpte händerna.

"Hvad för-r-mår icke en redlig vilja . . . tillsammans med händelsen," tröstade kaptenen. "Under hvardagliga förhållanden hade ni kanske icke kunnat uträtta allt hvad ni velat, men . . . om två timmar ha vi doktorn här . . . *poner-r-ra*, att han fäller en ogynsam dom . . ."

Hell ryckte till förskräckt.

"Vi är-ro alla dödliga," upplyste kaptenen mildt. "Poner-r-ra, säger jag, att han förkr-r-ossar oss med sitt utslag, *då*, fröken, har ni en makt, som ni aldrig har

haft förr... låt se för Eberharreds skull, att ni br-r-
kar den!"

"Men i så fall," snyftade Hell öfverljudt, "kan det
ju hända, att hon sjelf kommer på den tanken att åter-
kalla Eberhard..."

"Då vore allt... förloradt," höll kaptenen på att
säga, men ändrade det till... "förtr-r-äffligt. Emellertid,"
tillade han, "anser jag det icke vara skäl att ens nämna
hans namn inför min nådiga kusin, om icke för att sken-
bart gifva henne rätt i hennes klagan öfver hans lik-
giltighet och otack. En sjuk menniska måste behandlas
med yttersta försigtighet."

"Nu har ni lagt ett stort, ett heligt ansvar i min
hand," förklarade Hell och reste sig med värdighet. "Jag
skall be Gud om hjälp att kunna uppfylla det."

"Ni är en ädel qvinna," förklarade kaptenen och reste
sig med icke mindre värdighet, "tillåt, att jag hembär
er min aktning!"

Och med ett svagt återsken af den Flindtska ele-
gansen böjde han sig ned och kyste hennes klippings-
handske, hvarefter han lyfte på hatten, som om hon varit
en drottning, och lät henne passera.

"Ett ädelt hjerta," mumlade Hell med tårfyllda ögon,
i det hon aflägsnade sig.

"Ett gammalt nöt," tänkte kaptenen och såg ringak-
tande efter henne, "men i brist på bättre bundsförvandt
får man taga hvad som bjuds."

11. Notarien Zippelins hämd.

“Gotthard, jag tror jag qväfs!”

Det var nu mera fru Aline Seidelmann, som yttrade denna farhåga till sin herre och man, då hon en afton kom hem från ett besök ute i staden, modern och prydlig mera än någonsin, men upphettad, förtretad, gnistrande.

“Hvarför det?” frågade Seidelmann välvilligt, i det han drog stora husliga bress ur sin pipa.

“Du vet, att jag älskar dig,” började fru Aline åter, denna gång med gråten i faggorna.

“Annars hade du aldrig ’kapitulerat’,” förmodade hennes man och nickade blidt.

“Men du vet, att jag också älskar något annat derjemte.”

“Nej, hvad då?” frågade Seidelmann och tog pipan ur munnen, “det vet jag, min själ, icke, hvad det skulle vara?”

“Konsten, du!”

Seidelmann lugnade sig genast, men skrattade ’inåtvändt’ och en smula förargligt som i gamla dagar.

“Skratta inte, Gotthard, om du ej vill se mig alldeles förtviflad. Du vet, att jag gjorde till ett vilkor vid vårt giftermål att få bibehålla min ’atelier’ och fortfarande arbeta åt ett visst antal kunder, de förnämsta i staden?”

“Nå-å, hvem hindrar dig, fast hela tillställningen alltid varit mig emot? Jag kan gudskelof sjelf försörja min hustru.”

“Hvem som hindrar mig? Ja, det skulle du aldrig kunna gissa, om du hölle på i tusen år.”

“Jag afstår; sjung ut nu bara!”

“Ser du huset här midtemot?”

“Naturligtvis; jag är väl ingen mullvad.”

“Och *har* du sett, att nedre våningen inredts och reparerats?”

“Ja visst, men så kom då en gång till saken!”

“Och du så väl som jag och alla andra ha hört, att den blifvit hyrd för en familjs räkning, som i höst skulle flytta in från landet?”

“Hvem vet inte det? Hellerstedt heter menniskan.”

“Hellerstedt? Nej, *Svante Zippelin* heter han,” fru Aline sprang upp), “och en usling och en förrädare är han,” (hon knöt sin hand i vredesmod) “och min konst-

närsbana vill han röfva ifrån mig, men det skall icke ske, det *skall* icke, så sant jag heter Aline Seidelmann,” och till yttermera visso slog hon handen i bordet, så tobaksasken hoppade.

För andra gången tog hennes man pipan ur munnen och såg förvånad på sin uppbragta lilla fru.

“Zippelin,” utbrast han, “Zippelin, som lemnat sin befattning och hållit sig utom lands, katten vete hvar och huru länge . . . Hvad är det för dumheter!”

”Jo bevars, nu vet man både hvarthän han rest och hvad han utträttat, den lågsinnade usla människan, den ömklige vegetarianen och backharianen. Till Paris har han rest, och der har han studerat i ett af de förnämsta modemagasinen, och det är han, som i Hellerstedts namn hyrt våningen midt emot, der han tänker midt för min näsa etablera ett modemagasin efter parisiskt mönster och med en svartögd liten katta till fransyska, som skall förtjusa kunderna, medan han sjelf sitter der innanför och veckar rysch eller broderar nattmössor, den eländiga varelsen... Fy, att jag någonsin varit i hans närhet!”

”Zippelin modist?... Jag kan omöjligen tro det, trots, att jag icke kan förneka honom anlag; men ändå... en karl!”

Och Seidelman skrattade, så hans mage hoppade och pipan i mungipan hoppade och bordet, hvarpå han hvilade armen, skakade.

”En karl... *han!* Missbruka icke detta ord,” bad fru Aline högtidligt. ”En narr är han, men en narr, som kan bli farlig för mig, ty talang som modist har han, och när han inte skäms att öppet bruka den, så... Gott-hard, vi måste tänka ut ett sätt att mota honom, tillintet-göra honom! Tänk, att inom en månad är han här med ett helt lager af Parisvaror, 'noveauteter' af alla slag, sådana som endast hufvudstadens modister och knappast de kunna förskaffa sig, och då sitter han der inne och triumferar öfver hvarenda kund han kan locka ifrån mig... Han hade verkligen rätt, den låga varelsen, när han en gång yttrade: 'Gifter ni er en vacker dag med någon annan, fröken Aline, så darra för min hämd! Så obetydlig jag kan förefalla, så mycken kraft fins det hos mig, när jag blir retad. Jag är ett lam; jag kan *bli* en tiger, men en som *då* inte hviftar på svansen...' eller någonting ditåt. Må vara nu, att han inte är en tiger; ett skadedjur är han i alla fall, och innan han hinner hvarken hvifta eller ryta, är det bäst att göra honom oskadlig. Om du någonsin hållit af mig, Gotthard,” fru Aline sköt undan hatt och kappa och kastade sig om halsen på sin man, ”så hjälp mig att uttänka ett sätt att förkrossa honom, helst med hans egna vapen!”

”Jag *vel* ett,” yttrade Seidelmann klipskt. ”När han fuskar i ditt yrke, så laga, att du blir mästare i hans; sök auktionsnotarieplatsen; den har ännu bara vikarie...”

Som en blyxt var fru Aline i andra ändan af rummet, derifrån hon med tindrande ögon betraktade sin 'hjärtlöse' man.

"Är det möjligt," frågade hon, i det hennes stämma skälfdes af vrede, "att du icke har mera sinne för din hustrus bekymmer, än att du kan gyckla öfver dem på detta lättsinniga vis? Hade jag trott det om dig den dag du..."

"Seså, gumman min," afbröt henne Seidelmann godmodigt, "vi skola ej blanda in våra egna lyckliga förhållanden i Svante Zippelins affärer. Inte kan du begära, att jag skall sörja öfver den möjliga förlusten af din 'atelier', som du vet, att jag alltid önskat dit pepparn växer. Rent ut sagdt, skulle jag vilja omfamna gamle Svante för hans lyckliga påhitt, hvarigenom jag får ha min lilla hustru för mig själf. Din 'konstnäråra' är stadgad sedan många år tillbaka; alla veta, att du är en modist utan like; låt detta vara dig nog. Ditt biträde kan ju öfvertaga butiken och flytta, innan lilla Svante slår sig ned här midt emot, så går han miste om den mest raffinerade njutningen af sin hämd: den att äta ut dig."

Och dervid blef det.

Då en månad derefter en grann förgylld skylt prunkade öfver huset midt emot det Seidelmannska: "*S. Zippelin & Comp., Parisermodehandel*", funnos i fru Alines fönster inga andra än naturliga blommor och ingen annan hattkulle än någon gång fru Olympias, då denna dam hedrade sin väninna med ett besök. En sanning är deremot, att Zippelinska ateliern blomstrade otroligt, och att den lilla näpna fransyskan före årets slut räckte sin hand öfver disken åt sin kompanjon och tillbedjare, hvars hjerta derigenom blef så vekt, att han 'öfvervann sig själf'. På tåhättor, mera glänsande än någonsin, begaf han sig med lilla frun under armen på visit till sina genbor, talade obesväradt om forna glada tider och om sitt moraliska mod att sätta sig öfver folks prat angående hans ombyte af bana. Fans det ej skräddare i verlden, och kunde någon bestrida dessa att likväl vara män? Hade ej Kæding på sin tid varit så populär, att han till och med blifvit besungen i en pjes, och fans i Paris en mera aktad och anlitad person än monsieur Worth, som

ändå var *fruntimmersskräddare*? Ah, furstinnor skulle velat omfamna honom, om det bara gått an! Och dessutom: *nu för tiden* — pah! En dam i en postlucka och en herre vid en symaskin, det kunde komma på ett ut; konsten vore bara att lära känna sin kallelse och ha mod att följa den!

Ännu en gång och nu för beständigt ordnades den forna kretsen, förstärkt genom madame Zoë Zippelin, i Bildeska hemmet, der man, trots bristerna i servering, prydlighet och mycket annat, dock alltid hade treffligt. Gubben Bilde höll sig nu ganska bra uppe och hade mera arbete, än han kunde hinna utföra; med frun och hennes vingar följde i alla fall alltid en fläkt af poesi, och hur mycket man än skrattade åt hennes citat och impromptus, skulle man saknat båda delarne, om de uteblifvit.

Men lyckligast af alla var Svante Zippelin, som vunnit en förtjusande hustru och *öfvervunnit* sin känsla af hämd. "Antingen var man en kristen människa eller var man det *icke*; antingen hade man förnuft eller var man renons på den varan" — det var hvad Svante Zippelin nu mera än någonsin enfaldeligen trodde och hvad han ville råda alla andra att tro lika enfaldeligen som han sjelf. Han skänkte hela auktionsverket, det han en gång tillhört, sin odelade högaktning, men sitt nya fack och sin hustru skänkte han sin kärlek, hvilket ville säga något mer. Korteligen: Svante Zippelin kände, att han dagligen utvecklade sig både som människa och konstnär, att han var nöjd med verlden och lifvet, och att hans forna känsla för Aline de Pêche varit blott en irring, den han nu hade svårt att begripa sig en gång ha varit hemfallen åt. Men så är det: genom mörker till ljus! — slöt hans tankegång, i det han fäste i en fruntimmershatt en glänsande fjäril, som vackert bröt af mot de snöhvita spetsarne.

12. På »Vier Jahreszeiten».

Det är på detta eleganta hotell i Wien, som vi en vacker sommardag återfinna vårt unga par, två år efter dess afresa från hemlandet, betydligt lugnare, mindre njutningslystet och mera eftertänksamt än förr. Sötman i nöjenas bågare började få en bitter tillsats, det rus den gifvit hade till största delen fördunstat, och öfverläggningarna om hvad man egentligen skulle besluta sig för, rörande framtiden, blefvo allt tätare och ifrigare; något måste det bli. I alla händelser var man nu stadd på hemresa.

Det hade varit en lång bröllopstur och en kostsam tillika, men Eberhard hade alltjemt hoppats att blifva återkallad; tant Agatha skulle ju icke kunna undvara honom.

I början hade han föresatt sig, att hon skulle få kalla mer än en gång, innan han tänkte hörsamma — hur ousäktligt envis och fördomsfull hade hon icke varit! — men alltsom tiden gick och Izoras inflytande gjorde sig gällande, ville han af undseende för tantens år och den kärlek hon förut skänkt honom visa sig försonlig: ett vänligt tillkännagifvande från henne, att hon ville glömma det förflytna och mottaga de unga makarne med kärlek, skulle nu vara tillräckligt för att han skulle hörsamma.

Men ingenting hördes af. Och detta oakadt kusin Herner i de bref han tillskrifvit Eberhard försäkrat, att hvar och en, som icke vore blind, kunde se, att det ej borde dröja länge innan ett dylikt budskap skulle komma, bara Eberhard sjelf icke förderfvade sin sak genom att glömma sin värdighet derhän att lik en skolpojke 'bedja om förlåtelse'. Tanten hade onekligen blifvit sårad; åt henne skulle således lemnas oinskränkt rättighet att bestämma tiden och sättet för en försoning. Det klokaste vore nog att låta den nådiga kusinen tro, att Eberhard icke vågade göra första steget, vare sig att han ville aldrig så gerna.

“Jag tror ej ett ord af hvad den der skrällande kusinen skrifer,” hade Izora beständigt yttrat. “Jag såg ju och talade med honom ett par ord på bazaren, och detta var tillräckligt att låta mig misstro honom för alltid, trots hans artighet. Mitt råd är, att du skrifer ett hjertligt bref till den gamla, icke för att bli återkallad och hulpen (det vore ju en stor skam, om vi inte kunde hjälpa oss sjelfva!), utan för att det är din skyldighet, hvilket jag inser mer och mer för hvarje dag. När man älskar rätt, Eberhard, blir man en smula klarsynt, och, du må säga hvad du vill, men äfven *du* lider af spänningen mellan dig och din moderliga vän. Skrif, och blif lugn, och du skall få se, att vi sedan dubbelt lättare skola fatta ett framtidsbeslut!”

Detta råd hvarken ville eller kunde Eberhard följa; hans stolthet uppreste sig ännu deremot. Men så mycket verkade det dock, att det minsta lilla närmande från tantens sida, blott en enda vänlig rad nu skulle fört honom till henne och låtit honom af uppriktigt hjerta egna henne sin sonliga hängifvenhet. Han längtade derjemte efter hvad han hittills allt för mycket undvikit: en nyttig verksamhet. De beständiga nöjena hade trötat honom, nu när han opåtalat kunnat njuta af dem, och det tidsfördrif, som på senare tiden börjat fängsla honom liksom andra lättingar, hazardspelet, fruktade han. Ännu var det hos honom ingen passion, men han kände, att det skulle kunna blifva det. Ett annat obehag började också oroa honom: 'vicomtens' oundviklighet. Resa hvart de ville, alltid var denne trogne riddare der före eller kom han strax efter dem, uppmärksam, tjenstaktig, outtröttlig och artig till förtviflan.

På detta sätt stodo vårt unga pars affärer då vi denna gång återse dem.

Deras rum på “Vier Jahreszeiten” voro icke som förr på de stora hotellen: första klassens. De hade nu för de få dagar de tänkt uppehålla sig i Wien valt ett par enkla, men vackra rum, belägna åt en gårdsplan, der dock höga, lummiga träd med en spelande vattenkonst erbjöd en vida behagligare anblick än gatan med dess brokiga, bullrande värld.

Izora satt ensam vid det öppna fönstret med hufvudet tankfullt lutadt mot handen. Det låg vemod i hennes

blick och bäfvan i hennes hjerta: för första gången sedan hon blef gift, hade hon och Eberhard icke skilts åt som vänner, och hennes bön, att han skulle stanna hemma denna afton, då hon kände sig trött och olustig, hade han afslagit med ovanlig kärfhhet. Hon erinrade sig i denna stund, hvad hon en gång under deras förlofningsstid sagt åt honom, att "lika egenmäktigt som han den gången handlade mot den gamlas åsigter, skulle han en dag handla mot henne sjelf, Izora, om ej *deras* åsigter öfverensstämde".

"Men," fortsatte hon i tankarne, "det blir bättre, *allt* blir bättre, när vi snart sluta detta tröttande fjärlslif och börja ett gagnande. Det är blott bestämd sysselsättning, som fattas Eberhard för att han åter skall bli som förr, öm och hjertlig. Med de pengar, som återstå oss, kan han alltid arrendera något litet förtjusande ställe, när vi komma hem, och då om någonsin skall jag visa hur kär han är mig. Jag skall bli den allra verksammaste lilla arrendatorska under solen . . . sedan jag ändå icke får bli . . ."

Och nu dröjde hennes tankar länge hos Ristori och hos hennes egen första och sista triumf i denna väg. Det var under några i Vichy tillbragta veckor, hvarunder de svenska badgästerna tillställt ett litet societetspektakel, der Izora uppträd med lysande framgång. En sådan lycka hade hon aldrig känt; den ingaf henne nästan bäfvan. Eberhard hade ju äfven formligen varit stolt öfver sin lilla hustrus triumfer, och den gamle tyske teaterintendenten, som då ännu fans i deras sällskap, var alldeles utom sig af hänryckning. Hvad var det han hade sagt? Madame vore ju skapad till konstnärinna. Åh, hvilken 'famos' lycka hon skulle göra vid hans teater och denna åter genom henne! Om hennes man haft samma lust och begåfning för scenen som 'madame', skulle de båda inom några år vara ett konstnärspär med verldsrykte. Strunt i skola, studier, förebilder och allt det der, som behöfs för vanliga människor! Madame Izora åtminstone kunde med snilletts lätthet hoppa öfver allsammans, och den lilla ledning hon behöfde vore just *han* man för att skänka henne. Hvilken skada, hvilken everldelig skada för konsten, att en sådan qvinna skulle vara rik!

“Rik“ — stackars Izora! I detta ögonblick var hon ej rik på något, icke ens på förhoppningar. De tröste-grunder hon uppstälde för sig kommo ej af sig sjelfva; hon tvingade dem fram för att kasta dem likt en hand full vilda blommor öfver det sår inom henne, som hon icke sjelf *ville* se: Eberhards för hvarje dag allt retligare lynne. Nej, det skulle nog bli bra; *allt* skulle en gång bli bra, bara man nu snart fattade sitt beslut och icke dröjde med dess utförande...

Huru innerligt hon önskade, att han måtte återkomma! Kanhända hade hon varit för häftig, för fordrande? Hur kärlekslöst och oklokt af henne just nu, då hon visste, att hans inre var så upprördt af åtskilliga tankar och planer! Men blott han återkomme, ack hur allt då skulle bli godt igen; hur hon ville försöka att smeka till sömns detta trots, som var det enda, hvilket hos honom bortskymde hans ädlare egenskaper, hur hon ville öfvertala, bedja, beveka...

Det var nu alldeles mörkt. Izora ringde efter ljus. Längre kunde det ju inte dröja, tills Eberhard komme; högst till klockan tolf; längre brukade han ju *aldrig* stanna borta...

Pendylen slog, långsamt, klingande, marterande, endast tio slag. Izora suckade djupt. Hon började att gå upp och ned på golvet vissa hvarf, hon läste, hon satte sig och steg åter upp för att promenera. Huru långsamt den timvisaren skred! Ännu endast elfva!

Izora öppnade fönstret, icke i hopp att få höra Eberhards steg — deras rum lågo ju åt gården — men det var dock alltid en omvexling; trädens sus, nattvindens svalka, springvattnets plaskande förströdde henne ändå för några minuter, och så kunde det ju hända, just då hon drog sitt hufvud tillbaka från denna yttre värld, att dörren midt emot fönstret öppnades af Eberhard och att...

Store Gud, hvilket buller i trappan! Kan det vara han, har det hänt honom någonting... Och i ett nu rusade Izora till dörren, öppnade den på vid gavel och såg ett i lätta sommarsjalar väl ombonadt fruntimmer bäras genom korridoren af två af hotellets manliga be-tjening, medan tvenne andra damer, en äldre och en

yngre, följde efter, båda tydligen i upprördt och oroligt tillstånd.

På Izoras fråga till källnern, som öfvervakade denna besynnerliga procession, svarade han, att det vore en resande dam, som vid afstigandet ur vagnen vrickat foten och nu kände så häftiga smärtor deri, att hon bäfvade för att bäras ännu en trappa upp, der hennes rum voro belägna.

“För all del, min herre, för in henne i våra rum,“ yttrade Izora genast på tyska till källnern, “min man och jag kunna taga de främmande damernas rum. Våra saker äro snart ditburna.“

Den yngre damen tackade Izora på brutna tyska och böjde sig ned till den sjuka för att rådfråga hennes tycke, medan Izora öppnade dörrarne på vid gäffel till sina rum.

“Jo,“ svarade åter den unga damen på sitt brutna språk, “den gamla vore mycket tacksam och hoppades att redan i morgon vara så återställd, att ett ombyte kunde ske.“

Ju mer Izora betraktade de främmande, dess hårdare började hennes hjerta klappa. Hon tyckte sig ha sett dessa gamla ansigten, ja, kanske äfven det unga, någon gång der hemma . . . i en vagn . . . på gatan . . . hon visste icke rätt när eller hvar . . .

Sjuklingen nedlades emellertid varsamt på soffan i det yttre rummet, tryckte Izoras hand med stum tacksamhet och såg, trots smärtan, med en blick full af välvillig beundran på hennes sköna drag. Betjeningen sprang åt hvar sitt håll, den ene för att anskaffa läkare, den andra för att ombestyras linne, men deras steg hade ej ännu upphört att ljuda i korridoren, då andra, lika hastiga, hördes, hvarefter dörren slogs upp, och — Eberhard stod på tröskeln, i första ögonblicket en bild af den högsta förvåning. Men i det nästa utropade han *tant!* med ett tonfall, som kom direkte ur hjertat, och störtade med ett språng till den gamlas knän, begravnande sitt hufvud i vecken af hennes klädning och sjalar, och tryckande derefter kyss på kyss på hennes utmerglade, darrande hand, den han omfattade så innerligt, som om han aldrig velat släppa den mer.

Under denna scen omfamnade äfven de båda andra damerna hvarandra så ömt som om också de funnit hvar-

andra efter en lång skilsmessa, seende med blickar af obeskriflig tillfredsställelse på gruppen vid soffan.

Endast om Izora brydde sig ingen. Med bleknad kind och tårskymd öga reste hon sig sakta från sin plats och närmade sig dörren, der hon dröjde några minuter, osedd af alla.

“Eberhard ... älskling ... son“ ljöd det i afbrutna ord från den gamla, “nu kan jag gerna dö, sedan jag sett dig... *dig*, efter hvilken jag längtat natt och dag... tills jag blifvit den skugga du här ser!... Nej, akta...

rör mig icke . . . min fot! Du vet icke, att jag brutit eller vrickat den, då jag skulle stiga ur vagnen vid hotellet här . . . Men hvad betyder nu allt . . . då jag har *dig* åter! . . .“

“Tant, älskade moderliga vän, glöm, förlåt, håll af mig som förr! Jag har ånkrat, afbedit inom mig, längtat . . .“

“Han har längtat . . . *hör* du, Hell?“ frågade den gamla med ett ljust leende och vände sig till sin trogna vän.

Han har *ånkrat*, ljöd det smärtsamt inom Izora, der hon glömd af alla, stod vid dörren som en främling i sin egen bostad.

“Men nu, tant, skall jag icke mera lemna dig,“ hördes Eberhards röst med hela dess forna vackra tonfall, i det han räckte ena handen åt Hell, som närmat sig gruppen, medan åter den främmande unga damen stält sig i skuggan, så att ingen såg henne. “Det skall vara slut nu.“ fortfor Eberhard, öfvervåldigad af glädje, “med alla missförstånd, alla barnsligheter . . . allt trots å min sida . . . Som en son vill jag hädanefter stå vid din sida, arbeta för oss båda, tänka, styra och ställa för dig, så vidt jag kan och förmår . . . Ah, om du visste, tant, hur trött jag är af detta dagdrifvarlif, detta fjärilsfladder, som jag i början ansåg för höjden af lycka, men som blifvit mig ett rättvist straff . . . men min Gud, jag glömmmer alldeles, älskade tant, att du främst af allt behöfver vård och hjälp. Är någon tillsagd? Har läkare blifvit efterskickad? Skall jag gå eller springa eller stanna kvar eller . . . jag är så godt som rusig af glädje! Hvilken underbar ödets skickelse, att du är här . . . i *våra* rum, och att . . . Izora, hvar i all verlden är du då?“ ropade Eberhard plötsligt och sprang mot det inre rummet, “är du der, älskade? Kom hit och kom genast; jag känner, att det nu är rum för oss båda vid tants hjerta!“

Tanten reste matt sitt hufvud, men en blick af in-tresse sköt dock genom rummet.

“Kanske,“ stammade hon, “att den der främmande, vänliga damen, den ljusa, vackra, som förde oss här in var . . .“

“Ack, det var säkert hon,“ inföll den unga reskam-raten, som nu steg upp från sin undanskymda plats, “äh, så ljuf, så innerligt älsklig hon såg ut!“

“Jag begriper inte,” yttrade Eberhard, som nu kom ut från det inre rummet, “hvar Izora kan ha tagit vägen . . . Säg ingen af er . . .”

Nu först varseblef Eberhard den unga dam, som hittills hållit sig i skuggan.

“Fröken Hildur,” stammade han öfverraskad och böjde djupt sitt hufvud till helsning.

“Fröken Hildur,” vidtog denna med lugnt behag, “som i egenskap af god vän och hjälplig tolk bedt att få dela bestyren om allas vår kära tant med mamsell Hellman under denna resa, som doktorn förordnat. I Gastein, resans mål, sammanträffar jag med . . . med . . . slägtingar till baron Gylden, hos hvilka jag sedan stannar . . . Men för all del sök nu reda på er unga fru, med hvilken vi alla längta att förnya bekantskapen, ty säkert var det hon, som vid vårt bedröfliga tåg genom korridoren skyndade ut och, så fort hon fick veta tants missöde, med älskvärd välvilja erbjöd sig att lemna dessa rum och taga våra en trappa upp i utbyte.”

“Det *var* hon! Naturligtvis är hon då der uppe, och jag skyndar . . . hon *får* ju komma, tant?”

“Jag vet knappast, efter hvilken jag längtar mest: doktorn eller henne,” yttrade tanten med en vacker blick, som dock omedelbart aflöstes af en ful grimas vid ett försök att förflytta foten i ett annat läge.

“Jag skyndar att uppsöka dem båda . . . doktorn först,” förklarade Eberhard och tog hatt och handskar för att ila ut. I dörren mötte han doktorn, hvarför han, så snart han af kellnern fått reda på hvar de nya rummen voro belägna, sprang som vinden upp för trappan för att hemta Izora och dela med sig åt henne af den glädje, som fylde hans själ.

Han öppnade dörren, ingen fans der inne. Tvenne armstakar med brinnande ljus stodo på bordet. Han ropade på henne en gång, två gånger; han skyndade in i det inre rummet; måhända att hon somnat? Ej heller der fans någon, men en del af deras saker stod derinne och visade, att han gått rätt. Åter gick han ut i det yttre rummet. Hvad var det för hvitt som låg på bordet? Ett papper? Nej, ett bref. Han kastade som hastigast en blick derpå. Izoras stil, och med utanskrift till honom! Förvånad bröt han förseglingen och läste:

“Du har återfunnit din tant och förlorat mig. Sök mig icke; jag *vill* icke bli funnen. *En* gång har jag af oförstånd stält mig mellan dig och din tant; den andra gör jag det icke. Jag var der nere och såg er återförening, men ingen såg eller tänkte på mig, och deröfver beklagar jag mig icke; jag fann det naturligt. Men då du högt och inför alla erkände att du 'ångrat', att ditt lif tillsammans med mig varit 'rättvist straff', då, Eberhard, sammanstälde jag i ögonblicket detta med mycket under sista tiden och fann, hvad jag borde funnit redan förut: att den obetydliga varelse du en gång älskat blifvit dig en börda. Tack dock för din kärlek; *mig* har den gjort lycklig, och hvad gör det då, om den varit kort! Var ej orolig öfver mig; jag har mod, och jag skall finna min väg på Guds makt, utan att halka och gå förlorad. Alltid, alltid klappar mitt hjerta för ditt väl! Kanske skall du en gång höra af mig; kanske också icke. I alla händelser finnes tills vidare icke för dig någon

Izora.“

Eberhard stod som förlamad med brevet i handen. Derefter ringde han på klocksträngen med en häftighet, som kom en af uppassarne att huvudstupa rusa upp för trappan och in om dörren.

“En vagn, och på ögonblicket!“ befalde Eberhard, hvarefter han närmade sig ljusen, antände för säkerhetens skull Izoras bref och lät det förbrännas till aska.

13. Moderliga råd.

Hade denna berättelse varit en verklig roman, skulle vi börjat pågående kapitel med de för en öfverhoppad utveckling beqväma orden: 'så och så många år hafva förflutit' och derefter framställt vår hjeltinna som en scenisk storhet af första rangen, hvilande på guld, som Tora Borgarhjorts lindorm och krossande hjertan till tidsfördrif. I konstnärligt majestät skulle hon, efter att ha 'lagt en verd för sina fötter', till sist lyckliggjort sin födelsebygd med ett besök, hänryckt och gjort ångerköpt hvarenda småstadssjäl af dem, som en gång föraktat och förtalat henne, och åter dragit ut i vida världen, hölj'd af rosor och lager samt med sin makes återuppvaknade, men försmådda kärlek på sitt samvete.

Men denna berättelse är ingen roman, hvarför vi få ålägga oss den förödmjukelsen att blott låta tvenne dagar passera, innan vi å nyo presentera vår hjeltinna, inbegripen i ett lifligt samtal med en äldre, korpulent dam, i hvars ansigte förenades uttrycket af en stilla välvilja med en välfödd och kronisk melankoli.

Rummet, der vi finna de båda damerna, är stort och kunde vara vackert, men förefaller något vårdslösadt. Der finnas blommor *utan* vatten, böcker *med* hundöron, byster under lätta damslöjor och tafior med flugkritik. Vårdinnans mössa sitter ett grand på ena örat, och hennes klädning saknar ett par knappar, der de som bäst kunde behöfvas, med ett ord: rummet är en smula 'konstnärligt'.

Midt i den genialiska oredan sitter Izora som en kolibri i en spindelväf, liflig, färgrik och skön, ehuru för tillfället af en liflighet, som icke är fullt naturlig. Hon bemödar sig att öfvertyga sin värdinna — hvilken icke är någon annan än den tyske teaterintendentens fru — att hon icke *har* någon annan resurs än att mottaga ett engagement vid hennes mans teater, så vida han verkligen haft mening med den önskan han många gånger

uttalat att kunna komma *i tillfälle* att engagera henne. Nu vore hon ledig; o, att han just skulle vara bortrest!

“Det var tur för er, tro mig!” säger den gamla damen vänligt. “Han skulle tagit emot er med upp-räckta händer, betalt er ett ganska högt engagement (jag har hört honom tusen gånger tala om er skönhet och er talang), och ni skulle troligen blifvit en af ’publikens förklarade gunstlingar’... men ni skulle aldrig blifvit lycklig.”

“Det blir jag ändå aldrig mer,” yttrade Izora, tillbakaträngande en tår. “Men jag kunde kanhända bli en verklig konstnärinna, och *den* lyckan...”

“Den är blek, junges Weib,” sade damen allvarligt, skakande sitt tunga hufvud. “Vet ni hvad,” hviskade hon förtroligt och lade sin feta hand på Izoras, “jag har sett och känt många sceniska storheter, konstnärinnor af hög rang... blommor och lager på scenen... törnen i hemmet... omätlig fåfänga... ålderdom... glömska... grämselse; jag har gjort mig ett resultat af allt det der, jag: hellre en måttlig lycka i hemmet än en succés pyramidal på scenen...”

“Men konsten...”

“Konsten... bah! Man lefver kanske af och för den, men man *dör* inte ljuft på den... det vill något mera till. En hemlighet, liebes Kind: hur stor konsten är, fyller hon dock aldrig *hjärtat*, förstår ni mig?”

“Men lifvet kan hon fylla.”

“Ett lif, der hjertat och dess behof äro nedtystade, är icke mera lif. O, om ni sett dem, som jag, dessa sländor med skira blåa vingar, huru de fulla af hopp och själfstillit fladdrat mot ljuset, rampens och gaskronans dubbla ljus, för att före qvällen mattas och sänka vingen, en efter annan fångas och sättas på guldnål eller — förtrampas och dö... Atervänd till er man, ljufva barn! Jag vet ju inte, hvad ni kan ha haft er emellan, men det kan ej ha varit något, som ej kan hjälpas... *Ni*, så ung, så skön, så oskyldig, ja, ty det ser jag på ert ansigte, att ni är, och det är därför, som jag hyser för er ett moderligt intresse. Ni har nu varit här i två dagar; i öfvermorgon återkommer min man, och får *han* hand om er, är det för sent... Han är ty värr just en af dem, som ’lefva för konsten’...”

Madame drog en djup suck, öppnade den lilla dosan hon nästan alltid bar i handen och tog sig en försvarlig pris.

“För sent?” upprepade Izora tankfull, fästade sig endast vid detta ord. “Men det vore kanske just ett sätt att visa både min man och . . . och hans stolta släkt, att den obetydliga flickan dock dugde till något, ja, att hon kanske kunde skapa sig ett namn vida utöfver det, som man ansett för godt för henne att bära der nere i det *lilla* landet i den *lilla* staden och i de små förhållandena . . .”

“Ser ni, ser ni: der ha vi en del af *er* kärlek till konsten! Men om ni verkligen älskar er man och tänker på att en dag återvinna honom, kan ni aldrig ställa något olyckligare mellan honom och er än just konsten . . . Jag känner icke er man, men jag känner *männen*: det fins ej en af dem så liten, att han ej vill vara större än sin hustru . . . i verdens ögon, förstås. Tag vara på den lärdomen, mein Liebchen!”

“Men på så sätt skulle ju en kvinna, om än så begåfvad, nödgas att afsvärja konsten.”

“Eller också kärleken och hemmets lycka. Hör på, mitt barn, efter ödet kastat er så här i min famn, vill jag anförtro er något: äfven jag har älskat konsten. Min man och jag voro båda i vår ungdom såsom ogifta vid samma teater. Jag var vacker och gjorde lycka (ni skall knapt kunna tro det, men så var det ändå), och han friade till mig. Så snart vi blefvo gifta, blef hvarje triumf, som jag erhöll framför honom, och de voro, uppriktigt sagdt, många, en törntagga mera i vårt hemlif, hvilket slutligen blef outhärdligt genom hans afund . . . ja, barn lilla, männen äro ej större än så, äfven de, som äro ganska bra för öfrigt . . . och jag insåg snart, att jag hade att välja mellan konsten och husfriden. Nå, jag höll min man af hjertat kär, trots hans fel, och afgick sjelfmant från scenen. Den dagen grät han af lycka, och vår kärlek blomstrade skönare än någonsin. Men en teaterdirektör . . . ni förstår . . . alla förolyckade skönheter (ursäkta!) kasta sig till hans fötter . . . Jag har dock en son, min bästa, och en, som inte fins maken till; *han* är min tröst, min fröjd och mitt framtids hopp . . . En sådan lycka, ser ni, är tusenfaldt bättre än all konstnärs-

lycka i verlden, ty hon är den enda, som uppfyller hjertat.“

“Och dock, förlåt! ser ni ej glad ut . . .“

Madame suckade.

“Jag har bitit i konstnärsäpplet en gång,“ svarade hon efter en stund, “och deri ligger det kanske. Den smaken förgår aldrig fullkomligt.“

En ekosuck från Izora besvarade hennes ord, hvar efter båda försjönko i en djup tystnad.

Plötsligt hördes hastiga steg utanför och derefter några häftiga knäckningar på dörren. Vårdinnan gick att öppna, och Izora tog ett par lätta språng för att försvinna i det inre rummet, då hon hejdades af en röst, som hon icke mera trodde sig få höra.

Hon uppgaf ett högt rop och stödde sig som förlamad mot den uppslagna flygeln. Det svartnade för hennes ögon; hon kände sig på en gång lycklig och olycklig, oskyldig och brottslig, fången och fri — hon visste ej rätt hvilketdera.

Men innan hon hann att reda något af dessa intryck, omslöt hon af ett par kraftfulla armar, och en röst, som för henne hade hela dess forna trollmakt, inlade i det enda ordet 'Isora' all den ängslan, som dess egare känt öfver hennes försvinnande, all den sällhet han rönt vid hennes återseende.

Sorgen hade funnit henne modig och beslutsam; glädjen beröfvade henne för några korta ögonblick sansen. När hon vaknade, hvilade hon vid sin mans hjerta.

14. Försoning.

Izora satt vid fröken Agatha Flindts sida i det vackra rummet på 'Vier Jahreszeiten', lycklig, stilla och ödmjuk.

Bakom hennes stol stod Eberhard och borta vid fönstret sysslade Hell,

kanske mest med att putsa sin lilla förolyckade näsa och med bortorkandet af de glädjetårar som oupphörligt fylde hennes ögon.

"Och du trodde således, att vi icke ville veta af dig, du vilda lilla fågelunge," nickade gamla fröken, smekande Izoras hand, som hvilade i hennes knä.

"Hur skulle jag kunna tro annat," svarade Izora sakta, "när jag hörde Eberhard säga, att han 'ångrade sig'..."

“Att ha trotsat tants vilja, i stället för att invänta hennes samtycke,” upplyste Eberhard, dragande i en af Izoras ljusa lockar.

“Och när du vidare talade om, hur trött du var af ditt närvarande lif, det du ansåg som ett rättvist straff” . . .“

“För all min forna lättja och håglöshet. Kunde ej min lilla hustru begripa det? Men saken var den, att lilla frun inte kunde finna sig i vår enkla, obemärkta krets, utan ville ut och förvåna världen . . .“

“Eberhard!”

“Skaffa sig ett konstnärnamn, som skulle fördunkla det fattiga Dahnska . . .“

“Men var då barmhertig, Eberhard!”

“Förtjusa ’vicomter’ och intendent, potentater och magnater, bli befald till alla europeiska hof, få armband och medaljer, lagrar och millioner . . .“

“Nu går jag, Eberhard!” hotade Izora. “Om jag haft några konstnärdrömmar, så äro de nu förbi; ingenting går upp mot familjelyckan” — och hon skänkte sin man en kärleksfull blick samt kyste aktningfullt tantens hand.

“En sådan behjertad liten!” log tanten. “Jag har väl aldrig hört maken, med undantag af i romanerna.”

“Men *var* det då så underligt?” frågade Izora litet allvarligare och fäste på tanten sina strålande ögon. “Hvad hopp kunde jag ha nu mer än förr att vinna tants hjerta; jag var ju den samma.”

“Men *jag* var icke den samma, barn. Den långa ensamheten, saknaden efter hvad jag älskat högst, det oförmodade och plötsliga återseendet . . . vi trodde att ni ännu voro kvar i Paris . . . allt detta lät mig öfvervinna . . . åtskilligt . . . och dessutom, jag kunde aldrig tro, att du var så . . . så . . .“

“Presentabel,” inföll leende Eberhard, som med detta ord just slog hufvudet på spiken.

“Så älskvärd,” rättade tanten, rodnande lätt öfver att Eberhard hittat just det ord, som hon icke ville begagna. “För öfrigt, när jag hörde att du, min lilla Izora, trots min motvilja för er förening, redan som fästmö uppmanat Eberhard till eftergift för min vilja och som hustru upprepade gånger bedt honom skriva till mig,

måste jag medge, att noblesse kan finnas äfven hos den, som saknar . . . saknar . . .“

“Blod,” inföll obarmhertigt Eberhard, som i vissheten om tantens återfunna kärlek kände sig uppsluppen och öfverdådig som en skolpojke.

Icke ens detta ömtåliga ord kunde i dag förtreta tanten, som blott hotade honom lätt med fingret. Det tycktes som om hon aldrig hållit Eberhard kärare än nu, då hon varit på väg att förlora honom för alltid.

“Vi skola nu lemna hvad som varit, för att sysselsätta oss med hvad som är,” föreslog tanten. — “Ni följa mig naturligtvis till Gastein, och sedan . . .“

“Sedan börjar *arbetets* välsignade tid,” inföll Eberhard allvarligt. “Dessa latmansår ha varit mig en homöopatisk kur. Jag kan ej tänka mig något härligare än att nu riktigt få ’ta i’, att genomströfva fält och marker, vandra genom gården och mossar i ur och skur, i storm och solsken, sysselsätta mig med folket och dess angelägenheter, sätta mig in till fullo i alla landtlifvets bestyr, med ett ord, blifva hvad jag borde varit långt förut: en nyttig människa.“

“Hvad som brustit i ditt värde är min skuld mera än din, Eberhard; jag har på senare tider insett det,” medgaf tant Agatha stilla. — “Till att uppfostra fordras mera än blott en blind kärlek. Men du skall ej låta detta din gamla tants fel med skam falla tillbaka öfver hennes hufvud; du skall ju ej det, min hjertans gosse?”

“Aldrig, tant, så visst som jag först i denna stund fullt känner allt hvad jag är dig skyldig.“

“Och som jag känner hvad *jag* är,” hviskade Izora med rörelse. “Hur naturligt var det ej, att tant icke med glädje kunde mottaga en ’sonhustru’, som hon ej kände och om hvilken hon säkert ej hört annat än att denna vore en halfvild, outvecklade barnunge. Vi borde haft tålmod, Eberhard och jag, så hade nog alltsammans redt sig till slut.“

“Gud vet,” yttrade tant Agatha öppet; “mina fördomar voro starka, och ehuru jag ej kan medgifva, att ni handlat rätt, behöfde de kanske denna väldiga stöt. När min första vrede lagt sig och Eberhard var borta, kom saknaden, så längtan, en brännande förtärande längtan och derefter denna kroppsliga svaghet, så som när lagt

mig i grafven, men som redan nu efter detta välsignade återseende gifvit betydligt med sig. Och så, mina barn, ha ni haft en outröttlig förespråkarska i den gamla dumma Hell derborta . . . ja, neka om du kan, Hell!“

“Åh, herre Gud, fröken . . . jag bara . . . bara . . . mindes min egen ungdom . . . och så har jag ju sett och hållit af Eberhard se'n han var så liten som så . . .“

Drifna af en gemensam känsla, skyndade de unga bort till den hederliga Hell, som vid deras omfamning stod som ett viljelöst ting, ehuru hon, om hennes granlagenhet tillåtit det, skulle kramat dem sönder och samman.

“Men den, som *dernäst* med böner och tårar sökt beveka mig, den, som lemnat intet medel oförsökt att mildra mitt envisa gamla sinne, kan du gissa, Eberhard, hvem det varit,“ frågade tanten vidare.

“Nej, sannerligen . . . om det inte varit kusin Herner,“ log Eberhard.

“*Indirekt*, det är jag säker på; *indirekt*,“ vågade Hell halfhögt inflika, användande omedvetet ett af kaptenens vanligaste kraftord.

“Herner,“ svarade tant Agatha föraktligt, “nej, det har varit Hildur Schöning, det ljuftva älskvärda barnet. Hon, som förr var en sällsynt gäst på Ösjönäs, har på senare tiden der varit en daglig sådan, och ju sjukligare och retligare hon funnit mig, dess mildare och tåligare har jag funnit henne, ända tills hon, då doktorn ovilkorligt skickade mig till Gastein, erbjöd sig att åtfölja oss som tolk, cicerone och sällskap, emedan hon varit der en gång förut och är ganska praktisk, trots sitt stilla och blida sätt.“

“Ack, *hon* hade varit en hustru för Eberhard,“ ytttrade Izora halft uppriktigt, halft afundsjukt, “jag har aldrig sett en så älskvärd varelse!“

“Hon hade varit för . . . för . . . undfallande, tror jag,“ svarade tanten, som höll på att säga för *god*. “Eberhard behöfver någon, som ej säger ja och amen till all ting; han blir annars en erkedespot . . . eller hur, Eberhard?“

“Tant har rätt,“ svarade Eberhard, som försjunkit i förödmjukande, men helsosamma betraktelser öfver den dubbla skuld, hvori han nu stod till Hildur. “Izora är

för mig den bästa och enda, nu och alltid; hon faller icke bladen som en blomma i stormen, om mitt lynne ibland fräser öfver.“

“Så skall det låta,“ medgaf tanten högt, ehuru en hemlig suck qväfdes i hennes aristokratiska barm. “För öfrigt,“ tillade hon, “är Hildur så godt som förlofvad. Baron Gylden har legat der för ankar snart i två år, och det är troligt att han nu vinner seger. Hildurs far i synnerhet lär vara mycket för partiet. Hon har emellertid varit litet klen sista året, hvarför den här utflygten nog kan göra äfven henne godt. Hur det är bestäldt med hennes lilla hjerta, vet jag ej rätt, ty hon talar aldrig om sig sjelf, men betecknande var det, att hon inte ville invänta vårt sällskap, utan reste förut till Gastein för att sluta sig till Gyldens släktingar. . . Men så visste hon också, att jag var i godt beskydd nu, då jag hade dig,“ — och den gamla damen nickade förtroendefullt åt sin älskling, som under samtalets fortgång blifvit allt mera allvarsam och tankfull. Äfven han mindes ju hvad Hildur så ofta bemödat sig att glömma, den der skogspromenaden till häst, konvaljebuketten och åtskilliga förhastade blickar, mindes det med en sen, men uppriktig ånger öfver att den någonsin passerat. *Had* skulle Hildur tänka om honom, och *hur* hade hon hämnats!

Eberhard var fullt uppriktig, då han yttrade, att Izora passade honom bäst. Inför en så högsint natur som Hildurs skulle han känt sig alltför liten, och ett hvardagslif med henne skulle ej skänkt honom den lycka *han* kunnat njuta. Redan den tacksamhetsskuld, hvori han nu stod till henne, tryckte honom; sedan då en lifslång. Och med hennes ’fullkomliga’ och hans bristfälliga natur hade det aldrig kunnat bli annorlunda. Han beundrade henne, hon hade hans fulla, odelade högaktning, men vid tanken på att all denna förträfflighet nu kunde varit hans, omfamnande han hjertligt sin nyckfulla, men intagande lilla hustru, detta varmhjertade, oberäknliga, älskvärda barn, som i mycket var bättre, i annat sämre än han, och som därför aldrig skulle låtit honom sucka under tyngden af sin moraliska öfverlägsenhet, denna en hustrus egenskap, som mannen kanske har svårast af allt att finna sig i.

“Beträffande kusin Malte der hemma,” yttrade efter en stunds tystnad Eberhard, “så skulle jag ej vara värd min nuvarande lycka, om jag ej uppriktigt anhölle hos tant om glömska af hans dubbelhet. Han är ensam och fattig, helt och hållet beroende af tants godhet och . . .”

“Så mycket sämre för honom,” afbröt tant Agatha med ovanlig skärpa, “ty han har ej förgäfves anlitat denna godhet; därför . . .”

Men nu framträdde Hell med värdsam bestämdhet, så mycket mera påfallande som all sorts bestämdhet hos henne var ovanlig.

“Jag ber fröken icke döma kaptenen ohörd,” sade hon med upprörd stämma. “Motsägelsen mellan hvad han *sagt* sig hafva skrivit till Eberhard och af hvad han verkligen skrivit kan jag icke förklara, men *han* kan det säkert. Jag är viss på hans trohet och kärlek till fröken och Eberhard som på min egen, och om jag kunde svika ett förtroende, men det kan jag verkligen inte, så skulle åtminstone halfva hans oskuld ligga i öppen dag. Hela hans fel består bara i hans sätt att *indirekt* sträfva till ett mål . . .”

“Du kan nu en gång för alla icke se något ondt hos någon,” svarade fröken med blandad hög- och ringaktning, “men sjelfva hans ångest att låta oss resa utan att följa med bekräftar mina misstankar. Om ej den der halsbölden kommit, som man säger ’i grefvens tid’, tror jag, att han rest med oss ändå, trots min uttryckliga befallning om motsatsen. Nu var han tvungen att hålla sig hemma.”

“Besinna dock, fröken,” yttrade Hell en ton högre än vanligt, “att hans ångest kunde hafva sin grund just i hans stora vänskap för fröken. En värderad släkting, så aldrig och sjuk och dömd att resa långt ut i främmande land utan manligt skydd! Det var det varmaste intresse, var det, och ingenting annat. Han visste ju lika litet som vi, att vi skulle träffa Eberhard . . .”

“Men han kunde alltid förmoda och frukta det, och till det senare hade han sina skäl.”

“O min Gud,” utbrast Hell med sammanknäpta händer, “att nödgas bära på en hemlighet, hvarpå någons heder och ära beror, och icke våga yppa den! Men *en* dag

skall kaptenen stå klar för oss alla, skall han upphöra att vara . . .“

“*Indirekt*,” afbröt fröken spetsigt. “Lugnen er, emellertid; Malte är min släkting, och det är nog för att jag skall sörja för honom, fast han kommer att lemna Ösjönäs, när du öfvertager det, Eberhard. Så mycken insigt har du i göromålen, att du kan reda dig honom förutan, när du tager i med allvar. Hörninge blir ledigt till hösten; det är en liten gård, som blir lagom för Malte att sköta på hans gamla dagar och med hvars arrendesumma jag för släktskapens skull skall hjälpa honom. På så sätt får världen veta intet, under det vi veta allt.“

I detta ögonblick kom en af uppassarne in med ett kort och lemnade det till Eberhard.

“Vicomten!” utropade denne föga intresserad, i det han läste namnet och kastade kortet på ett bord.

“Säg att vi icke taga emot!” utbrast Izora lifligt och sprang fram till Eberhard. “Det är på tiden att skaka af dig dessa ledsamma parasiter, om vi någonsin skola slippa dem.“

“Men det är ändå oartigt,” svarade Eberhard dröjande. “att så der utan skäl . . .“

“Det är det *enda* möjliga,” yttrade med bestämdhet Izora, som för länge sedan tröttnat vid den efterhängsne fransmannens artigheter, “jag ber dig, Eberhard, säg, att vi icke taga emot.“

Uppassaren afskedades med detta uppdrag.

“Hvad är ‘vicomten’ för en figur?” frågade tant Agatha, görande ett tecken att hon önskade se kortet.

“En af våra resbekantskaper och en aktningsfull, men ifrig beundrare till min hustru,” upplyste Eberhard.

“Och *du*, Izora, var den första att afskeda honom,” sade tant Agatha bifallande, “det gjorde du rätt i, mitt barn. För öfrigt är ingenting mera obevisadt än resande ‘vicomter’, och äfven om de äro bevisade, kan man tröttna på dem, förmodar jag. Tacka vill jag teaterintendentens hederliga fru, som i stället att kasta en romantisk liten annan fru in på scenen, sände bud till hennes bekymrade släktingar . . . det var en *gedigen* bekantskap. Och fast jag visst icke beundrar teatermenniskor i allmänhet,

kan jag ej neka *henne* min uppriktiga högaktning. Hon måtte väl komma hit till middagen.“

“Fru Edelweiss!“ anmälde i det samma uppässaren, som ånyo öppnade dörren, denna gång för att insläppa teaterintendentens feta, melankoliska fru.

“Herzlich *vollkommen!*“ helsade tant Agatha, som talade tyska, som det föll sig. “Wir fruchteten Sie nicht skulle haben Zeit.“

Fru Edelweiss förklarade blidt, att hon alltid hade tid för sådana vänliga bjudningar som denna.

“Trolösa, som svek mig!“ hviskade Izora med blosande kind, men med skalken i ögat, när turen att helsa kom till henne.

“Es war der Betrug einer wahren Freundin,“ hviskade fru Edelweiss tillbaka. “Ein Mal werden Sie es mir gestehen.“

Eberhard helsade fru Edelweiss som en gammal vän, och Hell neg ända ned till golfvet. En *verklig* tysk fru, en sådan hade hon aldrig sett, ännu mindre hört, men efter tillfälle gafs redan så här i början, tänkte hon taga henne i värdsamt och ihärdigt betraktande.

Just som hon spetsade sitt öra och använde hela sin synkraft för detta ändamål, inträdde för tredje gången uppässaren och underrättade:

“Det är serveradt; skall bordet bäras in?“

“Ja wohl,“ svarade fröken Agatha korrekt, hvarefter hon gaf fru Edelweiss ett tecken att sätta sig ned hos henne i soffan, den hon sjelf ännu ej kunde lemna.

15. Hemkomstöl.

Eberhard och Izora hade efter Gasteinerkurens slut (hvilken inom parentes sagdt haft en förvånande lycklig inverkan på tant Agathas helse) rest hem till Ösjönäs ett par dagar i förväg.

Tant hade nämligen den sista tiden sett en smula betänksam, nästan generad ut, och på Eberhards enträgna uppmaning att säga hvad som oroade henne, erkände hon, att det var några ord, som hon en gång i vredesmod fält och som hon länge funderat på att utjemna, då hon hvarken kunde utplåna eller ville *alldeles* upphäva dem.

“Och de voro?” Eberhard kunde ej riktigt minnas dem.

“Att Ösjönäs förr skulle störta i grus och spillror än . . . än . . . att jag der skulle mottaga Izora,” hade tanten bekymrad erkänt. “Men,” slöt hon, “jag har tänkt, att saken kunde hjälpas derigenom, att *hon* reste i förväg och mottoge *mig* . . . hon och du; hvad sägen I om det?”

“Att sjelfve kung Salomo ej kunde uttänkt något klyftigare,” log Eberhard. “Just så skola vi ställa till, så står tant der ren och klar inför sitt eget samvete . . .”

Och så ställes det till. När sedan resvagnen med tant Agatha och hennes trogna Hell ett par dagar derefter svängde upp vid den stora, blomstersmyckade trappuppgången, stod Izora der vitklädd, ödmjuk och vacker, böjande sig djupt ned för att mottaga på sin sänkta panna tant Agathas moderliga kyss. Men den gamla utbredde i stället sina armar, slöt henne i sin famn och hviskade rörd:

“Gud välsigne dig, min dotter . . . Fröjda min ålderdom!”

Och då hon derefter, stödd på Eberhards arm, steg ur vagnen, helsande till höger och venster folket, som i högtidsdräkt stod uppställt på båda sidor om trappan och välkomnade henne med blommor och hurrarop, samt då hon vidare långsamt gjorde sitt inträde i sitt gamla

hem midt emellan Eberhard och Izora, medan Hell tunn och tårögd följde efter med sja och couvre pied, kände sig fröken Agatha så lycklig, att vi frukta, det alla de saliga Flindtarne vände sig samtidigt i sina respektive grafkor.

Då den vackra familjegruppen inträdde i salen, hvem stod der, elegant, rörd till tårar och med handen utbredd öfver sitt stärkta skjortbröst, tror läsaren, om icke vår gamle bekante, kapten Malte Ignatius Herner?

Långt ifrån att se slagen ut, bar han sitt hufvud högt, sina axlar tillbakadragna och ståtade för öfrigt med en hållning, som om han nyss vunnit ett fältslag.

“Gud bevar-r-re min ädla f-r-ränka,” skorrade han vördnadsfullt och gjorde en bugning, som kunde anstått en hofman; “om någon i dag har anledning att f-r-r-öjdas, är det jag, som ser mina mångår-r-iga bemödanden k-r-rönas med f-r-r-amgång . . . Tillåt mig . . .”

Och han böjde sig ned för att kyssa fröken Agathas hand.

“Det är bra,” sade fröken litet snävt och drog undan handen, “jag är öfvertygad, att din glädje står i förhållanden till det varma begär du hyst att bereda oss den . . .”

“P-r-r-ecis!” svarade kaptenen obesväradt, “och jag hyser ingen lifligar-r-e önskan än att en dag få fullt förklarra, hvad som nu kan förefalla . . .”

“En smula *indirekt*,” afbröt Eberhard leende. “Men nu skola vi icke tänka på annat än återseendets lycka. Förklaringar äro i allmänhet tråkiga, stundom rent af obehöfliga, då man känner hvarandra . . . Hållom oss utslutande till det närvarande.”

Trots kapten Maltes lugna yttre var hans inre i fruktansvärdt uppror, och han skulle velat krossa hela sällskapet med ett enda slag, om han kunnat.

I detta ögonblick lade sig en tunn hand på hans arm, och en röst hviskade ljuft bakom hans venstra öra: “*Här står en som tror!*”

Kaptenen vände sig argt om mot Hell, som stod der, rörd, tårögd och rödnäst.

“Gamla färticka!” mumlade han ofrivilligt, ur stånd att beherska sig.

“Sade ni något?” frågade Hell blidt.

“Jag sade, att man får ha is i magen,” svarade han och blickade mörkt efter de andra, som redan voro inne i förmaket.

“Det har jag haft i fyrti år,” anförtrorde honom den beskedliga Hell, “ända tills jag kom hit, der *jag* icke behöfver någon. Men var lugn, bäste kapten; det här är bara ett missförstånd, som snart går öfver!”

Familjen hade nu varit hemma i fjorton dagar. Man hade kommit sig för och blifvit riktigt hemmastadd i allt hvad de inre angelägenheterna beträffade, då tant Agatha opåtanligt framställde sin önskan och vilja att till firandet af sina barns hemkomst och sin egen återvunna hälsa ännu en gång samla omkring sig alla sina vänner och bekanta. Det var hos henne de skulle lära känna Izora; det var hon som skulle införa den unga frun i de kretsar, dit hon hädanefter skulle höra.

Ännu en gång voro invånarne i den lilla staden X. i stor spänning. Resultatet af fröken Agathas möte utomlands med de unga var naturligtvis länge sedan bekant, lika så väl som att det förbereddes på Ösjönäs ett ståtligt hemkomstöl. Man hade knapt sett unga fru Dahn, sedan hon kom tillbaka från utlandet; endast en enda gång, då hon varit på besök hos sina föräldrar och (det var nu vackert af henne!) hos fru Seidelmann. Till på köpet hade hon haft den takten att icke ’bravera’, utan kommit åkande in till staden i en helt enkel liten korgvagn, den hon kört sjelf, och med endast en liten betjentpojke på baksätet. *Den* var man sinnad att förlåta henne.

Men nu, hvilka skulle bli bjudna och hvilka förbigångna? Skulle det bli *endast* stadsbor eller endast förnäma landtbor, eller skulle det skummas gräddan af båda delarne? Och — det var nu det mest brännande spörsmålet: skulle gamle Bildes och Seidelmanns (Zippelns kunde då väl aldrig komma i fråga!) bjudas med? Man kunde väl tycka, att unga fruns föräldrar voro närmast till det, men hur pass presentabla de voro, ville man lemna derhän! Kanhända skulle de och Seidelmanns bjudas för sig sjelfva.

Uppriktigt sagdt: fru Olympia sjelf var under dessa dagar i en spänning, som medtog hennes krafter på ett betänkligt sätt, och när sjelfva bjudningsdagen kom, var hon bokstafigen sjuk, sängliggande till och med.

Men när betjenten (*betjenten!*) aflemnat bjudningskortet och utbedt sig svar — det var ännu åtta dagar till den märkvärdiga festen — visste fru Olympia knappast till sig af lycka och stolthet. Och då på eftermiddagen 'depêchen' kom flygande in till sin gamla väninna med den märkvärdiga underrättelsen, att äfven hon och hennes man voro bjudna, reste sig fru Olympia högtidligt upp

i sängen och bedyrade vid allt hvad heligt var, att en sådan människa som fröken Flindt fans icke i världen; att hennes svärson var en gentleman i hvar tum, och att Izora aldrig gjort henne annat än glädje, sedan hon föddes till världen... Izora, hennes älskling, nu en verklig dam, erkänd, upp-buren, rik! Och hon själf, Olympia Bilde, bjuden att

bland hundratals lysande gäster intaga en af hedersplatserna vid fröken Agathas bord, ty naturligtvis skulle Izoras mor...

“Åh,” utbrast hon plötsligt med glänsande blickar ’roende omkring’ i nattrojsärmarna med sina egna smala armar, “med Maria Stuart må jag i sanning utropa:

»Så skulle då vid sjelfva dödens tröskel
En himmelsk lycka än mig bli beskörd!
Och som en ande uppå ljusa skyar
Ses sväfva ned; som engeln löste förr
Ur fångenskapens band apostelns lemmar! . . .»

“Nej, hör nu, mutter,” afbröt henne Bilde, “börja inte på det gamla viset igen; man kan tro, att du mistat . . .”

“Hon har inte mistat någonting annat än oron hon varit i de här dagarna; låt henne hållas, bara!” uppmanade med bestämdhet Aline Seidelmann, som bättre kände sin gamla väninna, än Amatus Bilde kände sin fru. “Jag svarar för att ingen i hela den lysande samlingen skall, när det kniper, föra och uppföra sig bättre än Olympia. Låt henne bara här hemma vara sig sjelf; det är tids nog för henne, när hon kommer ut till Ösjönäs, att spela *grande dame* . . . eller hvardagsmänniska, hur man tar det.”

Och det begaf sig, att ’depèchen’ hade rätt. Oklanderligt, till och med smakfullt klädd (Alines händers verk), stilla i ord och åtbörder, så som hon heligt lofvat Aline att vara, begick fru Olympia på den märkvärdiga dagen ingen enda galenskap, till oändlig glädje för Ösjönäs invånare, men till stor missräkning för en del af dess gäster, som hört ’den tokiga aktrisen’ omtalas och som väntade sig en extra föreställning på en så märkvärdig dag.

Äfven gubben Bilde såg ganska prydlig ut, med sitt artisthufvud och sina i grunden vackra drag, påminnande om Izoras. Men att säga, det han befann sig ’i sitt esse’ skulle vara en osanning, helt enkelt. Om han icke haft sin gamle vän Seidelmann i sin närhet, skulle det varit synd om honom, men nu fans denne der, öfvertalad af sin hustru till denna eftergift, som bättre än allt annat skulle visa både henne och Izora, att alla gamla dumheter voro förgätna . . .

Beträffande fru Aline sjelf var hon aldrig anfäktad af förlägenhet och således icke heller nu. De flesta af

de förnäma gästerna hade ju varit hennes kunder, på hvilkas nådiga 'lilla fru Seidelmann' hon icke det ringaste stötte sig. Det kunde vara roligt nog att för en enda gång — och Aline var klok nog att begripa, det hon i dag för första och sista gången var bjuden till fröken Flindt, såsom en tacksamhetsgård för den varma vänskap hon alltid visat dennas 'sonhustru' — det kunde vara roligt, tyckte hon, att för en gång ha varit med i en krets, den hon sedermera hvarken ville eller fick tillhöra. Hon hade minsann sin krets för sig, lika god om än icke lika fin som denna, och framför allt vida trefligare i hennes tycke.

Men hvad som fröjdade henne in i själen var, att Izora i sitt sätt mot henne förekom alldeles likadan som förr och utbad sig att fortfarande både få 'titta in till Aline', då hon var i staden, och att få se Aline ute hos sig, nere i flygeln — den samma som en gång hennes far dekorerat och der de unga utbedt sig att tills vidare få bo.

"Det der," sade fru Aline för sig sjelf, "skall jag 'slå i' Zippelin, som alltid förespätt, att Izora skulle glömma sina gamla vänner.

Behöfva vi säga, att Izora intog alla tant Agathas gäster till den grad, att denna aldrig kunnat drömma om en så fullständig framgång för sin lilla sonhustru? Också tycktes detta bidra till tantens alltjemt stegrade ömhet för Izora, den hon ständigt ville se i sin närhet (meniskan är svag) och för hvilken hon således hade tusen små näpna uppdrag, som nära på gjort Hell afundsjuk.

Borgmästarinnan triumferade, helst sedan fröken Agatha i fleres närvaro tackade henne för den moderliga vänskap hon alltid egnat Izora och komplimenterade henne för den 'blick' hon visat, genom att vara den första, som förde ut den unga flickan i sällskapslivet.

Sålunda var allt godt, och gästerna, det vill här säga tant Agathas *gamla* vänner, kommo öfverens om att Eberhard ofantligt 'vuxit till sig' i sitt sätt mot tanten sedan sin utomlandsfärd. 'Öfvermodet, nonchalansen hade så *betydligt* gifvit med sig; jo, jo . . . allt som tillgångarne smälte ihop der ute, smälte väl också stoltheten . . . och så skulle väl förståndet någon gång komma . . . Ja,

han blefde nog bra, när han nu på allvar toge ihop med lifvet och arbetet! . . .

Bland gästerna på hemkomstölet denna dag befunno sig äfven Hildur Schöning och hennes fästman, baron Gylden, den förra stilla och blid som alltid, den senare obeskrifligt lycklig och tacksam.

“Der ser du nu, Beate-Julie,” hviskade majoren och stötte så oförmärkt sin ömma häft i sidan, visande med blicken hän mot de nyförlofvade, “det var ju Hildur, som 'icke älskade' Gylden . . . Visa mig ett sällare par!”

“Hon har öfvervunnit, Gud ske lof!” tänkte majorskan, men högt sade hon: “Hvad de ej ännu äro allt, kunna de bli. Gylden är en förträfflig ung man . . . Dessutom,” tänkte hon vidare, “är det så sällan ett första tycke är det rättaste och bästa. Det behöfver prövas, det som allt annat här i lifvet.”

Kapten Herner var denna dag superb; hans 'f-r-r-änka' hade verkligen heder af honom. Han fans tillstädes öfver allt, der han behöfdes, och der hans person ej kunde räcka till, räckte hans blick. Han var tydligen skapad till festarrangör.

Men då major Schöning sade honom en artighet af denna anledning, svarade han blygsamt, i det han höjde på axlarne:

“Hvad vill ni man skall göra, bäste major? Man är ett uttjent verktyg, som snart ej duger till annat än pass-opp. Jag tar min hand från r-republiken, lemnar i nästa månad Ösjönäs och slår mig ned på Hör-r-ninge.”

“Nej . . . hvad! Och Eberhard, skall han kunna reda sig ensam?”

“Eber-r-har-rd kan *allt*,” upplyste kaptenen försmädligt, “fråga min ädla f-r-r-änka! . . . För min del för-r-aktar jag ett deladt r-r-egemente; allt eller intet!”

Då Izora, strålände vacker och innerligt glad öfver allas vänlighet, en gång passerade genom ett litet hörnrum ut åt parken, såg hon vid fönstret Hildur, hvars blickar tankfullt dröjde vid landskapets skönhet.

“Du här . . . och ensam!” yttrade Izora hjertligt, läggande sin hand på hennes axel. “Jag har ju knapt fått säga dig ett ord med afseende på din förlofning, hvaråt jag dock så innerligt glad mig. Du är väl riktigt lycklig nu, Hildur?”

“Jag blir det mer och mer för hvar dag. Och du?”

“Jag tror, att jag kan säga det samma. Dock återstår mig *ett* att önska . . .”

“Nej verkligen, och hvad då?”

“*Din* vänskap, Hildur!”

“Den har du redan, Izora,” svarade Hildur blidt och räckte henne båda sina händer.

“Tack, men jag menar din fulla, innerliga vänskap, sådan endast denna känsla kan utvecklas efter en längre bekantskap. Jag behöfver så väl ett systerligt stöd vid min sida, jag så ung, så liflig, så obetänksam . . . Vill du säga mig, när jag felar, råda mig, när jag ej sjelf vet det rätta, med ett ord: vill du *försöka* att hålla af mig!”

Hildur öppnade ögonblickligt sin famn.

“Vi skola älska och stödja hvarandra,” försäkrade hon hjertligt, “vi som nu samtidigt börja en ny och vigtig afdelning af vårt lif, ty redan i nästa månad står *mitt* bröllop, och *du* kan också först nu sägas börja ditt husliga lif. De båda åren utomlands . . .”

“Gud vare lof, att de äro förbi!” afbröt Izora ifrigt. “De ha kanske haft sin stora nytta med sig, men de voro icke lyckliga, minst det sista. Och när jag tänker på mitt tilltag i Wien . . . *du*, Hildur, är den enda främmande, som vet det . . . så häpnar jag! Hur kunde jag, o, Hildur, *hur* kunde jag!”

“Jag tror,” svarade Hildur allvarligt, “att du i grunden icke rådde så mycket för det; det slumrar visst en konstnårsande inom dig; du är så liffull, så skön, så begåfvad, och när du nu trodde dig glömd och förbisedd . . . jag har tänkt mycket på det der sedan, och jag tror att jag förstår dig, ehuru vi äro så olika . . . Men du skall aldrig låta denna ande vakna och utveckla vingarne, Izora. Du är nu hustru, och det är din första pligt att lefva och verka för din man och ditt hem, ett jembforelsevis litet kall, men i *min* tanke ett högre och heligare . . . O, Izora, att vi dock kunde blifva allt hvad vi ville och borde!”

“Gud vet, att jag vill försöka,” svarade Izora varmt och räckte sin nya väninna handen till ett trofast handslag.

Så funno dem baron Gylden och Eberhard, som företagit sig en liten upptäcktsresa efter sina damer, sedan de förgäfves spejadt efter dem derute i vimlet.

Efter ännu ett par timmar rullade vagn efter vagn bort, fylld af gäster; blommorna i guirlander och buketter voro vissnade; borden stodo sköflade, stolarna i oordning, glas och buteljer halftömda, men värdfolket sjelft var i ypperligt humör, icke minst tant Agatha, som förklarade, att en så angenäm dag hade hon icke haft på många år och finge det kanske aldrig mer.

Men Eberhard yttrade leende, der han stod med armen om sin unga hustrus lif, att den endast varit en vacker början till de många och glada hon med Guds makt skulle upplefva vid deras sida, som ville göra allt för hennes lycka.

16. Blick tillbaka.

Det visade sig under de tre närmaste åren, hvar under Eberhard nu skötte Ösjönäs ensam, att han haft fullt allvar med sin önskan att komma i verksamhet. Om han i den nyväckta och behagliga känslan af återföreningen med sin tant känt sig manad att lägga ett godt ord för kusin Malte, hade han kort derefter, då denne drog sig till Hörninge, tusen anledningar att förtröta sig öfver honom, i så oordnad skick hade han lemnat egendomen. Eberhard sjelf begick naturligtvis, synnerligast i början, många misstag, men de härledde sig af bristande förmåga, icke af vårdslöshet, och blefvo efter dessa tre år af erfarenhet allt mera sällsynta. Han älskade nu sin verksamhet, allt som han bättre förstod dess

många och skilda grenar, och gamla landtbrukare, bland hvilka major Schöning, yttrade icke sällan, då de vid ett och annat besök på Osjönäs inspekterade nyodlingar och gården: "tusan till karl, den der Dahn i alla fall; hvem skulle trott honom om att sätta sig in i det så pass!"

Hans underordnade hade blott *ett* mot honom: han var onekligen en smula despot; stackare den, som icke lydde blindt och obetingadt! Men dessemellan var han en god och rättvis husbonde, och hur det var, höll man i grunden vida mer af honom än af den *hale, vänlige* kaptenen, som lofvade mycket och höll litet eller intet. Med ett ord: Eberhard artade sig till att bli en ganska kunnig och framstående landtbrukare, och af hans forna lätja och njutningslystnad märktes föga eller intet. Den långa tid af overksamhet och förströelser, som hans obändiga natur kanske behöfde för att känna sig riktigt 'fri' — och uttröttad, hade haft sitt goda med sig, som de flesta misstag ha, och var för honom blott en lycklig homöopatisk kur. Han fann nu för hvarje dag allt större lycka och slutligen sin *enda* i arbetet och kunde knappast sjelf förstå, att han någonsin känt det annorlunda.

Izora hjälpte honom troget. Med kraftig vilja satte hon sig in i de husliga bestyren, icke för att sedan begrafva sig deri, utan för att kunna leda dem hon hade under sig och af *sitt* lilla rike skapa en behaglig och ordningsfull verld. Tror man att ej heller detta hade några ledsamheter och misstag med sig, så bedrar man sig. Många gånger var hon förtviflad, och vid sådana tillfällen — vi äro ledsna att säga det — vaknade 'konstnårsandan' inom henne, och hon såg sig sjelf (midt under ett misslyckadt bak t. ex.) stående på della Scalas scen, blomsterhöljd, lagerkransad, inropad, applåderad . . . ja, så *kunde* det kanske varit . . . Men när å andra sidan någon huslig förrättning riktigt lyckats, när tant Agatha klappade henne på kinden med beröm och Hell slog ihop händerna af förvåning, eller ännu bättre: när hennes man tog henne i famn och sade, att hon 'just var en perla bland husmödrar' — då var Izora af själ och hjerta nöjd med sin verld och sitt lif och kunde utan afund återkalla i sitt minne sjelfva Ristori.

Och huru omtyckt var hon icke i hela deras umgängeskrets! Nu fans intet hem, som ej gerna och

hjärtligt öppnade sig för henne, och i staden, när hon någon gång deltog i en festlighet der, var hon ju alltid en af de förmästa. Pratet om att hon 'icke var riktigt gift' cirkulerade nu knapt i de allra lägsta kretsarne och skulle snart tystna äfven der. Ryktet om hennes vänlighet och hjälpsamhet mot 'folket' hade öfverallt skaffat henne vänner.

Umgänget mellan gamle Bildes och unga Dahns var icke ifrigt, men förhållandet i alla fall godt. Hur det var, triftes fru Olympia och hennes man bäst i sitt gamla hem och bland sina gamla vänner och voro nätt och jemt så pass ofta ute hos dotter och måg, att de kunde säga till vännerna: 'i förra veckan, då jag var ute hos Izora'... eller: 'sparrisen på Ösjönäs är vida större än den man togför här; jag såg det i söndags, då jag var der ute'.

Fru Aline Seidelmann helsade äfven en och annan gång på ute hos Izora och denna hos henne; men då Seidelmann hvarken hörde eller kunde komma att höra till Eberhard Dahns närmare bekanta, blef ej heller detta umgänge vidare lifligt. Nej, tack vare gamla Bildeska samlingsplatsen! Der hade man ändå allra roligast, och der öfverensstämde allt: bildningsgrad, samhällsställning, humör och åskådningssätt och, sedan nu diverse 'sändningar' allt emellanåt kommo dit från Ösjönäs, öfverensstämde äfven fru Olympias servering med de förmögnare vännernas. Att deremot Izora sjelf sällan eller aldrig deltog i kretsarne, märktes mindre, än man skulle förmodat: hon hade i strängaste bemärkelse aldrig hört dit, äfven när hon befann sig midt ibland dem.

Vid hemkomstölet hade, som vi minnas, fröken Agatha yttrat, att hon väl aldrig mera finge upplefva en så angenäm dag.

Men hon måste medge, att *den* dag, tre år derefter, då hon bar Eberhards son till dopet och hörde presten yttra de öfverraskande orden: 'jag döper dig, Agathon Eberhard *Flindt*', vida öfvergick den förra. Att hon *då* ej släpte sin dyrbara börda, var ett stående ämne till förväning mellan henne och Hell hela lifvet igenom.

Tant Agathas käraste önskningsar hade i det närmaste blifvit uppfyllda: Flindtska ätten skulle ånyo spira upp. Eberhard var den ömmaste son i verlden; Izora

en älskvärd (om också icke ädelboren) dotter; Ösjönäs ett mönsterhem — hvad återstod henne att vänta eller hoppas mera af lifvet? Också lade hon allt mera sällan Seseman. Icke att hon ringaktade denna oskyldiga förströelse, men efter sin allvarliga sjukdom läste hon och hennes trogna Hell allt oftare i en annan och bättre bok, som man aldrig rådfrågar förgäfvnes och som aldrig 'bedrager'.

Beträffande Izora ingick så oförmärkt i hennes lifliga och friska natur en behaglig mildhet och eftertanke, för hvilka hon till en stor del hade att tacka Hildur, hvars odelade vänskap hon längesedan vunnit. Hvad som till en början fattades Izora — en fast religiös ståndpunkt — erhöll hon så småningom i umgänget med denna trofasta vän och under det samvetsgranna uppfyllandet af sina dagliga pligter. Om hennes valspråk, till följd af hennes lifligare natur, var 'framåt', så var Hildurs 'uppåt', och förenade utgöra dessa båda begrepp en säker väg till den sanna lyckan.

Vår gentile vän kaptenen förblef ty värr icke gentil ända till slutet. Sedan han efter några år trasslat in sina affärer till följd af misslyckade spekulationer, måste han lemna Hörninge och öfvertaga ett mindre arrende, och så undan för undan, tills han nödgades lefva ett slags nomadlif hos vänner och bekanta, avslutande deras böcker och underhållande dem med 'intr-r-ressanta historier'. Han föraktade att någonsin förklara sin andel i försoningen mellan Eberhard och sin ädla fränka, medan han deremot icke föraktade det årsunderstöd hon gaf honom. Och under det hans förhoppningar på lifvet sålunda blefvo allt mindre, år efter år, blef han sjelf i samma mån allt större och större i orden, trots att han skräflade fram dessa under ett skjortbröst, som oftast var klipt i kanterna för att dölja hur trasigt det var. Personer funnos som påstodo, att han drack, och visst är, att om han icke gjorde det, så hade han i alla fall otur, ty beständigt gick han med någon plåsterlapp i ansigtet till följd af att han 'stött sig'. Kläderna voro fläckiga och nötta, hatten blank i brätterna, men det oaktadt kunde ingen helsa på en dam som han — när hon icke kunde undkomma honom. Det låg nästan ett frieri i hans ögon, åtminstone ett 'indirekt', och han hade nog rätt, när han

om sig sjelf yttrade: 'förk-r-r-rossad af olyckan, men r-r-idd-derlig in i döden'. När han fick notifikationskort om den lille 'fideikommissariens' födelse, blef han vid mycket dåligt humör, hvilket ingen må förtänka honom. 'Og-r-räs växer', var allt hvad han sade, i det han kastade kortet på bordet.

Men der hemma på Ösjönäs satt Izora lutad öfver vaggan med det lilla ogräset i, medan hon tänkte: fru Edelweiss hade nog rätt; hvad är konstnärinnans lycka mot en moders? *Den ensam utfyller en kvinnas hjerta.*

“Kommerserådinnan.”

1.

“**S**ir hon något, Mogrenska?”

“Jag töcker de' skömtar svart ve' hörnan; di kommer visst i rippet.”

“Förnämt folk låter alltid vänta på sej,” undervisade Korg-Lotta och sträckte på halsen, som om den varit en guttaperkatråd.

“Men di kommer ändå till slut — minstingens te grafven,” filosoferade Mogrenskan, “fast di förstås kommer me' pukor och trumpeter.”

“Ja, tuta ut sej på jorden ä' ingen konst, men tuta in sej i himlen ä' värre,” menade Korg-Lotta. “För resten kan då ingen säja annat på kommandantens döda mull, än att han varit en regäll herre, fast lite hårdhänt, men tocket hör te tjensten och kommer ingen annan ve' än den som får'et på ryggen . . . Sitter hon säkert der oppe i trät, menniska? Tänk om hon dimper ner på mej!”

“Töst . . . 'nu komma de', sa Per Olsson om vargarna! Tänk att maken te likprocess har jag inte sett se'n generalkonsulns bröllop . . . då gick di också i en token der lång svans te körkan, när di vigdes . . . Lä' mej si: de' der ä' prestatfverna, di som går först me' långa stakar i näfven me' flor om . . . nej, jag tror d'ä fanor (stötta under mej ett tag!) ja, besitta tror jag inte de! Se'n kommer der en hel klunga unjeformer. Isch-i-a-mej tockna granna plymer, ackerat som man såge en flock

me' tuppar, jag skulle inte så illa säga om kronans khärrar! . . . Men grant ä' de, och respekt har de me' sej, så en töcker en vill knälas ve't. . ."

Nå så besitta (stötta under ett tag te!) om inte stads-mosiken ä' me'! Nej, nu skäms jag . . . Löfbergskan hade rätt, hon; jag trodde, di skulle inte blåsa förr än ve grafven."

"Asch, så dum hon ä'! Ve grafven skjuter di; de' gör di alltid för melangtärer, men först ska de' vara sörjemars hela Storgatan utåt, förstår hon väl. Hon må tro, di blåser nock allaredan, fast en inte kan höra't för klockorna ringer."

"Min själ tror jag inte hon har rätt. Ja, ä' de' inte som jag säger: öfver tocket folk ska di både skjuta och spela, men om hon dog i morgon dag, Lotta, så nös inte katten öfver hennes graf en gång!"

"Inte öfver hennes heller, Mogrenska, så kan de' vara qvitt . . . Men hva' som kan gräma en, ä', att gikta-värken ska vara så svår i knäna, att en inte mäktar klänka opp i ett trä', när de' någon gång bestås en ro-lighet . . . sir hon sönerna?"

"Alla tre, både lyktnanten, chinjören och studenten . . . di går och glor rätt ner i jorden så sörjeligt och an-ständigt, så det ä' en lust och glädje åt . . . Du milde Gud, hva' döden ä' hård; se bara, hur studenten borrar ner hakan! Nu snöt han sej. Jo jo, de' kostar på te ä bli faderlös! Men här kommer . . . nej, nu tror jag, att jag dånar me' samma, för maken har jag inte sett sen' mor min födde mej te verlden! Hvem tror hon går i djupa sorgen, om inte . . . nej, d'ä då rakt inte anständigt!"

"Hvem i allan dar ä' de' då; d'ä väl inte apan heller, som han fick i höstas från Bresiljen?"

"Apan — nej, d'ä dotern hansas. Aldrig i lefvande lifvet har jag sett något qvinfolk i en likprocess, utom på bondlandet, der di inte ha bättre vett. . ."

"Ah, hon ser i syne, menniska; d'ä inte möjligt."

"Jo, så svärta mej, ä' de' inte unga fröken! Hvem tror hon kan missta' sej på den växten; ingen i Sverget har maken. Annars har hon öfver ansigtet en slöja, som räcker'na ända ner te tärna, kontant som en nuna . . . Ja, jag säger de', att en vet då allri' hva' en kommer att si, innan en vänder näsan i vädret!"

"Pass på, att d'ä modernt oppe i Stockholm, att qvinfolken gå i parat! Men *de'* vet jag, att ginge min Fina ve min hädanfärd *en* gång på *de'* viset efter mej som ett spettakel, så . . ."

"D'ä' bara *fiut* folk, som ä' galna," tröstade Mogrenskan och sträckte från trädet ett par smala, brunrandiga ben, beredd att hoppa ned i tid, för att hinna till grafven, kommandantens graf, innan processionen, som nu under klockringning och sorgmusik kom allt närmare, gjorde detta omöjligt.

Man skulle ha hennes armbågar för att lyckas. Kyrkogården, som blott sällan kunde erbjuda ett så begärligt skådespel som i dag, var öfverfylld af folk, och kyrkobetjeningen, tillika med stadens polisstyrka — tre man hög — hade all möjlig möda att hålla platsen kring grafven fri.

Men den, som mäktade tränga Mogrenskan tillbaka, när hon ville fram, var inte född ännu. Smal, hvasskantig men oryggelig, stod hon snart i åskådarnes främsta led, beredd och besluten att vid första tillfälle sticka näsan öfver grafvens rand för att se, hur kistan skulle taga sig ut der nere.

Och bakom henne, i det törniga skyddet af hennes armbågar, höll sig Korg-Lotta, en blygsammare men icke mindre nyfiken natur.

Begravningsakten var gripande. Våldigt ljud under kistans sakta nedfirande den vackra koralen: 'jag går mot döden hvar jag går' — medan rundt omkring solljus, blomdoft och grönska tycktes bjuda till lif och njutning. Omedelbart efter den sista psaltonen slog en fågel en glad drill uppe i den lind, som hvälfde sin krona öfver grafven, och kring det tunga, svarta bårtäcket, nu afkastadt vid dess rand som en fallen mantel, fladdrade ett par fjärilar i yrande lek. Mellan grenarne af en tärpil framtittade några rosiga barnansigten, fulla af nyfiken undran, och mot en hoppets genius i marmor stödde en lytt stackare sin krycka — alltsammans en ögonblicksbrytning af det brokiga, förunderliga färgspel, som lifvet beständigt håller framför oss, och i hvilket vi så ofta förgäfvos söka att finna den ledande och redande tanken . . .

Sedan den åldrige kyrkoherden slutat jordfästningen, yttrade han några korta men hjertliga ord om den aflidnes förtjenster i listiden såsom tjensteman, familjefar och menniska, och de kringstående medgäfvos inom sig, att han hade rätt: kommandanten *hade* verkligen varit en ärans man. Alla kände honom ju! Med somliga hade han varit skol- eller läskamrat — ty han var född och uppfödd i staden, fast han sedan varit i militärskola —; andra mindes så väl, när han kom hem med sin unga brud, hur glad och ståtlig han då sett ut; åter andra hade otaliga gånger mött honom, då han, rak i ryggen och med den bistra men hederliga minen, var stadd på sin dagliga promenad en half mil utom staden, och slutligen hade man på senare tider en och annan gång sett honom mellan spjelorna till hans trädgårdsstaket vandra långsamt framåt gångarna der inne, stödd på den blomstrande dotterns arm. Det är denna förtroliga bekantskap med allt och alla, som gör att man i en småstad har för sin nästa ett vida större och bättre intresse än nyfikenhetens. Samma Mogrenska och Korg-Lotta, som nyss pratat både si och så *af vana*, hade på morgonen varit i sorgehuset med en stor korg finhackadt granris, den de *af hjertat* erbjudit som en ringa gård af deltagande, och de, så väl som de öfriga åskådarna af denna begrafningsfest, kände, att det skulle dröja länge, ja säkert hela deras lif, innan de kunde glömma 'gamle kommandanten'.

Nu kom det ögonblick, det kanske mest gripande af alla, då de sörjande under mängdens andaktsfulla tystnad framträdde till grafvens rand för att kasta ännu en blick, den sista, på slumraren der nere och för att offra honom de sista rosorna, öfver hvilka snart skulle falla den tunga svarta mulden . . .

Den äldste brodern räckte handen åt sin syster, och de båda andra bröderna följde efter.

Hunnen till grafvens rand, stannade den unga flickan ett ögonblick för att slå tillbaka den svarta slöjan från sitt ansigte. Hur skönt, men marmorblekt detta var! Ovilkorligt gick en suck af deltagande genom de församlade, hvilka trängde sig närmare och närmare det rörande skådespelet. Men den unga flickan, som nu knäböjde vid gränsen mellan tvänne verldar, hade tyd-

ligen ingen tanke för den synliga omkring sig. Hela hennes själ var uppe, i den osynliga, hos den innerligt älskade fadern, och varm var den suck, het den tår, hon göt, medan hon på bönens vingar sökte sig en väg 'dit upp . . .'

Å nyo ljud koralen, men nu till afsjungandet af den andra versen i psalmen 452: 'jag går till himlen hvart jag går'.

Så åter en andaktsfull tystnad, och till sist öfver grafven den dånande salut, som tillkännager att en svärdets man funnit den eviga fridens hvila.

Processionen redde sig nu till återtåg. De nyfikne strömmade före genom portar och öfver murar; likbärrarne rullade brådslande ihop de svarta klädeslisterna och bårtäcket; musikkåren ordnade sig i spetsen för de hemvändande begrafningsgästerna, åter upptagande tonerna af den sorgmarsch, den förut blåst; de sista åskådarne lemnade långsamt kyrkogården, och snart sågos inom dess fredliga område inga andra än dödgräfvaren och hans medhjelpare, som med raska spadttag gånge form åt kommandantens igenfyllda graf.

Men folkets nyfikenhet var ännu icke tillfredsställd. Utanför sorgehuset hade samlat sig en liten kärntrupp, som med begärliga blickar spejade upp till fönstren, hvilka till följd af värmen stodo öppna, med de hvita lakanen här och der uppfästade.

"Titta," sade Mogrenskan, "de ä' konsul Lewing, som sitter i tredje fönstret; jag känner igen'en på knölen i nacken. Fattigt folk får inga tockna; di kommer sej af bara välmåga."

"Jo, nu kan'en lita på, att di ska smörja kråset der oppe," förmodade Korg-Lotta. "Di ska ha tocken der frukostmiddag, di kallar't, då di slår ihop två mål i ett, som förnämt folk brukar nu för tiden. De ä' konstigt, töcker hon inte de', Mogrenska? Di vet ju inte antingen di då har fått frukost eller middag eller ingendera delen, eller båda delarna ihop? När vi bjuda våra gelikar på kaffesqvätten, så vet di minstingens hva' di får."

"Ja, di ä' galna," afgjorde Mogrenskan, "och helst di der oppe. Min själ, om hvar och en skulle ta sitt, så tror jag inte der skulle bli kvar spik i vägg. Si der går Janson, betjentpojken, med en bricka så stor som

förstuddörren; ack om han ville vika undan litet mer af lakanet! Jo så jestingen, var de' inte, som om han hört mej! Nu kan en då se bra nock. Der längst inne står komministern och bockar sig för tre unjeformer — si så han bockar sej! Och prosten talar me' sönerna. Ja, de' kan han gerna göra, för di ger'en nock en hederlig likstol: 'Staten ska föras, om skorna ska bindas me bast...' Nu går di te bordet ... 'var så go'; var så go!' Jo, så go'a' ä' di nock, men om di se'n hjälper arvingarne, ifall huset slår kullerbytta, de' ger sej i ändan, sa' repslagarn ...“

“Mogrenska, jestanes, titta i bortesta fönstret, meniska!“

Mogrenskan tittade, — och trots det sorgliga tillfället ljud i detsamma från hopen på gatan ett skallande skratt.

Uppe i fönsterkarmen stod apan med en af gästernas befvädrade, trekantiga hattar i handen, bugade sig för folket och grinade ohyggligt. Derefter kastade hon bort hatten, nappade ur sockerskålen i fönsterkarmen den största biten och stoppade den i sin svarta mun, grinade ännu en gång håfullt, kliade sig nedåt ryggen — och försvann.

I detsamma slogs fönstret igen af betjentgossen, som troligen slängt ned det grinande lilla odjuret, och lakanen nedsläptes för både detta och de öfriga fönstren, till stor förgälselse för den nyfikna hopen utanför.

“Tvi, att di vill ha en tocken hednisk fuling te å gå lös midt ibland kristet folk,“ undrade Korg-Lotta. “Ska de' också va' förnämt?“

“De' kan hon sätta sej på. Di har haft en tocken ve' sjelfva hofvet förr i verlden — eller om de va' en niger-morian, de' kan komma på ett ut — och den hade ett sådant framsprång, att han var du med sjelfva prinsarne ...“

“Nä, hör nu, Mogrenska ...“

“Så tvi mej, om inte jag läst'et i en historiebok ... de' va' ändå ve Gustaf den tredjes hof, — nu kommer jag kontant ihåg'et ...“

“Hu, jösses då ... kunde han tala?“ frågade Korg-Lotta halfhögt med en rysning.

"Ja, lite . . . ibland . . ." upplyste Mogrenskan. "Men vet hon, Lotta, nu tror jag, man kilar hem och lägger sej och tar lite gammalt på sej . . . de' här ger inte bröd i längden. Det treffigaste har vi i alla fall sett. Men att en inte får se sjelfva liken nu för tiden, de' töcker jag ä' afundsamt. Tacka vet jag förr i världen, då di stod i granrisklädda rum, med ljus i sölfverstakar och blommor ikring, och en fick titta på dem så möet en tydde; de' var något te grant och roligt! Jösses, så många privatlik^{*)} jag sett i min dar: hundra stöttar inte."

"Ja, hon har var't me' i lite' å hvarje, hon, Mogrenska," instämde Korg-Lotta med en viss aktning, samt tillade ursäktande: "en an' har då inte haft tid, bara för korgarna och ungarna . . ."

"En kan inte hinna me' *allt* heller," medgaf Mogrenskan öfverseende. "Jag, som inte haft flera än min Jonas . . . ja, tala om trollen, så står di i förstu'n: här har jag honom ju bakom disken!" Och med moderlig stolthet blickade hon in genom de öppna dörrarne till en mörk men rymlig kryddbod, der hennes Jonas, en sextonårig, vacker yngling, med qvicka händer och dito mun skötte folk, mått och vigter.

"Jag tror mest jag behöfver ett sexstyfversljus och en fjerndel kaffe — kila me', Lotta!" uppmanade Mogrenskan, som inte hade styrka att gå förbi sin son utan att få se honom på närmare håll och tala ett ord vid honom.

"Se goddag, mor; kommer ni?" helsade Jonas hjertligt och räckte handen åt Mogrenskan, som hade all möda att icke visa den stolthet, hon kände öfver en sådan son. "Skall mor ha något?"

Mogrenskan nämde hvad hon önskade erhålla, fägnade sina ögon åt den behändighet, hvarmed hennes gosse slog in det begärda och åt det glada, vackra uttrycket i hans ögon, när han brådslande nickade åt henne och sade: "adjö, mor; koka nu godt kaffe och styrk sej med, och tänd så på ljuset och titta efter i koppen, hvad der står om framtiden för mej . . ."

"Jösses, tocken gosse hon har, Mogrenska!" yttrade Korg-Lotta beundrande, sedan de åter kommit ut på gatan.

*) Paradlik.

Mogrenskan var mot vanan stum; något stockade sig halsen på henne.

“Titta i koppen om framtiden’, sa’ han,“ fortsatte Korg-Lotta. “Åss han bara får lefva, så behöfver en knapt titta. Spott mej i synen, om han inte en gång blir en lika så stor och mäktiger herre som konsul Lewing, och med en dubbelt så stor knöl i nacken...“

“Sätt inte högfärdstankar i mej, Lotta,“ uppmanade Mogrenskan och förde förklädssnibben till ögat. “En mor må vara nöjd, blott son hennes blir en ärlig meniska, som gör Gud och hvar man rätt och inte kommer i kurran... Men kila in te mitt nu på en stund, så bränner vi bönorna i rippet och kokar oss en kaffesqvätt, eftersom dagen ändå ä’ så godt som förspilder. Och om de lyster’na, Lotta, så kan hon ju se’n titta i sumpen ett slag, hon som ä’ slängder... Inte för att de’ betyder något, utan bara för en liten rolighet... Jag har ändå någonting, som jag vill rådgöra me’na om för min egen framtid, för att gå så här i hjelpe än hit och än dit, när en ännu inte ä’ lastgammal, de’ vålar jag inte i längden.,“

“Hjertandes — hon må väl inte tänka gifta sej igen?“

“Gifta mej? — Inte mer, än hon tänker hänga sej, Lotta. Nej, de’ ä’ allt en styfvare framtidsplan än så.“

Lottas ögon stodo klotrunda på Mogrenskas outgrundliga, hvassa ansigtsdrag.

“Hon undrar, hon,“ smålog Mogrenskan öfverlägset, i detsamma de trädde in genom dörren; “men tag spannen der och vinda opp ett ämbar vatten ur brunnen, så gör jag upp kaffeelden så länge. Ju förr kaffet är färdigt, dess förr får hon veta nyheten...“

Korg-Lotta spilde icke ett ord; hon *rusade* till brunnen.

2.

Det var en klar, men kylig septemberkväll, tio år derefter.

En större ångbåt sköt med rask fart fram genom en vik af Östersjön, lemnande efter sig en bred, silfverblank fåra i vattnet och i luften en väldig rökplym, genomburten stundtals af lysande eldgnistor.

Strändernas täta löfmassor hade redan antagit höstens bjerta skiftning, öfvergångsfärgen, liksom den hektiska rosen på en skönhets kind talar sitt tysta språk om en lång, drömlös hvila.

"Nu ä' vi snart i hamn," yttrade en svart eldare, som för några ögonblick slog sig ned på mellandäck bredvid ett 'qvinfolk', som satt på en stor kista. "Har hon gjort god marknad, kommerserådinna?"

"En får slita och släpa för brödbiten, antingen det går si eller så," svarade 'kommerserådinnan' undvikande. "Men en rör på sej i alla fall, och de' ä' alltid godt för helsan."

"Det är min själ nock godt för kassan med, åtminstone för *hennes*, fast hon inte vill ut me't. I tio år har hon nu kommersat med sina ägg, sitt smör och sina limpor, som hon nock låter stockholmarne betala... ja, hon ä' i rappet lika sjövan som någon märsgast och kunde gerna ta hyra när som helst..."

"Bland all ohyran på ett fartyg, tockna som både han och andra? Tack vackert! Kistan och jag ä' gamla förtrogna, och henne tänker jag *sitta* på, tills jag *lägger* mej i en annan..."

"Jo jo, det lönar nock, när man har så pass på kistbotten som hon... Har hon någon bok på hur afärderna går?"

"Bok? När skulle *jag* ha lärt mej att räkna och skrifva, töcker han? Men om en har vettet i behåll, så kommer en väl snart under fund med, äss en handel går eller inte. Han ville kanske jag skulle ta *honom* till bokhållare?..."

“Jag ville hellre, hon toge mej till sitt äkta vif — ta mej raggen ville jag inte det! Årena som hon har före mej fäster jag mej inte vidare ve', och när man ser på'na rätt, ser hon min själ ganska hyggelig ut . . .“

“Åh hut!“ var 'kommerse-rådinnans svar på den artigheten, ett svar, som ej det ringaste bragte friaren i förlägenhet.

“Nå så gör håcket hon vill då, men ångra sej får hon,“ sade han skrattande. “För resten begriper jag inte, hvad hon flackar och samlar efter, hon som har en rik konsul te son? Jag tror inte, de likar honom mycke, att mor hanses far som en mångelska fram och åter, och att di aldrig kallar henne för annat än kommerserådinnan, *han*, som väl snart blir en af stadens förste . . .“

“Sämre kunde di kalla mej, och hur pass de' likar honom eller ej, angår mej inte. Barnabröd åter jag inte, så länge jag orkar, d'ä' hvad som ä' säkert.“

“Nä-nä; di säger de' ska va' surt nock ibland. Men hon ä' der väl ändå tidt som oftast och helsar på?“

“När skulle jag ha tid till de'? Jag ä' inte väl hemkommen från *en* resa, förr än jag får skala ut åt vägarna efter ägg och smör till en annan. Och så limpor-na se'n — tror han kanske jag plockar dom från takåsen? Åh nej, di kostar mej allt mer än en vakenatt. Men de' gör de'samma, *hva'* menskan gör, arbeta ska' hon.“

“Töcker hon inte det är underligt ändå, att son hennas har blitt så förnäm? Jag kan se honom när jag vill, då han stod i hörnboden hos Ahlgrens och vägde upp både sill och såpa, — och nu är han konsul med både unjeform och ekipage och gift med sjelfva kommandantens doter, fast hon då inte hade stort mer än hon gick och stod i, utom skönheten förstås — och apan, den der lille satan, som di ibland har med sej i vagnen, när di åker . . . tycker hon inte det är underligt, säger jag?“

“Hå, det ä' inte stort underligare, än att han sjelf, Svenson, som jag sett, när han var liten och ljus i skinnet, nu ä' tre alnar lång och svart som en niger-morian . . .“

“Men den svärtan kan jag tvätta af mej, när jag vill, ser hon . . .“

“Tiden färgar den ene på ett vis, den andre på ett annat; men vår Herre ä' man för att låta bottenfärgen

komma fram igen till slut," svarade qvinnan med en suck, blickande tankfullt framför sig.

"Ja-a, det är så, det," biföll Svenson gäspande, ty filosofiska betraktelser hade aldrig roat honom, och denna förstod han platt icke.

Det var honom därför ett ganska välkommet afbrott, när den andre eldaren stack upp hufvudet ur sitt svarta rike och vinkade till aflösning.

"Ja, ajöss me'na, kommerserådinna; hon vet nu mina tankar, ifall hon skulle ändra sej . . ."

Och med denna erinran och en munter nick aflägsnade sig Svenson, lemnande sin sköna god tid att filosofera, bäst hon gitte.

Och hon filosoferade.

Hon anställde en jämförelse, en bitter, mellan den rödkindade, vänlige ynglingen på sexton år, som inför alla 'känts vid' och hyllat sin fattiga mor, och den småningom uppspirande, fine ungherren, hvars duglighet gjorde honom till sin förmans kompanjon och hvars hurtiga sätt och vackra utseende till fruntimrens gunstling, men hvars dubbla framgångar läto honom bli allt mer och mer främmande för *henne*, den tarfliga, opolerade qvinnan af folket, hans mor, hans *egen* mor . . .

Hon mindes — skulle hon ha mod att ännu en gång rifva upp det såret? — huru en dag för några år sedan han, i sällskap med någrafina kamrater, mötte henne och Korg-Lotta, släpande äggkistan från ångbåten, och huru han då *lätsat sig icke se henne, för att slippa helsa . . .* Han svor visserligen sedan på, att detta icke var sant, men en mors öga bedrar sig icke, och om det också var första och enda gången han gjorde sig skyldig till en sådan synd — ja, just *synd* ville hon kalla det, hon visste intet annat namn därför — så hade han dock dermed gifvit den hederliga qvinnan ett svärläkt sår. Nu vandrade tankarna öfver till hennes 'sonqvinna'. Ja, om *hon* hade fått och finge råda, då skulle nog mycket inom de ungas hem vara klokare och bättre, ty så enkel och vettig människa finge man söka, fast hon varit van vid ett fint lif hela sin uppväxt igenom. Men hon fick icke råda, åtminstone icke i många saker. Och dock — Herre Gud hvad hon var för en rar liten varelse! Kunde Mogrenskan någonsin glömma den qvällen, då hon stod och knådade deg till

sina limpor, och Jonas' unga fästmö, kommandantens fina dotter, för första gången trädde inom hennes låga dörr, kastade sig i hennes famn, så mjölig den var, och bad om hennes välsignelse, den hon gaf henne med tårar i ögonen och en degklick på tummen? Nej, aldrig kunde hon glömma den! Sedan den tiden hade hon alltid varit bjuden i sin sons hem och af honom sjelf alltid blifvit bemött med tillbörlig aktning samt af hans hustru med största hjertlighet, men — hon hade blott sällan gått. Dels var hon beständigt upptagen af sina handelsresor eller af förberedelserna dertill; dels kände hon sig i sin enkla bomullsklädning och sitt hufvudkläde, som hon aldrig ville lägga bort, föga hemmastadd bland köpmansfruarnas garneringar och släp. Slutligen — och det var det värsta — kände hon, att om sonen också var vänlig nog till det yttre, var dock icke allt mellan dem som förr. Med de fina fruarna talade han mycket mera obehindradt, hvarför hon ej heller fann sig synnerligen väl bland dem. "Det är som jag satte mig i hela min äggsamling," anförtrorde hon sin gamla vän Korg-Lotta, "och tusen gånger hellre sitter jag på Kornhamns torg och kommersar vid min kista, än jag sitter vid mina barns granna bord med blomsterskålar och silfverknifvar på. Tacka vet jag, Lotta, den tiden, då hon och jag sto' utanför och gapade!"

De unga tu bodde nämligen i kommandantens gamla gård, den vi känna till från föregående kapitel.

"Landgången ut!"

Just dessa ord var det, som gjorde slut på Mogrenskans djupa funderingar och kommo henne att lyfta sitt ansigte från händerna.

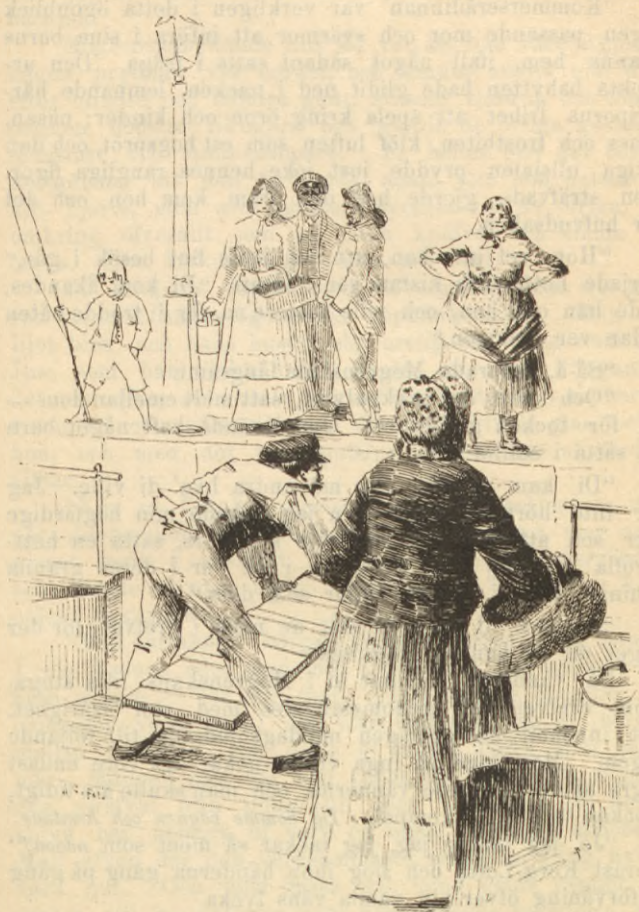
Var man icke så godt som på land, och stod icke der den trogna vännen Korg-Lotta, med hufvudklädet bakut samt en lång refva på kjorteln, och nickade som en brunnskink, när någon på lek hyfvar ämbaret upp och ned?

En fläkt af hemtrefnad drog genom Mogrenskans ärliga själ. Ja, Lotta var sig lik, hon; lika fattig, vänskaplig och förnöjsam som förr i världen!

"Så sant jag lefver, ska hon inte ha min rutiga kjortel," sade Mogrenskan för sig sjelf och gned bort något

vått ur ögat med sin flottiga halfhandske. “Jag tror aldrig jag sto’ ut, om jag inte hade Lotta.”

“Har jag’na hemma nu igen, välsignade människa,” helsade Korg-Lotta, när hon sträfvat sig fram genom

småländingar, fjerdingar och matknyten. “Låt oss konka ’sta me’ kistan nu, innan allt det andra patrasket kommer oss i vägen.”

“Så godt ä' väl de’,” medgaf Mogrenskan, och inom kort såg man de gamla vännerna med kistan emellan sig styra kursen nedåt näset, der Mogrenskans lilla stuga var belägen.

'Kommerserådinnan' var verkligen i detta ögonblick ingen passande mor och svärmor att införa i sina barns granna hem, ifall något sådant satts i fråga. Den urblekta bahytten hade glidit ned i nacken, lemnande hårstriporna frihet att spela kring öron och kinder; näsan, hvass och frostbiten, klöf luften som ett bogspröt, och den rutiga ullsjalen prydde just icke hennes rangliga figur. Men sträfvade gjorde hon och fram kom hon, och det var hufvudsaken.

“Hon vet inte hon, att hon hade fint besök i går,” började Lotta, när kistan var nedsatt. “Di kom åkandes, både han och hon, och ville tala ve'na, för di trodde båten redan var kommen.”

“Så-å,” svarade Mogrenskan långsamt.

“Och apan, de' kräkpulvret, satt midt emellan dom — tvi för tocken gudlöshet! Om di ändå haft något barn att sätta i stället; men . . .”

“Di kan väl få. Jag må undra hva' di ville. Jag har inte hört af dom, se'n jag nekade min högfärdige herr son att sluta opp me' min kommers, sätta en hattskrolla på mej och flytta in i en bur i deras granna våning. Det ä' väl ett halfår se'n dess.”

“Ja, hva' di ville, så står de nock i brevet, för der ligger ett på hennas dragkista.”

Då vännerna kommit in i Mogrenskans lilla stuga, bröts brevet och genomstafvades med stor svårighet. Det innehöll en enträgen middagsbjudning till följande dagen. 'Mor finge på inga vilkor neka; det vore endast några af de närmaste vännerna, och man skulle äta tidigt, klockan tre till exempel. *Då komme vagnen och hentade.'*

“Jo, jag tackar jag, jag tackar så möet som någon!” utbrast Korg-Lotta och slog ihop händerna gång på gång af förvåning öfver sin gamla väns lycka.

“Han har ångrat sej, slarfven; ja ska' väl dit då,” smålog Mogrenskan öfvervunnen. “De' ä' som jag alltid tänkt: han har nock hjertat på rätta stället, fast framgången har vridit om hufvudknoppen på'n. —”

Följande dagen satt Mogrenskan vid sin sons middagsbord, rak som en mast. Hon hade sonen på venstra sidan och konsul Lewing med sin knöl i nacken på den högra, hvarförutom de 'närmaste vännerna' utgjordes af ett tjugotal damer i siden och herrar i frack och hvit halsduk.

Mogrenskan kände allt för väl att hon icke utgjorde någon prydnad vid bordet, och hennes humör blef der-efter mindre och mindre godt, alltsom vinerna och champagnen flödade rikligare och gjorde de öfriga gästerna muntrare och språksammare. Ej heller blef det bättre derigenom, att den fördömda apan, som hon hatade af allt hjerta, men som ogement tycktes roa de öfriga, for omkring öfverallt som en liten knäffel och stälde till ore. Hon önskade sig hundra mil bort.

Nu klingade värden med silfvergaffeln mot sitt glas och begärde några ögonblicks uppmärksamhet. Han var litet blek, och hans hustru såg orolig ut. Alla reste sig. Just som han tänkte börja, hördes ett annat klingande: det var apan, som borta vid smörgåsbordet följt sin herres exempel, och som nu stod der med lyftadt glas, också hon, och med det mest putslustiga utseende af värdigt allvar.

"Kör ut Colo!" ropade värden till betjenten; men när denne kom för att fullgöra sitt uppdrag, slog apan glaset midt i ansigtet på honom, grinade vedervärdigt och rusade ut utan hjälp, uppgifvande i dörren ett kort, otäckt snattrande.

"Mitt herrskap!" började derefter värden. "Jag hoppas I alla förenen eder med mig i den skål, jag härmed har äran föreslå — för min mor. Utan hennes exempel och omsorger vore jag i dag icke den man jag är (blickar mellan gästerna) och njöte ej af den lycka, som nu är min. Mången natt har hon vakat för min skull, mången dag sträfvat från tidigt till sent, och ända till denna stund har hennes lif varit en enda oafbruten arbetstid. Men äfven för den verksammaste måste en gång hvilan vara ljuf. Och med dessa ord, mina ärade vänner och gäster, vill jag anförtro eder den *särskilda* betydelse, som denna skål innebär: det har lyckats oss att öfvertala vår älskade moder att från och med i dag lemna för alltid sitt verksamma lif och tillbringa sin lefnads afton ute-

slutande hos sina barn . . . 'Kommerserådinnan' — det är en hederstitel, mina vänner — hm . . . en hederstitel, som vi troligen alla hört . . . kommerserådinnan viker från och med denna stund för alltid tillbaka för modern — en skål således mina herrar och damer, mina *vänner*, ville jag säga: en skål för den ärade modern! Hurrah — hurrah — hurra-a-ah!"

Pang ljud 'kommerserådinnans' glas, der det, slaget i bordet af hennes kraftiga näfve, sprang i tusen bitar. Och då gästerna förvånade blickade på henne, reste hon sig högre än någonsin och utropade med gnistrande ögon och mösskruset darrande under den svarta silkessjaletten: "Drick inte på den lögnen, mitt fina herrskap, utan sätt så godt ned glaset igen! Aldrig i mitt lif har jag hållit tal förr, och detta skall heller inte bli långt, men säga vill jag dig ändå, son, att du kunde besparat dej den mödan att söka fånga din gamla mor som en anka i en räfgrop. Hade jag velat 'vika kommerserådinnan' — eller hvad du pratade för smörja —, så kunde jag vikit 'na när du bad mej i enrum; men jag ville inte, ser du, eftersom högfärden regerar dej. Och det må du veta, son, att minsta glädjen har jag haft af dig, se'n du kom opp i härligheten. Tacka vet jag när du sto' i hörn'ön, de' svarta hålet, då . . . då . . . var din gamla mor ännu något för dig. Nu är hon bara ett hinder, ett . . . asch, sån't nöt jag ä' som tar till lipen!"

"Mor, mor, för allt i världen . . . hvarför ta ett litet missförstånd så hett . . . betjeningen kan hö . . ."

"Liksom någon kunde utestänga de långöronen! Hva' ska *du* me' betjent för resten, du, som jag lärt snöra ditt enda par trasiga kängor, se'n du var en näfve hög? Kan du inte ha nog af apan . . . den kan just vara lagom. Ja, var det inte de' jag visste, att di lyssnade der ute . . . nu sprang di från dörr'n det kan du se på apkräket, som kila' in me' samma . . ."

"Men mor, så sluta då . . . våra ärade gäster . . ."

"Jag skall sluta . . . jag *har* slutat både med mitt tal och mina besök i ditt hus . . . Men när dina 'ärade gäster' och din egen dumhet gjort ända på de fattiga tusen, du nu yfs öfver, skall du kanske erkänna, att den föraktade 'kommerserådinnan' (åh, jag vet nog, jag, att det inte är annat än ett öknamn!) såg längre än grosshandlaren och

konsuln, som inte en gång hade ögon för sin bästa och första vän — sin egen mor . . ."

"Si så, kalla te lifs hustru din, som fått dändimpen, ser jag; den människan ä' för resten tie gånger bättre än du! —"

Och med ett raskt ryck stötte hon undan stolen, gaf apan, som kom emot henne med en bruten servet på hufvudet, en dundrande örfil och lemnade rummet med stadiga steg.

3.

"Men min bästa farbror, om farbror blott för denna enda gång ville ha den godheten."

"Jag kan, förbanna mej, inte, min hedersbror; du vet bäst sjelf, att tiderna äro svåra."

"Men ett namn, farbror, konsul Lewings aktade namn, några penndrag blott, — och en hel familj vore räddad!"

"Och min egen kanske förlorad. Hvad är 'ett namn' om icke penningar, och hvad äro penningar annat än det namn, de kunna skapa? Jag har dessutom hjälpt dig förut: dina ackord äro täta."

"När oturen kommer med i spelet, så . . ."

"Skyll inte på den, min gosse, du. Jag är så pass före dig i både år och erfarenhet, att jag kan säga dig rent ut, att din slösaktighet har största skulden; för en så pass ung köpman som du bär sig icke ett sådant lif i längden. Hästar, vagnar, landtgård, livréeer och raggen vete allt hvad, — till sådan stat fordras styfvare ryggen än din."

"Också är det mitt fasta beslut att alldeles förändra lefnadssätt, om jag denna gång blir hulpen. Jag erkänner, att farbror ty värr har rätt i sina anmärkningar."

"Det gläder mig, att du inser det. Men det ändrar ingenting i mitt beslut: jag *kan* icke hjälpa dig den här gången. Sälj rubb och stubb, det är mitt råd, och tag dig en kontorsplats, så är du utan alla bekymmer . . ."

“Den utvägen står mig alltid öppen till slut,” sade den hjälpsökande med någon sjelfkänsla och höjde det af bekymmer nedböjda hufvudet.

“Hvilket vill säga, att du redan *har* en plats i kirkaren. Gratulerar, min gosse, gratulerar! Kontorsplatser, sådana som *du* förmodligen önskar, växa annars icke på träd... hm. Kom nu och tala om otur!”

Den sökande tog sin hatt — en hatt som ej på långt när var så fin och glänsande som dess många företrädare — kastade en qualfull blick deri, såg ännu en gång upp på den ståtliga herren vid pulpeten och sade dröjande:

“När jag går ohulpen härifrån, skall ingen i staden räkka mig en räddande hand. Farbror vet allt för väl, att farbrors mening är i alla sådana fall den rådande...”

“Om mitt ord verkligen har inom samhället någon betydelse, så har jag förvärfvat den genom ihärdigt arbete, klokhet och redbarhet. Något för något; det är ett ordspråk, som har sin tillämpning inom alla lifvets förhållanden...”

“Och nu, min gosse, torde du ursäktas... jag har ett sammanträde klockan elfva, och påpasslighet har alltid varit min sak. Hon fattas bara tjugu minuter, ser jag...”

Konsul Lewing såg på sitt tunga guldur med dito kedja. Men den afskedade såg ingenting; en tår af bitter missräkning skymde för hans öga, då han bugade sig stumt till afsked.

Vi skola ej följa honom på hans tröttsamma vandring till stadens öfrige penningkarlar. Vare nog sagdt, att han hade rätt: när konsul Lewing hade nekat att teckna sitt namn för den önskade borgensförbindelsen, fans ingen annan, som hvarken vågade eller ville. Ruinen var oundviklig.

Det skymde redan på den tidiga höstqvällen, när Jonas Mogren med dröjande steg gick trappan uppför till sin våning. Middag hade han ätit ute, något vidare önskade han icke; helst skulle han sett, att hans hustru ej varit hemma, ty det var inga roliga meddelanden, han hade att göra henne.

Men hon var hemma.

Med sin lilla gosse på armen kom hon vänligt emot honom, då han trött och nedslagen inträdde. Brasans

sken belyste så hemtrefligt de kära, vanda föremålen: blomsterbordet vid fönstret, det uppslagna pianot, soffan med sina emmor och sin stora dyrbara taffa öfver, mattan, på hvilken den lille brukade leka . . . Ack — ännu några veckor, och dessa föremål, jemte tusende andra, skulle skingras och öfvergå i främmande händer, för att aldrig mera samlas till en hjerte- och ögonfägnad för honom eller för hans kära . . .

"Bär ut gossen!" sade han sakta, sedan han ett ögonblick smekt hans vackra hufvud, "och sitt sedan här hos mig, min stackars, kära hustru, — om du har mod."

"Om jag har mod!" eftersade hon mildt, sedan de blifvit ensamma. "Hvad skulle förskräcka mig, så länge du och barnet finnas qvar? Ack, min vän, du behöfver icke redogöra för dagens misslyckade sträfvan; jag läser den i ditt ansigte."

"Läser du också der, du modiga qvinna, att vi nu hunnit till den punkt, der vi ha förlorat allt: hvarje vän, hvarje utväg, hvarje hopp?"

"Nej, *det* läser jag icke; tvärtom känner jag det vissa hoppet, att efter denna svåra stormby skall solen riktigt skina upp och skina på allvar. Hvad är det vi förlora: utsigten att fortfarande föra ett lif, som många års erfarenhet visat vara oss till liten eller ingen lycka; hvad är det vi vinna: vissheten om att vår kärlek öfverlever hvilken yttre stöt som helst? Aldrig, Jonas, nej aldrig har du varit mig så kär som just i denna tid af betryck: det är den, som skall lära dig att skilja mellan sken och verklighet."

"Men att se dig, *dig*, som jag unnade all härlighet i världen, sjunka ned till en simpel liten köpmansfru, som . . . ack, *det* är det värsta!"

"Var jag då någonsin lycklig i öfverflödet? Du vet, att jag ej var det. Från min barndom plågade det mig, när min mor ej ville lyda min fars vilja och rätta sig efter *våra* tillgångar, och det enda moln, som stått dig och mig emellan, har varit, när du ej velat rätta dig efter dina . . ."

"Men nu, käre, älskade man, skall allt bli godt igen! Ännu några svåra stunder, som vi på Guds makt skola öfvervinna, och så börja vi på nytt, och börja bättre. Kanske, när allt blir försåldt, att det blir så pass öfver,

att vi kunna köpa eller arrendera Wigerts lilla gård med hörnboden nere vid Strandgatan? Der är handel, der, med allt sjöfolk som kommer och far . . . och den handeln sköter du sjelf, liksom jag sjelf mitt hus, och så glömma vi helt och hållet vår stormaktstid och minnas endast, att vi ha vår lilla gosse att sträfva för . . . tro mig, Jonas, det blir aldrig bra, förr än vi brutit med det gamla i grund och botten!“

En god hustru har en förunderlig makt. Hur länge hon talade, började hennes man så småningom att tänka sig det oundvikliga såsom något både möjligt och utförbart, och när teet slutligen kom in och den lilles runda ansigte blef synligt i dörrspringan, räckte de båda makarne hvarandra hjertligt handen på att, komma hvad som ville, de nu skulle bära det tillsammans i förökad kraft och kärlek.

“Jag vet bara *ett*, som jag saknar,” sade den unga frun sakta, i det hon slog i te åt sin man, “och det har jag saknat nu i fyra år . . . gissar du inte hvad det är — eller rättare hvem det är?”

“Mor har ett styft sinne; se'n hon slog ner sina bopålar i Stockholm, kommer hon aldrig tillbaka hit,” svarade sonen med en suck. “Men jag har ångrat det der dumma tilltaget vid middagen mer än en gång; mor var bättre värd . . . — Och om hon komme tillbaka i detta nu, tronande på sin ärevördiga äggkista . . . — så toge jag både henne och kistan i famn, var säker på det, om så hela staden såge på . . .“

Ännu i går skulle han kanske icke tänkt eller sagt detta. Men efter den förödmjukelsens kalk, som 'hela staden' just i dag låtit honom tömma, droppe för droppe, och i hvilken hans hustrus ömma kärlek utgjorde den enda tillsatsen nektar, stodo tydligare än någonsin för honom de tusende uppoffringar, denna gamla, försummade mor gjort för honom under hela hans barndom, den kärlek och stolthet, hon känt för honom, då han var yngling, och den sparsamma tack, hon rönt för allt. Om hon varit här nu, tänkte han vidare, och om hon haft något mera än det dagliga bröd, hon surt förtjenar — *hon* hade icke låtit mig gå till botten! — — —

Auktionen med allt sitt bråk och stök pågick som bäst. Ännu hade Jonas Mogren ett hemligt, grundlöst hopp om hjälp, i sista stunden. Det kunde ju hända, att några af de gamla 'vännerna', som i hans hem firat så många glada fester, bara velat pröfva honom, och att de ändock slagit sig tillsammans för att ropa in åt honom fastigheten! Nå, det var kanske för mycket begärddt, och den skulle dessutom gå under klubban allra sist; men boet, åtminstone det bästa och värdefullaste deraf? — Nej, intet, icke den minsta småsak! Klubban slog sina afmätta, likgiltiga slag, af hvilka hvart och ett krossade en förhoppning i hans hjerta...

Lyckligtvis var hans hustru icke hemma. Gamle gubben Ahlgren, Mogrens forne kompanjon, som alltid ogillat och skarptklandrat 'uppkomlingens' öfvermod, hade emellertid nu varit den ende, som visat de stackars makarne någon vänlighet. Han hade erbjudit dem en liten våning af tre rum och kök hemma hos sig samt Mogren en plats på sitt kontor — tills vidare, och i denna tillflykt, våningen, styrde och stälde nu unga fru Mogren som bäst för att skingra sina sorgsna tankar.

Hennes mans hjerta klappade emellertid borta på det gamla stället, nu hårdare än någonsin: ögonblicket för fastighetens försäljande var kommet. Skaran af besökande hade så småningom ökats; alla ville höra, hvem som skulle bli egare af den gamla gården. Den kunde visserligen icke betinga något högt pris, ty den var, liksom stadens öfriga gårdar, endast af trä; men den låg väl till för handel, och den nya hörnbod konsuln deri låtit inreda, var den bästa i staden. Dess utom kände alla till 'kommendantens gård på Storgatan', hvilken i alla tider haft ett visst anseende, och den, som komme att ropa in den, ökade med detsamma sitt eget, det kände man. Af stadens 'stormän' trodde man dock knapt något anbud skulle göras; de hade redan både gårdar och anseende. Men köpman Pettersson vid Ågatan, stadsmäklar Borgius och kapten Krook — ja, det skulle bli nöjsamt nog att höra, hur de skulle öfverbjuda hvarandra... Så mycket trodde man dock, att öfver tolf tusen ginge ingen. Gården var gammal och tarfvade åtskillig reparation, fast den såg bra nog ut utanpå...

Nu ropades den upp med tillhörande tomtareal, trädgård, uthusbodar och öfriga fördelar för 10,000 kronor.

Ingen svarade. Den nedsattes till 9,000, 8,000, 7,000 och slutligen ända till 5,000 för att 'få bud'. Och nu började kapplöningen. De tre nämnda herrarne voro mycket riktigt de egentliga spekulanterna, ty ett och annat stänkbud, tydligen höjdt för att sätta lif i spelet, var ej att räkna. Klöfverbladet lade i början raskt nog till 500 och 500, men, alltsom summan steg öfver 10,000 blefvo öfverbuden lägre och långsammare. '10,200', '10,400', '10,600' . . . man kunde ju möjligen rädda en 5 à 600 kronor och ändå bli den lycklige egaren, ty nu mera ropade *ingen* annan än klöfverbladet . . . Det var ett spännande ögonblick. Auktionsutroparen höjde och sänkte klubban med en oändlig vigt, och för hvar gång — allt längre emellan — som den föll, steg intresset hos de tillstädesvarande allt mera. Kinderna glödde, ögonen glänste, man flyttade sig omedvetet allt närmare hvarandra, och blickarna vandrade oafbrutet mellan de tre spekulanterna, som än rodnade, än bleknade, än svettades och än fröso . . . det *var* för dem en affär. Den tidiga oktoberskymningen började bryta in genom salsfönstren och liksom insvepa figurerna kring bordet i ett lätt töcken, och ett dylikt låg äfven öfver den forne egarens öga, der han, till hälften dold bak gardinerna, följde uttrycket i alla dessa ansigten, af hvilka intet hade en blick af deltagande för honom . . .

Nu hade intresset hunnit till sin spets.

"*Elfva-tusen-nio-hundra*," yttrade utroparen för tredje gången och med tonvigt på hvarje stafvelse, "*elf-va* . . ."

"*Tolf tusen!*" frampustade en af de tre . . .

"Stadsmäklar Borgius, *tolf tusen* — tolf tusen, första . . ."

"*Tolf tusen ett hundra!*"

"*Tolf tusen ett hundra*, kapten Krook; *tolf tusen ett hundra*, första . . . andra . . ."

"*Trettan tusen jemt!*" ljöd en skarp stämma nere vid dörren.

Allas näsor vändes ögonblickligen dit, men massan stod för tätt packad; man kunde ingenting se. Man hörde emellertid, att det *icke* var kapten Pettersson som ropade.

"*Tretton tusen jemt* — första . . . andra . . . tredje gång; hvems är budet? —" ljöd utroparens entoniga röst.

"*Katarina Mogrens*," hördes åter nere ifrån dörren, och genom massan banade sig en mager, gammal qvinna fram till auktionsbordet.

Babytten tronade högt på hufvudet; näsan var tunnare och rödare än någonsin; ullsjal och förkläde gingo ihop i ryggen, och mellan de röda, med halfhandskar försedda fingrarna höll hon en väldig läderplånbok.

"Åh tusan — 'kommerserådinnan'!" hviskades man och man emellan, medan figuren bakom gardinen, som vid första ljudet af de 'trettan tusen' spruttit till, nu tog två hela steg framåt, i tydlig afsigt att arbeta sig fram . . .

"Ska' de' vara kontant?" frågade kommerserådinnan lugnt och bredde ut plånbokens innehåll på bordet framför de tjänstförrättande auktionsmännen . . .

Till trots för stundens vigt, dånade genom salen ett dundrande hurrah; det var de församlades aktningsgärd åt den präktiga qvinnan.

"*Mor!*" hördes en låg, innerlig suck, och när den gamla vände sig om, slöts hon i sonens armar så häftigt, att bena och babytt åkte långt ned åt ryggen. Men derpå tänkte ingen af dem; de kände endast, att den gamla tiden med sina brister, misstag och misshälligheter var förbi, och att en ny och bättre skulle börja. — — —

En halftimme derefter satt i köpmän Ahlgrens små rum ett lyckligt sällskap församladt.

Tebordet var hvarken stort eller rikt försedt, men ansigtetna deromkring lyste så mycket gladare.

"Herre min Gud, mor, och så mycket pengar har mor knogat ihop och skänker mig dem, för att jag må kunna börja på nytt!" yttrade sonen och smekte den knottiga, bruna handen.

"Med flit och sparsamhet går det, och så skall det också gå för dig nu, sedan du gifvit ut dina lärpengar och blifvit klok. Jag hjälpte dig hvarken första eller andra gången, som du vet; men sedan du blifvit så grundligt stukad . . ."

"Var säker på, mor, att högfärden nu är ur mig . . ."

"Jag hoppas det. Sådant välsignadt rart barn ni har! Och Bertil heter han, liksom farfar hans och lik honom ä' han öfver näsan . . . åh Herre Gud, hvad en får oppleva på sin ålderdom!"

“Men nu, mor,” sade sonhustrun med en vacker blick, “skall allt bli godt, och mor skall stanna hos oss, och . . .”

“Pass, mitt hjertegryn; deraf blir ingenting. Jag har nu min 'ruta' på Munkbron och är fru så godt som någon (här log gumman godt), och Lotta har ärfvt både min rö'a kista och mina rättigheter, och vi sammanträffa der oppe tidt som oftast. Så vill jag ha det. På det förtjenar jag bäst, och här nere bland era gelikar passar jag ändå inte riktigt. Men resa hit en gång om året och helsa på, det skall jag, så visst som jag håller denna sockerbit mellan nyporna . . . Nå så anfakta, om inte apan, det odjuret, nappade den ifrån mej! Nej, sonhustru, kör inte ut henne; i qväll kan jag inte bli ond på någon skapad varelse, minst när jag håller den här Guds engelen i knä't.”

“Tack för det, mor; apan är mig kär se'n forna tider. Hon var nästan mitt enda fädernearf . . .”

“Du fick något bättre derjente, sonhustru: ett modigt hjerta och ett sundt vett. Med det slår man sig fram i världen.”

Tvenne annonser.

1.

En fullkomligt klarblå himmel hvälfde sig öfver nejden, som upplystes af den blidaste morgonsol. En och annan qvarglömd daggperla hängde ännu på kanten af ett ljusgrönt björklöf eller vaggade i toppen af något grässtrå, blänkte till — och försvann. Hvita fjärilar, två och två i sällskap, fladdrade i yrande lek öfver ängarnas grönska, höjde och sänkte sig, jagade hvarandra och skildes åt en sekund för att ånyo sammanträffa, tills de, trötta af leken, sänkte vingen mot någon tufva för att hvila. Öfver insjöns vik drog en lätt vindkåre, lemnande efter sig en mörkblå krusning, hvilken gled deröfver som en suck ur ett människobröst, och här och der i snår och backslutningar glänste i grönskan gullvifvornas prakt tillsammans med de bortdöende hvitsippornas sista blad. Och öfver allt detta jublade lärkan, medan i de nylöfvade kronorna qvittrade starar och bofinkar. Då någon vind fläktade starkare, förde den med sig från de nyplöjda fälten denna doft af fuktig jord, som så lifigt påminner om vårlif och kommer oss att med välbehag inandas den, ehuru den egentligen icke kan sägas tillhöra vållukterna, och här och der klöf en svala med snabba vingslag och gällt qvitter luften för att uppsnappa en nyvaken insekt, som badade sin lilla varelse i morgonljuset. Det var jubel, oro och — strid öfverallt, en följd af det återvaknande lifvet.

Plötsligt ljöd öfver nejden en djup, klangfull ton, så ännu en och åter en — alla med långa mellanskof, tills en annan och lägre blandade sig med de förra och sammansmälte med dem i full harmoni. Det var den första ringningen till gudstjenst på den vackra söndagsmorgonen, och ljuden hördes än starkare, än svagare, allt efter som vinden bar dem, tills de slutligen ett efter annat dogo bort och läto stillheten i naturen framträda ännu djupare än förut.

Så småningom började dock denna störs af bullret från en och annan framrullande vagn. Det var kyrkfolk långväga ifrån. Äfven enstaka grupper af gående landtfolk skymtade fram, kvinnorna med helgdagskjolen högt uppskörtad för att akta den för dammet, männen lunkande tungt vägen fram i hemväfda, spräckliga bomullskläder och med en hatt af obestämd ålder och fason öfver det lingula, tofviga håret.

Att de senare gingo ett långt stycke framom de förra för att visa sitt manliga företräde är onödigt att säga; de göra så alltid på landet, och kvinnorna finna sig på intet vis stötta deraf, ifall de ens tänka på det, hvilket är föga troligt. Bruket der ute är nu en gång så der patriarkaliskt, och patriarkerna förlora icke ens då sin värdighet i kvinnornas ögon, när de emellanåt gira både hit och dit i spetsen för de sina. 'Far' är nu en gång för alla *far* och har sin obestriddiga rätt att vara en 'khära-khär' eller ett kräk, hvilket han behagar.

Kyrkbacken i den trakt, hvarmed vi nu sysselsätta oss, var snart full med folk, väntande på 'samringningen' för att inträda i kyrkan. Kvinnorna hade som vanligt flockat sig tillhopa i ett hörn, beskådande och nypande i hvarandras verkenskjolar eller hufvudkläden och ordande om garn och väfvar. Dess emellan gåfvo de noga akt på, hur herrskapsfruntimren voro klädda och med hvilka de talade samt nego helt vördsamt, när någon af dessa kometer närmade sig deras blygsamma horisont. Detta mindre dock i dag än annars, ty en stor nyhet tog deras uppmärksamhet i anspråk.

"I har väl hört spittaklet, mor Lisa?"

"Nej, hvad då?"

“Att handelsmans brorsdotter fått ärfva så oskäligt mönna pengar ätter si' gu'mor? Har jag inte alltid sagt, att en bör ha en rik gu'mor te sina ungar!”

“I-a-mej, har en sett på maken! Hvad hon inte ä' stursker förut, så blir hon väl nu... Ja, jag säger väl det!”

“Nu ger det sig, om hon ext'merar den gamle fästmannen...”

“Var di riktigt fästefolk, mån' tro?”

“Mätte väl det, ätter som en sett dom spassera bå' här och der. Men si handelsman ville inte veta ä'et; Hulta-Hansen *har* ju ingenting, förstår sej.”

“Töst — se der ä' hon! I-a-mej, så hon sätter näsan i vä'ret, värre än hon skulle kika ätter stjernorna... Och sicken hatt hon har, med fjä'r så lång som en ugnsraka och skärm som ett la'gårdstak; nej, tänk att det kan då vänna sej ut och in i en fattig människa, när en sir tocket! Ass en annan...”

De första ljuden af sammanringningen afbröto gumornas vidare samtal. Med andäktiga miner och klampande skor vandrade de snart derefter kyrkogången uppåt och sökte rätt hvar och en på sin bänk för att vidare fortsätta sin andakt och sina observationer...

Det egentliga föremålet för dessa, Elina Jakobson, hade emellertid tagit plats i handelsmannens bänk, dit gång på gång nyfikna blickar sändes efter henne. Att hon kände dem, om hon också icke såg dem, kunde man sluta till af den lifliga rodnad, som kom och gick på hennes kinder. Ögonen höll hon ofrånvänt fasta i psalmboken, ända tills presten besteg predikstolen, då hon flyttade dem dit, för att ingen gång sedan taga dem derifrån. Hon var i dag, som det tycktes, en ovanligt uppmärksam åhörare.

Den gamle presten talade om skilnaden mellan de jordiska och de himmelska egodelarna; om dem som icke rost eller mal kunna förtära och om dem som hänga sig likt en qvarnsten kring den giriges hals för att draga honom ned i sjelfviskhetens dy. Han varnade af hjertat för den fara, som ligger i öfverskattandet af det jordiska goda; han sökte visa, huru oberoende den verkliga lyckan är deraf, och han uppmanade sina åhörare att på pengar och egodelar sätta värde endast i den mån man dermed

kunde glädja och gagna andra, "ty," så slöt han, "hvad hjälper det menniskan, om hon vunne hela verlden och toge dock skada till sin själ".

De, som icke sofvo under predikan eller som inga egodelar hade, voro rörda. En och annan rik gubbe tyckte att det var ett konstigt tal och undrade hur vördig prosten sjelf, ifall han varit förmögen, skulle i handling tillämpat dessa sina ord. Men, som sagdt, man sofver icke obetydligt i en landtkyrka under en varm sommar-dag. Vägen dit har varit lång, veckans släp tungt, och kyrkstöten är afskaffad; alltså är andakten hos många som den kan.

Men Elina Jakobson hade hört på. Hon hade en svag förnimmelse af, att hon kanske just i dag stode på en skiljeväg i sitt lif. Till venster kärlek, obemärkthet, enformighet; till höger nöjen, prakt, upphöjelse . . . hon ville öfverväga. Gamle prosten hade kanske rätt ändå; lyckan låg väl icke uteslutande i guldets, och en gång skulle ju detta lemnas för alltid. Ja, hon ville i alla händelser öfverväga; hon skulle icke förhastas sig, efter som man dock icke lefde sitt lif mer än en gång — och härvid gled för första gången under hela gudstjensten (predikan var just nu slut) hennes blick bort mot en af kyrkans sidogångar, der den möttes af en annan blick, som ofta hvilat på henne denna förmiddag och som tillhörde en ung man med ett öppet ansigte, ur hvilket ett par ärliga blå ögon lyste fram. Han såg på henne igen, allvarligt och kärleksfullt, som om han velat säga: "har du hört?"

Ja, hon hade hört, men ännu hade hon ej kunnat öfverväga, hvilket väl dock vore en nödvändighet, då ens öde blifvit så i en hast förändradt. Den ena dagen fattig, lefvande uteslutande af andras barmhertighet; den andra jämförelsevis rik och inom ett halft år lagligt berättigad att använda efter behag denna förmögenhet . . . åh nej, man finge väl tänka sig för en smula.

Midt upp i hennes världsliga tankar stämde församlingen upp den vackra slutversen: 'Herre signe du och råde'. Derefter en stunds stilla bön, och så spelades utgångsmarschen. Elina gick midt inne i den täta meniskomassan, för hvilkens uppmärksamhet hon fortfarande var ett föremål, och när hon slutligen kom ut på den

grönskande, solbelysta kyrkogården, drog hon en djup suck af lättnad. Den der besynnerliga predikan var ju alldeles som om den varit stäld till henne personligen. Men i alla fall, öfvertänka dess innehåll ville hon.

I det samma rörde någon lätt vid hennes axel, och då hon vände sig om, stod framför henne ortens förnämsta dame, friherrinnan P., med dotter, som en och annan gång förut tilltalat henne och som nu tycktes vänligare än någonsin.

“Tillåt mig,” yttrade hon hjertligt, “att lyckönska mamsell Jakobson till de förändrade ekonomiska förhållandena! Vi ha visserligen i dag fått lära, att man ej bör skatta för högt det jordiska goda och att det kanske lika ofta är en frestelse som en förmån; men att undslippa omsorgerna för de dagliga behofven är en god sak, och — det beror ju alltid på en sjelf att göra sitt kapital fruktbarande i högre mening.”

En vänlig nick och ett farväl åtföljde orden. Elina stod som förtrollad och såg efter de höga damerna. Hon tyckte, att friherrinnans långa hvita plym ordentligt smekte hennes egen kind och att frökens lätta spetskappa hvilade öfver hennes axlar.

Och när betjenten fälde ned fotsteget till vagnen; när de begge damerna behagfullt lutade sig tillbaka mot dess svällande dynor; när prosten vördnadsfullt med hatten i hand bugade sig till afsked; när de glänsande hjulen lätt rullade öfver vägen, upprörande ett flyktigt dammoln, ropade det högt inom henne: “man må säga hvad man vill; de äro dock lyckliga, dessa rika och förnåma, och så skulle äfven jag vilja lefva mitt lif!”

Och utan att bry sig om de många bekanta, som närmade sig, tydligen i afsigt att lyckönska henne, äfven de, vek hon blixtnabt af vid sidan om kyrkan och skyndade på en genväg öfver fälten för att så mycket fortare hinna hem.

Den unge mannen, hvars blick hon sökt i kyrkan, stod en stund och såg efter henne med ett fuktigt skimmer i ögonen, men han följde henne icke. Äfven han lemnade skyndsamt kyrkbacken och uppsökte på en enslig väg sitt torftiga hem.

2.

Våren derpå återfinna vi Elina i Stockholm. Vi återfinna henne, men vi skulle knapt igenkänna henne, om vi icke visste att det vore hon, så fördelaktigt förändrad är hon till sitt yttre. Icke förgäfvades hade hon i flere år nere i sin hemort studerat friherrinnan P:s smakfulla dräkter; stilen och harmonien i dem hade hon så fullständigt tillägnat sig, att ingenting i den vägen återstod att önska. Med hållning och utseende var hon begäfvad af naturen; ett ganska oklanderligt sätt egde hon derjemte; kort sagdt: hon egde allt, utom det enda hon för tillfället eftersträfvade: förnäma bekantskaper.

Friherrinnan P:s eleganta hem, det hon hört *omtalas*, ty sjelf hade hon aldrig varit der, spökade beständigt i hennes inbillning; just ett sådant måste hon sjelf ha, och — omöjligare hade man sett — hon *skulle* ha det, ty nu hade hon haft god tid att öfverlägga. Elina hade från hemorten medfört en väninna, som delade hennes nöjen och kontanter, och de båda damerna bodde under sin Stockholmsvistelse hos en syster till landthandlanden, en beskedlig men enfaldig enkefru, som hyrde ut rum för resande och, när så påfordrades, litet tog sig af de unga flickor som bodde hos henne. Detta allt var nu godt och väl, men — några förnäma bekantskaper hade den gamla frun sannerligen icke och kunde ej heller anskaffa. Deremot njöt hon af alla offentliga nöjen tillsammans med de båda flickorna och prisade sin lyckliga stjärna att ha fått en så både lefnadslustig och liberal hyresgäst som Elina samt önskade ingenting högre än att få behålla henne så länge som möjligt. Följaktligen smickrade hon henne af alla krafter och uppeggade hennes njutningslusta till en grad, som skulle varit farlig för hvilken ung flicka som helst, och ännu mer för Elina, hvars värsta fel var en mer än vanligt utvecklad fåfänga. 'Njuta af lifvet — och sedan dö', var den lättsinniga sentens, hon dagligen upprepade för sin lika bortkollrade väninna, som i Elinas penningar såg ett medel att för framtiden undslippa allt arbete och som

ingenting högre önskade än att allt framgent få fortsätta detta fjärrlif.

Men om också Elina önskade det samma, så ville hon dock fortsätta det på ett annat vis. Hon var trött af den enfaldiga och tarfliga tantens beskydd, trött af sina egna tankar och minnen, hvilka sysselsatte henne mera än hennes omgifning begrep, och ville med ett ord en gång 'göra ett slag i saken'.

"Jag står inte ut med det här lifvet längre," yttrade hon alltså en dag helt plötsligt till sin väninnas obeskrifliga häpnad: "jag . . . jag — tänker gifta mig."

"Med Inger Hansen?" frågade väninnan helt förskräckt. "Det blir att återvända till . . ."

"Icke med Inger Hansen," svarade Elina vresigt. "Han kan nog vara bra, men jag stode ju dock då med alla mina pengar på samma fläck. Om fru Elina Hansen förde ett aldrig så elegant hus, tror jag ändå icke, att t. ex. friherrinnan P. skulle göra henne den äran — tror du?"

"Knappast; på landet äro adelsdamerna mycket dumhögfärdigare än t. ex. här uppe. I Stockholm skulle nog en friherrinna . . ."

"Ja, det står till att försöka," svarade Elina med ett underligt leende. "Eller rättare sagdt: det är försökt." Och med dessa ord drog hon fram under en hög af diverse saker ett färskt Dagblad. "Läs den der," uppmanade hon och pekade på en annons med öfverskrift: *Unge ädlingar!*

Väninnan spärrade upp ögonen till en förvånande vidd, lät falla i knät det påbegynta arbetet och läste:

"En ung, borgerlig dam med betydande, disponibel förmögenhet frågar om någon man med ett adligt namn och en redbar karaktär skulle önska förena sina öden med hennes. Som saken är allvarligt menad, undanbedes allt skämt. Svar, åtföljda af fotografikort och ställda till *Angenäm framtid*, torde aflemnas å Dagbladskontoret, i och för vidare afhandling af saken."

"Är du tokig, Elina," utropade väninnan, sedan hon läst annonsen; "tänk om du får svar . . ."

"Naturligtvis får jag svar; sådant tillbjudes icke alla dagar de unga adelsmännen."

"Om du får svar af en vinglare, menar jag, som gör af med din förmögenhet. Hvem känner du här uppe?"

“Om jag kände någon, behöfde jag icke annonsera. Dessutom: Stockholm är icke Paris. Får man bara reda på namnet, är det sedan lätt att utforska hvad man vidare behöfver veta. Och slutligen: jag är ingen barnunge, hvars svaga hand man binder; alltså tänker jag med lika kraft som min tillkommande rangera om min förmögenhet.”

“Men jag då,” utropade väninnan halfgråtande, “hvart skall jag taga vägen, om du får en förnäm man? En sådan lär väl icke vilja ha mig i sitt hus och bland sin familj.”

“Han måste,” svarade Elina afgörande; “det ingår i vilkoren. Jag har aldrig hört, att en man af verld nekat sin hustru att ha en sällskapsdam; det står ju i romanerna att hon brukar ha en sådan. Och var säker om, du, att vi komma att föra ett angenämt lif. Vi skola resa utomlands, göra och mottaga visiter, ja, vi skola till och med under sommaren tillbringa ett par veckor nere på vår ort. Det skall bli mig ett extra nöje att fara omkring till vänner och bekanta i eget ekipage med familjevapnet på dörren, och då kan jag våga göra sjelfva friherrinnan P. ett besök utan fruktan att bli afvisad.”

“Men . . . men . . . har du tänkt på Inger Hansen — hvad tror du han skall känna?”

“Inger,” svarade Elina, i det en mörk rodnad färgade hennes kind, “skall taga det lugnt som han tar allting annat. Du må veta, Anne-Charlotte, att han och jag hade ett sista samtal kort innan jag reste hit. Jag erbjöd mig då att infria löftet att bli hans, om han ville lemna sitt lilla fattiga landtbruk der nere och kasta sig in på någon vinstgifvande och aktad affärgren här, hvaraf det säkert finnes tusende för den som har pengar, och — han hade ju mina. Men nej bevars; fattigdomen och den ädla stoltheten! Han älskade landtbruket, påstod han, och skulle aldrig öfvergifva det för en hop vågsamma spekulationer, minst med ’andras pengar’. Ville jag deremot stanna kvar der nere och flytta in som hans hustru i den tarfliga Hultagården, som vi då kunde bebygga och försköna litet, — möjligen äfven utvidga genom inköp af tillstötande gårdslotter, så skulle han anse sig som den lyckligaste människa på jorden. Men det skulle icke jag. Man ärfver icke nära hundratusen kronor för att borra ner sig som en mullvad i ett dike. Jag har fått

nog af det landtliga lifvet och alla småförhållanden som åtfölja det, hvilket jag sade honom rent ut. Men han stod på sig. Det fins hos honom ingen lust att höja sig, och så sade han mig farväl, eftersom det 'icke låg i hans lynne att föra något vagabondlif'."

"Att han inte skämdes en smula; det var ju det samma som att ge dig en korg!"

"Ungefär, fast han lade som en blomma i botten den försäkran, att han aldrig skulle älska eller tillhöra någon annan. Men det der känner man till. Nu är emellertid mitt samvete fritt, och jag kan hädanefter inträtta mig alldeles som jag behagar. I morgon afhemta vi svaren från Dagbladskontoret."

Om Elina väntat sig en uppsjö af sådana, blef hon bedragen. Det fans endast tre, alla med åtföljande fotografier. Den ene aspiranten var helt ung, blott tjugutvå år, och som ett prof på sin 'redbara karaktär' bekände han helt öppet, att han under det enda år, han varit myndig, lefvat upp det lilla kapital han ärft efter föräldrarne och som dess utom så illa svarat emot hans stora namn. Han ville nu slå sig till ro och bli stadig. En välskött landtegendom och en älskvärd hustru vore just hvad han behöfde för att gå i land med denna vackra föresats. Så här såge han ut; han hoppades att åtminstone i *den* vägen ingenting återstode att önska och anhöll ifrigt att få veta stället och stunden, der hans lycka skulle bekräftas, etc. etc.

Elina såg en stund på det vackra, sorglösa ansigtet och lade kortet åt sidan; aspiranten var i alla hänseenden för grön.

Den andra biljetten var ifrån en enkeman med ett likaledes lysande namn, men som i följd af en del ogynnsamma förhållanden måst antaga en kuschefsplats i en småstad. Redbar var han, ty ingen kunde stiga fram och säga sig ha ett öre att fordra af honom. Ung kunde han väl äfven kallas, för att vara karl: bara fyrti år, och att han hade ett ömt hjerta skulle hans sal. Jaquette bäst kunnat intyga — om hon lefvat. Hans ensamma ställning började trycka honom, och han begagnade med ifver det tillfälle som erbjöds honom af en förmögen och fördomsfri qvinna att, som orden föllo sig, 'gripa fast i ödets tillfälliga vinge'.

Hans yttre menniska såge ut som medföljande skuggbild, kanske något bättre, ty fotograferna i en småstad äro inga mästare; om hans inre förbjöde honom blygsamheten att orda, men så mycket ville han dock säga, att han sjelf var nöjd. Han begagnade derjemte tillfället att underrätta om, att priset å lifsmedel vore ganska billigt på hans ort och att han, tack vare sitt namn, hade tillträde till stadens förnämsta kretsar och vore 'bror' med sjelfva borgmästaren. Anhållande om vidare svar för snar uppgörelse, hade han äran etc. etc.

Elina höjde föraktfullt på axlarna, betraktade likgiltigt porträttet, hvilket återgaf ett ledsamt, slätrakadt ansigte med en gles hårtofs öfver en hopklämd panna, lade äfven denna bild åt sidan och öppnade det tredje och sista brevet.

Ett ganska vackert ansigte blickade henne derur till mötes. Det fans lif och stil deri, kanske äfven en smula oförskämndhet, men det var dock egnadt att slå an. Kortet åtföljdes af nedanstående ogenerade rader:

“Sköna okända!

Jag värderar er fördomsfrihet, ert anbud och er förmögenhet. Jag är en medellös men glad löjtnant och behöfver den för att värdigt kunna uppbära mitt namn och min rang. Att gifta mig af kärlek med en fattig flicka vore en dumbhet, till hvilken jag aldrig skulle göra mig skyldig, först för min egen skull, dernäst för hennes; att gifta mig med en rik, som jag kan komma att älska, har jag åter icke det ringaste emot. Måhända blir denna flicka ni — måhända en annan, ty uteslutande för penningar gifter jag mig icke, likasom jag förmodar att ej heller ni ger ut sådana uteslutande för att få ett namn. Hvad jag kan bjuda min tillkommande är ett godt lynne, en fläckfri vapensköld och en plats i societeten samt om hon förstår att vinna den, min kärlek; hvad jag önskar att hon må kunna bjuda mig, är utom förmögenheten ett ograveradt hjerta (jag har alltid afskytt inveckningar) och ett vänligt väsende. Kan en rak näsa åtfölja, vore jag tacksam; de uppåtsträfvande passa aldrig riktigt till en vapensköld.

Betrakta icke dessa ord — och för deras skull hela brevet — som ett skämt; hvar och en har sina egenheter, af vigt för honom sjelf, hur små de än kunna

förefalla andra, och jag har mina. Att jag ej dess mindre menar fullkomligt allvarligt med hvad jag här nedskrifvit skall jag bedja att få ännu närmare förklara på den tid och det ställe ni behagar bestämma för ett personligt sammanträffande oss emellan.

Jag har den äran etc. etc.“

Åtta dagar derefter var Elin Jakobson förlofvad med brefskrifvaren, och fem veckor senare var hon 'hennes nåd Ridderkrona'. Den glade löjtnanten befans ty värr ej ens vara baron, men Elina tröstade sig med hans charmanta uppträdande och vapenskölden på linne, servis och ekipage; han kunde väl icke vara fullkomlig heller.

Redan samma höst, kort efter det att vårt unga par gjort en bröllopstur till Paris, besökte Elina i sin mans sällskap sin hembygd. Hela byn var på fötter för att se denna märkvärdighet: Elina Jakobson som 'hennes nåd', stödjande sig lätt på sin mans arm eller, ännu bättre, gungande vid hans sida i eget ekipage med vapen på dörren. Handelsmannen, som hade den äran att i sin ofvanvåning hysa de höga gästerna, bugade sig för dem så fort han hann, medan hans biträde i boden hade fullt upp att göra för att betjena de kunder, som i massa bestormade boden under de trenne dagar besöket varade.

Klockarens och länsmannens döttrar väntade helt naturligt ett besök af sin väninna, hon som fordom icke låtit en dag gå förbi utan att träffa dem; men de väntade förgäfvets.

Hos patron A:s och patron B:s hade man äfven gjort anstalter för att värdigt mottaga dem, men de hederliga patronerna med familj trodde knappast sina ögon, då 'hennes nåd' stolt reste deras hem förbi och bara bestod dem en förnäm nick i förbifarten.

Nu började man brumma till höger och venster, och vissa yttranden om 'äfventyrerskor som köpa sig män' samt om 'trolösa flickor som rymma från en fattig men hederlig fästman' hördes från den ena ändan af byn till den andra. Huru det förra ryktet kommit ut, visste man ej rätt, om ej handelsmannens syster i Stockholm pratat bredvid mun, förtretad öfver de höga later 'hennes nåd' behagade anlägga efter bröllopet; beträffande åter brytningen med Inger Hansen kunde det ju ej gärna förbli en hemlighet om också han sjelf aldrig yttrade ett

ord derom. Allt nog, att hennes nåds aktier inom hennes födelsebygd voro i ständigt fallande.

Hon och hennes man gjorde under sitt uppehåll der endast trenne visiter, hos prostens och lagmannens, der de på båda ställena blefvo mottagna nätt och jämt artigt, samt hos — friherrinnan P., der de icke blefvo mottagna alls. Friherrinnan 'mätte ej väl'. Intet af besöken blef besvaradt.

På fjerde dagen reste de båda makarna — Elina ursinnig — till närmaste stad för att derifrån med ångbåt begifva sig till Stockholm. Utan att ens vända på hufvudet för att kasta en blick till de många, som genom fönstren eller från portgångarne betraktade henne, kuskade hon hastigt genom gatorna i sitt granna ekipage. Icke ett ord yttrade hon till den bekymmerslöse löjtnanten, som, hvisslande den ena populära melodien efter den andra, satt vid hennes sida.

Just som vägen krökte af åt en skogsväg, sprängde en ryttare förbi, helsade lätt och red vidare. Allt blodet rusade till Elinas hjerta, och hon önskade blott att hennes man i detta ögonblick ej måtte tala henne till, oförnögen som hon kände sig att svara.

Men som vanligt händer just motsatsen af det man önskar.

"Hvad var det der för en landsorts-Adonis? En ganska sevärd personnage, på min ära!" frågade löjtnanten intresserad. "Han helsade på dig."

"En ung landtbrukare — Hansen tror jag han heter," svarade Elina med en så ovanlig darrning i rösten, att löjtnanten förvånad såg på henne.

"Tror?" yttrade han skrattande; "på landet brukar man annars vara *öfvertygad* om sina grannars namn. Som du vill, för resten, min lilla nåd; i vårt stånd mins man icke mera än man *vill* minnas, hvilket är en bra sak makar emellan, förstås om den tillämpas ömsesidigt. Det är en afundsvärd konst, den att veta lefva."

Den konsten förstod löjtnanten i botten. Under tre korta år förde det unga paret ett lysande lif. Deras våning var syperb; deras middagar snart sagdt artistiskt anrättade, deras umgänge ganska fint, om också icke utsokt, — och räkningarnas antal i ständigt stigande. Elina, som i grunden hade en ganska praktisk natur, försökte

väl att hålla emot och försökte det hårdhänt nog, men utan annat resultat, än att scenerna mellan henne och hennes man blefvo allt talrikare och häftigare, ända tills hon tröttnade och 'gaf tapt'. Nu blef löjtnanten visserligen mera älskvärd, men också mera slösande, ehuru på ett annat sätt. Han förlorade så småningom lusten för tillställningarne hemma och glömde sig i stället kvar ute, ofta till långt fram på mornarne. Han köpte en ridhäst den ena veckan och sålde honom den andra med förlust; han spekulerade i hus med lika märkvärdig framgång; han bildade en fäktklubb, der utgifterna voro oerhörda och inkomsterna tvifvelaktiga; han uppträdde som konst-kännare och tillhandlade sig för betydliga summor svart-muskiga tafflor, hvilka föregåfvos vara af gamla mästare, och när han ledsnade på allt ihop, spelade han bort på klubben än det ena, än det andra 'värdefulla' föremålet, förstas sedan kontanterna ej längre räckte till. På sista tiden började han äfven anlita glaset, derefter spelade han på kredit, slutligen fann han det nödvändigt att realiserä 'det gamla uggleboet', och en vacker dag finna vi honom och Elina på väg till Baden, som det hettes för att återställa helsan, men i sjelfva verket för att fresta spellyckan. Denna var löjtnanten bevågen. Med späckad börs återvände han till Stockholm, kastade sig in i nya företag, vann, förlorade, vigilerade, uppträdde magnifikt det ena året och kryssade det andra mellan alla möjliga motgångar, lemnade en vacker dag regementet för att mera ostördt kunna egna sig åt 'affärerna', flyttade hvarvt halfår i sämre och sämre lokaler, fick beständigt tarfligare bekantskaper, inför hvilka hans nedsmutsade namn ännu kunde gälla som ett lockbete, och fann sig slutligen en dag bragt derhän, att han icke kunde visa sig ute af brist på kläder och måste inställa sin middag af brist på den nödvändiga 'futtiga kronan'. Han låg i stället på rygg i den ruskiga soffan med armarne under nacken, betraktande fuktfigurerna i taket och förbannande ödet.

Och Elina?

Blek, utvakad, men undertryckande nu mera hvarje klagan, sedan hon fått klart för sig att hon blott led det rättvisa straffet för ett oerhört lättsinne, var det nu hon som försökte att genom sitt arbete uppehålla deras be-dröfliga tillvaro. *Tvätt och strykning efter fransysk metod*

stod präntadt på en papperslapp bakom den spräckta rutan till det enda rum som makarne bebodde, och Elina sparade icke krafterna vid denna sysselsättning. Men ingen skulle i den tarfliga qvinna, som med huckle om hufvudet smög sig ut i skymningen för att hemta eller afemna tvätt, kunnat igenkänna den forna 'näden' som nu af sin korta glans lagt bort ända till namnet, hvilket endast skulle varit henne till hindern i denna nya sysselsättning.

Hennes väninna och sällskapsdam hade endast stannat vid hennes sida under den lysande perioden, de första trenne åren. Under de senare sex hade hon lefvat i sin och Elinas gamla födelsebygd, der hon uppbygde hvem som ville höra på — och det ville de alla — med berättelser om de unga makarnes oförstånd och slöseri. — De sluta icke förr än de ruinerat sig, och kanske hamna de till slut på Grubbens gårde eller Dohlströmska anstalten, var alltid refrängen i hennes saftiga skildringar.

Måhända skulle den deltagande väninnans profetia slagit in, om ej döden varit barmhertigare mot de unga makarne än lifvet.

En kulen höstafton, då Elina stod vid tvättbaljan och arbetade med outtröttlig ifver, hörde hon utanför fönstret till den gränd, der de bodde, ett ovanligt buller, sorl af röster och en vagn som stannade. Gripen af anande oro, ilade hon till fönstret, alldeles lagom för att se sin man likblek bäras ur droskan, medan samtidigt en poliskonstapel öppnade dörren och frågade om hon vore fru Ridén (det var det namn hvarunder hon och hennes man nu lefde); i så fall ville han underrätta henne om, att hennes man blifvit i rusigt tillstånd öfverkörd på gatan och illa skadad samt troligen icke hade många timmar kvar att lefva . . . Vi afstå från att skildra den scen, som nu följde, och vilja endast i korthet berätta, att när den gråa novembergryningen letade sig väg in genom rutan, satt Elina gråtande vid sin makes lik, mera öfvergifven och värnlös än någonsin, men dock med det tröstande minnet, att denne make, under de få stunder af sans som förunnats honom, hjertligt ångrat sitt förflutna onyttiga lif och anropat henne om förlåtelse.

3.

En vacker lördagsafton påföljande sommar gick en ännu till utseendet ung och behaglig kvinna med trötta steg nedåt Kungsbacken. Hon var djupt sorgklädd och egnade föga eller ingen uppmärksamhet åt de lifliga grupper af promenerande, som böljade fram och åter på båda trottoarerna.

Denna kvinna var Elina Ridén. Sedan mannens död hade hon fortfarit med sitt visserligen mödosamma men tämligen inbringande arbete, oviss om hvad hon annars skolat taga sig till. Att begära hjälp af sina f. d. förnäma bekantskaper kunde aldrig falla henne in, lika litet som att återvända till hemorten, der hon en gång i oförlåtligt öfvermod sårat sina barndoms- och ungdomsvänner. Nej, det obemärkta lifvet vore bäst för henne,

och hon önskade häst att ingen, som fordom känt henne, mera skulle få veta något om henne och hennes förhållanden. Hon hade nu arbetat sig upp så till vida, att hon hade sin anständiga bergning, fast hon ofta kände, att strykjernet var tungt och minnena ännu tyngre. Mångfaldiga gånger önskade hon att kunna ombyta verksamhetskrets, men hur skulle hon våga det och hvad skulle hon välja . . .

Afven nu tänkte hon härfpå, då hon stilla gick sin väg fram, med den svarta slöjan djupt nedfäld för ansigtet. Anländ till det lilla väffelstället i Kungsbacken, så välkändt för hvarje blygsammare stockholmare, gick hon derin för att unna sig en välbehöffig förfriskning efter den ansträngande promenaden ut till mannens hviloställe på Nya kyrkogården. Medan hon väntade på hvad hon requirerat, upptog hon det på ett bord liggande Dagbladet och ögnade igenom den alltid intressanta annonsafdelningen. Vid tanken på, hur illa hon sjelf en gång begagnat sig af denna, höll hon på att lägga undan tidningen, då hennes ögon fästes vid följande annons:

“Om någon huslig och anspråkslös qvinna med mildt sinnelag och redligt uppsåt att gagna skulle vilja åtaga sig ett mindre hushåll och vården om en sjuårig flicka, torde hon, häst personligen, anmäla sig i Hotell Kina, Klara strandgata 12, den dag annonsen är ute.“

Elina lade tidningen tillbaka på bordet och föll i djupa tankar. Om det vore en vink af ödet? Om hon skulle våga anmäla sig, efter hon nu ändå vore så nära hotellet och för tillfället iklädd den bästa dräkt hon numera kunde åstadkomma? Betyg hade hon naturligtvis inga, men derom stod häller ingenting i annonsen. Ja — hon tog mod till sig och beslöt att våga försöket; misslyckades det, så vore ju ingen skada skedd, och hon stode icke på sämre fot än förut. Skyndsamt förtärde hon sin portion våfflor, betalade och aflägsnade sig samt stod inom kort utanför rummet n:r 13 i hotellet, hvilket portvakten anvisat henne som det rätta.

Hon ringde på, en blyg, osäker ringning, och drog sig ofrivilligt tillbaka, då dörren öppnades af en liten ljushårig flicka.

“Det skulle vara fråga om en plats,“ stammade hon, ty modet började svika henne just när hon som bäst behöfde det.

“Ja, var så god; morbror är der inne,” svarade den lilla och visade mot ett angränsande rum, till hvilket dörren stod på glänt, samt sprang sedan sjelf förut, ropande: “Snälle morbror, kom ut, här är en som vill ha den der platsen!”

Elina stannade midt i rummet, inväntande annonsörens ankomst. Några hastiga steg hördes från inre rummet, en stol stöttes till, en dörr slogs upp, och midt emot Elina stod — Inger Hansen, icke sådan hon sett honom för tio år sedan, visserligen fast till sitt sinne men undfallande i sitt sätt och med något af ynglingens omogenhet ännu hvilande öfver sig, utan lifskraftig, manlig, bestämd, tusen gånger vackrare och ståtligare än förr, men ändå alltid den samme med det forna blida leendet och den trofasta blicken, sådan hon endast alltför väl mindes den.

Det blef en stunds ömsesidig tystnad, blott en sekunds, hvarunder Elinas kind vaxlade från hvit till röd och blef hvit igen.

“Ürsäkta,” yttrade hon slutligen knapt hörbart, “jag trodde . . . jag tänkte . . . men det är ett misstag . . . jag menar . . .”

“Och *jag* menar,” började Inger Hansen med en innerlighet i tonen som något lugnade Elina, “jag menar, att om ni någonsin gått rätt, har det varit denna gång. Ödet åtager sig stundom att uppfylla en och annan kär önskan, och huru länge *jag* längtat efter denna stund, kan ni icke tro, Elina!”

“Gå in till din lilla lekkamrat, Tora,” tillsade han nu barnet, som med undrande vidöppna ögon åsett detta ovanliga sammanträffande, “och tag din docka med dig; värdinnan har lofvat att du får vara hos hennes lilla dotter en hel timme; när jag vill ha dig tillbaka, skall jag ringa.”

Tora gick med dröjande steg. Hon skulle mycket hällre velat stanna kvar för att höra hvad morbror kunde ha att säga den främmande damen, som han tycktes vara så glad att träffa.

När hon var borta, vände sig Inger Hansen till Elina, räckte henne sina båda händer till välkomst och bad henne derefter taga plats i soffan.

“O nej,” hviskade hon, “låt mig gå; för allt i världen, låt mig gå! Hade jag kunnat ana . . .”

“Och hade jag kunnat ana, hvar du fans eller under hvilket namn du dolde dig, var viss på att jag redan

varit hos dig. Jag visste att du var . . . var enka och i . . . i . . .“

“De brydsamma omständigheter jag sjelf beredt mig och hvilka äro ett rättvist straff för mitt lättsinne,“ ifylde Elina, hvars kind nu brann högröd, medan hennes ögon fylles af tårar.

“Låt det förflutna hvila,“ bad Inger allvarligt; “hvem vet hvad godt som spirat fram ur dess hårda jordmån? Om du och jag för tio år sedan förenat våra öden, utan erfarenhet som vi båda voro och med ett välstånd som vi ej sjelfva skapat oss, hade vår lycka kanske blifvit tvifvelaktig nog. Nu åter . . .“

“Nu, Inger, vågar jag ej mottaga hvad jag då så litet visste att värdera. Jag säger som du: låt det förflutna hvila och låt mig ensam utkämpa livvets strid. Tro mig: jag är dig icke värd!“

“Derom skall du låta mig döma,“ inföll Inger med ett ljust leende. “Den som burit sitt öde som du, den som utan klagan sökt att återupprätta hvad han felat . . .“

“O, du vet icke allt, icke tusendelen af hvad jag brutit! Du har icke en aning om alla de dårskaper, miss-tag och uselheter . . .“

“Så bikta dem då, men så här: vid din väns hjerta, vid den bästa jordiske väns du eger! Och när du anklagat dig nog för alla dina fel, skola vi försöka att tillsammans få dig att glömma dem. Du är dock skyldig mig något, Elina, för tio års trohet och saknad.“

Bikten tog lång tid, absolutionen kanske ännu längre, utan att någon af de båda tänkte derpå. Aftonsolen hade sändt sina sista sneda strålar genom det nordligt belägna fönstret, en lätt skymning hade efterträdt dem, bullret från gatan hade blifvit svagare och rösterna från trappor och korridorer hördes mer och mer sällan, då slutligen en rädd knackning på dörren återkallade vårt par till verkligheten och en späd röst yttrade med munnen intill nyckelhålet: “du ringde aldrig sedan, morbror! Har den främmande frun antagit platsen och får jag komma in?“

“Hvad skall jag svara,“ sade Inger småleende till sitt rodnande skriftebarn, “har hon antagit platsen . . .?“

“Säg,“ svarade Elina allvarligt, “att hon antagit den och att hon med Guds nåd och hjälp skall fylla den.“

Dörren öppnades gladt för den lillas inträde i rummet — och för Elinas i ett nytt skede af hennes lif.

Och när hon icke långt derefter vid Inger Hansens sida och som hans maka vandrade vägen framåt till den lilla landtkyrka, der hon som barn och ung tillbragt så mången helgdagsstund sågo, alla på henne icke mindre närgånget och nyfiket än för tio år sedan. Hon mindes så väl just den der söndagen, då hon vikit undan för honom, vid hvars sida hon nu satt, lugn och lycklig. Himlen var i dag lika blå och luften lika doftfyld som då; de hvita fjärlarne svingade äfven nu omkring i munter lek, svalor qvittrade och sländor sköto pilsnabt genom luften; skuggorna från lindarne kring kyrkan kommo och flydde på den hvita muren under fönstren, och den gamle prosten tolkade ännu med oförminskad itver skriftens helga bud för sin församling. Med ett ord: allt var i det näraste som förr. Endast Elina sjelf var genomgående förändrad. Fåfången hade med bräckta vingar och sårad barm flytt ur hennes hjerta som en dödsskjuten roffägell, och ödmjukhetens hvita dufva hade dragit derin. Det hän och den misstro, som mött henne vid hennes återflyttande till församlingen, hade hon burit helt stilla — hon hade ju sjelf förskylt det — och hon aflades nu efter ingenting annat än att värdigt fylla sina pligter. Och allt som tiden gick, vann hon mer och mer erkännande och tillit inom både församlingen och den enskilda vänkretsen, tills hon en dag ansågs som en af de bästa och värdigaste qvinnorna der. Ja, det hände icke sällan, då friherrinnan P. for förbi den vackra Hultagården, att hon lät sin kusk hålla utanför och sjelf gjorde ett besök i Elina Hansens hem och blomstergård, till hvilken senare ingen kunde uppvisa maken. Men när friherrinnan for sin väg, åsåg Elina hennes ståt utan afund och kände ingen längtan att täfva dermed, ehuru välståndet för hvar år ökades inom den trefliga Hultagården.

“Och det är riktigt säkert,” sade en gång hennes lycklige man till henne vid ett sådant tillfälle, då båda stodo inom grinden till sin trädgård och blickade efter dammolnet bakom friherrinnans vagn, “det är riktigt säkert, att du icke mera vill bli rik och förnäm?”

“Jag vill endast bli ett: ödmjuk af hjertat; Gud förhjelpe mig dertill!”

Hennes man svarade ingenting, utan såg blott kärleksfullt på henne: han tyckte att hon redan var det.

Fåglarnes täflan.

Det skulle bli en stor pristäflan i sång inom fåglarnes rike, hvars individer drillade öfver från morgon till qväll och åto äggulor i parti för att söka vinna det utsatta priset: ett ax af guld, hvilket de sedermera hade rättighet att vid stora högtidligheter föra omkring, hängande vid venstra vingspetsen. Det var ett vackert och glindrande ax, fast det ej kunde ätas upp, och deri låg just det ärofulla.

Våren var nyss kommen. Alla små sippor hade tagit i ring och dansade kring tufvorna; björklöfven titade fram ur sina fångsel och hviskade: "ack så ljufvligt att komma ut i verlden!" Maskrosorna bredde sig ofantligt, skeno allt hvad de förmådde och sade: "vår familj är i alla fall den största; vi stå så tätt att inte en grodunge kan få rum emellan oss; det är gentilt. Vi härstamma i rätt nedstigande led från solen, äro något mindre kanske, men likna henne till form och färg. Bättre kan det inte gerna vara."

Och så bredde de sig igen, alldeles som när en förnäm dam breder ut sin gula sidenklädning då hon är i stor societet.

De små perlhycinterna gräto bittert öfver att så mycken stolthet kunde finnes till, och hvar tår de fälde blef en perla mer i deras vackra drägt, men det märkte de icke sjelfva.

“Nå, om jag såg maken!” sade en eldröd tulpan; “man vet inte hvem som är dummast, antingen maskrosorna, som yfvas i sin simpelhet, eller hycinterna, som gråta. Jag bryr mig inte om dem.” Och så sköt han ännu stoltare rätt upp i vädret. Då såg honom en tupp, trodde att tulpanens mening, efter han var så eldröd, var att vilja drifva med hans egen kam, blef mäktat för grymad och knäckte utaf honom nere vid roten.

Tulpanen fick således aldrig vara med om den stora prissjungningen, om hvilken han i listiden var öfvertygad att den var tillstäld ensamt för hans skull.

Men hvarken fåglar eller blommor tänkte vidare på att han var borta, utom kanske därför att en liten viol, som han bortskynt nu kom i dagen.

Men vi återgå till fågelsången.

En prisdomare skulle utväljas.

“Jag tycker att ingen annan än jag kan gerna komma i fråga,” sade korpen. “Jag har så hög röst.”

“Jag tror inte min ger efter,” sade kråkan, flög upp på en gårdsgårdsstör och skrek till så att alla de andra fåglarne borrhade hufvudet under vingen, utom skatan, som höll på att kikna af skratt.

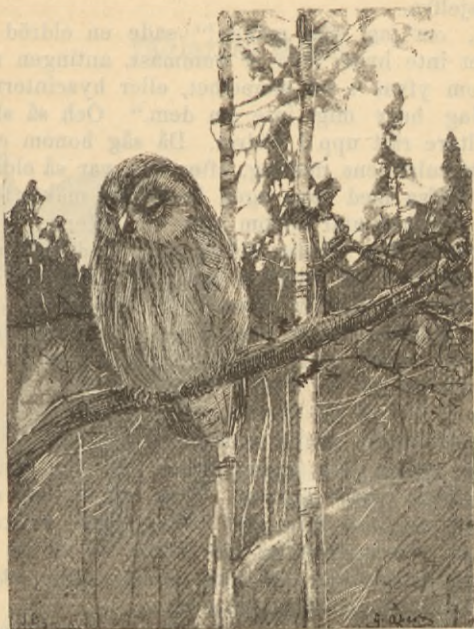
“Det är uselt att vara så full af afundsjuka,” sade kråkan, flög ned från parnassen och marscherade med stolta steg och vickande stjert tvärs öfver fältet, för hon ville inte vara med längre.

“De äro egentligen löjliga med sina pretentioner,” sade en gammal uf till sin granne ugglan. “Om jag inte af naturen vore anspråkslös, skulle också jag kunna säga ett ord. Jag förekommer i romanerna.”

“An jag då?” frågade ugglan och vindade åt sin granne utan att röra på hufvudet. “Jag är profet. Jag spår lik med min röst. Men sådana der lättsinniga och tanklösa foglar som näktergalar och talltrastar — jag skulle vilja säga tallstruntar — ska' alltid ha företräde. Pass på att någon af dem blir domare.”

“Ja, det är ingen ordning,” sade ufven och ruggade upp fjädrarne, så han såg ut som en igelkott.

Och verkligen blef icke näktergalen vald till prisdomare, hvilket naturligtvis var ändå för mer än pristagare.

“Det tyckes mig,” sade näktergalen blygt, “som om den ena sångfågeln har svårt att opartiskt bedöma den andre. De mindre ledas af afund, de större af egenkärlek och öfvermod. Jag har ett förslag att göra.”

“Se så, nu kommer hans höghet med förslag till på köpet; det är bara illmarighet,” sade ugglan och svepte vingarne om sig som en dubbelschal.

“Hvad är det för ett förslag?” frågade de andra fåglarne.

“Här går ofta en ung dam i lunden och spatserar,” underrättade näktergalen. “Hon är en stor sångerska,

frad och berömd i världen. Hon kan säkrast döma, ty hon är ej af samma slägt som vi.“

När sångerskan nästa morgon kom i lunden, omringades hon af hela fågelskaran. Näktergalen, såsom deputerad förde ordet och omtalade deras gemensamma önskan.

Det var underbart att se med hvilket intresse fåglarne stodo i en ring omkring och väntade på svar.

De hade mangrannt infunnit sig. Sjelfva nötskrikan tänkte täfla. Endast en liten gråsparf satt långt bortom de andra.

“Hvarför sitter den lilla sparfen der?” frågade sångerskan, sedan hon genom en vänlig nick tillkännagifvit, att hon hört näktergalen. “Tänker icke också han täfla?”

“Han har väl ingen skola, skulle jag tro,” svarade nötskrikan fermt.

“Nej, jag har ingen skola“, sade sparfen sakta, sedan han nu på den vänliga sångerskans vink hoppat fram. “Jag törs icke täfla med någon. Jag qvitrar endast när jag tror att ingen hör mig och då därför, att jag icke kan hålla de fattiga tonerna inom bröstet.“

“Veten I, fåglar små,” sade sångerskan vänligt, “att I skolen ej bry er om att sjunga för pris. Gören som sparfen: sjungen om I ej kunnen tillbakahålla tonerna, men tänken aldrig på hvilkendera af er som är ypperst. Intet skadar en röst så mycket, som sådana tankar. Somliga njuta ju af näktergalens, andra af trastens, åter andra af kanariefågeln's sång. För min del har jag haft mycken glädje af de små sparfvärnes qvitter en gång då jag som ett armt, frånfallet barn gick att i skolan gråta ut min smärta. Jag tyckte de tröstade mig och sjöngo: ‘var glad som vi och tro på Gud!’

Der se'n I hvad en anspråkslös sång kan uträtta äfven om sångaren saknar 'skola'. Sjunger han blott ur hjertats djup, har han fyllt sin bestämmeise, och mer kan ingen göra.

Flygen, flygen små fåglar och sjungen hvar och en med den ton, som skaparen gifvit honom, endast sjungen rent!“

Och så nickade hon så vänligt åt dem alla, men kanske vänligast åt sparfen, därför att han trott sig om minst.

“Blif klok på det talet, den som kan,” sade ugglan förargad. “Aldrig ett ord sa hon åt mig!”

“Än åt mig då, som förekommer i romanerna?” sade ufven.

“Jag misstänker starkt att hon sjelf är utan skola, verlden må prata hvad den vill,” svarade ugglan och flög i vredesmod upp i en gammal ek och — der sitter hon ännu.

Sol i fattigstugan.

Sommarbild.

Då jag för ett par år sedan en gång besökte min bror i Linköping på hans lilla vackra sommarställe Åhyddan gjorde jag en intressant bekantskap.

Den var icke oförberedd. Ofta hade jag hört honom tala om 'Alfva-mor' eller 'mor i Kaga', som hon också kallades, och lika ofta hade han sagt: "jag skall be gumman komma hit. Du måste lära känna henne; det lönar mödan".

En söndagsförmiddag satt jag ensam i en af trädgårdsofforna, blickande ut åt Stångåns klarblå vatten. Lätta segelbåtar med svälda dukar gledo förbi de af söndagsmetare garnerade stränderna på väg till Roxen, som glittrade fjerran i skarpt solljus. Sabbatsfrid rådde öfver allt. En och annan vindfläkt spelade genom de blommande körsbärsträden och strödde ett lätt regn af hvita blad öfver gräsvallens späda grönska med dess talrika gullvifvor, veronicor och maskrosor, och ur de ännu glest löfvade trädskronorna ljödo småfåglarnes ljufva qvitter.

Annars var allt tyst och stilla. Bekanta som kunde söka upp oss der ute hade vi få eller inga. Stället låg dertill allt för aflägsset från staden, hvarför också de låga grindarne som föra till Åhyddan sällan öppnades af någon annan än oss sjelfva vid våra långa dagliga promenader i trakten.

Innanför grindarne löpte en hög syrenhäck som nu, ehuru blott halföfvad, skymde utsigten åt den lilla gångstig

som från landsvägen ledde fram till stället. Dettas enslighet gjorde dock att hvarje steg deromkring, hvarje ord som uttalades i dess närhet tydligt hördes af den som slagit sig ned i trädgården.

Nu bröts emellertid tystnaden af ett välkändt ljud: den aflägsna tonen af en kyrkklocka från staden. En annan stämde in, en tredje likaledes, och snart ljud samringningen klar och fulltonig öfver östgötaslätten, der inga hinder hämmade dess gång. Ovilkorligt slöt jag ögonen till en stunds stilla andakt, och när jag åter öppnade dem, vid det att den sista tonen darrande förklingat, såg jag en liten, svartklädd kvinnogestalt stå lutad mot grindarne med huvudet nedböjdt öfver en i ett vitt 'kläde' inlindad bok med en bukett vildblommor öfver.

Då hon upplyfte det neg hon djupt, icke mot mig, som hon icke såg, utan såsom en avslutning till den tysta bön hon troligen gjort, och famlade derefter på klinkan för att öppna grinden.

Jag skyndade dit för att hjälpa henne, denna hop-sjunkna lilla varelse, som säkert fordom egt mer än vanlig fågring, men hvars ansigte nu framvisade blott ett nät af rynkor, hvilka dock förgäfves sökte fångsla den stilla förnöjsamhet som bestrålade det.

"Det måtte visst vara Alfva-mor," förmodade jag med uppriktig glädje.

"Jo så men!" neg gumman fryntligt, "och då är visst detta 'riddaktörens' syster som han löfvat mej å träffa?"

"Det slår in."

"Gör det? Då tör jag väl fråga om frun vill ta mot den häringe lille blomsterqvasten . . . Ja, var det inte för dant att jag gamla stackare skulle bli riktigt bjuden med bref och allting! Halte Johan i fattigstufva' som ä' möcke' snäller te' å läsa skrefvet, han läste oppe't så alla di andra gummorna hörde på (frun vet väl att jag bor i Kaga fattigstuga?), å di förkorsade sej allihop och sa': 'I ä' inte lite löckelig I, Alfva-mor; I gömmer väl en och annan godbit i knytet åt oss?' . . . för si frun förstår att jag orkar inte så möcke' sjelfver utan brukar gömma en och annan småsak åt dom, och då blir di så glada, skråena gamla . . . Di ä' just inte bortbjudna, di . . ."

Det låg icke så litet oskyldig stolthet i tonen.

“Men bli de inte afundsjuka på Alfva-mor som har så många bekantskaper, efter hvad jag hört?”

“Nä-ä varsch! Bara en inte förhäfver sej och bara en delar me' sej lite af hvad gött en får, så... nä-ä varsch, det vore synd att säja...”

Medan Alfva-mor afgaf detta hedrande vitsord om sina kamrater, satt hon glad och förnöjd i hörnet af trädgårdsoffan med den nötta svarta silkesduken till hälften nedhalkad från sitt gråa hår och händerna hårdt slutna kring boken. Ett rödrutigt knyte hade hon blygsamt ställt ifrån sig på marken vid sidan om soffan.

“Nu, kära Alfva-mor,” började jag, “skola vi ha oss en kopp riktigt godt kaffe, så kommer nog 'riddaktören' under tiden; han har bara gått ut åt vägen ett litet slag. Men hvar i all verlden har hon sin skjuts? Klockringningen gjorde att jag hvarken hörde den eller henne sjelf?”

“Skjutsen? Den har jag här!” skrattade gumman innerligt förnöjd och sträckte fram under den snäfva, korta kjolen ett par lappade, dammiga skor. “Tycker någon att jag skulle tagit riddaktörens pengar till *det* — för han skickade skjutspenningar, kan veta! Åh nej; dom kan han allt behöfva te' något annat. En ska' inte leka herrskap i onödan.”

“Och Alfva-mor har *gått* hela vägen, gått tre fjerdedels mil?”

“Nä varsch, jag har allt åkt ett bete me', visst en fjerdingväg,” upplyste hon lugnande. “Alltid ä' *någon* känning ute och färdas, och när di då ser en staka sej fram längs vägkanten, så händer att di ropar: 'nä si Alfva-mor! Sitt opp, gamla skrälle, och åk ett bete, för I väger då inte stort mer än en vante'. Men jag *ber* aldrig, sir frun... För resten har jag liksom en liten vana te' å gå, må veta, se'n jag gick i elfva års tid me' posten i ur och skur två gånger i veckan. Och inte *bara* med posten heller, för det va' allt skickningabåd me' både korgar och knyten, åt prestens och klockarens, löjtnantens och nämдемans. Jag var riktigt betrodder, vet frun, skam att tala om'et... Och alltid plockade jag blommor under vägen *medan jag hvilade mej*, från di allra

förste blåsipporna till den siste 'prestkragen' med frost på bladen . . . det var en roligare tid!"

Sedan gumman egnat en saknadens suck åt den 'roliga tiden', undrade jag hur gammal hon väl kunde vara.

"Tre och åtteti te bärplockningen."

"En sådan välsignad ålderdom," utbrast jag rörd.

"Åh ja, jag kan inte klaga; mången ä' sämre vid mina år. Och så har en inte alltid farit så väl heller . . . Men när en har en frisk kropp — och ett fast höpp, så går det; ja varsch hvad det går!"

En solstråle gled i det samma öfver den färade pannan, mötande strålen ur hennes eget blida öga. Och mäktigt ljud inom mig det välkända språket om huru en dag de ytterste skola varda de främste och de främste de ytterste, detta varnande memento för de store, detta trösterika evangelium för de små . . .

"Och Alfva-mor är nöjd med sin lott," kunde jag ej underlåta att fråga, "rättigt nöjd, fastän hon bor i fattighuset?"

"Tackad vare Gud för tak öfver hufv'et," svarade den gamla andäktigt; "hur det ä' *under* taket beror väl möcke' på en själfver. Visst kan en förveten önskan komma på en ibland om att ha sitt eget, men hade en det, så ville en ha mer . . . en ä' ju i alla fall löckelig när en har en vrå te' å krypa i. Och när en då sitter der och binder på en strumpa, kan en ju låta tanken löpa lika fort som stickorna. Läsa kan en med. Jag har'et bättre än många andra, för jag har *fönsterplats*. Och utanför har jag lagt opp mej en liten trädgård — så stor som soffgafveln här, och i den har jag satt ett pingsliljestånd, och vill frun tro det eller ej: i fjol våras slog der ut *sju* styckna liljor; det var en stass, det!"

Vi fröjdade oss naturligtvis i kapp öfver denna härlighet.

"Och der sitter nu Alfva-mor med utsigt till sin trädgård och binder på sin strumpa, för flitig är Alfva-mor naturligtvis också?"

"Förstås att en får löf te' å syssla med något, annars går inte tiden. Frun skrifer ju böcker, har riddaktören sagt?"

Jag kunde ej förneka det.

“Ja, en får ta' sej te' hva' en kan i denna världen för sin utkomst,” medgaf Alfva-mor urskuldande, “men ett fa'lit göra måtte de' vara. Jag hade en kusin, Herman Bjursten, och han skref också böcker och en hjertans beskedlig gösse var han — fast han inte mäktade vänta te' vår Herre kom... Ja ja, frun har allt hört talas om'en . . . Att han inte kunde ha tålmod, skräen, bara ett bete te', så hade nock Herran kömmet me' hjelpen, de' kunde han la' veta! Men si, de ä *falit* me de dera skrifvandet... Då ä' de nock bättre te' å tjena som jag har gjort. Var bara på tionde året när jag först kom ut; men det gick, ja varsch hva' det gick! Alla har di vatt snälla mot mej och grefvens allra mest . . . jasså, det ä' sant, frun vet inte det att jag tjente hos grefve D:s i många år, ända te' jag gifte mej.”

Och mannen var soldat kan jag tro och hette Alf?”

“Så var det. Och han hade ett litet törp och vi drog oss fram så der temligen — å ja, det gick, det med,” tillade hon tankfullt.

“Och Alf var snäll mot sin gumma?”

“Ja — jag kan inte klaga; *han slog mig aldrig*. Hade inte illaka kamrater varit och,” tilade hon saktare, “det lea bränvinet, så hade han inte velat åt barnen heller. Men nu, förstås, kunde det allt hända ibland, när di inte förstod att han var så dera, sir frun, utan gaf sej te' stöja å fallera på rispekten, att han tog te' käppen . . . Men då gick jag så sakteliga emellan och bad: käre, välsignade Alf, slå heller *mej*, för jag töl'et, men di fatige ungarne, sa jag . . . du vet sjelf di har dåligt på sej och inte har di fått stort i sej heller i dag; slå dom inte för Guds skull!”

“Si,” sade Alfva-mor med ett märkvärdigt dubbeldrag af godhet och fintlighet i blicken, “bara en går åt dom med lämpor, så behöfver det aldrig *bli* så svårt . . . Men,” tillade hon strax derpå med vackert allvar: “jag har Alf i kärt minne i alla fall; han *vill* aldrig något illa.”

“Men om Alfva-mor hade en dotter, såge hon kanske helst ändå att denna icke gifte sig?”

“Jag *har* en doter, och hon är gift. Inte kan en streta emot sina barns öde. För resten, sir frun, tror jag, att det är med menniskan som med rågen: det vill både hårdt och lent väder till för att hon skall bli mogen.”

“Har Alfva-mor flera barn än dottern?”

Gumman böjde sig ned och tog upp sitt lilla knyte. “Här har jag dom alla tre,” upplyste hon triumferande, “både Alfs pojke med förra giftet, Ann’ers, som nu ä’ i Amerika, och mina egna båda . . . Gifta ä’ di allihop. Titta: det här ä’ Vilhelm, *min* pojkes kort, och så sir hustrun hans ut . . . duktig människa . . . och detta ä’ barna. Och här ha vi Ann’ers och *hans* hustru och barn, och alla di små vet att di har en farmor, och fast hon sitter i Kaga fattigstufva, så helsar di te’na i hvart evelia bref — ja det ä’ för dant!”

Och gumman måste i en hastig vändning torka ögonen för att kunna se korten bättre.

“Det här ä’ doter min,” fortsatte hon, “men hon har inga barn. Men Gud vare löf hon ä’ en hederlig hustru och har sin utkömst. hon med. Värst är att alla de mina bo så långt bort, att jag väl aldrig får se dom mer. Jag är så gammal.”

“Men när Alfva-mors alla barn tyckas vara något så när välbergade, kunna de då ej hjälpa henne att få ett eget hem?”

Gumman slog afvärjande med båda händerna: “Tycker någon det, när di ä’ gifta och har barn sjelfva! Jag har *bedt* dom att inte tänka på mig och jag har sagt dom, som sanningen ä’, att *mej* går det ingen nöd på, och lika väl — vill frun tro det eller ej — har di skickat mej sexti riksdaler i två omgångar! Tänk det, *hela sexti riksdaler!* Förstås att en kan behöfva en styfver ibland när en inte har mer än half fattigdel. Di andra har då full, som väl ä’, ’men I, Alfva mor’, säger styrelsen te’ mej, ’I behöfver då inte mer än half, för I har så många känningar å gå te’ . . .

“Och det *har* jag, så det ä’ då ett sant ord. Och se’n vi nu få säd te’ å baka sjelfva och slippa att som förr gå omkring till bönderna och få vårt bröd, ä’ det möcke’ bättre. För *det* var svårt, vet frun. *När* en kom, kom en inte te’ pass, och stå fick en ve’ dörren som den uslaste tiggerska, fast en ju bara bad om sin rätt. Antingen var brödet inte bakadt än, eller också var det redan oppätet (sa’ di); ja, det var tunga fjät en fick gå då. Annat ä’ det nu, när en har brödbiten inom dörren

hela året om, i fall en bara orkar baka'n och orkar en inte sjelf, ä' det alltid någon som hjälper en."

"Nå, men sjelfva fattigstugan, kära Alfva-mor, är den bra?"

"Ja, varsch — nu se'n di lappade henne med bräder neromkring. Se'n dess har hvarken rättorna oroad oss om nätterna eller har det snöat under sängarne... Vill en nu klaga, skall en vara oförnöjd."

"Hvad — har det snöat under edra sängar?"

"Ja, inte var det så *möcke*' just," rättade sig Alfva-mor, "men si när det frös till is, var det allt lite' otäckt. Jag hade nock inte talat om'et annars, men — riddaktören har sett'et sjelfver, och för resten ä' det afhjelpat nu."

Det blef en paus, hvarunder jag tänkte på gamla damer i sängkamrar med turkiska mattor, ringklocka af silfver och ödmjukt nigande kammarjungfrur...

"Nå," fortfor jag efter en stund, "hur *ligger* fattig-huset; är det vackert omkring; ha ni någon utsigt?"

"Den vackraste en syndig människa kan ha, frun: vi se *kyrkan* från fönstret; annars ingenting. Hade jag inte min lilla trädgård med pingstliljeståndet i, skulle det allt vara ödsligt. Men sanningen att säga, ä' jag så mycket borta att jag har utsigt nock. Alla ä' di vänliga och snälla mot gumman. Och somliga ä' då så skämtsamma te', så en kan inte annat än skratta, efter som det aldrig ä' illa ment. Der ä' en fru i sta'n som alltid kallar mej för 'rika mor i fattigstufva', för, säger hon, 'I är den rikaste jag känner, Alfva-mor, för I är alltid nöjd'."

"Men när Alfva-mor är så mycket borta och gumorna i fattighuset ha det så smått, hur går det då med det lilla hon har i förvar der?"

Nu log gumman riktigt hjertegodt. "Det jag har i förvar? Ingen rör mina hvardagskläder, och de andra har jag på mej. Mina enda dyrbarheter — psalmboken och mina barns porträtt — bär jag alltid med mig i knytet här. Vidare har jag ingenting."

"Alls ingenting — är det möjligt?"

"Jo, en gammal dragkista, men det är inge lås för 'na, för jag har ingenting i 'na mer än litet plock i öfra lådan som ingenting är värdt, så det får jag nock ha i fred. Doter min skall för resten ärfva 'na när jag

dör. Frun sir nu sjelf: hvad skulle *jag* med eget hem? Hur litet det än vore, så vore det alltid för stort till mej och min gamla dragkista — Herren bevare mig för fåfånga önsknigar!“

I det samma kom kaffebrickan ut från farstudörren och 'riddaktören' in genom grinden, och nu blef ett hel-sande och ett välkomnande och en glädje på båda hållen som var riktigt uppfriskande att se. Alfva-mor drack sitt kaffe med stort välbehag, men sjelfva måste vi garnera koppen med bröd, och att en stor del af detta hamnade i det rödrutiga knytet kom sig väl af dettas närhet till soffan — eller af handens till hjertat, jag vet ej rätt hvilket.

Men det vet jag, att under de åtta dagar jag ännu tillbragte på Ahyddan var Alfva-mor mitt ständiga sällskap och att man ej kan ha ett lärorikare. Tidigt om morgnarne hörde jag henne andaktsfullt stafva i sin käre »*Thomas Kämpe*» (Thomas à Kempis) medan hon ren och prydlig satt ute på verandan och lät morgonvinden spela i de nötta bladen, och sent om aftnarne var hon ännu med oss, glad, vänlig och fridfull, aldrig i vägen, alltid lika gerna sedd, med hvardagsklädet som vanligt till hälften nedhalkadt från det gråa hufvudet, stickstrumpan i handen och nystanet under armen...

Så står hon också lifligt för mitt minne när hon från verandan tillvinkade mig sitt sista farväl.

Ja, sitt sista, ty kort derefter flyttade hon verkligen in i ett eget hem — i Kaga kyrkogård. Men 'fattigstufva' får se sig om innan ett sådant solsken mera lyser upp dess dunkla väggar. Bildad på bästa sättet, ehuru ensamt i livets skola; begåfvad till hufvud och hjerta, men utan att yfvas deröfver; ödmjuk och förnöjsam till följd af en varm gudsfruktan, skall fattighusgumman efterlemnna hos alla som kände henne ett minne så rikt, att det aldrig kan förblekna.

VALDA BERÄTTELSE

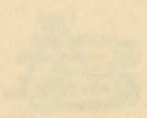
Innehåll

LEA

Upplysningar

1
2
3
4
5
6
7
8
9
10
11
12
13
14
15
16
17
18
19
20
21
22
23
24
25
26
27
28
29
30
31
32
33
34
35
36
37
38
39
40
41
42
43
44
45
46
47
48
49
50
51
52
53
54
55
56
57
58
59
60
61
62
63
64
65
66
67
68
69
70
71
72
73
74
75
76
77
78
79
80
81
82
83
84
85
86
87
88
89
90
91
92
93
94
95
96
97
98
99
100
101
102
103
104
105
106
107
108
109
110
111
112
113
114
115
116
117
118
119
120
121
122
123
124
125
126
127
128
129
130
131
132
133
134
135
136
137
138
139
140
141
142
143
144
145
146
147
148
149
150
151
152
153
154
155
156
157
158
159
160
161
162
163
164
165
166
167
168
169
170
171
172
173
174
175
176
177
178
179
180
181
182
183
184
185
186
187
188
189
190
191
192
193
194
195
196
197
198
199
200
201
202
203
204
205
206
207
208
209
210
211
212
213
214
215
216
217
218
219
220
221
222
223
224
225
226
227
228
229
230
231
232
233
234
235
236
237
238
239
240
241
242
243
244
245
246
247
248
249
250
251
252
253
254
255
256
257
258
259
260
261
262
263
264
265
266
267
268
269
270
271
272
273
274
275
276
277
278
279
280
281
282
283
284
285
286
287
288
289
290
291
292
293
294
295
296
297
298
299
300
301
302
303
304
305
306
307
308
309
310
311
312
313
314
315
316
317
318
319
320
321
322
323
324
325
326
327
328
329
330
331
332
333
334
335
336
337
338
339
340
341
342
343
344
345
346
347
348
349
350
351
352
353
354
355
356
357
358
359
360
361
362
363
364
365
366
367
368
369
370
371
372
373
374
375
376
377
378
379
380
381
382
383
384
385
386
387
388
389
390
391
392
393
394
395
396
397
398
399
400
401
402
403
404
405
406
407
408
409
410
411
412
413
414
415
416
417
418
419
420
421
422
423
424
425
426
427
428
429
430
431
432
433
434
435
436
437
438
439
440
441
442
443
444
445
446
447
448
449
450
451
452
453
454
455
456
457
458
459
460
461
462
463
464
465
466
467
468
469
470
471
472
473
474
475
476
477
478
479
480
481
482
483
484
485
486
487
488
489
490
491
492
493
494
495
496
497
498
499
500
501
502
503
504
505
506
507
508
509
510
511
512
513
514
515
516
517
518
519
520
521
522
523
524
525
526
527
528
529
530
531
532
533
534
535
536
537
538
539
540
541
542
543
544
545
546
547
548
549
550
551
552
553
554
555
556
557
558
559
560
561
562
563
564
565
566
567
568
569
570
571
572
573
574
575
576
577
578
579
580
581
582
583
584
585
586
587
588
589
590
591
592
593
594
595
596
597
598
599
600
601
602
603
604
605
606
607
608
609
610
611
612
613
614
615
616
617
618
619
620
621
622
623
624
625
626
627
628
629
630
631
632
633
634
635
636
637
638
639
640
641
642
643
644
645
646
647
648
649
650
651
652
653
654
655
656
657
658
659
660
661
662
663
664
665
666
667
668
669
670
671
672
673
674
675
676
677
678
679
680
681
682
683
684
685
686
687
688
689
690
691
692
693
694
695
696
697
698
699
700
701
702
703
704
705
706
707
708
709
710
711
712
713
714
715
716
717
718
719
720
721
722
723
724
725
726
727
728
729
730
731
732
733
734
735
736
737
738
739
740
741
742
743
744
745
746
747
748
749
750
751
752
753
754
755
756
757
758
759
760
761
762
763
764
765
766
767
768
769
770
771
772
773
774
775
776
777
778
779
780
781
782
783
784
785
786
787
788
789
790
791
792
793
794
795
796
797
798
799
800
801
802
803
804
805
806
807
808
809
810
811
812
813
814
815
816
817
818
819
820
821
822
823
824
825
826
827
828
829
830
831
832
833
834
835
836
837
838
839
840
841
842
843
844
845
846
847
848
849
850
851
852
853
854
855
856
857
858
859
860
861
862
863
864
865
866
867
868
869
870
871
872
873
874
875
876
877
878
879
880
881
882
883
884
885
886
887
888
889
890
891
892
893
894
895
896
897
898
899
900
901
902
903
904
905
906
907
908
909
910
911
912
913
914
915
916
917
918
919
920
921
922
923
924
925
926
927
928
929
930
931
932
933
934
935
936
937
938
939
940
941
942
943
944
945
946
947
948
949
950
951
952
953
954
955
956
957
958
959
960
961
962
963
964
965
966
967
968
969
970
971
972
973
974
975
976
977
978
979
980
981
982
983
984
985
986
987
988
989
990
991
992
993
994
995
996
997
998
999
1000

DE ANTECESSORI

STOCKHOLM

Innehåll:

Småstadsromantik:

På bazaren	1.
Hos Bildes	9.
Förtroenden	21.
Seseman bedrager	32.
Fienden på rekognoscering	47.
Förlofningen	55.
Slag i saken	64.
En bland följderna af Paris' intagande	77.
På teatern della Scala	83.
Kapten Herner börjar planera	90.
Notarien Zippelins hämd	95.
På »Vier Jahreszeiten»	100.
Moderliga råd	109.
Försoning	114.
Hemkomstöl	122.
Blick tillbaka	130.
Kommerserådinnan	135.
Tvenne annonser	159.
Fåglarnes täflan	178.
Sol i fattigstugan	183.

VALDA BERÄTTELSE

AF

LEA.

—o—

FJERDE SERIEN

UR ANTECKNINGSBOKEN.

II.

Med 25 teckningar af Victor Andren, A. Sjöberg, m. fl.

STOCKHOLM.
ALBERT BONNIERS FÖRLAG.

VALDA BERÄTTELSE

LEA

FRÖJE SPID

DE FÄRSTENSKAPETS

II

Med tillstånd af Ystas Andren A. Sjögren i N.

STOCKHOLM.
ALB. BONNIERS BOKTRYCKERI 1888.

På vakt.

ett riktigt gammaldags hus var det, med underliga utbyggen, afsatser och prång samt med en murken svale, som löpte utmed hela ena långsidan. Allt detta åt gården till, ty åt gatan såg det ut ungefär som de andra trähusen i den lilla staden, endast något större och äldre än de.

Det hade dock haft sin glansperiod, när generalen själf bebodde det. Åh, man skulle sett honom, när han från hufvudstaden hemförde sin unga, vackra fru, som så småningom tynade bort der inne! Eller när han i många herrans år derefter, alltjämt ensam, tog sin vanliga promenad i vagn ut till sin täcka villa, en gång hans hustrus älsklingsplats. Han tålde äfven att ses när han, styf och siratlig, om söndagarna vandrade upp för stora kyrkgången, klädd i lefverbrun frack med blanka knappar, pudradt hår med stångpiska och benkläderna förlorande sig i de glänsande stöfvelskaften.

Han hade något af furste i sig, påstod en gammal fru, som från sin barndom kom i häg hans höga gestalt, finveckade krås och ädla later, och hon tillade att det var en charme att se med hvilken långsam, egendomlig grace han handterade sin snusdosa af guld med inlagda briljanter . . . "Och ändå skulle en sådan man icke blifva lycklig," slöt hon nästan harmset. "Han afgudade ju sin unga fru, hvilken å sin sida var kall som en isjungfru!"

Men saken var att hon som hoffröken väckt allt för mycket uppseende, så att man "måst placera henne på

ett passande vis“ — och så nöjde sig generalen med den sköna handen, medan hjärtat så småningom förblödde under bittert ljufva minnen.

Ingen kunde dock säga att han någonsin böjt sitt hufvud under tyngden af denna obesvarade kärlek, ännu mindre att han klagat. Fin, öm, uppmärksam ända till det sista mot den qvinna han aldrig upphörde att älska, var han hennes minne lika obrottsligt trogen som han varit henne själf.

“Aldrig skall jag kunna glömma,“ berättade äfven den gamla frun, “huru jag en gång som skolflicka blef vänligt tilltalad af den charmante generalen på själfva gatan, just då jag var på väg till skolan. Men hvad han sade, vet jag verkligen icke, ty jag blef så oerhördt förlägen, att jag jag neg på ett ben och derefter sprang allt hvad tygen höllo. När jag kom till hörnet, vände jag mig om och såg den imponerande “kröken“ på hans stångpiska försvinna inom hans förstuguport. Aldrig glömmar jag den synen!“

Många andra gamla damer instämde med henne i loford öfver den ståtliga generalen. “Han var så ridderlig“, ljöd deras total-omdöme, “så *sant* ridderlig!“

Men allt detta var nu en gammal historia. Minnesvården öfver de båda omaka makarnas stoft hade länge sedan både möglat och remnat, der den öfvervuxen och förgäten stod i kyrkogårdens skuggiga hörn, och det var länge sedan någon blomma nedlagts vid dess fot.

Likväl funnos ännu i staden personer med samma namn som det, hvilket mögel och mossor som bäst höllo på att utplåna från den en gång så vackra och dyrbara vården. Men de voro aflägsna släktingar till den gamle generalen, som de hvarken känt eller älskat, endast ärfvt, efter som han icke upprättat något testamente. Det stora huset ville de dock icke bebo. Sedan en eldsvåda en gång härjat staden och förändrat åtskilligt der inom, låg det icke mer vid torget, och vid torget måste man gerna bo i en småstad, om man vill ha något anseende. Och det ville generalens släktingar. De voro både rika och småstadsförnåma, eller rättare sagdt de hade *blifvit* det genom det der arfvat, som omskapat hela familjens öde. De *måste* bo vid torget.

På så sätt förföll så småningom det gamla huset och uthyrdes till fattigt folk, som icke hade några pretentioner, utan när det regnade in i ett hörn i rummet flyttade sängen till ett annat och när det blåste genom fönster och dörrar lät det blåsa; vårdslöst och namnlöst folk, som voro glada att i de gamla skrymslena få gömma såväl sin fattigdom som sina småknep undan nyfikenhetens och ordningsmaktens spejande blickar.

Men der bodde äfven en och annan ordentlig människa. Madam Blom var en sådan, fast hon för fattigdoms skull måst hysa in sig i ett litet svart, nedrökt kyffe med utsigt åt gården. I dagligt tal kallades hon Blomman, fast hon ej gjorde stort skäl för namnet. Tvätterska var hon till yrket, ful till utseendet och katig till sitt väsende. Men en dugtig människa var hon och eftersökt i stadens alla bättre hus, när de hade stortvätt, ty Blomman utöfvade aldrig sitt yrke hemma, utan gick beständigt 'i hjelpe', som det hette der på orten.

Medan hon så vandrade ur hus i hus från morgon till qväll, klappade der hemma i den nedrökt stugan ett ensamt och oroligt litet hjärta. Det var hennes gosses och enda barns, lille Olles. Blomman hade sett nog af 'rännstensungar', för att icke skydda *sin* unges moral på *sitt* sätt: hon låste in honom helt enkelt. Så hade han sutit fängslad nu på sjetten året, och om det är sant att änglarne räkna barnens tårar, så hade Olles skyddsängel haft mycket att göra, så ofta och bittert hade det stackars barnet gråtit, med sitt smutsiga, sorgsna ansigte tryckt mot rutan under väntan på qvällen och modern.

Så fann hon honom ofta insomnad, när hon kom hem. Och om också hennes hjärta sved, när hon tog det frusna sofvande barnet och lade det i den torftiga bädden, sökte hon tröst i den tanken: bättre för tidiga tårar och fångenskap i hemmet än synd och för sen ånger utom det.

På så sätt hade den lille så småningom vant sig vid fångenskapen.

Nu var han jämförelsevis 'stora karlen', som Blomman betecknade honom, när hon ansåg nödigt att stärka hans mod, hvilket uppriktigt sagdt ännu tämligen ofta behöfdes. Men i alla fall hade hans 'uppfostran' framskridit på ett märkvärdigt sätt. Den spräckta lerskålen med hans kalla middag i sattes icke längre på kakelugnsstenarna, för att

han skulle kunna stulta dit och äta utan att slå sönder servisen; den var nu uppflyttad på trästolen, ja den skulle utan fara kunnat stå till och med på bordet, om inte Olle som oftast stått der själf för att kunna titta ut på gården och med ögonen följa de fria barnens lekar. Men den lille fången tittade också efter någonting annat, något tusen gånger bättre och roligare: efter en söt liten skolflicka, som allt ibland trippade in om porten, ljus och fager som en elfva, och direkt bort mot hans skumma vrå. Då klappade det lilla hjertat fortare under den lappiga västen, och ett bredt leende lyste upp det af tårar randiga ansigtet. Var nu dragrutan uppe, så hittade månget rödt äpple, mången karamell eller bröstsockerbit vägen derigenom, kastade af flickans säkra hand, medan hon näpet höjde sig på täspetsarna och ropade: "pass på, Olle, nu värper tuppen!"

Lilla Signe hade gjort Olles bekantskap, då hon en dag, på vägen till skolan, kommit att titta in genom porten till det gamla huset — hennes föräldrars hus — och längst bort i ett mörkt fönster sett ett så olyckligt och förgråtet litet ansigte, att hon måst försöka trösta dess egare.

Sedan dess — det var nu ett helt år — hade ingen vecka förgått utan att Signe ett par tre gånger hälsat på sin bleke vän, ja på sista tiden, när de blifvit mera bekanta, hade hon kommit hvar dag. Det var hon, som genom rutan presenterat för honom a-b-c-bokstuppen, hvarom han förut icke haft en aning; det var också hon, som riktat hans lilla museum i fönsterkarmen med en trähäst utan svans, en tennklocka som oföränderligt visade på tolf och en skinnboll, der kliet bara rann ut genom ett enda litet hål . . .

Gossen hade icke tackat; han var för blyg. Men Signe såg genom rutan hur hans små händer skäldes af glädje, då han mottog alla dessa härligheter, och det var henne nog. Hon var ju så stor och förständig, hela åtta åren!

"Får du aldrig, *aldrig* gå ut, lille Olle?" hade hon medlidsamt frågat.

"Tönda'n," svarade Olle, som var lakoniskt funtad och af brist på öfning ej kunde tala rent.

"Med din mor då?"

“Me moj.”

“Och då har du väl roligt?”

“Mytte.”

“Hvart gå ni då?”

“Törtedåjen.”

“Kyrkogården — hu då, inte var *det* roligt!”

“Tolen tiner,” svarade den lille fången upplysande och med en stråle deraf i sina egna tankfulla ögon.

Det var just intet intressant samtal, men den som ville kunde dock lära något deraf.

Lilla Signe ville så gerna roa sin bleke vän, och det syntes äfven att hon till en del lyckades. Glädjen strålade ur hans ögon då hon kom, ja han log, log öfver hela ansigtet, men fröjda sig som andra barn mäktade han icke, och det var ändå det som Signe så gerna ville.

Men en dag, då hon kom dit, gjorde han hvad hon aldrig förr hört honom göra: *han skrattade.*

Och när då *hon* af förvåning blef aldeles förstummad, pekade han triumferande på sitt museum, som blifvit tillökt med tre kasserade tennsoldater. Hade då salig båtsman Bloms 'hjeltesjäl' gått igen i hans bleke, spenslige son? Hvem vet. Säkert är, att här låg den trollmakt förborgad, som kunde lösa gossens bundna glädje. Hur han älskade sina soldater, hur han talade till dem, smekte dem, stälde upp dem än i ett led, än efter hvarandra, än med en i spetsen och två bakom, än på motsatta viset, och hur han slutligen ömt och försigtigt nedlade dem om qvällarna i en tom tändstickslåda! Att den förre egaren slagit hål tvärs igenom deras hufvud, ökade endast deras värde; de kunde derigenom trädas upp på ett segelgarn och bäras på den lycklige *nuvarande* egarens bröst; kunde följa med till kyrkogården, “*der solen sken . . .*”

Om Olle kunnat filosofera, skulle han kanske tänkt öfver hur underligt det är stäldt för oss dödlige: knapt erfara vi en riktigt stor glädje, förr än en sorg står och gläntar på dörren för att i *sin* tur lägga beslag på oss, Men Olle filosoferade icke; han var lycklig, oaktadt Signe efter den öfverraskande synen af tennsoldaterna icke syntes till på två hela dagar. Olle hade nog tittat efter henne, ty genom porten, som låg midt framföi hans fönster, kunde han, när den var öppen, se en skymt af gatan. Många små nätta fötter trippade der fram och åter, men

icke Signes. Hvarför kom hon då icke, nu när han hade något så ståtligt som sina soldater att visa? Visserligen hade hon sett dem, men tennsoldater kan man icke se för ofta, tänkte Olle. Och så tryckte han på tredje morgonen sin lilla uppnäsa alldeles platt för att speja efter den så otåligt väntade. Förgäfves tittade han ut åt gatan, der stora och små kommo och gingo; hon var icke bland dem. Förgäfves föll också hans blick på gården, der två af de många fattiga qvinnor, som bodde i huset, hängde upp på fragmenten af ett gammalt staket sin gråa linnetvätt — hon fans ej heller der. Men bäst han så stod, kom en slamsigt klädd, halfvuxen flicka inspringande från gatan, slog i hop händerna midt för madamerna och skrek: "Jösses, ha ni hört att konsul Löwenbergs lilla Signe har dött i natt?"

"Äh, så hon pratar, Lotta — lilla Signe, hon som brukade gå hit och leka med Blommans pojke?"

"Jaggu om icke de' ä' sant!" bedyrade Lotta, "för jag mötte själf pigan i hörnet af Storgatan. Hon skulle gå och buda. De' va' halssjuka, förstär ni, tocken der döfteri di kallar . . . Dö'er ä' hon emellertid, de' kan ni slå er i backen på!"

Om någon nu sett i Blommans fönsterruta, skulle han förvånat sig öfver hur stora och skarpa ett par barnaögon i en hast kunna bli. Lille Olle kunde inte taga sina ifrån flickan som berättat denna händelse, hvilken Olle bättre kände än förstod. För hans minne dök plötsligt fram en halförgäten bild af en liten fågel, som han en söndag funnit på sin väg, med fälda vingar och slutna ögon, och om hvilken modern på hans fråga sagt att han vore 'död'. Död! — Såg Signe nu ut på det viset; skulle hon aldrig kunna springa mer, aldrig tala, aldrig röra sig — *aldrig komma hit?* Vid denna fråga sved det så underligt i bröstet på den lille, och ovilkorligt hoppade han ned från bordet och rusade mot dörren: han skulle 'fråga mor'. Ack, han glömde sin fångenskap, sin enslighet, sin hjälplöshet, och i ångsten slog och sparkade han på dörren af alla krafter för att en gång blifva fri — om också blott för några minuter! Men dörren motstod hans svaga försök; ingen hörde dem ens; ingen mer än gud var vittne till den kamp, som utkämpades inom det beklämda lilla hjärtat och de trånga, fuktiga väggarna!

Men när Blomman denna afton kom hem, hade hon så när fallit framstupa öfver sin gosse, som med svullna knogar och de kära tennsoldaterna hängande i sitt snöre om halsen slutligen krupit i hop och somnat vid tröskeln till den dörr han förgäfves sökt storma . . .

* * *

Följande söndag begrofs liten Signe. Det var vackert att se den med glittrande stjernor, kransar och blommor prydda kistan, som bars högt upp öfver processionens hufvuden, synlig för alla. Slumpen ville att det bäddats åt den lilla tätt intill den en gång så praktfulla vård, som betäckte hennes gamle frändes, generalens, stoft. Men för närvarande såg man endast på det ovanliga och stora sorgetåget, i spetsen för hvilket gingo de bedröfvade föräldrarna, efterföljda af Signes alla små kamrater, hvitklädda, blomsterkransade och stilla.

Klockorna tystnade; presten, som alla kände och älskade, steg upp på randen af grafven och talade tröstens och lifvets ord; mängden böljade hufvud vid hufvud för att kunna se bättre; tårar blänkte i de flestes ögon, och på kyrkomuren, uppe under grenarna af generalens tårpil, satt en grupp fattigt folk, som alltid betraktar 'en schangtil begrafning' som ett extra nöje. Bland dem satt också Blomman med sin Olle, hvars ögon stodo vidöppna för att han riktigt skulle kunna se allt. Han gret icke — hvad förstod han egentligen af döden! — han endast följde hela scenen med oafvända blickar. De tre tennsoldaterna hängde i sitt vanliga snöre om hans hals, men för närvarande tänkte han icke på dem. Han såg hur 'det förnåma herskapet' snyftade och lutade sig mot hvarandra som för att söka stöd; han hörde hur mulen kastades öfver den lilla kistan, men — hvad gjorde det? Mor hade försäkrat honom att lilla Signe en gång skulle stå upp igen och att hon 'bara sof'; det var ju helt annat än med den döda fågeln, som *aldrig* kunde flyga mer . . . och slutligen iakttog han hur grafkullen öfverhöljdes af blommor. Alla de små skolkamraterna böjde samtidigt knä kring grafven och lade dit sina kransar, krönande med dem den redan förut rika samlingen. Det såg nästan ut som en scen, men det begrep icke lille Olle; han begrep

bara att hvar och en gaf *sin* gåfva åt kamraten der nere, och han blef helt underlig till mods, han som inga blommor hade . . .

Anyo ringde klockorna, och i samma ordning som processionen kommit, skred den åter bort från kyrkogården, de vitklädda små flickorna afstickande i de svarta leden likt snöflingorna på ett bårtäcke. Så småningom utrymdes kyrkogården så när som på en hop fattigt och nyfiket folk, som aldrig tröttnar att prata och alltid har svårt att skiljas efter en dylik tillställning. De hade nu spridt sig här och der i små grupper, stafvande på korsen, filosoferande anständigt och tarfligt öfver döden samt prisande konsuls vett att ställa till begrafningen på en söndag, då *de* kunde få vara med.

Ingen märkte derunder att vid den nyskottade grafven infunnit sig en objuden gäst. Det var lille Olle, som smugit sig dit och varsamt satt ned bland blommorna någonting som han slitit från sitt bröst.

"Dej har du den alla bätte; *han 'ka tå på vakt tills du tidej opp*," hviskade han förnöjdt och betraktade hur den ende af de tre soldaterna, som ännu hade gevär stod och skyldrade i en vit lilja.

Många dagar följde på denna. Regnet kom, och blommorna på grafven slogos ned; solen kom, och de vissnade; men bakom den ena liljans hopskrumpna blad blänkte något likt en tår. Det var dock alls icke någon tår; det var tvärtom en glad soldat, som stod på vakt och förtäljde för dem som förstodo honom en ny variation af den gamla historien att kärleken har många former samt att den "sanna ridderligheten" är kosmopolit och trifves lika bra under en trång och lappad väst som under ett finveckadt krås.

Det senare är emellertid alltid behagligare för ögat, och kanske var det därför som generalens prydliga person och halft romantiska historia så länge kvarstod i minnet, medan de få, som hade reda på offret af Olles kasserade tennsoldat, snart glömde både den och honom. För opar tiska ögon kan dock den ena händelsen vara lika 'stor' som den andra och tennsoldaten med sitt håll genom hufvudet tala lika högt som marmorvården med sin tårpil öfver.

Ett fågelpar.

I tänken må-
hända på
sjungande lärkor,
poetiska trastar
eller kuttrande
skogsdufvor? Jag
nödgas skingra
denna ljufva vill-
farelse. Ett gök-
par komme sanningen
närmare, men ett
gökpar utan vingar,
utan spådoms-
måga, utan *mycket*,
men *med* så pass af
dessa vagabonders
natur, att när en jem-
förelse skall göras
mellan dem och *mitt*
fågelpar, denna jem-
förelse utan tvifvel
blir den riktigaste.

Mitt gökpar var helt enkelt tvänne människobarn, glada, bekymmerslösa, lättsinniga, utan aktgifvande på stunden, utan samlad erfarenhet af det förflutna och utan fruktan för framtiden. Man kan ej gerna vara lättare.

För att åtminstone i yttre måtto ge min lilla uppsats sken af ett ordentligt 'konstverk', låter jag den 'sönderfalla' i tre afdelningar. Tillämpningen utesluter jag, för

att ingen i det hela må se en predikan och för att läsaren må kunna göra den sjelf, om han är fallen därför. Den kan äfven saklöst uteblifva.

Och nu börja vi med afdelningen

1.

som också skulle kunna kallas

Solskensperioden (jmförelsevis).

Scenen är en stor veranda, lätt skuggad af höga hängbjörkar, och med en vidsträckt utsigt åt en bred skärgårdsvik, i hvilken löfklädda holmar spegla sina kronors rika bladverk.

Personerna äro i främsta rummet det unga par, som i dag firar sitt hemkomstöl, och dernäst deras 'vänner' som hjelpa dem dermed, d. v. s. som äta, drika, hålla tal och hurra af hjertans lust.

Brudgummen, brukspatron Usell, skulle varit en vacker karl, om hans ögon i stället för att ständigt 'flyga ikring' haft ett mera samladt uttryck och om icke vid hans mun allt för ofta spelat ett cyniskt drag. Men han var till ersättning liflig, vänlig, ja hjertlig, en 'tusan så treflig kurre', enligt vännernas försäkran. Bruden var en täck liten varelse med grop i kinden och något af veronica chamædrys i sin blick, just en sådan der liten hjertklämma, försäkrade åter vännerna, som ingen man kan se utan att beundra.

Sällskapet hade också hela förmiddagen varit i farten att beundra såväl de unga makarne sjelfva som deras i allo comfortabla, ja, lyxiösa hem. Man hade fallit i hänryckning öfver de vackra taforna och de rikt skulpterade möblerna af päronträ med sin glänsande sidenklädsel; hade sträckt ut halsarne som tranor, för att riktigt beskåda de dyrbara ljuskronorna af slipadt böhmiskt glas; hade strukit lätt med fingret öfver de med perlemor eller sällsynta träslag inlagda borden och hade slutligen låtit sin hänförelse kulminera framför ett antikt skåp, värdt åtskilliga tusen. Om en verklig konstkännare befunnit sig bland sällskapet, skulle han säkert inom sig anmärkt

att det hela var mera grant än stilfullt, men det fans ingen sådan, hvarför allt beundrades på god tro. Middagen var i öfverensstämmelse med den andra elegansen. Doftande rätter, iskylda viner, dödsbringande glacer i form af kärlekstempel, turturdufvor och pilbågar samt till dessert de utvaldaste sydfruktur. Champagnen strömmade, rimmade och orimmade dumheter desslikes, i form af skåltal, smicker flödade, ögon glänste och kinder glödde, kort sagdt, det var en middag, af hvilken värdfolket med skål hade all heder — bland tosingar. Klokt folk var der ondt om för tillfället.

Nu satt man på den storståtliga verandan och drack sitt kaffe med så många slags likörer till, att flaskorna utgjorde en hel liten arsenal. Äkta mokka doftade ur äggskalkkopparne (som naturligtvis också beundrades) och äkta havanna bjödos omkring åt herrarne. Stämningen var mer än lifvad.

“Jag förmodar,” läspade en gammal goddagspilt till löjtnant, som med glansen af sitt namn betalade de mid-dagar och supéer han åt hos sina vänner, “jag förmodar att ni, min nådiga fru brukspatronessa, själf valt denna smakfulla servis? Ingen annan skulle kunnat göra det så.”

“Nej visst icke,” svarade öppet unga frun; “det fans en annan som jag hellre skulle tagit, men Richard tyckte så väl om denna.”

“Så der lämpar sig en *verklig* qvinna efter den älskades tycken, äfven i småsaker,” yttrade brudgummen stolt och lade armen kring sin bruds lif “Märken väl, mina herrar, ingen opposition å hennes sida! Denna dygd bör belönas. Du tycker icke om servisen, min älskling? Nå väl, du skall aldrig heller dricka ur den mer — och med ett enda drag af sin väldiga hand sopade han från bordet och öfver verandans gallerverk minst ett half dussin af de dyrbara kopparne, hvilka med ett svagt klagande ljud splittrades mot stenläggningen der nedanför.

“Det der stöter på öfverdåd, min bror,” yttrade en något så när sansad medlem af sällskapet.

“Bah,” skrattade värden likgiltigt, “en affär på högst femtio kronor! Högre värderar jag min lilla hustrus smak och eftergifvenhet. Jag hoppas att hon hädanefter skall förstå att hvarje hennes önskan är mig helig. En skål i botten för min Veronica“ — det var så han älskade att

kalla henne för hennes blåa ögons skull — "och måtte hon förstå att jag ämnar göra hennes lif vid min sida till en enda lång, glänsande solskensdag. I botten mitt herrskap, i botten, och må efter gammal god sed krossas i spillror de glas, ur hvilka en sådan skål druckits. Lefve min Veronica!"

"Lefve fru Veronica, fru Veronicas skål!" ljöd det i alla tonarter, och långt ut åt de grusade gångarne kastades ett efter annat de vackra slipade glasen, i hvilkas brystna skärfvor eftermiddagssolen speglade sina stupande strålar.

"Och nu, mina vänner," utropade värden i det han reste sig och fattade sin unga hustrus hand, "nu litet musik och en dans på maten!"

En nick åt betjenten, och snart ljöd genom våningen de klara men enformiga tonerna af ett "sjelfspelande piano", efter hvilka hela sällskapet, med brudparet i spetsen, under yrande glädje svängde omkring. Det var den väl bekanta valsen: "*An der schönen, blauen Donau*", som vevades fram . . .

Den unga frun glömde härunder att en icke oblandadt behaglig känsla vaknat inom henne, då hennes man sköflat den dyrbara servisen, men — det var ju ett bevis på hans stora kärlek för henne, hur kunde hon väl då vredgas?

Den klokaste blir blind på båda ögonen då han älskar, och Veronica älskade ömt sin man och trodde obetingadt på honom. Möjligt är också att hennes klokhets icke var så särdeles stor, äfven då hon *icke* älskade; säkert är att hon för stunden var lycklig.

"Det der bär åt" — (talaren nämde orten), sade vid hemfärden en af gästerna åt en annan, som ej så noga kände till brukspatronens förhållanden.

"Han måtte vara stenrik," förmodade 'den andre'.

"Gud vet; han ligger i stora affärer," svarade den förste, "och har varit allt möjligt annat innan han blef brukspatron. Emigrantagent, skeppsredare, mäklare, husägare — allt."

"Hvad är det för ett "bruk" på hans egendom?"

"Bara missbruk, inte annat än jag vet. Der *har varit* ett pottaskebruk, men om det ännu drifves, hvarpå jag ej är rätt säker, torde produkten af pottaska ej vara

större än hvad som går åt till unga fruns pepparkakor. Men det kan göra oss detsamma. Usell är en tusan så treflig kurre, hans fru en liten sötunge, och båda tycka om att hålla öppen taffel. Man kan alltid umgås der — tills vidare.“

Under ett halft års tid talades i hela trakten om ingenting annat än det lysande lif som det unga paret förde. Lilla frun åkte på visiter och till kyrkan — efter span, då ortens adliga damer nöjde sig med två hästar. Hennes toalett var öfverdådigt modern, hennes kusk och betjent buro livré — grönt och gult, eller 'papegojfärgen', som afunden kallade det — och tillställningarne på Richardsfält voro både många och ståtliga. Det äkta paret hade dock sina små motgångar. Deras visiter hos de förnämligare grannarne besvarades visserligen, men deras bjudningar afslogos enständigt på ett visserligen artigt men bestämdt sätt. Somliga ville icke 'utvidga sin umgängeskrets', andra 'väntade främmande' och åter andra 'fruktade att fara hem i höstskymningen'; det var alltid samma otur. "En usel högfärd," sade brukspatronen då han ändtligen 'begrep chaisen' "en fördömdt usel bondhögfärd, rätt så adelsfolk de äro; de veta kan tänka att du haft plats på sparbanken, innan jag tog dig derifrån och gifte mig med dig, och att du på öret har reda på de futtiga summor de satt in eller tagit ut der och hvilka kunde vara lagom till drickspengar åt mina betjenter . . . vi ge dem tusan!"

Så godt var det, sedan man sjelf förut fått samma vackra present. Man hade i alla fall ganska roligt på Richardsfält. Om sällskapet icke precis var 'litet men honett', var det så mycket mera stort och bullrande. Middagarne drogo ut sent på aftnarne och spelpartierna in på morgnarne, och dess emellan reste brukspatron ofta bort 'i affärer'. Vid sådana tillfällen passade det ej att lilla fru Veronica följde med, trots att hon ifrigt önskade det, och trots hennes mans storartade försäkran på deras annandagsbröllop att 'hvarje hennes önskan vore honen helig'. Det var minsann både si och så med heligheten nu för tiden. Smeknamnet Veronica hördes allt mera sällan, då deremot det prosaiska Anne-Sofi ofta dundrade genom våningen vid minsta försummelse å den unga husfruns sida.

Undantag funnos, det är sant, då det för tillfället af en eller annan anledning var flod i kassan. Då hette det åter i vännernas krets: 'min lilla Veronica', med tillägg att: "förbanna mej, mina vänner, om någon ting går upp mot en liten söt och snäll hustru", men dessemellan, vi äro ledsna att tillstå det, fick 'Anne-Sofi, det sjäpet' skuld för både likt och olik. Hvems fel om icke hennes var det att man ej kunde få anständigt umgänge? Hade hon någonsin haft ett presentabelt sätt? Visade hon ej ständigt en uppsyn, som om hon sute på ägg eller ginge på nålar? Fans det ett uns af 'changtiljäss' hos henne? Mindre än hos prestgårdshönsen. Om inte man visste att hon vore hans, brukspatron Usells hustru, "kunde man förbanna mig tro att hon ännu sute på pinnstolen i sparbanken som ett simpelt skrifbiträde".

Lilla Veronica var så ödmjuk att hon trodde hvart ord. Naturligtvis var det hennes skull, all den stund hennes Richard efter hennes begrepp var en gentleman i hvar tum, och hon grät verkligen ibland små solskens-tårar öfver sin oförmåga. Hade nu hennes man någon gång gjort goda affärer, upptagit ett större lån eller schackrat bort en egendom, aftorkade han med högst egen hand sin lilla Veronicas tårar, försäkrade henne att hon var riktigt söt sådan hon var och att hon tusenfaldt ginge utanpå alla ortens finaste damer, och så spelades, sjöngs och dansades det ute på Richardsfält så länge det fans något kvar af den 'opåräknade inkomsten'. När den var slut och gentlemannen förvandlades till en vanlig trumpen och orättvis äkta man, som lät sin 'Anne-Sofi, det sjäpet' falla sina modiga tårar, fingo de rinna bäst de ville, och det hände till och med att han med en ed förklarade att han hade nog af en vattenkonst ute på terrassen; den kostade honom min själ vackra summor, den!

Men dylika små mörka moln undanskymde aldrig länge deras lyckas sol. En sanning var att den 'tusan så treffige kurren' hade ett sätt att lossa på andra människors pung som var beundransvärdt. Alltid umgicks han med någon ny plan, för hvilken han förstod att intressera någon som förstod ännu mindre än han. Så anlade han efter hand en cikoriefabrik, en holländsk qvarn med så och så många par stenar, ett såpsjuderi, och en

mekanisk tvättinrättning, alla med stor kostnad och alla utan framgång. De lurade medintressenterna svuro förfärligt öfver honom, och sjelf svor han allra värst, naturligtvis öfver sin 'otur', de ogynsamma konjunkturena och det usla arbetsfolket, som aldrig gjorde sin skyldighet. *Han* gjorde verkligen sin; reste än hit och än dit, för att 'studera mönsterapparaterna på platsen', ja, låg en gång en hel månad (tillsammans med som han nu åter kallade henne: sin lilla Veronica) för det ändamålet i Köpenhamn. Sant var det, ty åtskilliga bekanta hade sett det glada paret än i Tivoli, än vid table-d'hôten på hôtel d'Angleterre och än på kungliga teaterns parkett . . .

Efter den betan närmade sig solskensperioden sitt slut. De otacksamma medintressenterna ville icke punga ut med mera än hvad de redan förlorat, och en och annan af de större långifvarne hotade med stämning för att återfå sitt. Förgäfves erbjöd brukspatron, för att få uppskof, åt den ene en skördemaskin och åt den andre sitt sjelfspelande piano som kostat 1,200 kronor; de knussarne ville icke låta tala med sig, och så inträffade en vacker dag, fyra år efter hemkomstölet, att Richardsfält utbjöds på exekutiv auktion med löst och fast, växande gröda, inventarier och kreatur och inropades af 'en stöfvel till förvaltare', enligt brukspatron Usells karaktäristik, som var så utan all bildning, att han inte en gång kunde skilja ruter från spader.

Och när hvar och en afhemtat sitt, och vårt gök-herrskap för sista gången satt på den vackra verandan, drickande sitt kaffe ur omaka porslin, hände sig att unga frun, som i dag icke såg riktigt klart, kom att stöta till en af kopparne, så att den föll i golvet och gick sönder.

"O," utbrast hon häpen, "och jag som tänkte packa in detta sedan vi druckit!"

"Packa in *det*," svarade med omätligt förakt hennes herre och man, som lutade sig tillbaka i en bräcklig trädgårdsstol, rökande sin sista havanna, "packa in *det*?" Och med en titans vrede slungade han äfven nu brickan med hela dess innehåll långt ut på gårdsplanen. "Ha de bofvarne tagit allt det andra," röt han, "så kunna de taga påtåren på köpet. Hvad lipar du efter för resten, din gås? Lär af mig att bära ditt öde! Upp och ned

— ned och upp, det är livets gång; konsten är bara att inte tappa koncepterna.“

På aftonen afreste vårt äkta par med ett par kappsäckar och dito lärar i nämdemannens gröna pinnkaret, för att gå nya öden till mötes, Det 'knekade på' mellan rödskiftande skogsdungar och afmejade fält, förbi insjöar i violett aftonbelysning och stugor med krokiga vildaplar, uthängdt lingarn och hvithåriga barnungar, allt längre och längre bort, mil efter mil — år efter år, och stannade slutligen en stund i

Stora utförsbacken,

som vi ju kunna kalla afdelningen

2.

Det är i Stockholm vi återfinna vårt viftiga par, långt inne i en mörk gränd på ett 'hotell' utan all slags klass eller rang.

Deras enda rum är allt utom presentabelt och påminner icke mera om salongerna på Richardsfält än en skurbalja om en 'skänk med spegeluppsats'. Väggarne äro mörkt flottiga, och den halta soffan företer en bedröflig anblick med sitt hål i sitsen, ur hvilket nöthåret nyfiket tittar ut. De tre stolarne äro i skarp opposition till hvarandra, beträffande färg, form och öfverdrag, och öfverensstämma endast i ett, dyster skröplighet.

Att vi återfinna vårt äkta par här, är emellertid till största delen vårt eget fel. Vi borde sökt dem strax de kommo upp till hufvudstaden. De bebodde då tre ganska ståtliga rum på *Kung Carls annex*, nekade sig ingen beqvämlighet och intogo sina fyra rätter hvarje middag. Toaletten var ännu oklanderlig, tack vare en del småsaker som man 'räddat' undan det stora skeppsbrottet, och brukspatronens vårdslösa sätt mot betjeningen stälde honom högt i dennas aktning. "Det gäller att hålla sig uppe, nu mer än någonsin," sade han till sin lilla Veronica, som allt för ofta nedlät sig till en viss borgerlig vänlighet. Tiden blef dock unga frun lång, då hennes Richard om förmiddagarne var ute och 'planerade' (han borde sagt flanerade), och hon ledsnade att i de stora

speglarne betrakta sin lilla näpna fågelfysionomi, som onekligen bleknat en smula. Men när då hennes Richard, fortfarande hennes afgud, kom hem till middagen och berättade att det 'var icke utan att han hade något i kikaren'; när han med högburet hufvud förde henne till table-d'hôten, eller med magnifik hållning tog plats vid hennes sida om aftnarne å kungliga teaterns parkett, då var hon åter lycklig och glad, likt ett barn som sluppit ifrån sin lexa, och hon grät eller skrattade med artisterna på scenen så hjertligt som om *den* världen varit den enda i hvilken hon någonsin lefvat.

Men, som sagdt, dessa sötebrödsdagar togo ett slut, då värden hade den oförskämdheten att efter en månad presentera sin räkning. Om och huru denna blef liqviderad må vara osagdt; allt nog brukspatronen lemnade hotellet med vida mindre glans än han kommit dit. Man hyrde nu två rum med fotogénkök, ty 'det fördömda världhuslifvet ledsnar man på i längden', förklarade brukspatronen helt husligt för en 'vän', som han lyckades anfakta och få ett litet ficklån af, och nu började en fågeltillvaro, ett lif för dagen, som för hvarje ordentlig människa skulle varit olidligt, men som för vårt gök-herskap icke var utan sitt behag. Ena gången åt man en Hasselbacksmiddag på ett par örhängen, som på det hela taget 'var en sakramenskad lyx som man godt kunde undvara'; den andra åt man ingen middag alls. På måndagen vandrade sommarhabiten till assistansen och på tisdagen satt man på dramatiskan och njöt af 'en fattig ung mans äfventyr'. Dess emellan fick man 'vigga'. Så länge rocken icke var luggsliten och linnet hvitt och blankt, kunde man ännu visa sig ute och 'göra affärer', d. v. s. upptaga större eller mindre lån af någon gammal vän, som till sin egen olycka kom i ens farvatten... Vid sådana tillfällen var lilla fru Veronica ännu lika lycklig som förr. Blott *en* gång hade hennes samvete oroat henne, och hon hade då blygt frågat sin man: 'men Richard, kan det vara rätt att så der oupphörligt låna, utan utsigt att kunna betala? Lefva vi ej då egentligen på andras tillgångar, är det ej detsamma som att... att...?'

"Hvem f-n har sagt att inte jag tänker betala en gång — om jag blir rik?" lugnade henne brukspatronen,

i det han serverade henne en pråktig drufklase som han medfört hem. "För resten, mitt barn, kan ingen stiga fram och säga att jag, Richard Usell, ruinerat någon fattig. Medintressenterna i mina företag voro alla förmögna, och det stod ju i deras fria val att gå in i affären eller icke, liksom det än i dag är en väns ensak om han vill låna mig en summa eller ej. Det är på sådant sätt öfverflöd och brist utjemnas här i världen, och sådana personer som jag, hvilka råka på någon tids obestånd och derunder *nödgas* anlita andra, äro bara redskap i ödets hand för att utjemna en del orättvisor, som annars skulle tillväxa som tistlarne vid landsvägen. Rätt sedt, är jag en '*Deax usch machina*' — eller hvad tusan det heter; jag har glömt min latin . . . allt nog: sådana *måste* finnas."

Sedan denna efterglans af den forna solskensperioden försvunnit — och det var nu två år sedan — hade det alltjemt burit utför med stora steg, tills vi, som sagdt, återfinna vårt fågelpar i det usla näste vi beskrifvit.

Umbäranden af många slag hade de båda makarne måst genomgå, ja, egentligen *hon*, ty han, som beständigt strök gatorna omkring, nu med af nötning blank rock och med orent linne och dito händer, fick dock oftast ett mål af någon bekant eller hellre en hacka till ett sådant. Under tiden satt 'min Veronica' hemma och renskref. Det var ett tråget och illa lönadt arbete, och hon skulle mer än väl behöft att hennes man hjälpt henne dermed, men derpå var ej att tänka. Han var alltjemt ute 'i affärer', men hade sällan annat med sig hem, än 'något i kikaren', hvilket aldrig realiserades. För de forna vännerna hade den under sin glansperiod 'tusan så treflige kurren' blifvit en olidlig skräfta, hvars stora ord passade illa till hans slitna rock och stukade hatt, och de undveko honom på tre gathörns afstånd, om det var möjligt. 'Sötungen' kände de helt enkelt icke igen, när de mötte henne i vänd kappa och urfäld klädning. För sina forna betjenter, som ej heller helsade på sin husbonde om de händelsevis mötte honom, var denne nu mera 'patron *Usell*', en qvickhet hvaråt de sjelfva hade mycket roligt. 'Hvad gör det,' skrattade de, 'om vi taga ett / från den skräftan, då han tagit många tusen kronor från andra . . .?'"

Höstmörkret föll tidigt på genom den trånga kam-marens smutsiga fönster. Veronica satt derinne vid en dunkel lampa, skref emellanåt och torkade emellanåt bort en tår, för att den ej skulle falla på papperet. I morgon skulle hyran ut, och det fans ej två kronor i kassan. Hon måste skynda sig att få färdigt innan Richard kom hem, ty han kunde göra som en gång förut i ett anfall af ädel vrede: kasta hela 'det fördömda trälarbetet' i kakelugnen, och hvarmed skulle hon sedan förtjena en styfver? För honom var en sådan sysselsättning ovärdig, det insåg hon nog, med för *henne* . . . många dagar hade funnits, då han, upptagen af sina ständiga 'affärer' ute, glömt att hans Veronica satt hemma, utan en matbit, utan ett öre. Då var det ändå något, att kunna springa öfver till mjölkmagasinet och få sig ett mandelbröd och ett glas skummad mjölk . . .

Det 'ramlade' i trappan.

"Gode Gud, det är Richard," mumlade Veronica, kastade hastigt ned renskrifningen i lådan och öppnade för sin man.

"Så du ser ut!" var hennes första häpna ord, då den forne eleganten girade in med hatten på sned, trasigt skjortbröst och till hälften afrifven rockkrage.

"Ser ut, ser u-hut? Så som jag förmodar a-hatt en hjelte *bör* se ut efter stri-hiden . . . Det var på 'Gyllne bågaren', ser du, dit jag ibland måste gå — hå, för att — bäh! för att inle-heda affärer. Alborg, det nötet, var också der; *allt* hyggligt folk är der . . . Så säger han (drag af mig stö-höfveln!) någonting om att vi voro ett ra-hackarfölje, som bara lå-hånade — och så der. Bums, ö-hölbuteljen i hans planet, förstår du . . . Krick, ränner han gaffeln genom mitt skjo-hortbröst . . . de der fördömda pappersbrösten hålla då aldrig heller . . . och så var det fu-hull batalj. Men jag retirerade i tid, ser du, för jag vädrade poli-hisen, och en gentleman utsätter sig inte för den, inte . . . Men den sku-hurkens sidenparaply tog jag med mig . . . den ska vi äta opp i morgon, gu-humman min . . . En *sådan* grobian gå med sidenparaply? åh nej, inte så länge Richard Usell spelar '*De-ux-ex-machina*' . . ."

"Hör på, Veronica lilla, jag har något i ki-hikaren, du . . . hvad säger du om det? Snart slut med prä-höfvotiden, och då är det *vi* som stoltsera . . . Hyresvärden,

sa du? Han är inte värd en ta-hanke. Kommer han, så slår jag honom i hufvudet med Alborgs paraply ... 'Dux-ux' — du förstår —“ och med en bred gäspning sjönk gentlemanen ned i soffans ena hörn och somnade.

Veronica betraktade honom med kärlekens innerliga medlidande. Motgångarna ha krossat honom, tänkte hon, annars skulle han än i dag varit den samme stolte, ädle Richard, som en gång önskade göra mitt lif vid sin sida till en enda lång solskensdag. Ack, det är icke *hans* fel att så icke blef! Men hvad som än må hafva förändrat sig, min kärlek har det icke, — och sakta som när en moder bäddar åt sitt trötta barn, sköt hon en kudde under den sofvandes hufvud, lade upp hans fötter i soffan och bredde öfver honom det enda täcket, hvar-efter hon satte undan det stulna paraplyet, i akt och mening att återställa det följande dagen.

Hon skrufvade vidare upp lampan, drog en djup suck och framtog ur skrifbordslådan sitt nedlagda arbete.

Denna natts ansträngning under köld och fasta, tillsammans med många föregående natters och dagars, lade lilla Veronica på sjukbädden. Hennes man kunde eller ville icke tro att det var någon fara; nu som förr skrufvade han omkring från morgon till kväll 'i affärer', kom oftast hem med 'något i kikaren', hvilket för ett ögonblick lockade fram den gamla gropen på hans lilla hustrus kind, hon som alltjemt trodde på honom; kom också någon gång hem med en kotlett, insvept i ett papper, och mera sällan med en 'femma', det högsta belopp han nu för tiden kunde afpressa en vän. Han hade äfven en gång medfört en läkare, som skakat på hufvudet, ordinerat en sundare bostad, hög diet och frihet från alla sinnesrörelser, kort sagdt, allt hvad som icke kunde åstadkommas. "Alla läkare äro ena stympare," förklarade brukspatronen, sedan han med en artig bugning följt denne utom dörren; "de veta i grunden ingen ting, men göra sig alltid viktiga genom att profetera det värsta. Jag vet nog hvad som fattas dig, jag: det är en smula förströelse, och *du skall* ha den."

Veronica tycktes verkligen bli litet bättre. Hon kunde till och med kläda sig och sitta uppe någon stund, lyssnande till det enda ljud hon nu mera älskade att höra: sin Richards steg i trappan. Hon höll honom

kärare än någonsin, ty hur vänlig hade han ej varit hela denna sista tid! Han var visst mycket ute, det är sant, men hans evinnerliga affärer tvungo honom ju dertill, och dessutom kom han nu mera sällan eller aldrig tomhändt hem. Om icke annat, medförde han en bukett violer eller konvaljer, och för några dagar sedan hade han till och med haft hem den sötaste lilla rått hund, som efter Veronica blef kallad *Nicka*, samt en grönsiska med bur, för att hans lilla hustru skulle ha något sällskap medan han var borta. Det var ett kärleksprof som djupt rörde henne och som ännu en gång lockade fram den gamla gropen i kinden — och en ny tår i ögat.

Men en afton på våren kände sig den lilla qvinnan så förunderligt trött, der hon hvit som en snöklocka satt lutad mot det mörka soffhörnet. Hennes blickar flyttade sig lågsamt mellan fågeln, som rastlöst hoppade upp och ned på pinnarne i buren, hunden som låg hopkrupen i hennes knä, och buketten med konvaljer som hennes man haft med sig i går afton. Ack om han komme själf, tänkte hon; det skulle kännas så godt att luta sig mot hans bröst och somna in en liten stund . . .

Och det gick verkligen i trappan, nej, det gick icke, det *sprang*; det lät som hennes Richards steg från forna, gladare dagar.

Dörren sköts upp, och med glädjestrålände ansigte inträdde den efterlängtrade.

“O Richard, så lyckligt att du kom, så glad jag är deröfver!” — och tvänne aftärda trofasta armar slöto sig kring brukspatronens hals.

“Nu, lilla min Veronica, skall du bli frisk igen, jag är säker derpå, ty nu äntligen kan jag förskaffa dig en glad afton. Se bara, min engel, se!” Och han höll upp mot dagen ett par spektakelbiljetter, som när man för ett sjukt barn visar en grann karamell. “Låt mig nu sätta kappan på dig; du behöfver inte klä dig, du är så vacker som du är . . . ja riktigt vacker, *ovanligt* vacker,” försäkrade han, betraktande förtjust ett par förrådiska rosor, som sprungit upp på hennes kind vid hans ankomst. “Och droska har jag der nere, du . . . *droska*, betänk det! En opåräknad inkomst, förstär du, som snart skall efterföljas af flera . . . Se så, min lilla Veronica, låt oss nu skynda, så inte vagnen får vänta!”

“Skicka honom tillbaka, Richard,” sade Veronica med något så ovanligt i sin röst, att det kom den lättsinnige mannen att spritta till som om han fått ett slag midt i ansigtet. Han såg på henne, såg ännu en gång — och vacklade ut om dörrn för att utan ett ord till motsägelse efterkomma hennes önskan.

«Låt mig luta mitt hufvud mot ditt bröst, Richard.»

Då han återvände kastade han biljetterna, som nysgjorde honom så barnsligt glad, på bordet och satte sig varsamt ned vid sin hustrus sida, medan hans hjerta slog våldsamma slag och han, för första gången i sitt lif, icke kunde finna ord ...

“Låt mig luta mitt hufvud mot ditt bröst, Richard,” bad hans stackars lilla hustru sakta med en röst, som

tycktes komma långt, långt bortifrån, "och låt mig tacka dig, tacka dig ännu en gång för all din trofasta kärlek . . . Ack nej, rör dig icke, kalla icke hit någon, det är ändå för sent . . . låt mig dö så här vid ditt hjerta . . . det är snart, snart förbi!"

En stund arbetade det tungt inom den starke mannen, som när vinden före storm och slagregn suckar i ekens aflöfvade grenar; derefter föll en droppe efter den andra utför hans kind, medan qväfda snyftningar höjde och sänkte det breda bröstet.

"Veronica, o Gud, Veronica!" hviskade han, och i ett nu stod det för första gången så klart för honom, hur han härjat detta späda lif vid hans sida, det han velat och lofvat göra till 'en enda lång, glänsande solskensdag' . . . Det stod för honom hur lycklig han kunnat vara och *hon* . . . hur ensam han nu skulle bli, hur hjälplös och sjunkande, och han grät ångerns och ångestens bittra, tunga tårar öfver sig och öfver henne, den unga vissnade blomman i hans famn . . .

"Veronica," bad han med bruten röst, "*kan* du förlåta mig ditt spilda lif, din krossade lycka . . . *kan* du ha ett enda vänligt ord för mig?"

Hon lyfte ännu en gång upp hufvudet och såg på honom med en enda lång, förvånad blick. Derefter föll det tungt ned mot hans axel; hon famlade efter hans hand, som hon icke mera såg, och förde den till sina läppar, hviskande: "tänk ej på våra bekymmer, älskade; hvad rådde *du* för dem? Tack för hela lifvet vid din sida; jag har ju ändå varit så lycklig, så lyck—lig, så lyck. . ."

Den sista stafvelsen blef aldrig uttalad. Hufvudet sjönk endast allt djupare och tyngre ned; en stråle af den sjunkande solen hittade väg genom rutans dunkel och glänste för en sekund på de ljusa flätorna vid den olyckliges bröst och på spektakelbiljetterna bredvid konvaljglasaset; grönsiskan slog en gäll drill — och det blef skymning i naturen och i den ensammes hjerta: den lilla fågeln som hvilade der intill hade för alltid fält sin trötta vinge . . .

Några dagar derefter sänktes en enkel kista, åtföljd af ett fåtal personer, djupt ned i Nya kyrkogårdens mull. Men efter ytterligare en månad reste sig på den undan.

skymda platsen ett vackert monument, tolkande i förgyllda bokstäfver att här hvilade

FRU VERONICA USELL,

DÖD VID 26 ÅRS ÅLDER.

ÄLSKAD — SAKNAD.

Samma afton monumentet restes, hördes från ett af Stallmästargårdens öppna fönster rösterna af ett lifligt bordsällskap. Värden i detta var den sörjande maken, som sedan han efter sin hustrus död *lifförsäkrat sig* och lyckats få ett lån på denna lifförsäkran, användt detta till ett monument öfver sin älsklings stoft och till en 'enkel kollation med ett par vänner', för att af hjertat dricka en högtidlig skål för minnet af den ljufva bortgångna...

3.

Lustigkurren.

Det var en höstdag, några år derefter. Vinden blåste frisk och sval i trädens glesnande kronor, krusade lätt den mörkblå vattenytan af en vacker insjö och dog stundtals bort i en svag suck, för att strax derefter vakna till lif på nytt och fortsätta sin rastlösa verksamhet.

På de afmejade åkerfälten glänste och glittrade det af den ännu ej fördunstade nattdaggen, och denna hängde likaledes ännu kvar i de lätta dvergnät som i konstrika väfnader sutto utspända mellan törnbuskarnes grenar. Träden skiftade redan i guld och purpur, och igenom hela naturen gick, trots dess skönhet, denna djupa suck af vemod, som tyder på förgängelse och död.

På de stora bakgården till ett vackert herresäte voro en mängd åker- och körredskap, träkärll och bohag af alla tänkbara slag uppstaplade, och midt i denna babyloniska förbistring stod ett bord med ett par stolar: det skulle bli auktion.

Folk började samlas från alla håll, åkande och gående. Allmogen har en förunderlig dragningskraft till sådana 'förlustelser', vare sig den tänker ropa in något eller icke, och denna gång var lockelsen större än nå-

gonsin. Det var ett stort hus, som ramlat öfver ända, en herreman, som efter att en kort tid ha lefvat som hvar dag varit den siste, nu till följd deraf 'dog en dag dess förr'. Det kunde man icke motstå.

Fullastade pinnkareter knekade långsamt fram till gården, den ena efter den andra. Oviga karlar vältade sig ur eller hoppade tungt ned, medan qvinfolken finga hjälpa sig af bäst de kunde för att sedan rätta på hvar-andras hufvudkläden eller skaka ned de uppvikta verkenskjortlarne, som i styfva veck omslötö deras bastanta former. Man var redan i färd med att pröfvande lyfta på bakdelen af någon arbetsvagn, rifva sig bak örat, spotta ut och anförtro hvarandra att den var 'en uschel skralta'; eller synade man en träsoffa så noga som det gäلت att räkna hvar qvistknagg deri, skakade ryggstycket, tittade i botten, på sidorna, mellan spelorna och lemnade slutligen denna för en annan möbel, på hvilken man lika litet 'spickelerade', men som alltid kunde vara 'nöjsam te titte på'.

"Hocken ska ropa?" frågade slutligen en bonde en annan.

"*Lustikurren*, vet ja', eller *Useltryggen*, som de också kalla'n. Inte ä' de' bevändt me' någon acksjon der inte *han* ropar. Och munlädret har han då i gång, de' kan en inte säja annat. . . En kan skratta så en spricker när han ä' riktigt i tagena. Å dörka opp'et mäktar han, som då inte underligt ä', för han har då både köfft och förstört så mö'et i sin dar, så han bör veta hva' d'ä' värdt. . ."

"Ja, d'ä' *patroner* så en kan ynke sej," menade fader Mårtenson ringaktande. "Den här, som nu ger opp staten, har inte suttat på gården i två år, och han köffe'n i sin tur å en *ann'* tosing — ska de va' en tår ur lommeflaskan, Nils Person?"

"Tackar som bjuder — hä-a-h, de va' gött! — Ja si, d'ä' ingen reson i dom; di vill inte arbeta utan bara roa sej, kalasa och dricka champagnevin. . . äss en bonne skulle göra så, skulle de' snart barka åt — titta, der ha vi *Lustikurren* med sin hundracka! Nå, nu ska en si de' blir lif i spelet. Jessingen, att en tocken en som han har vatt en finer herreman! De' kan en då inte si. . ."

Nils Person hade rätt. Det var svårt att i den finige, uppsvälde och sluskige auktionsutroparen, som nu, med vårdslös hållning, snedgångna stöflar och ända till den orakade hakan igenknäpt väst kom lunkande uppför gården, igenkänna *den* Richard Usell, som en gång, 'fin som en kammarduksnål', gungat i egen kalesch efter spann, gifvit utsökta middagar och glänst på kungliga teaterns parkett i skjortbröst med briljant-knappar, glacéhandskar och pince-nez... Och ändå voro knapt mer än tio år förflutna sedan den tiden...

Lustigkurren såg emellertid icke lustig ut i dag. "Han *blir*, när det lider fram litet," spådde med ett bredt grin fader Mårtenson, som kände sin man och som nu gick bort och skakade hand med honom, tillåtande sig ett dumdrygt skämt, dels för ett låta folk höra att äfven *han* kunde vara qvick, dels för att visa hur en man sådan som han vågade behandla den forne herremannen och brukspatronen...

Denne nickade blott buttert till svar, lät sina dimmiga ögon öfverfara den allt talrikare folkmassan, smekte tankspridd sin lilla *Nicka*, som från hans fötter hoppat upp i hans knä och derifrån helt näsvist på bordet, samt drack slutligen ett djupt tag ur det stora glas med grogg, som en af gårdens pigor burit ned till honom.

Och så började auktionen. Uppropen under hela första timmen gingo utan vidare lif, hvadan den som kommit till stället uteslutande för att njuta af Lustigkurrens qvickheter, skulle ansett sig grundligt lurad. Men måhända tyckte auktionsutroparen att byttor och baljor, byckar och kött-tinor — alltid de lätta förtrupperna i en dylik batalj — ej voro värda att slösa någon humor på. Fader Mårtenson fick emellertid rätt. Allt som tiden gick och groggen fylles på, började Lustigkurrens drag att klarna och han sände ut en och annan 'bondqvickhet', liksom på försök. Den besvarades med dånande skrattsalfvor och ökade bud, hvilket erkännande i sin tur uppmuntrade auktionsutroparen till nya 'snillelekar'. Ingen skådespelare, vare sig i lifvet eller på tiljan, är fullkomligt likgiltig för den triumf han skördar, och Lustigkurrens triumf var här så mycket större, som stället — och till en del äfven publiken — var helt och hållet främmande för honom och han var

hemtad hit långt från den socken och den trakt, der han nu under ett par års tid utöfvat sin nya verksamhet.

“Pass på nu, godt folk,” skrek Lustigkurren, “här ha vi nu 218, en *tvåmans pigsäng* . . . det är ingen vanlig färbätte, den. Hvem som helst kan ligga i den, på längden eller på tvären, rätt fram eller baklänges . . . der är rum för åtta personer; fyra ini och fyra inunder och så kan man ändå kila med smågrisar . . . 4 kronor bjudet? *Så* hon 3 och 50, Lisa i Bräknet, så måtte hon aldrig legat i annat än baktråg se'n hon föddes? . . . 4 kronor säger *jag* . . . 4: 50, många bud . . . kom ihåg, godt folk, sängen är så beskaffad att man kan hänga en silfverofva öfver honom — om man har någon . . . 5 kronor, 5: 50, många bud . . . och porträtt af hela släkten omkring rofvan, alldeles som himlakroppar kring en sol . . . 5: 50, 6: 50; rätt så, fader Bryngelson. I skall nock träda in i nytt gifte till hösten, kan en förstå; skada annars på så ståtlig karl . . . 7 kronor . . . nu reser sängen ifrån er, fader Bryngelson, ska' I tåla det? 8 kronor . . . 8: 75; bra, Lars-Mora, hur stor sängen är, så vet jag att *hon* kan fylla'n med ejderdun om det kniper . . . 9 kronor jemt; första . . . nå fader Bryngelson, ska I låta ett qvinnfolk ta ordet ifrån mun på er . . . första, andra . . . 10 kronor jemt . . . första, andra och tredje gång: *Hans Bryngelson från Skarfven.*

“Här ha vi 219: *ett eldställ*, gaffel, tång och skyffel med förgyllda knappar, alldeles som tre krigare med pickelhufvor . . . pass på, moror, det är don för *er!* . . . Med tången kan ni dra mannen vid näsan, gaffeln kan ni nyttja till planchett och skyffeln kan ni sätta en rökugubbe på och springa kors och tvärs genom stugan efter julkalasen . . . 10 kronor bjudet? Jaså inte det! Nå så kör för 5 då, det måtte jag väl få . . . ni kan duka till presten med hela herrligheten vid nästa husförhör: knif, gaffel och sked; maken har man inte sett i biskopsgården . . . 5: 50; det var rätt, mor Maja i Korsbrinken, hon är alltid herrskapsaktig af sig, hon . . . 5: 75 . . . 6 kronor; riktigt, Sven i Asledet; I kan sätta opp'ett i storstugan på väggen som tre korsade värjor öfver Napoleons porträtt, som jag vet att I har förut . . . 6 kronor . . . första . . . andra . . . tredje gång: Sven i Asledet, *ett eldställ.*

“Nå, nu tror jag vi dåna med samma: 220: *en tre alnars hög spegel med förgylld ram!* Titta hit, grebbor, här kan ni se hela er figur, från hårbenan som går i zigzag, till tårna som stå inåt... Och tittar ni *bakom* spegeln, få ni se er blifvande fästman... Jo *det* blir något att sätta i statrummet, en tocken pjes! 30 kronor bjudet — det är *röfvarpris* och därför kan ni gerna ropa... Hvad för slag — inga bud? Gubbar, ni som ha multum på fickan, ska ni ännu i tio år till spegla er i snusdoselocket? Fem och tjuugo måtte ni väl icke neka mig... Titta er i glaset bara, så får ni se att ni ser ut som khära-khärer, hvar eviga en! Kan ni köra hufvut igenom'en, sa' ni? Skadar inte; det är *quicksilver* på baksidan... 20 kronor bjudet, nå det var något så när hederligt, nämndeman i Aspemåla; spegeln passar till eran granna doter... 22 kronor... 22: 50... 24 kronor... si på bara, om I inte börjar begripa hvad pjesen är värd... fem och tjuge jemt... första, andra... 35 kronor? mjuka tjänare! 35 kronor första, andra, tredje gång — hvems var budet?”

“Häradshöfding Eveling i Båråkra.”

Ungefär i denna stil fortgick auktionen, hvilken blef allt liffigare, ju längre det led på dagen. Aldrig hade Lustigkurren varit lustigare; skrattsalfvorna dånade omkring honom, buden stego till en förvånande höjd, beundrarne i smorlädersstöflar och verkenrockar sträckte halsarne öfver hvarandra, för att riktigt kunna höra och se honom, der han, innesluten af en tät krets, tronade vid ett bord med sitt alltid väl försedda glas framför sig. Ett kort uppehåll hade gjorts för middagen; men nu var klockan nära sex, och ännu fortgick auktionen med öfverminskad liflighet. Visserligen skulle den fortsättas äfven följande dagen, ja kanske ytterligare en dag, ty förrådet tyckte aldrig vilja ta slut, men det var så godt att begagna sig af den gynsamma stämning och det dito väder som förefans. Ingen kunde veta hvad morgondagen bure i sitt sköte.

Nu, efter intaget kaffe, började uppropen på nytt. Protokollförelaren-fjerdingsmannen, som tittat i Lustigkurrens nummerlista, medan kurren sjelf tände sin cigarr, yttrade halfhögt: “nu ha vi 514: *ett förtepan.*”

”514, ett *fortepiano*,” ropade Lustigkurren med sin dundrande stämma — ”ett *sjelfspelande*,” tillade han betydligt saktare, efter en ytterligare blick i nummerlistan, “. . . hm . . . enkom bestäldt för er, mina vänner, för att ni ska slippa *lära* er spela; det spelar af sig sjelft, förstår ni, bara man vefvar ett grand, aldeles som ett positiv . . .“

”Konne en få höra en stump?” frågade allvarsamt nämndeman i Aspemåla, ”annars bler de' som te köpa grisen i säcken . . .“

En betjentpojke gick fram till instrumentet, som var utflyttadt på nedre verandan för att alla skulle kunna se det, och gjorde sig i ordning att vefva, som han gjort hundrade gånger förut. Lustigkurren såg upp från nummerlistan och bort mot instrumentet . . . hans pupiller vidgades, hans hand knöt sig ofrivilligt i det han halfvägs reste sig från stolen, han slukade instrumentet med sina blickar, liksom man stundom gör med ett ansigte som man tycker sig känna igen i hopen, hvarje muskel i hans drag spändes, och dock — han *kunde* ju misstaga sig; likheter finnas ju, både mellan personer och ting, utan att detta har något att betyda, och det hade väl varit en synnerlig ödets ironi, om han här, på detta främmande ställe och i detta sitt bedröfliga tillstånd, skulle tvingas att ropa upp sitt eget . . .

”*An der schönen, blauen Donau*“ ljöd det gällt och klart från hans forna gamla piano, vittnet till så många glada fester och dåraktiga upptåg, till en kort lycka och nu till en djup förnedring — och Lustigkurren sjönk sakta ned på sin trästol, lutade hufvudet mot armen och kunde icke hindra en ensam tår att falla på det nötta, grofva klädet. Han såg så klart 'sin lilla Veronica' framför sig, som den första gång de valsat tillsammans efter dessa toner, såg henne ung och vacker . . . såg henne sedan vissnad och döende, och insåg med detsamma ännu en gång uselheten i hela sitt förspilda lif.

Och medan han så låg försjunken i tankar på det förflutna ljöd från instrumentet den ena glada, sprittande melodien efter den andra, perlande, jublande, hånande, och folkhopen stod förtjust och gapade öfver detta nya underverk, tills det äntligen sade kluck i

instrumentet, och mängdens uppmärksamhet åter vände sig till auktionsutroparen, som icke rörde sig från sin hopsjunkna ställning.

“Nå-å, han Usell, *sofver* han,” frågade viktigt nämndeman i Aspemåla, “efter han ligger så der på stup? Slå sej på rolighet nu och ropa upp speleverket men's vi ä' i tagena. Tocken en pjes konne va' förnöjelig te å ha, äss han inte köstar för möet . . .”

Men Lustigkurren reste sig långsamt och visade för mängden ett blekt, intresselöst ansigte.

“Någon annan får öfvertaga appropen, om de skola fortfara — jag mår inte väl,” förklarade han och lade ifrån sig klubban, medan hans lilla *Nicka*, hans enda verkliga vän, ängsligt hoppade upp och försökte slicka hans trötta ansigte.

“Åh prat, Usell,” ropade en grof röst; “han må väl inte få dåningar som ett qvinfolk heller . . . ropa på, bara, så te minstingen förtepjantot kommer undan i dag! Vill han se'n ropa opp sin egen hundracka på köpet, så ska' de inte fallera på budena, det kaverar *jag* för; de' kan han va' värd för sin rolighets skull . . .”

“Sälja min hund?” svarade Usell med gnistrande ögon, hvilka sökte talaren inne bland den täta hopen; “inte om I salade ihop alla de smutsiga penningtrazor I eger . . . Det fins inte *en* bland er som förstår hvad en sådan vän är värd . . .”

Och med det trogna lilla djuret tätt tryckt till sitt beklämda bröst, försvann han långsamt ur mängdens åsyn, slående in med vacklande steg på en enslig skogsväg.

“Skada på khär,” yttrade med värdighet nämndeman i Aspemåla, “att han ibland ska titta för djupt i glaset; en borde aldrig traktera'n, förr än han slutat acksjonen . . . si bara nu hur han vinglar!”

Om en nämndeman *kunde* misstaga sig, skulle vi säga att denne gjorde det. Det var minnenas styrka, icke spritens, som i dag kom Lustigkurren att vackla.

Så småningom utrymdes auktionsplatsen. Grupp efter grupp, vagn efter vagn försvann i den kyliga aftonen, sökande på skilda stigar hem och härd. *De* funnos bland de hemvändande, som djupt inne i skogen, der en korsväg går fram under ekar och aspar, tyckte

sig se en ensam vandrare med sin hund, smältande tillsammans med höstqvällens tidiga skymning och lutande framåt, som när man bär en tung börda. Kunde det manne vara Lustigkurren, han som alltid annars gick så rak? Somliga påstodo att det *var* han; andra förnekade det. Men de förra hade nog rätt: man kan luta under en mindre tung börda än den af ett förfeladt lif.

Lycklig hon!

Knappast en sky på himlen, endast en lätt krusning på vågen. Högt i vinden buro hvitstammiga björkar sina nyutslagna fanor, medan nere i skuggan konvaljen blommade stilla, lika mycket om en blick föll på henne eller ej. Vårens glädje genombäfvade henne; hon *måste* blomma, om också blott för de små yrvakna biens eller de hvita fjärilarnes skull, som flögo och fladdrade omkring och förbi henne.

Morgonljuset föll rikt öfver trädens kronor och sparsamt på hällarne der under med deras skiftande, dagfriska mossor, och i gräset blänkte ännu der och hvar en sen gullvifva likt en tappad perla. Men öfver backsluttningar och vägkanter bredde sig ett rikt stjerntäcke af de förbisedda maskrosorna, dem ingen bryter för deras skönhets skull, ingen gömmer som ett minne. Dock älskas de af kojornas barn, der dessa sitta med knubbiga, bara fötter och vit lugg midt ibland dem, bildande af deras stjelkar långa kedjor och kastande på hvarandra under lek och ras de afbrutna bjertgula blommorna.

Vidt kring nejden rådde stillhet, afbruten i skogen endast af småfåglars vaxelqwitter och i luften af någon lärkas jubel. Annars söndagsfrid öfverallt, på väg och stig, kring strand och äng.

Då dallrade genom rymden en full ton, så åter en och slutligen en tredje, hvarefter de sammansmälte till klingande ackord: klockornas ringning till gudstjenst i den lilla landtkyrkan längst inne i viken. Årets nattvardsungdom firade i dag sin stora högtid. Koret stod klädt med grönt, altarrunden med blommor och gången

var beströdt med finhackadt granris, hvaröfver kyrk-
betjeningen smög sig på tå i högtidsmin och högtidsdrägt.

Kyrkan var till trängsel fylld af andäktiga åhörare och dock stodo hennes dörrar på vid gafvel som om der väntats flera. "Kommen till mig I alle som arbeten och ären betungade; jag vill vederqvicka eder." De tycktes ha kommit alla, och bredvid dem sågos de unga, som ännu ingen börda burit och af hvilka hittills fordrats så litet, men som från i dag skulle börja ett ansvarighets-
lif, om hvars vidrigheter de visste litet eller intet, men af hvars fröjder de hoppades dess mera.

Lyckliga ovetenhet, som endast anar till framtiden genom hvad som rör sig inom det egna, lätta bröstet; som icke ser något hotande järtecken i en anförvands böjda hjessa och trötta drag eller märker den suck han icke förmår återhålla!

Orgeln brusade och psalmsången ljöd, okonstlad, andäktig. Unga, tårblandade röster sjöngo af uppriktigt hjerta:

»Ingen skall mig kunna skilja
Ifrån den mig har så kär.
En skall vara begges vilja
Alltid här och evigt der.»

Och så bildade de unga sin löftesring kring altarbordet, medan bakom dem väntade de äldre, färdiga att i sin tur framträda. Djupt grepos dessa vid minnet af sin egen, första nattvardsgång och varm var deras bön för de unga, att *deras* bana måtte bli jemnare, *deras* löften bättre infriade.

Så ännu några varnande ord af den allvarlige läraren, derefter välsignelsen öfver denna mångfald af hufvuden, kala eller lockiga, enfaldiga eller grubblande och till sist utgångsmarschen. Först kommo nu nattvardsbarnen med purprade kinder och tårglänsande ögon, derefter de äldre, tills utanför på kyrkvallen de åter sammanträffade och bildade små familjegrupper, som under tystnad begåfvo sig på väg mot hemmet. Der en dotter mellan sina föräldrar; här ende sonen tillsammans med sin mor; längre bort ett par unga med några kära anförvander. Ingen ensam.

— Ingen? Jo *en*, men man såg henne icke, ty hon hade obemärkt smugit sig undan och satt nu djupt inne i ett busksnår under en halft kullfallen tall med händerna i skötet och det långa, guldglänsande håret utslaget öfver sin enkla, hvita klädning. Af denna, så väl som af ett visst något i hennes ansigte, sågs genast att hon ej tillhörde allmogens barn. Ett par konvaljer, instuckna i ett svart sammetsband, som sammanhöll öfver hjessan det tunga håret, var hennes enda prydnad.

Blicken ur de djupa mörkgrå ögonen var riktad uppåt och läpparne rördes då och då sakta, utan dock att något hörbart ord gick öfver dem.

Hvad tänkte hon på, hvad var det hon hviskade om, det ensamma barnet i skogens frid?

Hon tänkte på sin flydda barndom, hur tung den varit, alltsedan hennes egen mor dog; på sin far, hvars känsla för henne också dött från den stund han gaf henne en annan mor; på benämningen 'styfmorsblomman', som hon trodde att man tilldelat henne endast för hennes oansenliga yttres skull, och slutligen återvände hennes tankar ännu en gång till styfmodern. Knappast något vänligt ord från henne hade hon att minnas; många hårda

och bittra, till och med månet slag, som svidit djupare i barnasjelen än i det klena hullet — och så till sist att hon i dag måst gå ensam i kyrkan, *i dag*, då den allra fattigaste dock hade ett hjerta att sluta sig till, en hand som återförde honom till hemmet!

Men det var endast en kort stund dessa bilder sysselsatte henne. Modigt sköt hon undan dem för att

framkalla andra och kraftigare: sina egna fel. Hur hon uppsökte dem ur deras doldaste gömslen, ett och ett, tills de blefvo en hel samling, som stälde sig anklagande emot henne! Och hon lät dem tala utan att söka försvara sig. Hur var det, — hade hon väl alltid varit undfallande mot denna moder, som ju dock icke var hennes? Hade hon aldrig afundats den kärlek som kom de små halvesyskonen till del? Hade ej till och med faderns vänlighet mot sin andra hustru syntts henne som en stöld från henne sjelf, den moderlösa, och hade icke ännu i dag hennes hjerta svält af bitterhet mot denna styfmoder, som på grund af faderns sjukdom, hvilken ju alls icke var lifsfarlig, nekat att följa henne till kyrkan? Ja i dag hade hon hyst dessa känslor, just i dag, då hon sjelf hvilat så nära *dens* hjerta, som var all kärleks källa, och der *hade* hon dock hvilat; hennes ärliga sjelfpröfning i denna stund vitnade derom.

Hon liksom sköt undan något med sina späda händer: det var de många felen. Och så föll hon på knä och bad så som hon ännu aldrig bedt, högt, brinnande, nästan ångestfullt, icke om jordisk lycka eller yttre fördelar, utan om ett rent hjerta och en ny, viss anda; om kraft att strida mot sig sjelf och att segra genom Honom, som hon kände sig närmare tillhöra, ju mindre hon tillhörde någon här på jorden.

Och den som nu sett henne då hon bönhörd och strålände reste sig upp, den skulle ej längre kallat henne ful. Den späda gestalten tycktes ha växt och öfveransigtet hvilade en klarhet som adlade dess form och drag, medan hon helt fylldes af det fasta beslutet att söka bli värdig den vän, åt hvilken hon i dag gifvit sitt hjerta för lifvet.

Hur hon nu längtade efter dem alla der hemma! Hur hennes första åtgärd skulle bli att inför styfmodern ödmjukt erkänna sin skuld och att bibehålla sin ödmjukhet äfven om hon möttes med köld och misstro; hur hon skulle vårda sig om fadern, icke endast för att återvinna hans kärlek, utan emedan hon visste det vara rätt, och hur hon slutligen skulle ställa hela sin ungdomliga kraft till husets och syskonens tjenst, lika godt om det blefve påaktadt eller icke! Åh, hon måste skynda, hon ville icke låta en enda stund gå förbi obegagnad.

Och med lätta steg ilade hon ned till stranden, der hennes lilla båt, i hvilken hon sjelf rott sig till kyrkan, låg bunden. Hon löste den och hoppade i, snabb som en fågel. Psalmboken lade hon i fören och der ofvanpå den hvita slöja hon enligt ortens sed haft kastad öfver hufvudet före kommunionen, och så med raska årtag mot hemmet, det nu så ifrigt efterlängtade!

Det fans ju ändock der inom — derpå tänkte hon nu med dubbel glädje — någon som hon alltid älskat och som innerligt älskat henne tillbaka: den minsta lilla system, ljuslockig, liflig och — o, så vacker! Säkert skulle hon komma springande henne till mötes, kanske ända ned till landstigningsplatsen . . . och vid denna tanke log den lilla styfmorsblomman. Vägen som barnet skulle tillryggalägga stod så lifligt för henne: till venster björkdungen med de hvita stammarna som ett lätt pelargalleri, och till höger den mörka, allvarliga tallskogen; den bristfälliga grinden på nötta hakar, oftast vidöppen; lilla stättan bredvid, på hvars murkna pinnar barnet så ofta hoppat i munter lek; dunklet inne i snåren vid sidan om vägen, och det blanka, vackra mjölonriset, som så mycket liknade myrten och som bredde sig så rikt uppåt höjningen, och så allra längst bort — detta hörde icke till vägen men kunde ses derifrån — en smal glänsande strimma af viken med kyrkan längst in, kransad af skiftande ungskog . . . allt detta stod så lifligt för hennes sinne som på den vackraste tafra, och så log hon å nyo, ökande roddens fart.

Snart skulle hon med den lilla systemens hand i sin ila framåt på den kända stigen, och så — det kunde ju hända, om också blott för i dag — stode kanske styfmodern på trappan och nickade åt henne ett buttert välkommen. Det ville hon af hjertat vara nöjd med, nu när hon sjelf var så full af ödmjuk kärlek, af heliga föresatser. Ett ögonblick hvilade hon på åran; hon var ju nu så nära hemmet att hon kunde tillåta sig detta. Midt öfver det s. k. näckdjupet under den höga klippafsatsen låg nu hennes lilla farkost. Hon blickade uppåt och nedåt: stilla och klarblått öfver allt, med undantag af ett par lätta skyar, som oförmärkt stigit upp. Hon såg åt stranden; mjuk grönska låg deröfver och en sakta vindfläkt förde till henne derifrån doftet af de första hag-

tonrsblommorna . . . Nej, hur skön dock jorden var, hur välsignad och löftesrik! Aldrig hade hon förnummit detta så tydligt som i dag, aldrig så fröjdats åt lifvet som i denna stund.

Då ljöd upp öfver henne ett barnsligt, skälmaktigt skratt och ett lustigt: "här är jag!"

Den unga flickan släpte årorna och reste sig hastigt upp mot den lilla system, som i ljus, fladdrande klädning stod högt öfver henne på klinten . . .

Ett glädjerop, en utsträckt famn — derefter ett oberäknadt steg, *ett fall*, och så, utan någon krossad illusion, med hjertat fullt af solljus och kärlek, med en tro, ännu ej oskärad af ett enda tvifvel, sjönk den lilla styf-morsblomman i vänliga vågor tätt invid hemmets strand — vid himlens.

En studentska.

En vacker qvällsol speglade sig i Tallvikens klara vatten och skimrade mot rutorna i den hvita enväningsbyggningen, till hvilken dörrarne på landtligt vis stodo öppna. På den låga stentrappan satt en liten ljuslockig pilt, lekande med en trähäst, af hvars fordom rika tagelsvans endast fans kvar en obstinat tofs, medan af öronen återstod blott minnet. Från trädgården hördes ett par klingande barnröster, och inne i det stora, trefliga hvardagsrummet svängde en gungstol sakta fram och tillbaka. I den satt en lång, mager man med kloka, skarpa ögon och drog stora hvirflar ur sin pipa, hvilken han dock för ett ögonblick tog ifrån munnen, då i detsamma gamla mormor trädde in genom köksdörren.

“Jag är rädd kusin sitter i draget,” yttrade denna vänligt, i det hon slog sig ned i soffhörnet med denna ädelhet i rörelser, som gaf henne så stort behag ännu i sena ålderdomen.

“Lappri,” svarade gamle löjtnant von Bom helt martialiskt. “Värre med kusin sjelf, som inte får en minuts ro bara för det här dumma främmandet. F-n att inte folk kan hålla sig hemma!”

“Säg inte så, kusin; om alla fölle på den idén, skulle vi förgäves speja efter kusins välkomna steg om qväl-larne!”

“Hm! Nå, undantag ha funnits så länge världen stått, och kusin kan inte neka till att jag åtminstone är strängt inviterad; men vore jag inte det, så — komme jag ändå, ty Tallviken anser jag som mitt andra hem.”

“Kusin, kusin! Tänk om madam Holmgren hörde denna öppna bekännelse!”

“Det vore väl, så kanske den toge in ett par ref på hennes egenkärleks storsegel; det är vidlyftigt, som kusin vet...”

“Liksom hennes välmening är uppriktig; men se här ha vi Helene. Är nu all ting i ordning, barn?”

“All ting, mormor, och Berthas rum är förtjusande: rundt omkring taket har jag anbragt en helt liten guirland af friskt björklöf, och på lilla bordet står den täckaste bukett af ängsblommor.”

“Sätt en pion i midten, så får den lärda damen spegla sig,” afbröt löjtnanten buttert.

“Farbror!” sade Helene varnande och höjde mot gubben sitt pekfinger.

“Och en piphylla i ena hörnet,” fortfor gubben obarmhertigt: “jag ger mig f-n på att hon röker.”

“Och om hon också skulle röka, så — svär hon åtminstone inte,” påstod Helene.

“Nå,” skrattade löjtnanten, “jag får väl tåla mig med upptuktelsen när den kommer så der småsött och skall försöka att inte nagga på din lärda vän. Till bevis på min omvändelse vill jag också tillägga, att om hon behöfver tobak, kan hon *rida* hem till mig efter...”

“Men, lilla mormor, medge att han är bra svår!” skrattade Helene och tillade i nästa ögonblick: “det kör! nu ha vi någon af dem här!”

Alla gingo ut på trappan, och sjelfva löjtnanten, stödd på sin outhärliga käpp, stod i bakgrunden.

‘Magistern’ och båda ‘spannhästarne’, Louise och Lotten, hans elever, kommo i full fart från trädgården och ökade trappans vackra grupp.

“Det är prostens,” underrättade magistern, i samma ögonblick ekipaget svängde om i krökningen af alléen.

Och så var det. Långsamt lagade sig den gamle herden ur åkdonet, efterföljd af sin vördiga och välfödda maka. Hjertligt välkomnade af mormor, stego de in i salen och placerades i soffan samt underrättade nu om att de "kunde helsa från assessorn, hvars gula trilla de sett från Vårhultavägen; inom några minuter skulle han nog vara framme."

'Assessorn', kronofogden i Vårhulta, var en ungkarl, som med stora steg närmade sig fyrtilalet; för resten 'rangerad' på alla sätt, med undantag af hustru, som han glömt att skaffa sig, samt gladlynt, treflig och något litet satirisk, hvilken senare egenskap var den enda, mormor hade litet svårt att tolerera hos den gamle vännen till Helenes far, hennes afidne svärson.

Åter rullade det i alléen, och denna gång var det assessorn i trillan och med 'Stjernan' framför.

"Hjertans välkommen!" helsade mormor, som solljus och vänlig stod på trappan. "Vi ha goda vänner härinne förut, som också längta att återse en gammal kär bekant!"

Assessorn helsade förbindligt och hängde upp sin damrock på en krok, för med handen genom det vackert kastanjebruna håret, vände sig, redan på vägen till salsdörren, ännu en gång mot mormor, plirade med venstra ögat och yttrade halfhögt:

"Prostinnan med?"

"Hon har varit så god," svarade mormor med ett visst allvar, i hvilket, för den som förstod henne, låg en anhållan om respekt för den ifrågavarande gästen.

Men det fans saker, som den klipske assessorn ej var menniska att begripa, och dit hörde huru någon, vare sig sjelfva mormor, kunde hysa öfverseende med en så anspråksfull dam som prostinnan, hvilken uppstigit till sin höga värdighet så godt som direkt från kökets regioner och som, med tydliga reminiscenser derifrån i tal och sätt, dock gjorde anspråk på all den aktning och uppmärksamhet man vanligen skänker ett bildadt fruntimmer.

Assessorn steg nu in i salen och gjorde en vacker bugning. Helene försökte förgäfvast att frigöra sig från lille Tages fasta 'håll' i hennes klädning, för att gå honom till mötes, hvilket gjorde att prostinnan med avvig och ringbeprydd hand gaf ett lätt slag åt sitt florsband

i mössan och med tonen af en vice värdinna yttrade: "se der ha vi ju vår assessor — välkommen, välkommen! Jag skall tala om att jag nyss sutit och profiterat!"

"Nej, af hvad då?" frågade med den oskyldigaste min assessorn, i det han nu mottog och tryckte Helenes lilla hand.

"Af hvad? Om hvad, menar väl assessorn; jo, om att assessorn skulle komma strax efter oss; vi sågo trillan i krökningen af Vårhultavägen. Så der kan det gå till så oförhappandes, när terrängen är kopierad; hade den varit slät, hade vi sett ingenting."

"Tvärtom, min vän," skrattade prosten litet förlägen; "det är ju klart att en plan yta skall lemna vidsträcktare fält för en öfverblick än en kuperad terräng; du missade dig bara!"

"Gjorde jag? Åh nej, gudskelof, så lastgammal är jag inte, att jag inte vet hvad jag säger, om jag också icke kan uttrycka mig på något lärdt sätt; det är herrarnes ensak."

"Det har möjligen förut så varit, min bästa prostinna," förklarade assessorn. "Men kvinnorna, som så länge nöjt sig med att föra endast behagens spira, ha nu klättrat halfvägs upp i kunskapens träd; snart skola de nå toppen deraf och med de mogna frukterna obarmhertigt bombardera hufvudena på oss, som stå nedanför."

"Det skall väl kännas som majregn för kära bror, som alltid vurmat för kvinnans emancipation," menade prosten litet förargligt.

"Med en viss begränsning, min bror, en viss begränsning!"

"Som är fördömdt svår att uppdraga," inflickade löjtnanten. "För min del ställer jag mig afgjordt på de olärda fruntimrens sida."

"Och ändå vill jag minnas att kära bror icke så sällan beklagat sig öfver madam Holmgrens oförmåga att begripa det allra enklaste resonnemang — hur hänger det ihop?"

"Kors, nå ja, hm... det beror icke af brist på kunskaper, utan på ett klent förstånd i allmänhet..."

"Som dock icke hindrar henne att både skaffa sig och begagna ett inflytande, hvilket..."

“Mina herrar,“ inföll nu mormor, som alltid var färdig att mildra, der det behöfdes, “jag tror vi göra klokt i att icke diskutera ämnet vidare, innan vi få tillfälle att närmare beskåda något s. k. lärdt fruntimmer. Vi, här närvarande, kunna ty värr ej berömma oss af någon synnerlig lärdom, lika litet som jag inom hela trakten känner till något sådant exemplar, hvadan en jemförelse ju är hardt när omöjlig. Vi vänta emellertid i hvarje ögonblick en vän till Helene, en kär gäst, hvilken just i dagarne tagit studenten och med hvilken Helene för två år sedan gjorde bekantskap uppe i Stockholm. Jag hoppas hon skall komma på skam alla de gamla slentrianerna om vårt köns oförmåga att låta qvinligheten gå hand i hand med lärdomen, ja, jag riktigt gläder mig åt att hon skall vara liksom ett gyllene lås, som binder fast vid hvarandra den gamla och den unga tiden, hvilka båda jag så varmt älskar, den förra för dess minnen, den senare för dess förhoppningar, hvilka i mina barnbarn ega lefvande gestalt.“

“Men kusin, som jag vördar såsom typen för all sann qvinlighet, måtte väl i Guds namn icke svärma för den unga tidens dårskaper vis-à-vis qvinnans uppfostran?“ ifrade löjtnanten och stötte omedvetet sin käpp i golvet.

“Man svärmar icke gerna vid mina år,“ log mormor helt vackert, “men man fördömer ej heller hvad man icke känner: det hör ungdomen till. Jag säger uppriktigt att jag alltid hyst en kär dröm om qvinnans frigörelse genom kunskaper och bildning från en del lyten, som nu vidlåda hennes kön, och mången gång har jag skämts som en skolflicka, när mina både barn och barnbarn förgäfvos frågat mig om de enklaste saker i naturen, som jag tror att nu för tiden hvar tolf års flicka känner till. Vid sådana tillfällen har okunnighetens börda varit mig tung.“

“Åh Gud hjelpe oss!“ utropade löjtnanten och kastade förtviflad hufvudet tillbaka mot ryggstödet af stolen. “Åfven du, min Brutus! Kusin, kusin! Min vördnad har hittills varit den mest obegränsade, men nu inser jag sanningen af det gamla påståendet att sjelfva solen har sina fläckar.“

“Som dock endast tjena till att höja hennes glans,“ förklarade assessorn med en aktningsfull bugning för den

kära värdinnan. "Jag är glad," yttrade han vidare, "att ha fått en bundsförvandt, hvilket är väl behöfligt i dessa kritiska tider, då brytningen mellan det gamla och det nya fortgår med kraft."

"För min del," inföll nu prostinnan, "bekänner jag att jag anser en qvinna lärd nog, när hon kan sköta sitt hus. Ju lärdare, ju anspråksfullare, som min gubbe brukar säga. Åtminstone vet jag då att *han* inte svärmar för de lärda damerna, eller hur, lilla Sellinger, gör du väl det?"

"Min gumma, jag säger som vår aktade värdinna, att man just icke haft några tillfällen till iakttagelser i den vägen. Dock skulle jag näppeligen, om en lärd qvinna kommit inom mitt område, vågat anförtro henne hus och hem. Om man också icke sett några lärda damer, har man hört dem tillräckligt mycket omtalas, för att fatta för dem en viss respekt."

"Det finnes tillfällen, tror jag," invände assessorn, "då äfven de olärda damerna kunna ingifva en sådan, och hvad som är temligen säkert, är att blygsamheten icke alltid följer med okunnigheten... Jag skulle hellre vilja ha en hustru, med hvilken jag kunde tala äfven om andra saker än hushållet, än en, som uteslutande intresserade sig för dessa."

"Jag önskar bror af allt hjerta," förklarade löjtnanten ond, "en hustru med så många kunskaper, att bror till slut icke eger en hel skjorta på kroppen; det blir ändå den naturliga följden."

Prostinnan var förtjust. "Om jag vore så säker på all ting annat," sade hon, "som att en lärd dam 'gör fiasco på sig' i sina hvardagsbestyr, så vore jag riktigt att gratulera."

Nu stod assessorns munterhet icke att hejda, och äfven löjtnanten måste draga på mun. Prostinnan, som inbillade sig ha hittat ett riktigt dräpande argument och som alls icke förstod att man skrattade åt hennes befängda uttryck, rätade upp sig i soffhörnet med belåten min, medan hennes gubbe med en suck tycktes sjunka allt djupare ned i sitt, och mormor funderade just på ett sätt att rangera saken, då ånyo hördes bullret af vagnshjul.

“Det måste vara Bertha!” utropade Helene och skyndade ut för att på samma gång få ge luft åt sin munterhet och mottaga den efterlängtdade vännen. Mormor reste sig äfven, och det öfriga sällskapet grupperade sig i salsdörren, så att det skulle kunna se när vagnen stannade framför trappan. Man är så oskuldskraftig på landet.

“Ptro!” hördes en ungdomlig stämning, och i det samma höll vagnen utanför, men med tvänne unga damer i, i stället för en, och med skjutspojken bak.

“God dag, majblomster,” nickade Bertha med hatten litet på sned på det kortklipta lockiga håret och med tömmarne i hand. “Som du ser, kör jag sjelf för säkerhetens skull, och så har jag en reskamrat med mig, som begär gästfrihet för ett par dagar. Hopp! det der gick som en dans. Se der har du tömmarne, tvärlugg, skjutspengar skall du få sedan! Stig ned nu, min fagra reskamrat, och låt beskåda dig!”

“Välkommen, kära Bertha!” sade Helene hjertligt, sedan hon väl fått ordet, “och i detta välkommen inbegripes naturligtvis äfven din reskamrat. Här ha vi mormor, som mycket längtat efter dig, och . . .”

“Det var hederligt!” sade Bertha, som med ett språng stod på marken och fästade sina klara, ärliga ögon på mormors blida, litet förlägna ansigte. “Inte vet jag hur fru Bellin kommer att tycka om mig, ty jag är si och så, ehuru rätt fram som salig farfars nattmössa, men att jag kommer att tycka om fru Bellin till min sista stund, det ser jag klarligen. Se här min vän, fröken Haller, som hade samma väg och som jag öfvertalat att titta in på ett par dagar i ert lilla eden; söt flicka, fast litet bondblyg. Får jag påräkna fru Bellins välvilja för henne äfven? Att *du* skall tycka om henne, lilla Helene, det vet jag förut. Nej, så hjertans treffligt och hemtamt här ser ut (vänd med vagnen, lilla drummel, och håll nere i alléen, så kommer jag strax efter). Här känner jag på mig att jag skulle kunna trifvas i tre veckor, den längsta tid jag brukar kunna finna mig på *ett* ställe.”

“Den der tycks vara skapad för kära bror,” grinade löjtnanten illparigt och stötte den öfverraskade assessorn på armbågen. “Titta, token drägt: åtsittande lifrock

med ett husarsnöre öfver axeln — fy för sju skock tunnor...“

“Vår prost och vår prostinna!“ presenterade mormor, “assessor Villbrandsson och löjtnant von Bom, magister Lönnholm och ’spannhästarne’, säkert förut bekanta genom Helenes skildringar öfver hus och hem. Och nu riktigt välkomna, båda två! Mätte ni trivas den tid ni vill glädja oss med er närvaro!“

“Skam vare oss annars!“ skrattade Bertha och skakade de nu från hatten befriade lockarne så ogeneradt som om hon stått framför spegeln i sitt eget hem.

Sedan de unga resenärerna derefter på ett ögonblick försvunnit uppe på Berthas rum för att litet upphjelpa sin toalett, och sedan skjutspojken blifvit ordentligt af-färdad, samlades ånyo hela sällskapet i salen, der — eftersom kaffet längesedan var drucket — den trefligaste lilla sexa serverades under muntert samspråk, ty Bertha var framför allt den som förstod att hålla målron vid makt.

Endast prostinnan var tyst, emedan hon var förargad öfver den ogenerade ton Bertha tog sig och det intresse hon icke dess mindre tydligen väckte, sedan det första intrycket af häpnad lagt sig.

Men hvem mäter den värda damens skadefröjd, då den unga fröken-studenten, sedan de äldre damerna tagit sin smörgås, obesväradt steg fram bland herrarne, som just togo sig aptitssupen, räckte fram ett glas och sade: “var god och servera! Så här efter en resa smakar en liten aptitssup riktigt godt.“

“Bruka damerna i Stockholm verkligen allmänt denna lilla odygd?“ sporde prostinnan spetsigt.

“Förträffligt kummin! — Gud vet; jag brukar så sällan fästa mig vid hvad andra göra.“

“Det menar jag annars vore nyttigt nog för en ungdom.“

“Åh skräp! man ser och hör icke ofta något så anmärkningsvärdt, att det är skäl att taga efter. Deremot lägger jag mig aldrig i andras görande och låtande, det är småsinnadt.“

“Det fick hon,“ hviskade assessorn till löjtnanten; “tusan till flicka att reda sig. Jag tror inte hon skulle ’göra fiasco på sig’ i något förhållande.“

”Jo, i de husliga, lita på det!”

”Hvad menar herrskapet; skulle vi ej sätta oss en stund under almarne på gården, efter aftonen är så herrlig?” föreslog mormor, sedan man slutat supera.

Förslaget vann bifall, och snart satt i almarnes skugga den treffigaste lilla grupp i världen.

Helene frambar till herrarne tobak och pipor, hvilka senare prosten och löjtnanten med synnerligt välbehag stoppade, under artigt uttalad förhoppning att kusin nu som vanligt unnade dem denna lilla frihet.

Beträffande assessorn, tog han fram sitt cigarrfodral och räckte det med ett: ”behagar ni?” åt Bertha.

”Tack!” sade denna enkelt, utvalde en och påtände den med tydlig vana.

”Kanske fröken hellre röker långpipa?” frågade löjtnanten satiriskt. ”Om jag får lof, skall jag stoppa en?”

”Nej tack,” nickade Bertha godlynt, ”piporna höra ålderdomen till; vi yngre hålla oss till cigarren.”

Assessorns ansigte sken af belåtenhet och han kastade på sin antagonist, löjtnanten, en triumferande blick.

”Ja, jag ber om ursäkt att jag bjöd på pipa,” puttade löjtnanten, ”men då ändå en dam röker, tyckes mig det ena lika bra som det andra.”

”Utan tvifvel,” medgaf Bertha lugnt, ”det är bara en smakfråga. Ack, herr assessor, bjud för all del icke fröken Haller någon cigarr; hon skulle förr dö än göra sig skyldig till en sådan oqvinlighet!”

”Men fruktar ni då icke sjelf verdens dom i det hänseendet, min unga fröken?” frågade prosten och drog med välbehag den ena hvirfveln efter den andra.

”Icke det ringaste! Det der gamla pratet om qvinlighet och oqvinlighet är jag trött på? Hvad är qvinlighet? Det som kvinnor pläga företaga sig: sy, spinna, sticka, väfva, kläda sig — och förtala; är då allt det der något så eftersträfvansvärdt?”

”Käraste min unga gäst,” upptog nu mormor, ”jag måste säga att jag finner er uppfattning af begreppet qvinlighet alltför ytlig och korttänkt. Ehuru svårt att i några få ord uttrycka det, skulle jag dock dertill välja helt andra än edra: saktmod, sjelfuppoffring, omtanka och

vårdande kärlek först och sist — se der mitt begrepp om qvinlighet!“

“Vackert, men allt för ideelt; hur många hinna derhän?“

“Så många som allvarligt vilja, tror jag.“

“Vår älskvärda värdinna har rätt, tusende gånger rätt!“ ljöd det i korus från både herrar och damer. Endast Bertha teg.

“Förmodligen anser då fru Bellin, i likhet med de flesta, att den riktning, som nutidens qvinliga uppfostran tager, är menlig för hela vårt slägte?“

“Visst inte, så vidt dermed den husliga går hand i hand, men detta anser jag som ett oeftergifligt vilkor. Qvinnans skönaste, mest ingripande verksamhet ligger dock i hemmet, och den flicka, som ej redan från sin tidigaste barndom är van vid och lärt att älska huslighet, blir sällan en bra husmor.“

“Men, herre min Gud!“ utropade Bertha lifigt, “hvad dock alla dessa bestyr förefalla mig triviala. Att baka, koka, lappa, stoppa och laga mat först och sist!“

“Om ni ej misstycker,“ inföll löjtnanten och blåste ut en rökhirvvel nästan midt i ansigtet på den unga fröken-studenten, utan att det ringaste genera sig, “om ni ej misstycker, skulle jag vilja anmärka att ni nyss derinne visade en förträfflig aptit; om nu vår kära värdinna ej tänkt på att tillfredsställa den, så . . .“

“Så hade pigorna mycket väl kunnat göra det.“

“Men, min unga *herre*, hade jag så när sagt, de äro väl, enligt er åsigt åtminstone, äfvenledes ett slägte, mot tagligt för bildningens välsignelser . . . Om det nu fallit dem in — äfven förutsatt att de kunnat ombesörja en god supé, hvilket icke alltid är händelsen — om det fallit dem in, säger jag, att i stället läsa ett kapitel ur Beckers världshistoria, hvad skulle ni sagt om det?“

Bertha ryckte litet på axlarna. “Nå ja,“ yttrade hon slutligen, “strängt taget, behöfva de upplysning bättre än vi och hade således varit i sin fulla rätt.“

“Oaktadt de mottagit både städja och lön? Hin måtte, med respekt sagdt, vara inackorderad i ert hus, min nådiga, det säger jag rent ut: Beckers världshistoria

till frukost, Ovidius till middag och någon sorts metafysik till qvällsvard — hvad säger *ni* om det, Helene?”

“Att Bertha öfverdrifver litet, men att hon för resten är den ärligaste och gladaste lilla studentska under solen. Jag skulle gerna vilja besörja hennes lilla hushåll och på så sätt en dag ha en osynlig del i hennes framtida ära.”

“Ja, det kan min själ behövas, om inte unga studenten skall svälta ihjäl innan han blir professor. Ni, då, min andra lilla fröken, som ingenting säger, gillar ni er lärda väns åsigter?”

Fröken Haller lät sin virkning sjunka och en täck rodnad utbredde sig öfver hennes lilla ansigte, då hon sakta svarade: “uppriktigt sagdt, *nej!* Jag anser att en qvinna bör förskaffa sig kunskaper i främsta hand för att dermed ge en upphöjdare ton åt hemmet och gagna barn och underhafvande; i andra deremot för att använda dem *direkt* i det allmännas tjenst — som ju dock kan vara godt, om hon aldrig får ett eget hem. Men i likhet med vår ärade värdinna, anser jag huslighet som en af qvinnans skönaste prydnader.”

“Nå, Gud er välsigne!” utropade löjtnanten, “och tillåt att jag gör er min komplimang så godt mitt giktbrutna ben och min gamla käpp vilja medgifva!” och med dessa ord krånglade sig gamle löjtnanten öfver gungbrädet och linkade bort till fröken Haller, för hvilken han gjorde en på samma gång vördnadsfull och komisk bugning. “Det är sådana qvinnor som ni,” utbrast han nästan rörd, “som skola rädda vår planet från undergång och uppfostra våra söner till hederliga män. Buga dig, assessor,” tillade han och tog ett väldigt tag i den treflige gamle ungarlens tupé, “buga dig, säger jag, och det ända ned till jorden!”

“För all del, för all del!” invände fröken Haller med den älskligaste förlägenhet, medan Bertha skrattande utropade:

“Tag emot hyllningen, du, den är dig väl unnad, och vi skola hoppas att du framdeles ännu bättre skall göra dig förtjent deraf, genom att stå i spiseln natt och dag, bara någon friare anmäler sig; till dess . . .”

En bönfällande blick från fröken Haller lät Bertha stanna vid halfva meningen.

“Men, min unga fröken,” började nu prostinnan, “hur ringa ni än skattar de husliga bestyren, måste ni väl medge att de äro nödvändiga i alla fall. Då ni tilldelar pigorna rättigheten att bli lärda, undrar jag hur ni till slut har tänkt er att vi skola få mat litet hvar?”

“Uppriktigt sagdt har jag inte så mycket tänkt på saken,” medgaf Bertha, “men jag kan icke annat än tycka att de der bisakerna skulle kunna skötas på mekanisk väg. En början är gjord med de mekaniska slagterierna. Kan man slagta djur, stycka och insalta köttet på så sätt, bör det vara en småsak att på något dylikt kunna bereda t. ex. en kraftig soppa. Vi ha nu i hvarje stad en gas-reservoir med rörledningar till hvarje hus — hvarför inte längre fram en soppceistern? Der sitter jag i min studerkammare och blir hungrig — det är en ofullkomlig naturs kännetecken — då går jag bort till en kran, vrider på den och upphemtar i min tallrik den delikataste kött-soppa — just så ville jag ha det!”

“Nå, bifvar och köttbullar se'n? Skola de också komma rullande genom rören?”

“Ja, gerna för mig; inte behöfs det att de rullats mellan kokerskans fingrar för att de skola smaka. Utan tvifvel komma vi en dag derhän.”

“Tänk,” sade prostinnan med sitt förargligaste skratt, “att ni borde hembjuda edra idéer till hushållningssällskapet; de förtjena i det minsta en odeur!”

“Hvad för slag?” frågade Bertha.

“Prostinnan säger,” öfversatte mormor, “att ni borde ha en dusör för edra nya idéer, men jag säger, käraste lilla barn, att jag skulle vilja behålla er hos oss ett helt år, för att ni måtte lära förstå den tillfredsställelse som ett väl ordnad hushåll bereder den som sköter det; för att ni skulle erfara den glädje man känner, då en lyckad rätt smakar dem man älskar, eller då man af en villig men okunnig liten landtflicka så småningom lyckas bilda en pligtrogen och duglig tjenarinna; i sanning, sådana fröjder äro äkta, fast de icke äro högljudda, och ersätta mångdubbelt den möda de kosta.”

“Skulle någon kunna omvända mig, vore det ni, min fru,” medgaf Bertha trohjärtadt, “ty ni har hos er någonting, som måste adla äfven de lägsta bestyr. Men jag påstår dock att hvar och en måste följa sin kallelse, och — den husliga är inte min.”

“Och dock är den så ytterst nödvändig och af den beskaffenhet, att den kan uppfattas och utföras — ehuru mer och mindre väl — af äfven den minst begåfvade natur. Kommer man ej i tillfälle att använda den, är ju ingen skada skedd, alldenstund det är en kurs som hvarken är dyr eller dryg. Om *ni* nu t. ex. blir docent eller tar en grad och sedan gifter er . . .”

“Jag gifta mig!” utbrast Bertha och hoppade till så lifligt, att assessorn, som var hennes närmaste granne, drog sig åt sidan. “Aldrig, fru Bellin; vetenskapen blir min brudgum!”

“Det är en torr en i längden,” påstod löjtnanten, “och torde nog få lemna rum åt någon annan.”

“Huru som helst: ett är visst,” påstod mormor, “att det gör mig ondt om den kvinna, som icke inser att hennes utvidgade fri- och rättigheter i främsta rummet böra gagna hemmet, och att hon der har sin ädlaste och största verkningskrets. Den mor, som åt samhället uppfostat en hederlig och nyttig medlem i sin son eller dotter, har gagnat mera än den kvinna, som förmår täfla med all världens lärda. Deremot bestrider jag icke, att utpräglade anlag, vare sig att de förefinnas hos kvinna eller man, böra utvecklas och fullkomnas, men hos den förra *aldrig* på bekostnad af hennes vackraste sida: den kvinliga blygsamheten. Jag tror ännu fullt och fast att ökade kunskaper icke alls behöfva vara någon fiende dertill. Om jag en dag får se en kvinna med kunskaper som dock förstår det höga i sin bestämmelse och mäktar att i det skenbart ringa se det stora, det största — då skall mitt gamla hjerta glädjas, ty det är henne jag väntat på som en försoningslänk mellan den gamla och nya tiden.”

“Gläd er då, och gläd er af hjertat!” utropade Bertha och reste sig med strålande ögon. “Der sitter ett sådant praktexemplar, en snart blifvande studentska, hvilken alla våra professorer förespå en lysande framtid, men som

det oakadt är så blyg, att man skall pressa orden ur henne: ett riktigt nöt... en, en *engel* — jag önskar jag kunde likna henne!“

Och från den älskliga fröken Haller, hvars ansigte öfvergöts af den skäraste purpur, vände sig Berthas blick med ett talande skimmer emot aftonskyn och stannade tankfull der.

Men mormor tillsade Helene att gå ned i källaren efter den ena af de trenne champagnebuteljerna, som stodo der i afvaktan på ett eller annat högtidligt tillfälle. Och när glasen voro framsatta och fyllda, höjde hon sitt med darrande hand och bad sina gäster dricka en skål för de båda representanterna af föreningen mellan den gamla och den nya tiden.

Som genom en tyst öfverenskommelse klingade alla först med fröken Haller; Bertha, nyss den som lifvat hela sällskapet, fick åtnöja sig med andra rummet, men tyckte ej fästa ringaste uppmärksamhet dervid. Hon såg lika frimodig, kanske en smula trotsig ut, skämtade öfver att ingen i sällskapet haft en aning om fröken Hallers tilltänkta lefnadsbana, under det alla deremot genast kunde se på henne sjelf 'hvad hon gick för', tog med en kort nick emot ännu en cigarr af assessorn och blåste ut röken i lustiga hvirflar, erbjöd sig att, när hon blef medicine doktor, kurera honom för alla ålderdomskrämpor och hade slutligen den uppmärksamheten att draga en tändsticka för att erbjuda den åt löjtnanten, hvars pipa slocknat.

Snart bröt sällskapet upp; prostens afsade sig tack-samt inbjudningen för natten; assessorn och löjtnanten stannade båda kvar, den förre ovanligt tankfull och, efter hvad löjtnanten svor på, kär upp öfver öronen i 'student-pojken', som han för sin del skulle velat piska opp, om — han inte bjudit honom eld på pipan.

Som stöd för sitt påstående att assessorn var kär, påpekade löjtnanten den märkliga omständigheten, att assessorn, annars sjelfva språksamheten, i dag knappast sagt ett ord, utan bara med ögonen 'uppåt' den unga studentskan.

Mormor var sjelfva hjertligheten mot sina båda 'föreningslänkar', dem hon endast önskade få behålla en

längre tid, för att riktigt få visa dem huru de, hvar på sitt sätt, intagit henne.

'Magistern', hela aftonen stum som en fisk, gjorde nu en likaledes stum bugning för sina qvinliga kamrater och försvann i sin lilla kammare för att drömma om att künskapens fana sväfvade i fara att eröfras af det qvinliga lägret. 'Spannhästarne' voro äfven försvunna, och mormor sjelf tog nu afsked af sina kära gäster, för att söka en väl behöflig hvila, sedan dessa förklarar att de önskade stanna ute ännu en stund under den sköna aftonen.

"Jag kommer snart och sällskapar med er, har bara ett litet bestyr derinne!" log Helene och försvann inom förstugudörren.

Men de båda 'studenterna' reste sig upp och gingo för omvexlings skull några slag upp och ned genom trädgårdsgångarne, tills de slutligen helt tysta slogo sig ned på ett gungbräde vid andra sidan af boningshuset. En röst nådde genom ett öppet fönster deras öra: det var Helenes. Hvad kunde hon syssla med? Sommarskymningen var redan djup. Bertha hoppade sakta upp på gungan för att titta genom fönstret och skrämna vännen derinne. Men hvad hon såg, fängslade henne, så att hon glömde sitt uppsåt. Der, mellan småsysterarnas bäddar, låg Helene i sin ljusa dräkt på knä med systrar-nas händer slutna i sina, bedjande gemensamt med dem till den 'Gud, som hafver barnen kär'.

"Ha ni ingenting särskildt att be om förlåtelse för i dag — ingenting som ni behöfva ångra?" frågade Helene sakta.

"Jag vet ingenting," svarade den äldsta efter en stunds betänksam tystnad.

"Gud signe dig då och sof godt!" hviskade Helene i det hon kyste hennes panna. "Och du då, liten min?"

"Jag... jag..." stammade denna, "har jagat den svarta och hvita kycklingen och bundit en ullgarnsända om svansen på kattungen... tror du att Gud kan förlåta mig det?" Och en qväfd snyftning banade sig väg ur det lilla bröstet.

“Om du är riktigt ledsen deröfver och lofvar att inte göra om det! Tänk, liten, hur ofta mormor bedt oss att vara ömma mot djuren!”

“Men ullgarnsändan satt inte *riktigt* hårdt!” ursäktade sig den lilla och slog armarne om systemns hals.

“Men du vet ändå att du gjort orätt och du vill nog gerna be Gud om förlåtelse! Om vi inte akta oss för de små felen, begå vi snart stora, det vet du ju.”

Och nu stammade den lilla en bön om förlåtelse för sin svåra skuld, tryckte sig sedan tätt intill sin moderliga vän, fick fridskyssen på den klara pannan och lade med lätt hjerta sig ned till hvilan för natten.

I Berthas bröst rörde sig underliga känslor. Hade hon väl någonsin efter en dag, än så flitigt tillbragt i studier, gjort en aftongerning sådan som vännens derinne, en gerning så tyst, så ödmjuk, så välsignelserik? Ack nej?

Hon stod med ett hopp på marken och drog en djup suck. I detsamma hördes från andra ändan af byggningen Helenes röst som ropade på dem. De gingo henne till mötes, och med en röst som nästan lät litet barsk lade Bertha handen på Helenes axel, såg henne rätt in i ögonen och sade: “hvar har du hållit hus; vi ha väntat på dig?”

“Jag skulle bara in och se att småsystterna voro lagda,” svarade Helene lugnt. “Tage hade jag stoppat ned förut. Men nu, om I önsken, skall jag gå med er åt den här sidan, så komma vi ned till sjön. I kunnen aldrig tro en så herrlig och vidsträckt utsigt!”

“Nå ja, den har jag ingenting emot,” sade Bertha, “helst sedan jag nyligen kommit till äfven en *insigt*.”

“Hvad skulle det vara för en?” frågade Helene.

“Jo, att kvinnans verksamhet kan vara något värd — äfven då hon egnar sina krafter åt hemmet.”

“Säkra då,” rättade Emilie Haller, “vill du medgifva det?”

“Det skulle jag kanske göra — om jag haft en mor: hon dog när jag föddes; hvad vill man begära af mig?”

I ett nu var hon innesluten i de båda väninnornas armar, men blott en sekund hängaf hon sig åt sina mildare känslor.

“Sådant eländigt pjosk!” yttrade hon och förde med båda händer undan sina deltagande väninnor. “Jag är nu en gång ett oting, en pojknatur, en bortbytting — och katten må veta hvad jag hade här att göra!”

I det hon sade detta, ryckte hon ned en lummig gren af en lind och svängde dermed fram och tillbaka. Just nu öppnades ett gafvelfönster; det var assessorn och löjtnanten, som ännu icke gått till hvila och som ville ha en smula aftonluft.

“Stäng fönstret!” ropade Bertha skalkaktigt och slog med grenen mot rutan; “så sent på aftonen äro stora mygg ute.”

“Han önskar ingenting högre än att fånga dem,” skrattade gamle löjtnanten.

“För att döda dem, då?” skämtade den yra flickan. “Sauve qui peut!” Och härvid drog hon med sig båda sina väninnor upp på sitt lilla rum, klädde af sig, hoppade i säng, räknade fönsterrutorna — och vaknade en morgon, fyra år derefter, på Vårhulta som assessorska . . .

“Jag tror att bror assessorn dock fångade sin mygga till slut, med både gadd och vingar,” skämtade löjtnanten, som umgicks i det glada parets hus och som nu fullkomligt försonat sig med värdinnan.

“Det gjorde han verkligen,” medgaf denna. “Kom bara ihog att vingarne äro för honom — och gadden för er, och erkänn att ett studeradt fruntimmer också kan sköta om sitt hushåll!”

“Jag måste väl, sedan jag sett ett så lysande exempel.”

“Och att man kan hålla reda på både tvätt och annat, utan att på tvättnotan skriva t. ex. fjorton par lackan och elfva natkapor . . .”

“Som prostinnan . . .”

“Och som madam Holmgren, den hederssjälen . . .”

“Hm!”

“Hvilken anser nu min lilla vildros vara qvinnans skönaste bestämmelse?” frågade mormor och nöp den täcka husmodern skälmskt i kinden.

“Att med hela sitt hjerta hängifva sig åt den hon älskar och att göra honom och hemmet lyckliga samt att, om Gud ger henne barn, uppfostra dessa för ett högre lif — någon skönare och större bestämmelse har hon icke! Men på kvinnans intellektuella uppfostran håller jag i alla fall: den gör henne andligt likställig med mannen och ger hemlitvet färg och doft — lefve den således!”

En meteor.

et började bli tyst och tråkigt der nere vid den lilla österrikiska badorten.

Man hade gått och tittat på hvarandra i badparkens vackra alléer en hel månad, kände hvarandras fysionomier och toaletter utantill och en smygande ledsnad invärtes. En och annan hade rest, några nya figurer hade tillkommit, men ingen enda som kunde vara värd att närmare studera.

Lejonen inom badsocieteten — ty det fans naturligtvis äfven här en miniatyr-societet — utgjordes af några österrikiske officrere, som morgnar och aftnar kurtiserade de unga

damerna och på förmiddagarne spelade kort eller schack under soltältet till det förnämsta kaféet, det vill egentligen säga på öppen gata eller rättare på öfvertäckt trottoar. De generade sig icke, hvilket de ej heller behöfde, då de endast iakttogos af ett fåtal kurgäster

som måste passera kaféet för att komma till badhuset. Några andra voro nästan aldrig ute på förmiddagarna, till följd af den starka solhettan, och allra minst såg man till 'infödingarne'. Mot aftonen kunde man deremot få se dem sitta radtals utanför husen på sina hvitmålade träsoffor eller arrangera familjetablåer i de svala, öppna portgångarne. Der rökte och läste männen och skötte kvinnorna samspråket och stickstrumpan, den de dock ibland kastade åt sidan, antingen för att, i likhet med männen, smutta på sin ölsejdel, eller för att ge åt en sjelfsvåldig barnunge en risbastu, i dubbelt afseende 'för öppen ridå'. De förbipasserande kurgästerna fingo på så sätt en afundfri inblick i invånarnes vanor och uppfostringssystem, och de försummade ej att njuta af tillfället. Hvad skulle de göra? Det var ändå alltid en omvexling.

Hur lik var ej den ena dagen den andra!

Man samlades om morgonen i Trinkhallen, der en beskedlig liten orkester spelade ned vattnet och upp kurtisen. Man promenerade regelbundet i de lummiga parkalléerna mellan hvart glas, köpte kanske för ett par kreuzer någon daggstänkt ros af en tandlös Flora (söderns 'blomsterfickor' voro nästan alla bortåt de sexti) skänkte en flyktig blick åt de nykomna kurgästerna och en half tanke åt de dagen förut afresta, svarade på doktors förnyade förfrågan om ens gamla åkommor, gäspade oförstäldt och gick hem för att frukostera.

Så kommo förmiddagsbaden med sina qväfvande jodångor i de långa villsamma badhuskorridorerna, der mellan högar af urvridet linne madamerna framskymtade i sina rutiga kjortlar och svarta hufvuddukar med långt nedåt ryggen fladdrande ändar, påminnande der de gupade upp och ned om skadskjutna kråkor.

Kl. 1 serverades i de olika hotellen middagen, alltid 'kurgemäss', sällan omvexlande, och så gick man hem att sofva på enformigheten och maten, för att efter förmåga smälta båda delarne.

Vid sjutiden på aftonen samlades man åter vid musikens toner i parken, der man i finast möjliga toalett promenerade omkring en kolossal blomsterrundel eller slog sig ned vid småbord i närheten, njutande af några lättare förfriskningar. Eller besökte man teatern — ja

ty man *hade* verkligen en teater, och dertill en 'stående', som bjöd på operetter och påkallade ett välvilligt öfverseende hos dem, som hade mod att under de ljusa sommaraftnarna stänga sig inne mellan dess mörka väggar.

Någon gång slog man sig riktigt lös på festlighet, reste upp i parken löfomkransade stänger med granna vimplar, arrangerade tombola och blomstercorso och bjöd till och med på 'Hahnenschlag', ett åtminstone efter nordbors åsigt gement folknöje. Ett praktexemplar af en tupp tjugrades vid ett träd, hvarefter än den ene, än den andre af åskådarne med förbundna ögon och ett spö i handen sökte att träffa honom. Om än detta endast undantagsvis lyckades, var det arma djurets ångest och flaxande dock tillräckligt att framkalla munterhet hos de tanklösa varelser som i täta grupper omringade skådeplatsen och bland hvilka man såg icke så få första klassens kurgäster. De deltog visserligen icke personligen i nöjet, men de afstyrde det icke heller; ja, det hände till och med att något af deras 'förtjusande' barn tilläts att försöka sig som profoss, om också undantagsvis, äfven det. Folket i södern tycks ej vara några djurvänner.

Hvar lördagsafton hade man i societetsrummen 'reunion', då det dansades, spelades kort, pratades och musicerades till bort mot klockan 10, då hvar och en gick hem till sitt.

När härtill lägges det för ett fåtal högsta nöjet, nämligen vidsträckta promenader i traktens vackra omgifningar med utsigt åt de ständigt i olika luftförtoningar skiftande bergen, tror jag att nästan allt är sagdt som *kan* sägas om den lilla kurortens sommarlif.

Det stod emellertid kvar att man hade tråkigt, fruktansvärdt tråkigt, efter hvad i synnerhet de unga damerna påstodo. Visserligen voro herrar officerare uppmärksamma, men dervid stannade det också. Inga förklaringar, inga enleveringar, intet enda romantiskt äfventyr, ingenting som i ringaste mån afvek från det vardagliga.

Mammorna började att gäspa, döttrarna att bli kappriösa, papporna talade om att resa hem. En och annan mycket uppmärksammas ung fru, hvares man ingen hade reda på — kanske minst hon sjelf — började se be-

tänkligt likgiltigt ut för den lilla klick af beundrare, som aldrig ökades eller förnyades, utan var den samma dag ifrån dag. Det rent af hände att hon låtsade sig ej höra deras artigheter eller att hon med en trött eller litet onådigt min vände sig bort, döljande eller förrådande en gäspning, allt efter som det föll henne in. Korteligen: man visste ej hur man skulle kunna uthärda ännu en vecka eller par i denna mördande tråkighet, med hvilken sjelfva luften tycktes ha gått i förbund. Tung och qväfvande, utan ett enda svalkande drag, som kunnat sätta i rörelse trädens slappa, damhöljda blad, omgaf den som med osynliga jernband de vandrare, som flydde ur sina mörka rum med deras nedfälda jalousier för att i naturen söka en stunds vederqvickelse. Man kände benägenhet att sjunka ned på närmaste bänk, sluta ögonen för den omgifvande världen och somna, bara somna från allsammans.

Då, en dag, midt under den vanliga däsigheten öfver Trinkhallens vidsträckta plan — hvilken öfverraskande uppenbarelse!

En ung, bildskön man, med mörka, släpande ögon och till skydd för dem och de fina anletsdragen en mjuk, hvit filthatt, en pikant kontrast till det ramsvarta håret! Och han gick icke, den märkvärdiga uppenbarelsen, han *sköts* fram af sin betjent i rullstol, vårdslöst tillbakalutad mot ryggstödet. Så ung, så sjuk, så intressant! Hvem var han? När kom han? Hvar bodde han? Hvilken var hans läkare?

Det kom spänstighet i damernas rörelser och lif i deras blickar. De slag de gjorde i parken blefvo märkbart trängre och kommo alltid att till sist närma sig den intressanta rullstolen, hvars innehafvare allt ibland slog upp de djupa, drömmande ögonen och slöt dem igen med en trött min, som om han velat säga: "rosor — hvad är deras doft för *mig!*"

Ah, der närmar sig doktor B. till främlingen! Nå, då kan man få upplysning. De tala franska med hvarandra; således var han icke en rumänier, hvilket man nästan trott.

Se hvilket leende, hvilken äkta aristokratisk rörelse med handen! Det der var en afskedshelsing... Nu rullar betjenten bort stolen, och nu:

“Doktor B. — ett ögonblick, om jag får lof!”

“Strax, min nådiga.”

“Herr doktor, ursäkta, men min halsfluss ... jag får visst anhålla ...”

“Jag kommer på minuten, fru grefvinna!”

“Men, snälla doktorn, *jag* var den förste som vågade besvära,” hviskade en halfgammal stenrik fröken med en perlkrage, som glittrade nervöst i solskenet. “Omslaget, som jag lade på i går afton ...”

“Hvem var uppenbarelsen i rullstolen,” afbröt kort och godt en liten tvärsäker ’sidenpuppa’, som ej tycktes van att *vänta* på svar.

“Ah, mina damer, en charmant ung man, verkligen charmant! Förnäm ungrare med stora gods. Kom i går afton; stannar högst en tre veckor eller en månad. Chic ända ut i lillfingret; en vacker aquisition för vår societet, denne *monsieur le baron Buda de Budaï* — mjuka tjenare! Jag skall ha äran återkomma sedan.”

Damerna utstötte ett gemensamt ’ah!’ sågo på hvarandra, sågo på monsieur le baron — och blundade från den dagen mer eller mindre för de öfriga herrarne, sjelfva officerarne inberäknade.

Och nu började hvad som sedermera i brunnskrönikan under skämt och spe benämndes *Baronens epok*.

Att ortens helsokälla besatt en underbart helande förmåga visste alla förut, men att den kunde en *så* kraftig verkan åstadkomma som nu hos monsieur le baron, det anade ingen. Efter endast två dagar förekom han ej mera insvept i lätt pelsverk, som första dagen; efter ytterligare två *gick* han, stödd på sin betjents arm, och när lördagen med sin reunion kom, inträdde han i salongen, stödd på doktors. Presentation och hjertklappning, förvåning och förtjusning. Åh, så älskvärd han var, den nya aquisitionen!

Det gjorde ingen ting att han talade med en ’beslöjad röst’, någonting midt emellan hväsande och hviskning, och att han fortfarande endast till hälften slog upp ögonlocken, alldeles som när man en smula drar i snöret till en fönstermarkis; det endast klädde honom. Han tog plats mellan två grefvinnor, båda verkligen ’födda’ någon-

ting, och underhöll sig en lång stund med deras döttrar. Han lade sin arm i ett skalligt geheimeråds och vandrade med osäkra men behagfulla steg med honom öfver golfvet. Han talade en beundransvärd franska och bar ett par, tre miniatyrordnar i knapphållet. Man visste att han så godt som vändt upp och ned på det förnämsta hotellet, hvars alla anordningar han funnit ömkliga. Åh, hvad han var för en magnifik personlighet, den käre baronen!

På femte och sjette dagen promenerade han redan temligen obehindradt omkring i parken med de unga damerna. Den trötthet man i början förmärkt hos honom hade mer och mer försvunnit, ehuru man kunde förmärka en viss ojemnhet så väl i hans lynne som i hans rörelser. Ena stunden blixtrande liflig, den andra plötsligen tyst, som om han ångrat sig och beslutat godtgöra sin uppsluppenhet genom att öfverdraga hela sitt väsende med en tunn isskorpa. Men just häri låg en ny tjuskraft. Sig lik från morgon till kväll kunde hvilken hvardagsmenniska som helst förekomma; det var sådanas kännetecken. Men skiftande som molnen, som färgspelet i den flyktiga regnbågen, *det* var något helt annat; det var originalitet, snillets och öfverlägsenhetens erkända privilegium.

Kom så sjunde dagen, och med den en liten extra fest för ett par mera bemärkta kurgäster, som skulle afresa följande dag. Det föll af sig sjelft att monsieur le baron Buda de Budaï skulle tillsägas att vara med. Men skulle han också komma? Och om han *icke* kom, hvad blefve då hela festen annat än misslyckad. Nästan hellre än att *dansa*, till och med med herrar officerare, ville de unga damerna *sitta* bredvid den intressante baronen, hvars beslöjade stämman lik en smekning strök förbi deras kinder och hvars ögon — åh, han *måste* komma, han *måste*!

I väntan på honom besåg man de fotografier af hans gods, dem han för ändamålet låtit kvarligga på förmaksbordet sedan gårdagen. *Hans* gods! Hvert och ett af dem måtte vara ett litet eden. Men endast *en* Eva kunde bli den lyckliga, och hvar fans denna utvalda? Nå, hon kunde lika gerna finnas här som annorstädes; det var detta man hoppades på. Måtte han bara komma!

Och han kom, visserligen litet trött och blek till utseendet, men han kom dock. Gamla fröken med perlkragen funderade just på att skjuta fram en stol åt honom, men han begaf sig så direkt mitt in i den tätaste flocken af unga damer, att hon icke hann. Andra valsen ljud från orkestern (baronen hade kommit något sent) och de äldre damerna rangerade sig kring salens lång-

sidor och i den öppna förmaksdörren för att åskåda dansen, då ett, två, tre — skulle man tro sina ögon! — monsieur le baron Buda de Budaï, den intressante sjuklingen, flög förbi både civila och militära valsörer med den yngsta och vackraste af damerna i sin famn,

flög så lätt och tätt öfver marken, som svalan flyger mot oväder...

Och detta på sjunde dagen, efter att ha anländt till kurorten som invalid!

Men *var* detta ett underverk — och det var det onekligen — så blef det åtminstone påaktadt. Genom hela societeten gick likasom en stark elektrisk stöt. Hufvud reste sig öfver hufvud, dam reste sig upp efter dam för att beskåda den sällsamma synen, och när alla sett den, började de betrakta hvarandra med frågande och tveksamma blickar. Då valsen slutat och monsieur le baron återfört sin dam till hennes plats samt enligt sin vana beredde sig till att uppvakta de äldre damerna, kände han trots värmen efter dansen, hurusom en förunderligt kylig fläkt slog emot honom hvart han vände sig, och när han ville draga sig tillbaka i smårummen för att återhemta sig, mötte honom i dörren ett par ögon, som så när naglat honom fast vid tröskeln. De tillhörde en nyanländ kurgäst, som baronen icke sett förr, men som under hela dansen iakttagit *honom* och som hos en af läkarna begärt upplysning om "huru denne herre kunnat komma in i societeten".

"Men," hade doktorn häpen svarat, "det är en distinguerad personlighet, i besittning af börd och förmögenhet och med ett namn som..."

"Så-å — och hvad kallar han sig då, denna distinguerade personlighet?"

"Monsieur le baron Buda de Budaï, förnäm ungrare, egare af stora gods och..."

"Vet ni hvem han *verkligen* är, denne monsieur le baron, och hvad han *var* då jag sist såg honom?"

"Bevars, skulle han ha kunnat till den grad..."

"Han var — *croupier* i Monte Carlo och dertill en oredlig sådan, hvarför han blef bortkörd. Sedan dess har han varit oredlig spelare, oredlig affärsman — ja, ty han har i Ofen haft en handelsaffär, som han skött på ett mycket fult sätt, denne *herr Schleierbach*, som han *verkligen* heter, och nu är han en oredlig lycksökare, derom är jag säker. Eller uppvaktar han icke här vid badorten någon af de förmögnare unga damerna?"

”Just ingen särskildt,” svarade doktorn, som kände sig särdeles obehagligt berörd af underrättelsen. ”Är han en bedragare, så tror jag snarare han ledes af fåfänga och begär att sjelf en gång sätta sig in i de förnåma främlingars roll, af hvilka han sett så många der borta i Monaco. Men, ursäkta att jag frågar: *skulle* det icke vara möjligt att ni misstagit er? Ofta kan ju en tillfällig likhet...”

”Såg ni inte hur totalt slagen han blef vid min åsyn? Vill ni att jag skall tala med honom?”

”Nej, nej, för allt i världen! Jag skall sjelf tala vid honom i morgon. Redan genom att i afton uppträda som dansör, sedan han för en vecka tillbaka knappast kunde röra sig, har han förderfvat hela sin ställning här. Han har bokstafigen valsat ut sig ur societeten. Jag stod just och grände mig å hans vägnar när ni begärde upplysningar om honom. Fördömt obehagligt, men jag *måste* tala med honom.”

Det obehaget slapp emellertid doktorn. Följande morgon var *monsieur le baron Buda de Buda* putz weg och hade inte lemnat annat efter sig än på hotellet ett dussin visitkort och på societetsrummen fotografierna af sina gods samt ämne till outtömliga samtal. Den enda som uppriktigt saknade honom och alltjemt fann hans minne intressant var gamla fröken med perlkragen. Han var inte ett grand sämre än flertalet af män, påstod hon envist, men bra mycket älskvärdare. Just då hon kom *hem* från balen den der aftonen, hade *han* gått *bort* från hotellet och hade helsat på henne, o så höfviskt och så sorgset! Hon såg, när hon ville, den mjuka, hvita filthatten, huru den sänktes nästan ända ned till hans fötter då hon passerade förbi! Om hon kunnat *ana* att det var sista gången hon såg honom!

”Ja, hvad då, lilla fröken?” frågade impertinent den unga damen, som valsat med honom.

”Då,” svarade fröken med värdighet, medan perlkragen glittrade nästan argt, ”hade jag åtminstone räckt honom handen — om jag också icke fallit i hans famn...”

Så beskref på den lilla badsocietytens himmel sin korta bana den lysande meteor, som en gång kallade sig *monsieur le baron Buda de Budai*.

Ur dussinet af hans efterlemnade falska visitkort försvann dagen efter hans afresa *ett*: fröken med perlkragen hade tagit det som minne.

Qvinlig eller icke?

an kallades patron, ty någon titel skulle han ha. Han var ung, nyss fyllda tjugufyra år, egde Turehofs vackra jordagods, ett ridsto af ädlaste race och ett koppel jagthundar af dito — och ändock stod han nu ensam i skogen och grät.

Bredvid honom stod bössan, som han medtagit för syns skull, och vid hans fötter låg den tomma väskan. Jagtdräkten sken grant i solen, och i de blanka stöfvelskaften kunde nyckelpigorna spegla sig.

“O,” mumlade han för sig sjelf mellan snyftningarna, “att det skulle komma derhän, att det skulle komma derhän!”

Han lutade förtviffad pannan mot stammen af en björk och slängde bort 'tårarnes perldagg' med afviga handen som den simplaste bondpojke, glömmande totalt att han hade parfymerad linnenäsduk med röd kant.

Och jag, som velat dö för henne — min själ hade jag icke det velat! underrättade han sig sjelf, bara hon varit så god och tillåtitt. I stället går *hon* och lefver för en annan, som hon sett en enda sommar, medan hon känt mig långt innan hon kunde tala rent — är det reson i det?

Och den förbisedde slog med knutna handen ett slag i björkens stam, så att krona och grenar skälfdde.

“Tappar patron björklake?” frågade en munter stämma helt nära.

Patron vände sig om och såg en tröstefull syn: prostens gamla trefliga syster, som han var van att fly till i alla missöden, som aldrig skrattade åt honom eller dref med honom och som nu kom som hon varit kallad.

“Ack, fröken Stava, *fröken Stava!*”

“Åh, frökna mig hit och frökna mig dit; *mamsell* är jag, Sveriges sista *mamsell*, om så skall vara, det vet han ju. Men hvad står på annars?”

“Hon är förlorad för mig, förlorad för alltid! *Vet mamsell Stava att hon är förlofvad?*”

“Förlofvad, *jag?* Är han tokig, patron?”

“Ack, skämta inte; naturligtvis menar jag Marie Louise. Hon förlofvade sig i går med doktor Arneson, och om jag ännu lefver, så är det därför, att jag icke vet på hvilket sätt jag skall dö.”

“Nej, naturligtvis; hvem vet det? Men låt oss nu tänka litet nogare på saken.”

“Ack ja, tänk, tänk för mig som vanligt; sjelf kan jag aldrig tänka!” bekände han otvunget, och såg dervid så snäll, men hjälplös ut, att man mycket väl förstod den hederliga *mamsellens* tycke för detta stora barn.

“Vi ska’ tänka gemensamt,” föreslog hon välvilligt, satte sig i en myrstack och bad sin vän göra det samma. Men innan han hörsammat kallelsen, märkte hon sitt misstag och flög upp som en raket. “Den välsignade kärleken förvillar då både närskylda och oskylda,” yttrade hon litet ifrig och slog efter ett par stora myror, som samvetsgrant undersökte fällan på hennes förkläde. “Men se här, käre vän, sätt sig nu på denna mosshäll, så ska’ vi både tänka och tala.”

“Om hon bara inte varit så sö-höt, så för-tju-uhusande!”

“Då hade patron aldrig blifvit kär.”

“Aldrig!” bedyrade han uppriktigt.

“Och följaktligen aldrig kommit i tillfälle att bevisa styrkan af sin kärlek.”

“Man kan väl inte göra mer än fria heller,” snyftade patronen, “och jag friade fy-fyra gånger.”

“Men det är icke allt bestäldt med det.”

“Nej, det förstås; jag borde haft *ja* också, men det var ju det jag inte kunde få, vet jag.”

“Men deremot *kan* han visa sig stark, visa sig som en man som kan bära sitt öde.”

“Hm!”

“Ja, det är inte värdt att humma sig, utan bara kalla upp all sin kraft. Tag Gud i hågen, kära hjertandes, så går det, det vill jag lofva. Om hans egen mamma lefvat, skulle hon sagt det samma.”

“Tror *jag* det; mamma som var så resignerad, att hon öfver allt i naturen såg fotspår af Guds hand! Hvem kan vara så?”

“Hennes son bör i främsta rummet kunna det,” påstod mamsell Stava, som dock hade litet svårt att hålla sig allvarsam vid afhörandet af denna underliga sentens. “Stå på sig nu bara, min unge vän, och gå inte med ett avvigt sinne mot flickan; kärleken låter inte befalla sig, kom ihåg det.”

“Åh jo bevars, om man bara talar litet förnuft med sig, men . . .”

“Jaså, han tror det. Nå så försök på för egen del! Älska *mig*, om han kan; var så allt för artig! Inte är jag så rasande ful, att man ej sett maken. Jag har hvarken puckel eller lösben, kan styra om ett hus så

bra som någon och kan dess emellan svärma i månsken, om det kniper, ty jag har ett ungt sinne, fast det är si och så med åren. Att jag har ett gladt och fredligt lynne vet hela världen, och att jag har femton hundra på sparbanken vet jag sjelf — nå-åh, skall det vara?”

Patron måste le, trots sin förtviflan.

“Ser han det,” sade lugnt mamsell Stava, utan att bli det ringaste stött öfver den tydliga korg som låg i detta leende, “ser han att det inte går! Och om jag äfven vore ung och fager, ginge det inte ändå, ty (här sänkte hon rösten på ett sätt, som visade att hon nog-samt kände hvad hon sade) man älskar endast *en*, lika mycket hvarför och lika mycket om till sin egen sällhet eller smärta; man endast älskar — ty man kan ej annat.

‘Dö för den älskade’, som det så romantiskt heter, det vill säga hänga sig af sårad fåfänga och dingla i ett streck inför världen, som en dockpajas på en guttaperkatråd i butikfönstren, jaga en kula genom sin hon-nogs hjerna eller hoppa hufvudstupa i sjön, är både okristligt och gammalmodigt och imponerar icke mer, knappast på en lämbibliotekspublik. Alltså: lef han, min unge vän, lef till gagn för andra, när han icke får lefva till lycka för sig sjelf — hur många få det? Blif en bra människa, hvilket alltid är för mer än en lycklig älskare, och visa en gång i framtiden den tillbedda hvad hon förlorat...”

“Just det, ja!” utropade patronen, förtjust åt denna nya utsigt; “hon skall kanske snart nog finna hur hon underskattat mig, och då...”

“Skall hon i alla fall vara lycklig med den hennes hjerta valt; det var ju så patron menade?”

“Kanske inte så aldeles... men var lugn, mamsell Stava; de goda råden skola ej vara förspilda på mig. Råkar Marie Louise en dag i olycka, skall hon ej ha en oegennyttigare vän än mig.”

“Så skall det låta. Jag visste nog jag att ert hjerta var godt, fast lynnet kan vara litet häftigt ibland. Far väl nu, fortsätt er jagt med lycka och låt för all del ingen se att ni sörjer!”

“Min jagt — jag jagar aldrig mer. Marie Louise tog för länge sedan mitt löfte att upphöra dermed, och det tänker jag under alla vilkor hålla, om jag också någon gång klär mig i jagtdrägt för ro skull. Hon kunde ej

med 'söndagsjägare', sade hon, emedan de sällan kunna skilja en hare från ett oskyldigt får eller en fredlig vandrare... Ack, hon var så qvick också; hon var *all* ting!"

"Och den är *ingen* ting, som icke beherskar sig sjelf, kom ihåg det," förmanade mamsell Stava och nickade åt sin skyddsling ur sin skysrapa till hatt, som när en skinande malmklocka svänger ut ur tornluggen i en landskyrka för att ringa till helgmål.

Beträffande patronen sjelf, kände han sig efter detta samtal helt styrkt och manhaftig. Det skulle sjelfva katten visa att man sörjde, när man hade så många vänner och bekanta, som inte begärde bättre än att få skratta åt en!

Också var det med verklig själsnärvaro han svarade förvaltaren på Rönnfors, som han mötte på hemvägen och som frågade om han ej vore förtviflad öfver den nya förlofningen: "förtviflad — bah! en *man* förtviflar icke; det tillhör pojkar och romanhjeltar. Jag förnekar icke att jag som andra var intagen af Marie Louises skönhet och behag; men om hon föredrar att bli doktorinna framför patronessa, så är det hennes ensak; min är att icke lägga mera vikt vid en sådan bagatell än den förtjenar..."

Marie Louise var verkligen värd att älska. Vacker, rik och väl uppfostrad, hade hon också varit föremål för både kärlek och spekulation, och den afskedade friare, hennes kusin, med hvilken vi nyss gjort bekantskap, hade många olyckskamrater. Man började redan att hviska om att den unga flickan, trots sitt skenbart anspråkslösa väsen, skulle finna ingen god nog, då plötsligen hennes förlofning med doktor Arneson blef offentliggjord. "Nå ja," yttrade i ett samqväm suckande dennes kamrater, "hon har 'blick', den lilla; Arneson slutar icke förr än han blir professor och lifmedikus. Godt hufvud och stor fåfånga. Men också: en sådan märkvärdig tur! Att knipa bort en flicka med 200,000 kronor och med föräldrarne 'undanstökade' — det är afundsvärdt! Är lyckan god, får han väl ärfva den der tanten också."

“Ja,” tillade en individ i flocken, “och hvilken för-tjusande flicka sedan! Ha ni sett hur lik hon är professor Wingses Kraka? Samma rika gyllene hår och djupblå, underbara ögon, samma . . .”

“hund vid sidan om sig,” inföll en observator, “eller kanske det är tantens lilla lappska knäracka; nog af den finnes.”

“Äter hon lök?” frågade försmädligt en medicine kandidat, som aldrig haft tur hos damerna.

“Hvad gör det *dig*?” undrade en annan skrattande; “nät har hon i alla händelser, efter som hon deri fångat en sådan flygfisk som Arneson. Han är naturligtvis öfverlycklig och uppbygger alla med hennes fullkomligheter, bland hvilka han skattar högst hennes ’ovanliga qvinlighet’. Aldrig en invändning mot hans eller tantens planer och anordningar i afseende på det nya boet (de gifta sig redan i höst, de lyckliga!); aldrig ett häftigt ord eller en bestämdt uttalad tanke — åh, han är hänryckt!”

“Ett sådant får behöfver han,” invände den försmädlike. “Arneson är ett stycke despot.”

“Men en vacker despot,” inföll den förre kamraten, “och det är kanske litet påkostande.”

“Hin lär också se bra ut; det är ett af hans vapen,” förklarade den oefterrättlige. “För resten,” tillade han, “afundas jag aldrig dem som gifta sig. Enligt mitt förmenande finnes det endast tre slags qvinnor: den enfaldiga, den listiga och den desperata. Jag afstår!”

“Till hvilketdera slaget hörde *din mor*?” frågade allvarligt en kamrat, medan hans vackra ögon blixtrade af ovilja. “Det der lättsinniga pratet om qvinnan borde vara bannlyst ur hvarje bildad krets, icke emedan det förnedrar *henne*, utan dem som skämta öfver henne. En skål, kamrater, för hvarje hederlig qvinna och i främsta rummet för Arnesons fästmö — lefve hon! Hurrah — hurrah — hurrah!”

Skålen dracks med jubel, utom af den försmädlike, hvars glas stod orördt.

“Fördömde moralpredikant!” muvlade han mellan tänderna, satte hatten på sned, sparkade undan stolen och gick ut.

“Hvad tog vid Niman? I dag var han värre än vanligt,” anmärkte någon.

“Han smälter aldrig att Arneson slagit honom ur brädet,” upplyste en kamrat. “Han tror att ingen vet det, men sant är i alla fall att den noshörningen giljat till Arnesons vackra gazell och fått korgen.”

“Den var honom unnad!” lät det i korus.

“Och för att hedra den unga fästmön och förarga Niman, som bor mitt emot, föreslår jag att vi i afton ge serenad utanför hennes fönster,” utropade en livvad sångare.

“Ingen ting hellre,” instämde flera röster, “men naturligtvis måste vi säga till Arneson.”

“Naturligtvis, i hans egenskap af fästman, ty sång-röst har han aldrig haft.”

Och den glada skaran bröt upp samt gick sjungande arm i arm gatan utför, mötande just i hörnet den unga fästmön, som strålände af lycka återvände hem, för att mottaga den hennes hjerta valt bland många och den hon helst såg i hela världen.

Vid hennes sida gick mycket riktigt den lilla hunden, en pikant liten 'uppörad' lapphund, och uppe i fönstret stod hennes tant, en ståtlig gammal dam i gråa lockar, och vinkade henne välkommen.

Marie Louise sprang lätt upp för trappan och in genom dörren, omfamnade hjertligt tanten och yttrade med en förtjusande blandning af blyghet och oro: “Herlog är inte kommen ser jag; jag fruktade att ej hinna hem.”

Hon aftog den lätta tyllhatten och de perlgrå handskarne, ordnade hastigt framför spegeln de långa, ljusa lockarne och kastade derefter en blick öfver våningen, för att se om allt var så prydligt som hon visste att han önskade det.

Ett par blomsterglas flyttades från bordet och upp i fönstret, för att taga sig bättre ut mot de hvita gardinerna; en emma makades till rätta här, en pall der, och just under dessa bestyr hördes hastiga steg i trappan och en välbekant vridning på låset: det var 'han'.

En rosensky gled öfver Marie Louises ansigte och ett välvilligt leende öfver tantens, då dörren öppnades af en ung man, så vacker och ståtlig, att man fullkomligt förstod hans seger öfver många medtäflare.

Herlog Arneson, strålande af lycka, kyste vördnadsfullt den gamla damens hand och tänkte sluta sin vackra fästmö i famnen, då hunden under ett ursinnigt skällande rusade emot honom.

“Pekko, då!” utropade hans herskarinna missnöjd och hotade honom med handen.

Men Pekko var som förryckt; han gjorde de vildaste hopp kring doktors ben, dem han beständigt sökte komma åt, hans ögon gnistrade, öronen spetsades, och han skälde fortfarande på ett sätt, som kunnat göra den lugnaste människa förtviflad.

“Jag tror hunden är förtrollad,” utropade tanten helt vred och gaf honom ett duktigt slag med handen, hvilket hade till följd att han tjutande tog sin tillflykt under soffan. Men hans fortsatta ilskena morrande och de glödande blickar, med hvilka han betraktade hvarje doktors rörelse, visade att om han också blifvit qväst, han ej var öfvertygad.

“Afundsjukare page har jag aldrig sett,” log doktorn, men med ett så mörkt uttryck i ögonen, att det var väl för Marie Louise att hon ej såg det. “Skulle du ej kunna stänga in honom, min engel?”

“Jag gör det ju annars alltid, bäste Herlog, men jag glömde det i dag och är uppriktigt ledsen deröfver.”

“Jag förstår inte hunden,” utbrast tanten medlande; “han som annars är det vänligaste lilla kräk i verlden, blir alldeles utom sig, bara han ser skynten af Herlog.”

“Hundar äro kloka djur,” sade doktorn kallt, “och just i fråga om afundsjuka har man hos dem gjort förvånansvärda iakttagelser.”

“Men Marie Louises öfriga bekantskaper få omfamna henne så mycket de vilja, och han äser det med största lugn.”

“Hennes qvinliga bekanta, ja,” skrattade doktorn. “Men om någon manlig . . .”

“Herlog!” yttrade Marie Louise halfhögt och sände honom en blygt förebrående blick.

“Jag säger bara, om det omöjliga kunde tänkas,” fortsatte doktorn skämtsamt, “skulle man få se . . .”

“Men han var lika ond på dig innan . . . innan vi blefvo förlofvade,” erinrade Marie Louise.

“Ja, då kan det ej förklaras på annat sätt än att han hade en profetisk instinkt,” menade doktorn, “eller att han ej finner behag i min fysionomi . . . Jag tror emellertid att vi lemna detta problem, mina damer; Pekko och jag bli nog goda vänner med tiden.”

Ett argt morrande under soffan motsade doktors vackra förmodan.

“Om ni gå in i kabinettet,” föreslog tanten, “så skall jag locka fram fridstöraren och arresteras honom; det för-tjenar han i sanning för sitt ohöfliga beteende.”

Doktorn steg leende upp, lade sin fästmöes arm i sin och begaf sig till kabinettet, åtföljd af den ursinnige Pekko, som skällande rusade fram och skulle nafsat honom i hälen, om ej tanten i det samma fångat honom och slagit till dörren om det älskande paret.

“Ack! Herlog, hvad detta var ledsamt,” sade Marie Louises låga, behagliga stämma; “jag ber dig vara öfvertygad att jag aldrig mer skall glömma att låsa in honom.”

“Det är verkligen litet förargligt,” svarade doktorn, i hvars öga ännu den svarta strålen tindrade, “men jag hoppas alltjemt att Pekko i framtiden skall få bättre tankar om mig. Hvarom icke — en sådan förtjusande liten lock; jag måste kyssa den! — är jag viss att du skall uppoffra honom för mig.”

“Uppoffra — hvad menar du?”

“Att du skall låta skjuta honom, helt enkelt, eller ge bort honom.”

“Det sista möjligen,” svarade Marie Louise efter en lång tystnad, “men låta skjuta honom: aldrig! Jag har lofvat min lilla systerdotter, som skänkte mig honom kort innan hon dog, att han skall bli ömt vårdad så länge han lever, och jag bryter aldrig utan skäl ett löfte.”

Doktorn såg på sin fästmö som om han upptäckt en vårta på hennes näsa eller en mustasch öfver hennes fina läpp, kort sagdt: någon ting alldeles nytt och för ingen del behagligt.

“Och min lilla hustru skulle för ett sådant barnsligt löfte göra sin mans hem otrefligt, ty jag tar för gifvet att Pekko skall följa med till vårt nya hem?”

“Jag har ju sagt att jag kanske skall ge bort honom till en god vän, eller stänga in honom då du är hemma,”

svarade hon med samma låga, lugna ton som vanligt; "du skall *aldrig* mera ha obehag af honom."

"Han är i alla fall," yttrade doktorn med ett misslyckadt försök till skämt, "en farlig rival, hvars lif och välbefinnande äro dig dyrbarare än min önskan. Men vi skola ej vidare tala derom; vet jag ju ändå, att du med din sanna qvinlighet alltid ger vika för dem du älskar!"

Marie Louise lyfte vid dessa ord upp hufvudet, som doktorn smeksamt lagt mot sin axel.

"Jag fruktar," sade hon blygt men fast, "att du misstar dig om min karaktär, Herlog. Jag är stilla till mitt väsende, jag förifrar mig aldrig, höjer icke min röst, men — gifver dock *aldrig* vika för hvad jag anser vara rätt och sant, vare sig i smått eller stort. Jag borde kanske ha sagt dig det genast."

"Du lilla samvetsgranna, älskliga barn, var lugn — vi komma nog öfverens! Anklaga dig så mycket du vill; du får mig ändå aldrig att tro det du är emanciperad."

"Men jag *har* en egen vilja, Herlog, och den ganska stark ändå!"

"Jag kysser bort den . . . så här . . . och så här . . . och så här! Hvar fins den nu? Den har gått upp i min, som när en solstråle upphemtar daggerlan ur blomkalken."

Och nu utspelades mellan de älskande en scen, der en tredje person är så totalt öfverflödig som om han aldrig funnes till, hvarför han också pligtskyldigast drar sig tillbaka.

Endast så mycket kan man säga, att när de unga tu af tanten kallades ut till tébordet, syntes mellan dem den fullkomligaste fred vara afslutad. Deras ögon sågo kärleksfullt på hvarandra; deras läppar logo, samtalet flöt osökt och lätt, och när slutligen en matt junimåne blickade in mellan blommorna i fönstret, och pendencylen med gälla slag förkunnade elfva-timmen, kunde ingen begripa att det var så sent, om icke tanten, hvars ögon började klippa på ett misstänkt sätt.

Af Pekko hördes icke det aflägsnaste bjebb. Doktors afsked blef således lika hjertligt som ostördt, och när han gick ned åt gatan, efter att flera gånger ha nickat åt ett ljuslockigt hufvud i fönstret, gjorde han hvad han annars nästan aldrig brukade: han gjolade på en melodi, om

hvilken han måhända sjelf visste hvad den skulle föreställa.

Efter ytterligare en timme, då popplarne i trädgården midt emot Marie Louises fönster skälfdes för den lätta nattvinden, ljödo klart genom denna tonerna af den vackra quartetten:

“Klara stjärna, du som strålar.“

Och på den mjuka, hvita kudden deruppe hvilade ett lockigt hufvud, som tänkte: för denna sång har jag att tacka honom; det är dock ljuft att älska och vara älskad!

Tre månader derefter var hela staden — och det var ändå en universitetsstad — slagen med häpnad. Kaffe-repen tilltogo i oroande grad, och hvad som afhandlades på dessa var bara *ett* ämne: Marie Louises brutna förlofning.

Var då flickan tokig? Skulle man någonsin ha sett en sådan nyckfullhet? Hvar ville hon finna en ståtligare fästman? Väntade hon på en grefve eller en baron? Visserligen var hon rik, och somliga tyckte också att hon var vacker, men i all världen, inte har man rättighet att bära sig så illa åt för det? Och *hvarför* hade hon slagit upp?

Stadens tre värsta lefvande sqvallerkrönikor, Lindgrenskan, Glada-Marian och Kroppskan, som gingo omkring med bröd, visste besynnerligt nog ej heller rätta orsaken. De kunde emellertid 'sjunka genom golvet på' att det icke var något 'fuffens' å fästmannens sida, ty om någon i staden studerade de unga männens moral, så var det madamerna. Lindgrenskan påstod att doktorn sparkat till Pekko, som han ej kunde tåla, och att 'fröken' för den skull slagit upp, under förklaring att det nästa gång kunde gälla *henne*. Glada-Marian talade någon ting om en växt under armen, som den unga damen inte ville låta operera och hvarför hon ej heller ville gifta sig. Kroppskan insinuerade att det en dag kommit till fröken ett tjockt, illa skrifvet bref, hvori det stod något gement som doktorn skulle ha gjort för sju år se'n; men, du

store gud, om hon, Kroppskan, skulle vid sitt giftermål velat rifva i allt hvad salig Kroppen före det samma tagit sig till, så skulle hon min själ fått att göra! Ne-*ej*, då; *så* oförståndig kunde hon aldrig tro menniskan om att vara, och fastän det var så 'säkert som banko' att det der brevet kommit, så kunde *det* knappast vara skälet till 'oppslagningen'; det var allt något annat.

Och det var verkligen något annat. För att få reda derpå, måste vi förflytta oss fjorton dagar tillbaka, eller till just den tidpunkt då uppslaget egde rum.

Vårt unga, förlofvade par sitter på en soffa i en af de många bersåer, som pryda stadens plantering. Som det är midt på förmiddagen, är der alldeles tomt på promenande, ty samhällets öfriga individer tycka med Salomo att allt har sin tid, hvarför de arbeta på förmiddagen, sqvallra litet vid eftermiddagskaffet och promenera endast på aftonen.

Våra älskande kunna således vara fullt ogenerade — och ändå äro de det icke. Orsaken kommer tydligen inifrån.

Han ritar tankfullt med käppen i sanden; hon gnuggar nervöst sönder det ena bladet efter det andra i den qvist hon brutit ur bersån.

"Du är så tyst, min engel," säger han slutligen och lägger vänligt handen på hennes knä.

"Jag tänker på något, Herlog."

"På hvad då?"

"På något oförklarligt; på det obestämda moln, som en tid sväfvat oss emellan."

"Hvad menar du, älskade? Ett moln? Jag förstår dig icke!"

"Och ändå är det just från din sida jag väntar förklaringen. Säg mig uppriktigt, Herlog, har ej äfven du under senare tiden känt att allt oss emellan icke varit som förr?"

"Nå, efter du så vill; jag har verkligen känt det, men som jag icke vet någon orsak, har jag trots det vara — törs jag säga ut? — litet nyckfullhet å din sida."

"Nyckfull, jag? Nej, Herlog, jag är icke nyckfull."

"Damerna erkänna sällan denna åkomma."

“Jag tror icke det är rätt, Herlog, att då den ene af oss talar allvar, den andre söker att slå bort det med skämt.”

“Men, min engel, i dag är du sannerligen litet . . . kinkig. Hvad har jag då gjort för att ådraga mig din onåd?”

“Du döljer någon hemlighet för mig, Herlog.”

“Jag! Nej, så sant . . . *hur* kan du komma på en så orimlig tanke?”

“Vill du veta det?”

“Naturligtvis.”

“Hvad är det för en sluskigt klädd karl, som vi flera gånger mött, och som ett par gånger gjort hemliga tecken åt dig, dem — ja, Herlog, *dem du besvarat!*”

“En karl?” frågade doktorn och rodnade lindrigt.

“En karl med ett högst obehagligt utseende, och — jag ser på dig att du vet hvem det är fråga om.”

“En sådan liten polismästare du är!” skrattade doktorn temligen tvunget. “Jag tror nu att jag vet hvem du menar; den der karlen, kära du, är en handtlangare åt oss unga läkare på institutet.”

“En besynnerlig handtlangare . . . Och hvarför kan han ej gå rätt fram till dig och säga hvad han vill? Hvarför dessa hemliga tecken, som — ah, Herlog, jag vet det, jag *vet* det!”

Och den unga flickan slog i ett ögonblicks fasa båda händerna för ansigtet, för att i det nästa se på den unge läkaren med en blick, som man väl aldrig kunnat tro skulle finnas hos henne.

“*Du gillar vivisektionen . . . du . . . du är en af bödlarne der!*” framstammade hon med ansträngning och sjönk åter ned på bänken, begrafsande sitt dödsbleka ansigte i händerna.

Det blef en betydelsefull tystnad.

“Du uttrycker dig nog strängt om saker som du inte begriper,” yttrade doktorn slutligen; “hvad vet *du* om vivisektion? Skulle du verkligen, trots ditt ljufva, blyga väsende, vara en sådan der emanciperad dam, som läser allt och förstår intet?”

“Jag *har* det, jag har det alltsammans nu!” yttrade Marie Louise rysande och liksom för sig sjelf: “Pekkos instinktmessiga hat till dig; den stundom förunderliga

kylan i din röst; hänet öfver hvad du kallar sentimentaltitet och jag känsla; din fruktan för kvinnans *samma* framåtskridande — allt kommer sig deraf, att ditt hjerta blifvit förhärdadt genom dessa omenskligheter, som . . . o min Gud, min Gud!“

“Men, Marie Louise, var då icke barnslig,” yttrade doktorn, som började förlora tålamodet. “Om jag velat, kunde jag ju helt enkelt inför dig törnekat . . .“

“Och har du ej gjort det, Herlog, då du tigit, fast du visste hur djupt jag skulle ogilla en sådan sak?”

“Fördöme mig jag visste att du ens hade reda på hvad vivisektion var! . . .“

“Du visste att jag var djurvän, och en sådan kan ej annat än afsky vivisektionen och ogilla dess . . . dess utöfvare.“

“Men en läkare, som är vivisektor, är dock främst *människovän*, och det torde du medge är för mer.“

“För att vara människovän fordras en dygd som *ingen* djurplågåre kan ega: barmhertighetens. O, Herlog, hur *kan* du ha hjerta att martera dessa oskyldiga, tillgifna varelser, dagar, veckor, ja månader igenom, att låta dem lefva och vändas under qual så förfärliga, att . . .“

“Min lilla vän, ursäkta mig att jag nödgas säga: det der förstår du icke! Hvad du kallar barmhertighet måste ge vika för vetenskapen.“

“Då står ej heller denna längre i det godas tjänst,” påstod Marie Louise med värme, i det stora tårar perlade i hennes ögon, “och dessutom vet jag, Herlog, att de ’rön’ vivisektorerna gjort på de af dödssmärta uppgifna djuren föga eller intet kunna gagna menskligheten. Flere af de ifrigaste vivisektorer ha sjelfva medgifvit det. Och om rönen äfven kunde gagna, hvilken *kristen* skulle vilja köpa lif och helsa till sådant pris?”

“Är min sköna fästmö läserska också?” frågade doktorn med detta hånfulla tonfall i rösten, som så ofta på senare tider plågat Marie Louise.

“Kalla det hvad du vill; jag skall alltid älska, alltid beskydda djuren och aldrig tillåta att något ondt sker dem, der jag *kan* förhindra det.“

“Jag kan således ha hopp att i en framtid få se dig uppträda i rådhusrätten som vittne mot hvarje åkarlusk,

hvilken allt för hårdhänt svängt piskan öfver sin gamla krake på gatan?"

"Jag skall vara stolt öfver att afägga ett sådant vittnesmål när helst det behöfs."

"Hjelp, Samiel!" skattade doktorn, som omöjligen kunde tro att detta var hans 'blyga' fästmö's allvar.

"Och hvad 'sluskar' beträffar," återtog Marie Louise, alltid med samma låga stämma, "skulle jag i främsta rummet vilja ha befordrad till straff den, som först väckte min misstanke mot dig och som stjal och öfverlemnar åt er de arma offer ni ej på annat sätt våga förskaffa er . . ."

"Marie Louise — låt det vara nog nu!" bad doktorn kort, medan en olycksbådande sky af vrede steg upp på hans panna. "Den qvinna, som säger sig älska mig och som jag skall kunna älska, måste under alla omständigheter hysa fullt förtroende till mig . . ."

"Och den man jag skall kunna älska måste visa sig värdig detta förtroende och ej blott fordra det som en obestriddlig rättighet. O min Gud, jag tackar dig, att mina ögon öppnades i tid! Aldrig, Herlog, *aldrig* skulle jag i sjukdomens eller dödens stund kunna med förtroende öfverlemna mig åt din behandling, så länge du fortsätter detta afskyvärda bödelsvärf. Den läkare som är så uteslutande 'vetenskapsman', att medlidande — äfven då det gäller de 'osjäliga' djuren — är honom ett okänt ord, skulle vid sina närmastes dödsbädd notera 'nya rön' med samma kallblodighet som han skär upp en lefvande kanin eller spikar fast en hund vid dissektionsbordet, för att dess bättre kunna experimentera . . ."

Doktorn svarade icke strax; dertill var hans förvåning aldeles för stor. Var detta hans ljufva, medgörliga Marie Louise, den qvinna som han just för dessa egenskaper fann så öfver allt, hvad han hittills sett? Hennes 'älsk-värdhet' hade alltså berott derpå, att intet brännbart ämne afhandlats dem emellan förr än nu. Äfven *han* hade nu gjort en ny upptäckt och denna ingalunda angenäm. Men hon var så ung ännu, och — hon höll honom så kär! Om några dagar, när hon hunnit lugna sig, skulle hon nog ej se saken i aldeles samma dager, och sedan i allt mildare och mildare, tills hon slutligen hunnit vänja sig dervid och anse den nödvändig.

På annat sätt kunde det ju icke gå. Och bara hon väl en gång vore hans — Holger Arneson nästan smålog vid denna tanke, trots sin våldsamma förtret, ty han kände sin egen kraftiga vilja och makten af sin älskvardhet, när han riktigt ville begagna den — alltså: när hon väl en gång vore hans, då skulle hvarje hennes tanke och tycke rätta sig uteslutande efter honom . . .

Således: tålmod till dess! Så mycken lycka som Marie Louises skönhet och — hvarför icke! — rikedom inneburo, kände Arneson ingen lust att försaka. Dess utom hade det nära nog stött på skandal. Den nya våningen var fullt i ordning; lysningsdagen bestämd; tärnor och marskalkar tillsagda — åh, han var tokig, som kunde tänka sig något så orimligt som . . .

“Min älskade,” började han således ganska fogligt och vände sig till den unga flickan, som blifvit allt blekare och hvars stora mörkblå ögon med ett uttryck af djup smärta stirrade upp åt den lätt molnhöljda himlen, “min älskade; jag är ledsen att vi hysa olika tankar i detta ämne. Vid ett lämpligare tillfälle skall jag vidare utreda för dig nödvändigheten af en vetenskapsgren som du nu så strängt fördömer, därför att du ej kunnat sätta dig in i saken, och du skall få se att jag skall öfverbevisa dig . . .”

“Om du med öfverbevisa menar nedtysta, skall det lätt nog lyckas dig,” svarade Marie Louise stilla, “ty du har ordet i din makt vida mer än jag. Men min rättskänsla kan *ingen* qväfva, och den talar högt här vid lag och skall alltid tala på samma sätt.”

“Du tycker så nu,” inföll doktorn med, som han sjelf ansåg, prisvärdt tålmod, “men när vi i morgon träffas . . .”

“Vi träffas icke i morgon,” svarade Marie Louise och drog hastigt undan handen, som doktorn ville fatta, “vi träffas *aldrig*, förr än du af öfvertygelse ogillar vivisektionen lika mycket som jag. Ack, Herlog, jag *ber* dig — jag *ber* så *innerligt* . . .”

“Huru? Du skulle vilja, du skulle *våga* . . .” utlät sig doktorn nog oförsigtigt och sprang upp från bänken, blodröd i ansigtet.

“Min egen framtid kan jag alltid våga, och jag önskar att hvarje behjertad qvinna gjorde detsamma i liknande fall,” svarade Marie Louise sårad, i det äfven hon

steg upp. "Den man, som icke ens tar i öfvervägande en innerlig önskan af den qvinna han påstår sig älska, bör icke kunna lida mycket af att hon drar sig tillbaka. Han kan alltid trösta sig med vetenskapen — eller fåfängan, hvilka ibland torde vara svåra nog att särskilja. Återtag din ring och din frihet... Gud beveke en dag ditt hårda hjerta — farväl!"

Herlog Arneson blef marmorvit i ansigtet.

"Och dig har jag kallat qvinlig!" yttrade han slutligen, i det han med undertryckt raseri drog ringen af sitt finger och räckte henne den. "Ingen marketenterska i ett fältläger är det mindre. Njut nu af den tve tydiga triumfen att ha gjort en hederlig karl till ett åtlöje bland hela hans kamratkrets, der hvar enda en visste att hans bröllopsdag var utsatt! Men om du tror att han någonsin för sin kärlek skulle svikit sin vetenskap, så vill jag säga dig att han icke gjort det, ens om du legat på dina knän för honom."

"Jag vet det nu, Herlog, och skulle aldrig förnedrat mig dertill. Det är icke öfvertalande utan öfvertygelse jag önskar. Min sista, min innerligaste bön till dig, är att du må ransaka ditt hjerta innan du fortsätter med dessa vetenskapsrön, som *kanske* rikta din erfarenhet, och *säkert* utarma ditt hjerta."

"Spar edra predikningar, min fröken," mumlade doktorn mellan de sammanbitna tänderna, utan att besvara den värdiga böjning på hufvudet, hvarmed Marie Louise sände honom sitt sista farväl.

Han stod en stund och såg efter henne, huru hon långsamt och sorgset aflägsnade sig, betraktade några ögonblick den glänsande trohetspant, som nyss blifvit honom återlemnad, och slungade den derefter med wild häftighet i den närbelägna insjöns krusiga böljor.

(För vår tredje och sista afdelning nödgas vi begagna oss uteslutande af fantasiens fjerrglas, på det intet kronologiskt misstag må inverka störande på en ordentlig läsare.)

Nära ett halft sekel har Marie Louises trolofningsring hvilat i böljorna, hvilka sjungit sina vexlande sånger om tusendes andra saker, sedan de sjungit om hennes korta kärlekslycka.

Herlog Arneson har länge sedan glömt både henne och sin lilla sommaridyll och är nu en stjernbeprydd storhet inom läkarekåren. Hans förnak är fullt af patienter, hans fickor af guld — och hans hjerta af oro, om man får döma af de gulbleka kinderna, den vresiga minen och de korta, buttra orden, som göra att till och med hans egen familj, och denna kanske icke minst, mera fruktar än älskar honom.

Men medan han höljer sig med lagrar, guld och respekt, vilja vi söka upp våra andra båda bekanta, Marie Louise och 'unga patron', och se hvad det blifvit af dem.

(Mamsell Stava har naturligtvis länge sedan skattat åt förgängelsen och på fullt allvar önskat att den lilla stenen öfver hennes graf måtte bära under hennes namn den klassiska inskriften: '*så länge hon lefde, lefde hon glad.*')

Unga patron har blifvit gammal, men är samma stora barn som förr, dock med betydligt mera tillsats af kraft och handlingsförmåga. För dessa förmåner har han att tacka Marie Louise, som mer än någonsin är hans hjertas herskarinna och hvars vackra sommarhem ligger så nära hans, att de båda vännerna dagligen träffas.

Grannarne draga litet på mun, då de om morgnarne se den gamle herrn gå ned i sin trädgård, skära af de vackraste rosorna och sammanbinda dem till en bukett, den han på slaget elfva hvar förmiddag bugande öfverlemnar åt sin ungdoms älskade, hvilken mottager den med ett huldt leende på det åldriga, men ännu behagliga ansigtet. Grannarne berätta vidare att han friar oföränderligen två gånger om året till sin Marie Louise och får ett lika oföränderligt afslag, hvilket dock aldrig stör det goda förhållandet. Patron hoppas allt jemt på bönhörelse — 'längre fram'. Emellertid ställer han sig sjelf och sin stora förmögenhet uteslutande till hennes disposition, hvarom vitna de många småbarns- och slöjdsolor, som en efter annan växa upp och blomstra i grannsocknarne, och de otaliga premier som årligen utdelas för väl skötta husdjur. Ingen torpare på flera mils omkrets är säker på att ej när som helst få se det gamla paret

komma kuskande i sin lilla korgvagn, stiga ur vid hans mossiga grind och göra ett besök i stall och fähus. Sjelfva katten skärskådas i förbifarten, och om hönsen rugga af vanvård på sin pinne, så ve torparhustrun! Men om allt — barn, höns, ko och gris — är som det bör vara, är det förunderligt hvad gamla frökens påse är innehållsrik. Än dyker upp derur ett skålpund kaffe, än en kardus tobak, än några härfvor strumpgarn och än en a-b-c-bok eller en 'bibliska' med tuppvärp och bokmärke. Sant är, att man skrattar en smula bakom de gamlas rygg och finner dem 'litet konstiga', men lika sant är att på det område der de verka blommor lyckan och blir omsorgen om djuren så småningom till vana. De äldre vinnas genom gåfvor, barnen genom hjertliga ord, och det är vackert att höra huru vid terminsafslutningarna i folk- och slöjdskola gamla fröken med vänligt allvar talar till dem om allt hvad godt de kunna uträtta mot sina 'stumma bröder', djuren. Mest rörd är kanske patron, som tycker att ingen prest kan göra det bättre och hvars näsduk (nu en hederlig blårutig) är i ständig rörelse mot hans tårfyllda ögon. Det sista man vid afslutningarna vanligen hör af honom, är en väldig trumpetstöt ur näsan, när hans hjerta blir för öfverfullt och han nödgas putsa denna sitt anletes stora medelpunkt. Han är lycklig.

Så tillbringa de gamle sin sommar. När man ser deras gråa hufvuden luta sig tillsammans öfver ett bord, kan man vara viss på att de utarbata en plan till sina medbröders eller till djurens bästa, och när de en gång lägga dem till hvila för alltid, skola de ha uträttat ett välsignadt dagsarbete.

Sin vinter tillbringar 'gamla fröken' i staden, icke för att njuta af säsongen, utan för att 'verka medan dagen är' i sitt sjelfålagda kall.

Hon vandrar hela timmar omkring på gatorna och salutorgen för att ha ett vaksamt öga på huru de djur behandlas, som komma inom hennes synkrets. Hvarje åkare känner henne och hyser för henne antingen aktning eller fruktan, allt som han sjelf är beskaffad, ty nästan lika ofta som hon belönar, måste hon anklaga. Inför rådhusrätten har hon varit oftare än på operan, och med polisen är hon så godt som kusin. Sist man såg henne, klappade hon vänligt en sopåkare på ryggen, som

i sin tur klappade sin häst, hvilken var ovanligt välskött, för att vara så degraderad. Hon tog också upp ur sin portmonnä någon ting och gaf körsvennen.

Och under allt detta — både när hon lisar och risar — är hon alltjemt lika stilla. "Min vän, jag måste anmäla er för djurplågeri", säger hon lika sakta, som när hon å andra sidan säger: "tag detta som belöning för er godhet mot ett fattigt djur!" Så väl denna lugna måtta, som hennes välklädda personlighet, gör att hon oftast vinner gehör. Hon vet att det gamla ordspråket: 'som man är klädd, så blir man hädd' har förnämligast sin tillämpning bland den stora hopen, och hon påstår också småleende att hennes pelsbrämade sidenkappa utträttat åtskilligt godt här i världen.

Om hon ännu ibland tänker på Herlog Arneson?

Vi förmoda det, ja, vi äro nästan vissa derpå, ty kärleken i en god qvinnas hjerta upphör först med dettas sista slag; men en god qvinna förmår alltid att underordna denna kärlek det rätta.

Kanske väntar hon tyst dag från dag, såsom belöning för ett helt lifs sträfvande och försakelse, en helsning från honom, några fattiga rader, deri det skulle heta ungefär så här:

"Du hade rätt, Marie Louise; *barmhertighet* är det högsta! . . .

Förlåt och haf i vänligt minne

Herlog."

Kanske är det en del af *hans* stora skuld, som hon med ett helt lifs kärleksfull verksamhet söker gälda? Hvem mäter djupet i en älskande qvinnas hjerta?

Men äfven om dessa varmt efterlängtade rader aldrig komma; äfven om han fortfarande (i fall han ännu någon gång minnes henne) skulle anse henne 'qvinlig'; om hela världen skulle anse henne så, skall hon dock fortsätta sin vackra verksamhet.

Ty då hon en gång klappar på dörren till det rätta fadershemmet, skall det icke frågas: har du varit 'qvinlig' eller icke, utan: har du som menniska uppfyllt en menlig pligt?

Konstens triumf.

De stodo der vid knuten till ett lågt envåningshus, en hel svärm 'ungar' af fattigt folk, barfota, trasiga, lurfviga och randiga i ansigtet som zebror af smuts och dam, från fjortonåringen i urväxta mollskinsbyxor och spräckt möss-skärm, till treåringen kolt med urbända häkter i ryggen och der nedanför ett gapande sprund, likt en säkerhetsventil.

Det var ett lif och lefverne, ett stimmande och fnisande, ett hoppande och flaxande, alldeles som när en flock näsvisa sparfvar kommit öfver ett stycke hvetebröd, för stort för en, men hvilket det oaktadt åtrås och nappas af den ene efter den andre, för att bäras i näbbet ett litet stycke, tills en ännu djerfvare kommer och tar det.

De största ungarne trängde sig längst fram till knuten, på hvilken lockbetet i form af ett groft utkast med rödkrita satt fästadt med fyra nubbar; de andra sträckte sig på tå öfver dessa för att uppfånga en skymt af konstverket, och de som voro ännu mindre hoppade jemfota, för att dock få se *något*. De allra minsta, de som gingo i kolt och hvilkas sinne för konsten ej var det ringaste utveckladt, kunde ingenting annat än gapa i skuggan af de andras ryggar, men det kunde de med vidt uppspärade ögon och fingrarne i mun. Hela handen kunde gerna fått rum, så stor var förvåningen — och munnen.

Snart sällade sig till gruppen äfven en och annan vuxen person, en arbetare eller en madam; så några pigor, af hvilket snart utgångna species ännu några exemplar finnas kvar i småstäderna, samt några dagdrifvare, som finnas öfverallt, och för hvar ny person som anlände hördes nya skrattsalfvor, råa, skallande, obehagliga. Hopen växte och växte, tills den blef en ordentlig liten folksamling, och allt som denna ökades, blixtrade det till i ögonen på en femton års vacker och liflig pojke, tarfligt klädd äfven han, som stod till hälften skyld bak en förstugudörr midt emot och betraktade uppträdet.

“Äh, titta på Löfqvisten!” skrek en skomakarpojke, sedan han fått en hastig öfverblick af taflan, neg af skrott och slog sig på knäna med båda händerna: “hurrah för Löfqvisten!”

“Ja så min själ är det icke Löfqvisten,” bekräftade en dagdrifvare med händerna i fickorna och en trasig mössa på tre quart, “Löfqvisten på qvällqvisten när han går ifrån ‘Laxen’ och hem till kärringen sin. Hä, hä, hä, så han knekar. Pass på giren, gamle fyllbult, annars går skutan öfver stag!”

En skallande skrattsalfva belönade qvickheten.

“Körs i all min dar, så plakat likt!” utbrast en käring och spände ett par illmariga ögon i karrikatyren på knuten — ty en karrikatyr var det, ehuru af omisskännelig likhet med originalet —, “att di inte skäms å rita å bättre folk å sätta opp dom på knutarne, alldeles som tjufvar som polisen slår ätter!”

“Akta sej, Grönbergskan, att inte *hon* kommer dit i mor’on,” skrattade en lång, finmig räkel med mun upp mot öronen som en halfmåne.

”För hvad då, din snushane?” skrek karingen och stälde sig i position med armarna i sidorna. ”Super jag, hvasa? Stjäl jag kanske, din . . .“

”Om hon super? Ja, när hon *har* något. Och om hon stjäl? Ja, när hon *inte* har något. Ur vägen, gamla ugnsraka, för *mej*, som vet hvad hon går för.“

”Att han inte blygs,“ undrade förnämt borgmästarns piga, som under tiden ökat samlings; ”ska han inte ha försyn för gammalt folk?“

”Hvad ska’ jag ha för henne då, lilla sockerärta? För rexten — har hon sjelf försyn, när hon . . .“

”Sch!“ varnade pigan förskräckt.

”Sch säger di alla när di inte törs säga något annat, men inte täpper di munnen på Calle Florell när han *vill* tala, inte . . . Men nu vill han inte,“ tillade han saktare, när i detsamma en tolf års flicka vek om hörnet och förvånad stannade vid åsynen af denna ovanliga folksamling och vid ljudet af alla skratt och speglosor, som träffade hennes öron likt en plötslig hagelskur.

Ingen mer än Calle Florell hade varseblifvit henne, men vid första blick *hon* kastade på karrikatyren, blef hon stående som förstenad. Färgen vek från hennes kinder, de små händerna knöto sig krampaktigt, det skymde för hennes ögon och hon drog djupt efter andan.

Ett par af de närmast stående varseblefvo henne nu, och snart började med armbågarne en telegrafering mellan de öfriga, hvilket hade till följd en stunds tystnad.

”Inte ska hon ta illa ve’ sej för ett så changtligt famöljepoträtt,“ yttrade en annan slyngel ur hopen, men vid den nya och dånande skrattsalfva detta råd framkallade, blixtrade det till i den lilla flickans ögon, återkom rodnaden på hennes kind, och i ett nu hade hon genombrutit folkhopen, smidig som en vessla, och stod ansigte mot ansigte med den hittills af vingen bemärkte pojken på trappan.

”Du har gjort det, du och ingen annan,“ flämtade hon, i det en örfil smälde på hans kind som en afbränd knallhatt. ”Fy skäm ut dig,“ fortfor hon och stampade med sin lilla fot emot honom, så det lockiga hufvudet skakade, ”fy, fy, fy! Jag skall tala om det för din mor, jag skall tala om det för fiskalen, jaha du, just för fiskalen, och han skall sätta dig i finkan, du, och . . .“

och . . . jag skall hata dig så länge jag lefver för det du gjort narr af *min* pappa!"

Gossen höjde ett ögonblick sin hand emot henne, men lät den derefter falla och sade med blossande kinder: "kan tänka det; man skulle kanske satt ett par vingar på honom, den . . ."

"Håll käften, pojke," tillrådde ur hopen en buse med rättskänsla. "Flickungen gör rätt i att försvara far sin, antingen han är si eller så."

"Djäkeln i den tösen; hon har ruter i sig, så liten hon är," yttrade en annan med ett bredt grin. "Hon kan sköta verkstaden en gång, när inte gubben orkar mera."

"Ge honom en orre på andra örat med, annars haltar han," tillrådde ett annat qvickhufvud. "Men rita å folk kan han, så han borde bli hofmålare för besväret . . . Hvem ska' ha plakatet? Ska' vi ta ner det och lemna det till mutter på 'Laxen', så kan det hänga i högsätet der. Det vore passligt." Och härmed räckte talaren upp en smutsig hand för att befria knuten från detta opåkallade konstverk.

"Låt det vara, jag tar det sjelf," hördes en skroflig bränvinsbas, och midt igenom folkmassan skred en jättelik figur med pussiga kinder och kopparröd näsa, lyfte en darrande hand och lossade icke utan möda karrikatyren från knuten.

Den lilla flickan hade smugit sig intill den nykomne och åsåg med blossande kinder och ännu icke afstannade snyftningar hans tilltag, medan den ene efter den andre af åskådarna 'dröp af', sedan han först till hälften lyftat på mössan för gamle Löfqvisten, känd i orten, om också icke välkänd.

"Det är Albert Kroon som gjo—hort det," snyftade flickan, "den e—helake, otäcke Albert Kro—hon, men jag gaf honom en ö—hörfil, pappa, en dugtig, och han skulle fått två—hå, om han inte gått sin väg. Men han gi—hick."

"Jag tror nog det," svarade fadern snävt, "men det är detsamma; jag hittar honom allt."

"Ja, kläm efter honom duktigt bara, lille go'e fabrikören," tillrådde inställsamt Grönbergskan, den enda som stannat kvar, med undantag af gatans alla ungar. "Gu'

bevars från ungdomen nu för tiden," tillade hon salvelsefullt, "men så är det, när den inte får lära sig att veta hut i tid. Kan man tänka sig något så skamligt som att rita af en gammal hederlig man på det viset och sätta honom upp på knutarne till ett lefvande spettakel! Det var som jag sa' till den slyngeln Calle Florell. Hör nu han, snushane, sa' jag . . ."

"Håll mun!" röt Löfqvisten i madamens öra, så hon hoppade högt upp. Men när hon kom ned igen sade hon argt, att "var det på det viset, så fick hon för sin del säga, att det inte var mer än rätt åt gamla fyllbultar, som ville agera herrskap, att en gång komma på skampålen, och hon skulle min själ tala om för så många som ville höra på, att . . ."

I detsamma vek fabriköf Löfqvist med sin dotter om hörnet, lemnande åt barnflocken det obestridda nöjet att afhöra de skällsord Grönbergskan slungade efter honom, innan hon uppsökte sin gränd och sina grannar, för att delgifva dem morgonens glada tilldragelse.

När gamle Löfqvist kom hem, gick han förbi sin bleka, litet skygga hustru, utan att säga ett ord, tillsade dottern att lemna honom i fred och instängde sig derefter i sin enskilda kammare, der han som oftast brukade sofva af sig ruset. Här slog han sig ned vid fönstret, lade 'plakatet' midt framför sig på bordet och betraktade det uppmärksamt. Figuren på papperet stirrade å sin sida på honom. Der var ju den bild han ofta i sina bättre stunder med en viss ruelse skådat i sin egen spegel: den fnasiga näsan, de pussiga kinderna, den slöa blicken, det djuriska uttrycket. Men der fans derjemte hvad han i sin lilla spegel *icke* kunnat se: de krokiga knäna, den vacklande, fallfärdiga hållningen, halsduksrosetten i nacken, näsduken hängande ur bakfickan som en nödflogg; och, värst af allt, hela svärmen gatpojkar, som 'gjorde gubbar' åt honom och efter förmåga sökte härma hans bedröfliga skick.

"Herre Gud," mumlade han slutligen, "*ser* jag verkligen ut på det viset? Är jag en sådan vedervärdig usling, som hvar gatpojke kan peka finger åt?" "Ja, han behöfde egentligen icke fråga; hundrade gånger hade han, när han om qvällarne staplade hem från krogen, hört bakom sig ett traskande och ett fnissande, som han ej

gera kunnat missförstå. Men han var dock en af stadens äldste borgare, om också förfallen, och skötte i alla fall sin rörelse något så när, de tider han *icke* söp, så att hurra för honom hade ändå ingen vågat — förr än i dag. Men då hade det också skett. Han hade sjelf hört det. Vissserligen gälde det 'plakatet', men som detta framstälde honom sjelf, periodsuparen, lifs lefvande, var skillnaden härfin, om det ens var någon. Han hade således hunnit derhän att vara ett driftämne för hvad simpelt folk som helst. Simpelt? Hvem var egentligen

simplare än han sjelf, när han så här, ensam i sin kammar, begrundade saken?

Och hans flicka, hans kära, modiga lilla flicka, som i dag hade gråtit och — slagits i sin barnsliga vrede för hans skull! Kunde och ville han då icke en gång göra någon ting för henne? Huru ofta hade hon ej om aftnarne, då han tog hatt och käpp för att vandra till källarn, bedt: "gå icke, pappa, ack gå icke!"

"Om jag haft en aning om att jag såg ut på det viset — förbannade plakat," mumlade han åter i det han gaf det ett dunderslag med sin knutna hand — "så tror jag ändå att jag stannat hemma ..."

Och hans hustru sedan, hans skygga, försagda hustru! Ja, det var länge sedan hon upphört att bedja med ord, för hvilka hon fått endast snäsor till svar . . . Så der hade hon då sett honom komma hem hundrade gånger, tusende gånger, han, den fordom så förmögne och ansedde! Så der hade *hela staden* sett honom komma . . .

Och om han fortsatte, hur länge skulle väl den lilla välmåga han ännu egde stå bi? Och hvems var skulden att han fallit så djupt? Var det hustruns? Hade hon varit trätgirig, försumlig, förebrående? Nej, intet af allt detta. Det började dyka upp i hans hjerna något som han hört ur den nyare literaturen om 'ärfda anlag'. Skulle det kunna vara det — ty hans far hade onekligen . . .

Gamle Löfvisten var föga bevandrad i filosofiska funderingar, men trodde ändå icke att man hade rätt att skylla uteslutande på ärfda anlag, när man för resten egde sitt sunda förnuft och hade haft en mor som . . .

En *mor!* Det var underliga känslor, som vid denna tanke rörde sig i den gamle suparens själ. Han såg henne så klart för sitt inre öga, denna tåliga, gudfruktiga, kärleksfulla mor, som så småningom bleknat under samma tunga börda, som nu tryckte *hans* hustru. Hvad hade hon icke hoppats allt af denne son, framför af sina öfriga barn! "När du blir stor en gång, Magnus, skall du nog bli en hederlig, en bra karl, som de dina kunna trygga sig till," hade hon så ofta sagt. Och nu hade han länge varit 'stor' och hade länge haft familj — äldste sonen var ju hela fjorton åren — och ändå!

Det började 'lossna' allt mer inom honom. Men ehuru han dagligen brutit mot hustru och barn, var det dock i denna stund mest till den länge sedan döda modern hans tankar återvände, var det vid minnet af henne, som han djupast kände sin förnedring. Han önskade att han haft hennes porträtt att beskåda, om också blott för ett ögonblick. Men på hennes tid voro porträtt sällsynta, och han hade aldrig egt något af henne. Han hade *intet* föremål, som särskildt päminste om henne — och just nu behöfde han det.

Jo tyst: han hade *ett!* Med en skygg blick mot dörren, som om han ämnat utföra en dålig handling, smög han bort till en liten tarflig bokhylla, derifrån han nedtog

en gammal, i skinn inbunden bibel. Skulle han läsa deri, *han*, drinkaren, den förlorade sonen? Sanningen att säga var han föga bevandrad så väl i denna literatur som i all annan och kände ingen håg dertill. Men han tog i alla fall ned bibeln, blåste det tjockaste dammet derifrån och lade den på bordet — bredvid karrikatyren af sig sjelf.

Så slog han upp dess första perm — *der* fann han det han sökte: sitt af *modern* inskrifna namn (efter som faderns hand troligen darrat för mycket) bland de öfriga syskonens. Ojemna voro bokstäfverna, bristfällig stafningen, men i kärlek var det skrifvet:

Johan Magnus Gottard.

d. 2 april 1824.

Ett gledjämne af Gud.

Han såg på de ojemna raderna tills han icke kunde se dem mer, och när han genom en hastig blinkning skingrat dimman — såg han på sin karrikatyr. Så der såg det då ut nu för tiden, 'gledjämnet af Gud'!

"Fy — fy!" utropade han nu i sin tur, liksom en timme förut hans lilla dotter, och så sjönk hans gamla skuldbelastade hufvud ned på de sammanknäpta händerna, under hvilka bibelinskriften och karrikatyren hvilade sida vid sida.

Hur länge han satt så, visste han icke sjelf, men när han äntligen upplyfte hufvudet fans i blicken ett helt annat uttryck än förut. Han reste sig med kraft, såg ännu en gång kärleksfullt på de af *modern* skrifna raderna och satte derefter åter bibeln på hyllan. Så såg han på 'plakatet', tog ett häftigt tag i det med båda händer som om han tänkt att rivva sönder det — men besinnade sig och fäste upp det på den mörka tapeten, tätt intill spegeln, med fyra stora knappnålar. "Sitt der som en predikan," mumlade han och nickade betydelsefullt åt det. "När jag hunnit till amen, tänker jag att de mina läsa välsignelsen."

Derefter påtog han sin gamla arbetsblus och beredde sig för hvad han under minst tio långa år ej beredt sig: en hel dags arbete.

Då han kom ut i hvardagsrummet, suto der två främmande och väntade på honom. Det var madam Kroon och hennes son Albert, 'konstnären'.

"Jag kommer med min olycklige gosse," började be-
dröfvad madamen, "för att han må be om förlåtelse för
hvad stygt han gjort med fabrikören i dag. Jag skäms
å hans vägnar värre än om jag gjort det sjelf," försäkrade
hon och stötte sin arfvinge kraftigt i ryggen för att på-
skynda hans ånger och ruelse, hvilka hade svårt att
komma fram.

"Gud må veta," fortfor hon, "att jag randat den
pojksens rygg med rottingen mer än en gång, för att han
aldrig kan låta bli det der klottrandet, som bara kommer
olycka åstad, och helst för den fattige. En kan ha be-
kymmer nog med att draga fram sig och barnen, utan
att de behöfva lägga sten på börda. Nå-å, Albert, kom-
mer det ur dig eller hur?"

Gubben Löfqvist nickade buttert åt suppikanterna:
"Er pojke är en slyngel, men han har hvad man
kallar talang, *stor* talang tror jag. Det blir nog klokast
att skicka upp honom till målarakademien i Stockholm.
Jag åtar mig att hålla honom der — så äro vi qvitt."

Nu först såg gossen verkligt rörd ut, ej mindre än
öfverraskad, men innan hvarken han eller modern hunnit
yttra ett ord, hade gubben Löfqvist försvunnit genom
dörren till verkstaden.

Till hustruns och barnens förvåning stannade han
qvar derinne hela dagen. När qvällen kom gjorde han
'stor toalett' med nytvättade händer, svarta kläder och
hvit halsduk, gick ut med en vänligare nick än vanligt
och kom hem klockan 11 — spik nykter. Då han hängt
sin hatt på den bestämda kroken och efter vanligheten
putsat sin näsa under en väldig fanfar, virade han ihop
näsduken och sade till sin hustru, som *icke* tordes säga
något: "jag kan helsa från Goodtemplarne; jag har varit
i logen och låtit skrifva in mig".

Det var en söndag, sex år derefter.

Sommarsolen sken blidt på den lilla staden, öfver hvars många trädgårdsplank frukträden stucko upp i hvitaste blom, medan doftet från de tunga, blå syrenklasarne fylde gator och gårdar, platser och näsor.

Aftonsången var just slutad, och folket strömmade ur kyrkan och öfver kyrkogårdens skilda gångar, förbi väl skötta grafvar med hängaskar eller tårpilar öfver, prydda för söndagen med en rikedom af blommor.

Men i dag var det ingen som hade tid att stanna och se på dem, hvilket annars var det regelbundna söndagsnöjet för hederliga madamer med i näsduken invirad psalmbok och för deras gubbar i gulhvit halsduk och bucklig söndagshatt med rödbruna brätten.

I dag hade man annat att se på än den med blommor och inskriptioner utsirade döden. Grupp efter grupp skyndade med glada, förväntningsfulla ansigten ned åt hamnen till, dit man visste att de först skulle komma, dagens hjelte och hjeltar, innan de tågade vidare till det der stora vackra huset, som i dag skulle invigas.

Massorna började tätna alltmer. Mödrarna buro på armen sina minsta små, medan de större höllo dem i kjolen; fäderna ståtade i nattkappa och 5-örescigarrer; de manliga ungdomarne i rundkullig hatt på ena örat och promenadkäpp under armen och de qvinliga i sin enda söndagsstass, förskaffad med många uppoffringar och buren med mycken glädje.

För hvar minut kommo fler och fler åskådare ut från de små husen på bakgator och i gränder, och ändå funnos många nyfikna, hvilka ansågo under sin värdighet att gå ut på gatan, utan föredrogo att från fönstren i sina våningar beskåda hvad som derifrån kunde beskådas och att läsa om det öfriga i stadens tidning, hvilkens skyldighet det dess bättre var att alltid taga reda på och meddela ända in i detaljer dylika tilldragelser.

Och från fönstren tog sig det hela onekligen bäst ut. Man såg der längs åt hela den hvita, solbelysta gatan hur hufvud vaggade vid hufvud, hur menniskovågorna sakta skildes och slöto sig, glesnade och tätnade om hvartannat. Man kände igen *den* på figuren, *den* på klädseln eller hållningen; man disputerade öfver hvem han eller hon kunde vara, som skymtade fram allra längst

der nere till höger — "å nej, inte åt *det* hållet, utan mera åt lyktstolpen till, just vid hörnfönstret till skolhuset!" — man undrade om processionen komme att ordnas med något så när urskilning och man kom allmänt öfverens om att hvad dagens hjelte beträffade, var det ganska märkvärdigt att han visat så pass kraft och ihållighet. Ville man nu fira honom en smula, så var det intet ondt i det. Han hade ju i alla fall visat ett vackert intresse för den sak och korporation han tillhörde, och utan honom hade den senare kanske aldrig fått tak öfver hufvudet *der* i staden.

Att hela 'rörelsen' för resten, om också en modesak liksom skarpskytteidéen, vore 'oskyldig nog', tyckte man sig äfven kunna medgifva, ehuru den var förenad med 'fasligt många barnsligheter', såsom band och bjeffs, fanor och musik, tédrickning och psalmsång. "Men herre Gud," sade öfverlägset en gammal öfverliggare till löjtnant, som vid hvarje tillfälle bar sin vase, "folket är icke annat än ett stort barn; låt det roa sig, så förblir det beskedligt!"

"Men man bör ej, genom att sjelf närvara vid sådana tillställningar, ge dem sitt obetingade bifall," tyckte en vigtig kamrerska. "Man måste komma ihåg, hvad som sades nyss, att det är en modesak."

Och så reste hon sig med stilla värdighet och vandrade tvärs öfver golfvet, medan den galnaste af *alla* modesaker, turnyren, inlade emot hennes ord en tyst, guppande protest.

"Om vi nu också antaga att det är ett mode, så är det åtminstone ett godt och välsignadt mode så länge det räcker," anmärkte detta sällskaps enfant terrible, en ung, oförskräckt fru, som alltid sjöng ut sin mening. "Att skarpskytteidéen icke höll i sig," fortfor hon, "kom nog till en del deraf, att dess resultat var så aflägsset. Man öfvade och öfvade sig för att möta en fiende, som måhända aldrig kom, medan den rörelse vi *här* afhandla har fienden midt ibland sig, kan iakttaga alla hans angrepp och räkna alla hans segrar.

"Å andra sidan kan också goodtemplaren räkna sina. Dag från dag, år för år spårar han dem i ökad välstånd, återvunnen helsa och dito sjelfaktning, och för min del ser jag bra mycket hellre goodtemplarprocessioner genomtåga våra gator, om också hvarenda individ prälade med

fana, än jag återser de raglande kroggäster som förr togos om hand af polisen, innan . . .“

“Der komma de, sa' Per Olsson om vargarne,“ afbröt gamle löjtnanten, hvars öra uppfattat några toner af musik-kårens festmarsch. I ett nu skyndade alla till fönstren, frun med modesaken först. Bakom henne, men synlig för hela gatans publik, placerade sig löjtnanten, som spände ut sitt hjeltebröst med vasen på, till benäget på-seende, och vid sidan af honom, nästan skymd af gardinen, den oförskräckta lilla frun. De andra fönstren voro likaledes upptagna af åskådare och öppnade på vid gafvel. Allt tydligare hördes tonerna; allt närmare kommo stegen. Den hvita fanan med sin gröna olivqvist svajade stolt för vinden, och med värdigt allvar skred det långa tåget framåt.

“Himmel, så de blåsa!“ grinade löjtnanten. “Infamt!“ instämde kamrerskan och vände hvitögat mot fönsterposten. “Härligt!“ opponerade sig den oförskräckta. “Hvad göra några falska toner bland så mycket sant mod, så mycken varm broderskärlek? Jag känner mig rörd in i själen och skulle kunna vifta med en bordduk, om jag hade någon; ja, jag skulle vilja gå med i processionen!“

“Det är väl sent nu; de äro här midt framför. Men om min nådiga hoppar ut om fönstret (*sväfvar* ut, menar jag), så blir det så mycket eklatantare,“ tyckte löjtnanten.

“Jag går, icke i processionen, men till ordenssalen,“ yttrade den oförskräckta. “Det är en skam att vi s. k. bättre sitta med händerna i kors och åse folkets stora upprätelsekamp. Farväl, mitt herrskap; jag hoppas ha mycket vackert att berätta då jag kommer tillbaka!“

Och den varmhjertade lilla frun var inom ett ögonblick nere om trappan och förbi processionen, som midt igenom den täta folkmassan styrde sina steg mot den plats, der en gång en annan folksamling med hån och glåpord skockat sig kring karrikatyren öfver en af stadens gamle borgare.

Det lilla huset fans icke mer. Det var nedrifvet till grunden, tillika med ett der intill stående, och på platsen

reste sig en vacker bygnad, afsedd för goodtemplarnes enskilda sammankomster och skänkt till dem af — originalet till karrikatyren.

Och originalet sjelft?

Svårligen skulle man kunnat igenkänna detta i den grånade man med värdig hållning, som i processionen hade sin plats till höger om goodtemplarnes ordförande. Man skulle kunnat taga honom för en af rikets högst uppsatte, så ståtlig tog han sig ut i sina ordensinsignier och så intelligen var uttrycket i hans ansigte. Af den forne drinkaren fans intet spår. Näsan hade 'blommat ut' och återtagit sin naturliga färg, kindernas pussighet öfvergått i ett trefligt, om helsa vitnande hull och ögonen återfått sin glans. 'Gamle Löfqvisten' var superb.

Sedan hela processionen intågat i ordenshusets stora högtidssal, hvilken omedelbart derefter fylles af åskådare, uppspelades från orgelharmoniet en psalm, i hvilken goodtemplarne andaktsfullt instämde. De öfriga hade måhända haft samma vackra afsigt, men hindrades att fullfölja den genom allt det nya och vackra som fängslade deras blickar. De med blommor och grönt virade pelarne, som prydde salens begge långsidor; orgelharmoniet, som spelades af gamle Löfqvists nu fullväxta dotter; talarstolen med dess eklöfsrankor; fondväggen, som var nästan betäckt af växter och flaggor — med undantag af midtelpartiet, hvilket doldes af ett lätt draperi — allt bidrog att till det yttersta hålla åskådarnes intresse spändt.

Ett särskildt föremål för uppmärksamheten var den grupp som syntes till höger om talarstolen och som utgjordes af gamle Löfqvistens familj. Det var fru Löfqvist, och ändå tyckte man sig knappast igenkänna henne i denna väklädda, bleka qvinna med de nu så lugna dragen, omgifven af blomstrande söner och döttrar. Men den man *icke* kände, var en ung man, som stod allra längst bakom denna grupp, när han icke, hvilket allt ibland hände, sysslade med någonting vid sidan af fondväggen. Dock, man hade så mycket annat att se på, att man endast stundtals skänkte honom sin uppmärksamhet, förmodande att han var en af ordens medhjelpare.

Nu uppträdde ordföranden och tolkade i ett varmt, ofta af bifall afbrutet tal, den tacksamhet hvori orden stod

till den ärade medlemmen och brodern, fabrikör Johan Magnus Gotthard Löfqvist, som helt och hållet af egna medel uppbyggt och skänkt åt goodtemplarne denna vackra fristad för deras andaktsöfningar och sammankomster. Och mer än för denna gåfva, tusenfaldt mer, tackade han för det exempel denne man gifvit sitt samhälle — och genom detta hela folket — på hvad en kraftig vilja, understödd af den Högstes bistånd, mäktar uträtta mot en mångårig dryckenskaps tunga fjettrar. Han hade ej tänkt vidröra särskildt denna sak, tillade han, om ej dagens hjelte — ja, verkligen i bästa mening *hjelte* — hade önskat det och bedt derom, icke som ett offer åt sin fåfänga utan som en kraft åt dem som hade mod att kämpa, som han, för att en gång vinna som han. Men han nämde det nu, och ville på samma gång nämna för den ärade vännen Löfqvist att en ordensbroder, som ansåg sig stå i stor skuld till denne sedan gamla tider, i dag velat bereda honom en öfverraskning, den han hoppades icke måtte bli illa upptagen. Härvid rasslade plötsligt någonting uppe vid salens fondvägg, som drog allas blickar dit — och se: på den plats, från hvilken förhänget nu fallit, framstod ett konstnärligt måladt porträtt af 'gamle Löfqvist', icke sådan han en gång 'gick och stod här i verlden', sorgligt löjlig och förfallen, utan sådan han nu satt der midt ibland dem, upprättad, frigjord och hedrad.

Och med snöret till det nedfirade förhänget ännu i handen, stod djupt bugande för sin vän och välgörare den unge, hittills af åskådarne icke igenkände mannen, målaren Albert Kroon.

Ett enstämmigt: 'leffe Johan Löfqvist!' dånade genom salen och kom dess väggar att skaka samt efterföljdes af en smattrande fanfar. Gubben Löfqvist reste sig och ville säga någonting, men det blef honom för tjockt i halsen och en tår, som han icke kunde eller brydde sig om att hindra, föll långsamt ned öfver hans kind. Men hans gamla trogna hustru lyfte för första gången sitt hufvud högt och med en viss stolthet: hon *måste* sjelf se hur hennes gubbe hedrades.

Efter ett par timmars glad samvaro upplöstes församlingen, och ordensbröderne, ånyo samlade i procession

med sin fana och musik i spetsen, följde i triumf gubben Löfqvist till hans hem.

“En kan rakt skämmas,” puttrade argt Grönbergskan, som med dåsiga ögon och ett skynke djupt neddraget i pannan, linkade efter processionen så godt hennes bristfälliga hasor och dåliga ben ville medgifva; “en kan rakt skämmas!”

“För hvad då?” undrade Calle Florell och knäpte plötsligt med ett par krokiga fingrar rakt under madamens näsa så hon hoppade högt upp.

“Skäms, lymmel, som alltid är framme der han inte har att göra! Annars, om han vill veta det, så menar jag att en kan skämmas när en ser hur di högtidar en token der gammal fyllbytta som Löfqvisten. Hvarför gör di det?”

“För det han har nyktrat till, ser hon, och byggt hus, ser hon, och skänkt bort det, ser hon. Om hon gör detsamma, så blir hon både afritad och högtidad, hon med, och hasorna hennes sätter di i kors öfver ingångsdörren. Tänk, Grönbergiska, så sjangtil hon ska' bli i olja — men inte för jag vill se på'na inte! Jag har sett på'na nog den tid hon legat i sprit . . .“

Grönbergiskan slog efter honom, men träffade honom icke. Med sitt gamla illmariga skratt hade han redan försvunnit i folkhoppen.

Den oförskräckta lilla frun var med glödande kinder och klara ögon återkommen till sitt sällskap.

“Nå-å,“ frågade spetsigt gamle löjtnanten, “var det uppbyggligt?“

“Det är just ordet,“ sade lilla frun; “jag känner mig alldeles som om jag varit i kyrkan.“ Och härvid började hon en liflig skildring öfver hela festen.

“Caroline är alltid så excentrisk,“ påstod kamrerskan. “Bevars, bevars, inte är det något ondt med allt det der,“ medgaf ännu en gång löjtnanten, “men som vi nyss sade; det är bedrägligt att fåfängan deri skall spela en sådan roll.“

“Och hvar spelar icke den?“ frågade den lilla frun stridsfärdig. “Betänk den lust efter stjernor, titlar och band som griper våra så kallade upplyste. Många af dem ha sålt både heder och öfvertygelse för dylika grannlåter och ändå icke alltid varit nyktra på köpet. Detta om de världsliga. Och om de andlige: kan någon enda goodtemplarskrud i grannlåt mäta sig med den guldbroderade kåpan och det gnistrande biskopskorset? Jag tror tran klandrar folkets barnsligheter i ordensväg mest därför att de i motsats mot våra dock ofta medföra ett godt resultat. Det är genant.“

“Fru Caroline är skarp,“ utlät sig gamle löjtnanten sårad. “Jag vet knapt om jag mera bör bära min stackars vase eller ej.“

“Inte jag heller,“ svara fru Caroline och vände honom ryggen.

Hos fabrikör Löfqvists såg det festligt ut. Aftonbordet stod dukadt med stora blomvaser på och silfret

blänkte mot vestersolens skimmer. Sällskapet, 'litet men honett', utgjordes endast — utom familjen — af målaren Kroon och hans gamla mor. Under den lifliga supén, liflig trots frånvaron af spirituosa, yttrade värden till sin unge gäst: "Jag tror, min käre Albert, att jag i grunden har att tacka dig för denna dagens glädje. Hade ej din förskräckliga rödkritsteckning varit . . ."

"Ack farbror, af nåd: påminn mig ej derom!"

"Det var i alla fall det bästa du gjort; det var konstens triumf, det påstår jag, om jag också inte kan dricka på det. Jag hade först tänkt att i dag — just i dag — riva sönder den. Men jag ändrade mig. Det kan sitta som en 'varningstafva' för mina söner."

"Åh pappa!" sade dessa.

"Och som ett tecken för mig sjelf att ej insöfvas i säkerhet," tillade den gamle allvarligt. "Den som står, han se till att han icke faller."

Madam Kroon var som en lefvande vattenkonst. Hon grät före, under och efter måltiden af idel rörelse. Hon hade gråtit i 'salen' under invigningen och hon tänkte fortsätta när hon kom hem. En så rolig dag hade hon aldrig haft i hela sitt lif.

Du gode Gud! Detta var då hennes Albert, som hon så många gånger 'randat ryggen på' och som nu hade gjort ett konstverk hvarom hela staden talade! Och detta var verkligen hon, som satt der till bords, riktigt bjuden, hon sjelf, Sara Kroon, hvilken ända sedan mannens bortgång ätit med sin olycklige 'pojke' på hvilket bordshörn det bäst burit till der hemma! Det flög till och med en förmäten tanke genom hennes hufvud att kanske en gång framdeles när hennes Albert blef professor, fru Löfqvist kunde komma att proponera duskap. Men hon förkastade den genast som en mörksens frestelse . . .

Innan man visste ordet af, hade aftonen nått sitt slut, och madam Kroon med sin son beredde sig till återtåg.

Då passade Lina Löfqvist på ett ögonblick när Albert stod ensam, tog ett steg framåt mot honom och yttrade blygt:

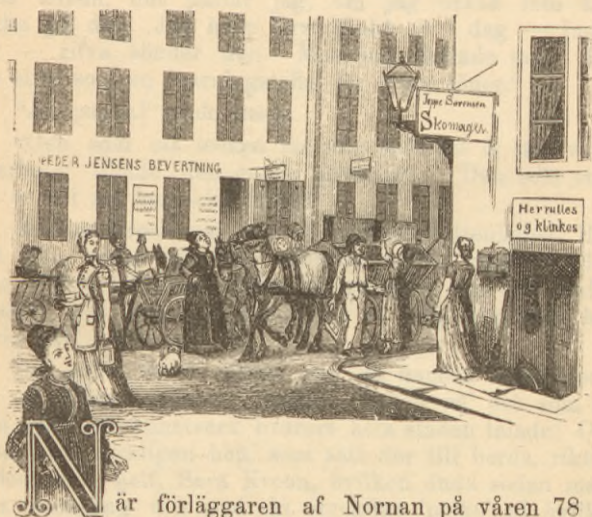
“Jag har en afbön att göra, som ni väl vet... skall ni någonsin kunna glömma att... att...?”

Målaren tog hennes högra hand i sin, såg på den och sade leende: “var det *den*?”

“Den var det.”

“Låt den sjelfvilligt ligga qvar,” bad han med en hjertlig blick — “och allt är försonadt!”

Några dagar hinsidan Sundet.

När förläggaren af Nornan på våren 78 anmodade mig att skriva för sin ärade kalender, kände jag en lätt rysning. Hvarom skulle jag skriva? Någoting fosterländskt, någoting i den högre stilen vågade jag mig icke på; den välsignade gamla kärleken orkade jag icke med; ett poem skulle få för många och för höga medtäflare — hvad skulle jag då skriva? Lofvat hade jag; hålla mitt löfte skulle jag; konsten var bara att få en idé.

Jag tittade i taket, jag tittade i väggen — förgäfvdes. Jag gick ut i den fria naturen och såg en sparf sitta och gapa mot en annan. Var det kärlek, var det hunger? Jag vet det icke. I förra fallet var det ett ämne som jag afsvurit; i senare ett som jag ej mäktade göra intres-

sant. Jag vände dem ryggen i stilla förtviflan och gick hem.

Der mötte mig ett bref med Ystads poststämpel och med en välkänd utanskrift, som, ensamt den, mäktade att för ögonblicket förjaga alla bekymmersamma tankar. 'Nu litar jag på,' skref bland annat min väninna i sitt bref, 'att du håller ord och kommer hit i sommar. I stället för att 'hålla kalas på dig', rövva vi dig med till Köpenhamn och se oss om der så länge vi ha lust. Sedan kan du frikassera intrycken och servera dem för allmänheten, om du vill.'

Läsaren finner att det gick mig likasom mannen som sökte efter lyckan: hemkommen från min fruktlösa vandring, fann jag henne sittande på min egen tröskel. Den nyckfulla sköna! Jag tryckte brefvet till mitt hjerta och utbrast: "räddad, underbarligen räddad; jag skall ut och resa, och *Norman* skall ha en reseskizz, så pass jag mäktar åstadkomma den."

Och si — här är den!

Somliga människor bruka gråta när de skola ut och roa sig. 'Hvem vet när eller om vi återse hvarandra!' snyfta de mot vännerna. Som om man någonsin visste det från den ena dagen till den andra, om man också har dem vid sin sida! Nej, *allt har sin tid*: när man skall roa sig, skall man se glad ut, annars är bättre att stanna hemma.

Tro mig, att jag såg glad ut, när jag steg om bord på Transit n:o 1. Vågorna gingo lefnadslustiga i hafvet; jag dito på akterdäck. När jag tröttnat vid promenaden, slog jag mig ned i lufthyttan hos min släkting, kaptenen, och vi började att tala om gamla minnen. Vi återkallade den tid, då vi som sextonåriga ungdomar dansade i den stora, låga salen i hans föräldrahem, dansade af hjertats innerliga lust vid två anspråkslösa talgljus och efter ljudet af en guitarr, till hvilken en ung styrman hvisslade lefnadsglade melodier. Serveringen var enkel; dräkten likaså; konversationen okonstlad, men glädjen stod högt i taket. När vi tröttnade vid att under den vilda polskan hålla hvarandra i händerna, togo gossarne, som, dess bättre, alls icke voro några 'kavaljerer', utan friska, lefnadsglade styrmän, sina brokiga näsdukar och svepte om lifvet på oss, hvarefter de svängde oss omkring, hål-

lande i näsdukssnibbarne, tills vi ej orkade mera. Det var baler, hvarom nutidens bleksotsungdom icke kan göra sig ett begrepp. Och nu sutto vi der midt emot hvarandra med silfver i håret och ett och annat tidens tankstreck öfver panna och kind, men friska och glada ändå och njutande af att dansa om igen i minnet. I verkligheten ha' vi lagt bort det, för att som förståndiga föräldrar lemna plats åt barnen och ungdomen.

Att närmare beskrifva ett par dagars ångbåtsresa lönar ej stort mödan, eftersom hvar och en har reda på hur den går till. Hvem vet ej hur man först ställer sig vid relingen och beundrar stränderna, tills man vid båtens ökade rörelser sjelf börjar göra underliga krumbugter och blekna af helt andra känslor än beundran? Någon virtuos på dragharmonika står vanligen bredbent på mellandäck och helsar med toner den försvinnande kusten, medan hans medpassagerare mumsa ur matsäcksskrinen eller börja reda till för natten åt sig och de sina. En bränvinskutting under hufvudet, i lyckligaste fall en säck eller par, och syskonbädden är färdig. En nordisk sommarnatt fordrar icke så många tillredelser, allra minst för däckspassagerare. När morgonsolen tittar fram, blir det i alla fall friskt lif i detta kaos af vadmalsbyxor, stoppade koftor, nötta sinkor och rutiga kjortlar, och matsäcksskrinen anlitas med samma grundlighet som alltid, medan naturens skönhet förblir obeaktad. Om dessa passagerare betrakta hafvet, betrakta de det som ett hinder, som med tålmod måste öfvervinnas, det är allt, och en soluppgång är för dem, åtminstone då de äro hemma, endast ett tecken till att det tunga dagsarbetet skall börja ånyo. Låtom oss icke döma dem. Hvem vet hur pass vi sjelfva skulle beundra naturen, om vi måste köra oxar, kupa potatis eller breda ut guano? Men då man ingenting har att göra, eller då man hvilar sig efter ett avslutadt arbete, är det en annan sak. Då blir man så finurligt mottaglig och så poetisk, att på ens ack och o är ingen ända.

Men återvändom om bord! En liten näpen jungfru annonserar mattimman, och man samlas i salongen bland idel obekanta personer, åt hvilka man artigt räcker en karott eller ett saltkar, tänkande inom sig: 'jag undrar hvad det der kan vara för figurer?' Konversationen rör

sig något trögt och liksom på försök, alldeles som om man hade framför sig en hemlig fiende, hvars alla rörelser man borde noga bevaka. Så småningom lossas tungbandet, man börjar få en smula intresse för hvarandra, detta stiger, och man blir slutligen helt förtjust i en eller annan af bords- och reskamraterna, i samma ögonblick man skall skiljas åt. Ja, just så: ty båten lägger till vid Oskarshamn, Kalmar eller Karlskrona, och efter ett kort farväl är den 'hyggliga människan', han (eller hon) borta, medan den kvarvarande tänker: 'så dum jag var som inte förr gjorde hans (eller hennes) bekantskap!' Men denna tanke skall icke göra den dumme klokare härnäst, ty tröghet gent emot nya bekantskaper ligger i vårt nationallynne och torde komma att ligga kvar der ännu ett eller annat sekel, till trots för alla ökade kommunikationer.

Kl. 2 en vacker sommarnatt gled ångbåten sakta in till Ystads brygga. Med klappande hjerta såg jag der tvänne skuggbilder, som för mig voro ljuspunkter: det kunde ej vara andra än mina gamla vänner, fast de lekte titt ut med mig genom sommarnattens slöja. Jag störtade öfver landgången och omfamnade dem så samtidigt och innerligt, att paraplyet och hattasken, som jag höll en i hvardera handen, möttes i deras rygg och började trumma på hvarandra med stilla rörelse. Så följdes vi åt till hemmet, der ett ljufligt kaffebord väntade, och så sutto vi uppe och pratade på äkta fruntimmersmanér till kl. 5, då dagen vardt ljus.

Och allt som det dagades märkte vi tyst

Att på glänt stod vår ålderdoms dörr.

Mången ros hade tiden till grafblomma kyst —

Men tungorna gingo som förr...

Blott tungorna? Pytt san! med dessa i takt

Slog hjertat, så trofast som gull.

Så länge ej tiden med detta fått makt

Kan glädjen ännu stå lull...

Så lefve då vänskapen fjerran och när,

Den lefve till lifvets qväll.

Kyss rosen, som kärlekens lifsträd bär,

Göm vänskapens eternell!

Sedan vi användt ett par dagar till att bese och njuta af huru förskönadt Ystad blifvit åt alla håll genom utvidgade planteringar och nya, vackra bygnader, företogo vi en vacker eftermiddag den lilla trippen till Kongens By, via Malmö. Hit anlända, mottogos vi af ett hållregn, sådant man stundom ser det vid kungliga namnsdagar, marknader, kröningsfester och andra högtidliga tillfällen, då folk skall ha roligt. Men bara man kommer öfverens om att icke taga en sådan händelse som en olycka, och bara man är klädd för händelsen, gör det icke så mycket att den inträffar. Så tänkte och handlade vi på vägen från banstationen till ångbåten och vandrade således på med friskt mod. Blåsten tog fatt i våra väldiga figurer och regnet strilade öfver paraplyerna, så att vi togo oss ut som om hösten tre väldiga svampar af rörsopp-slägtet, men lika roligt var det ändå, kanske roligare, ty den andre af oss skrattade af hjertans grund åt den förste (vi gingo i gåsmarsch) och den tredje åt den andre, och så meddelade vi sedan våra glada intryck åt den som gått i spetsen och haft ingen att skratta åt. På det sättet hade vi roligt allesammans, trots väder och vind. Ångbåtsresan gick förträffligt, fast ingen själ kunde vara på däck för blåstens skull. Man intog sitt kaffe i luft-hytten, en temligen rymlig salong på däck, och sneglade genom fönstren på sundets hvitskummiga vågor och på mängden af segelskepp, som, likt ifriga fiskmåsar, än doppade sina hvita vingar i vattnet, än höjde dem öfver de långsträcktå vågornas toppar. Jag säger att vi *sneglade* på all denna härlighet och jag står för ordet, ty salongen var så fylld med passagerare, som sutto sida vid sida, att vi icke kunde röra mer än hufvudet och ögonen. Det regnade ännu när vi kommo till Köpenhamn och stego i land vid Toldboden. Hvilket lif dernere bland tullnärer, passagerare, bärare och åkare! I sjelfva Toldboden, der vi stigit in för att låta visitera våra koffertar, skuffades vi hit och dit af ständigt nya bärare med ständigt nya koffertar, dem de för resten balancerade på hufvudet och axlarne med lika stor skicklighet som kyparne på restaurationerna sina glas och tallrikar. Ändtligen hade de funnit att de ingenting funnit af kontraband i våra kappsäckar. "Ska' det vara?" frågade jag samvetsgrant och höll upp mot ransakaren min lilla nattsäck.

“Hvad har De så deri?” sporde han naivt.

“Litet af hvarje,” bekende jag.

“De må passere,” tillsade han mig, som icke var sen att lyda, stött i alla kanter som jag var af koffertar och paraplyer och halfqväfd af den fuktiga, osunda luften. Så upp i en bekväm droska och raka vägen till hotellet, der tvänne på förhand bestälda, treffliga rum väntade oss. Hur väl middagen smakade! “De vil måske have Billetter til Cirkus Renz?” sporde värdinnan, en behaglig menniska, hvars flesta gäster utgöras af svenskar. Ja, naturligtvis ville vi det, men dess förinnan ville vi ha en vagn för att fara genom *Rosenvænget*, en sorts förstad, som bokstafligen gör skäl för namnet. Tänk dig, min läsare, en lång, vacker väg, på båda sidor kantad med hundratals de täckaste små sommarboningar du kan se! Oregelbundna, men förtjusande i bygnadsstil, presentera de för ögat än en hop intressanta utbyggen i form af hörnrum eller verandor, än torn, än pelarhvalf, men alltid smyckade ända upp till taklisten med murgröna eller vild vinranka och mot denna vackra bakgrund tusentals blommande rosor. De växa i spalier in mellan grönskan, nästan lika högt som denna; de växa på högstammiga buskar i gräsrundlar framför husen; de växa röda, gula och hvita; de luta sina hufvuden in om de öppna fönstren och hviska sin vackra sommardröm till den unga dottern, som sysslar derinne, eller till det sofvande barnet i vaggan; de titta skälkraftigt ut mellan de svarta jerngallren eller de lutande staketet åt vägen och vinka den resande eller vandraren att dröja några stunder framför dessa jordiska paradis. Och vida omkring är luften mättad med idel rosendoft, det man insuper i långa, giriga drag likt ett föryngrande elixir. — “I denne Sommerbolig boer fru Heiberg”, upplyser kusken och nickar mot en sista villa, om möjligt skönare än den första. Våra blickar dröja länge vid de höga, klara fönstren, men utan att få se en skymt af de kända, intelligenta dragen. Inom parentes må nämnas att Köpenhamns droskkuskar äro riktig hyggliga figurer med oförsupna näsor och artigt väsende och som dertill, tänk så märkvärdigt, icke begära ett öre mera än de skola ha! Åtminstone hände detta icke med hela dussinet körsvenner, som vi anlidade under fem dagars tid.

Från vår härliga promenad kring *Rosenvænget*, stannade droskan utanför cirkus Renz, utantill obetydlig nog, men innantill med sina fem, sex logerader öfver hvarandra, sin präktiga belysning och dito orkester helt storartad, åtminstone för den som ej sett annat i den vägen än Mothanderska manégen i Stockholm. Prestationerna deremot syntes mig icke på det hela taget öfverstiga hvarken dem i cirkus Leonard eller Loisset. Konstnärernas antal och elegansen i kostymer stod deremot betydligt framom, och särskildt utmärkte sig hela *corps de ballet*, som likt en svärm af brokiga fjärlar fladdrade omkring i skenet af en bländande elektrisk belysning. Trapezkonsterna voro lika halsbrytande och ohyggliga som sådana konster bruka vara — hörde jag sägas. För egen del blundade jag under dessa nummer och ondgjordes i min själ öfver publikens oförbätterliga råhet att finna nöje i att klappa händerna åt en 'konstnärlighet', der hvarje minut ett menniskolif står på spel. Ett annat nummer var knapt mindre förskräckligt och utfördes af en miss i ett slags grön fjälldräkt, en salamander, som flerfaldiga gånger flög från hästryggen genom brinnande tunnband, från hvilka gnistorna sprakade lång väg, under bullrande musik och den skönas upprepade: 'hopp-la'. Bifaliet var ofantligt, och vid den omedelbart efter missens utgång följande inropningen, framhoppade hon åter, bugade till höger och venster, kyste, på fingret och — hjulade ut, snabb som en fjällig orm, medan massans bravorop höjde sig mot taket. Aldrig har jag sett någon dam uttrycka sin belåtenhet på det sättet. Det var *miss*-lyckadt, tyckte vi. Vid en blick på de säkert flera tusen åskådarne som fylde cirkus (hvarje möjlig plats var upptagen), på de i beck dränkta och derefter antända tunnbanden, genom hvilka missen *hven*, och slutligen på bygningens enda, ganska trånga utgång, var det naturligt att man kom att tänka på eldfara och skakades af en lätt frossa samt fann nöjet något blandadt. Utkomna från den bländande upplysningen och instuckna i en ofantlig människomassa, visste vi till en början icke hvart vi skulle taga vägen. Vi frågade därför en granne hvarthän vi skulle gå för att komma till Store Kongens Gade.

“De må s'gu kun følge med Strömmen,” upplyste den hedersmannen, men som strömmen snart delade sig i otaliga små hvirflar och rännilar, var rådet svårt att följa. Naturligtvis dref oss vårt öde mot orätt håll, och lika naturligt var att vi efter åtskilliga irrfärder hunno målet. Klockan var då nära tolf på natten, och ändå satt hotellets lilla näpna 'Jomfru' och väntade tålmodigt på oss, liffig och munter.

“Så ledsamt att jungfrun fått vänta så länge,” utropade vi medlidsamt.

“Åh, det gör s'gu ikke noget,” svarade hon gladt; “jeg har moret mig godt ved Strikkeströmpen.”

Vi antogo det, ehuru vi i den halfskumma trappuppgången sett framskymta ett par manliga ben, om hvilka vi sedan fingo veta att de tillhörde hennes fästman.

Följande morgon sken solen vackert in genom persienerna och kyste oss vakna. Vi stego upp, klädde oss och öppnade fönstren. På gatorna var ännu tomt, men sopåkarens stora 'skralde', ett träredskap, som han svängde med ifver och lyckades aflocka ett ohyggligt skramlande läte, nedlockade en mängd qvinliga skepnader, hvilka tömde sina korgar och pytsar i den stora vagnen, som långsamt fortsatte sin färd, stannade utanför hvar tredje eller fjerde port för att mottaga nya bidrag. Strax derefter kommo landtliga kärror, lastade med grönsaker, och fiskarmadamer med fyllda korgar. Alla passerade de långsamt gatan framåt, utropande med hög, oftast vacker och melodisk stämma sina varor. Synnerligast roade oss en högrest landtman, som ropade sitt 'grön ärt, grön ärt, grön ärt!' med väldig stämma och med en melodi som påminte om katolska presternas *Dominus vobiscum*, när de messa det som bäst. Midt för våra fönster stannade en Amagerqvinna med sin kärra, stödde bredbent ryggen mot denna, satte händerna i sidorna, vände uppåt sitt klotrunda hufvud med dess fruktansvärdt uppspärade mun och skrek i för resten rätt vackra tonfall:

“Det er
Stikkelsbær,
Sex Skilling en Pot!”

Genast samlade sig kring henne och kring grönsaksförsäljaren en mängd qvinnor med små korgar och mått, i hvilka de köpte sina förråd för dagen. Det var hus-

mödrar från fjerde eller femte våningen, som icke hade råd att hålla tjenstflickor eller tid att gå från de små, och som nu på detta sätt sågo sig till godo.

“Kartof- kartof- tof- tofler!” hördes en annan förelidare utropa, och äfven kring honom samlades en köplysten skara, ty potatisen utgör alltid en vigtig ingrediens i den fattiges hushåll. Och så fortsattes utropen och försäljningen hela gatan utåt. Jungfrun berättade oss att bland dessa ’sångare’ många funnos som hade egna hus och gårdar, och att, vid städjandet af drängar, hvilka stundom aflösa husbönderna vid detta värf, stort afseende fästes vid deras röst, samt att de ordentligt inöfvas, för att rätt vackert och anslående kunna utropa varorna. Hon påstod också att Köpenhamn vore den enda hufvudstad i Europa, der denna sed förefinnes. Ljuger hon, så ljuger jag. Praktiskt är det emellertid. Utroparne få några öre mer betalt än torghandlarne, men det gifva de fattiga gerna för att slippa hålla tjenstflickor eller sjelfva gå bort en dyrbar tid, och så äro båda parterna tillfredsställda.

Men man kunde icke alltid titta på gatan, hur roande scener den än föredde. Vi tittade äfven på husen midt emot. I ett af de öppna fönstren sågo vi en mörklockig nacke och halfva ryggen af en ung man. Det var någon ting i hufvudets hållning som ingaf intresse, någon ting kraftfullt, segervisst, till och med trotsigt. Bredvid honom stod en öppen fågelbur och rundt omkring honom flaxade sex kanariefåglar, utan att det föll någon af dem in att flyga ut genom det öppna fönstret. Vi förstodo snart att han gaf sina favoriter en morgonlektion. Han talade med dem, han hvisslade åt dem, och de flögo fram, en och en, för att sätta sig på hans utsträckta finger. Genom en behagfull rörelse med handen svängde han undan fågeln, för att strax derefter låta platsen intagas af en annan och så af en tredje, tills allesammans varit framme och helsat. Det hela gick så raskt, och de små vingarne hviftade så snabt, att man märkte det han kanske åratal hållit på med denna manöver. Således en ovanlig energi. Ja, det såg man redan på hans rygg; måtte han bara snart vända sig om!

Jo, det kunde vi just tro! Hvilket vackert, kraftigt ansigte med blixtrande mörka ögon och örnäsa, samt

dessutom med en panna af äkta napoleonsk form! Han lutade sig ut om fönstret några ögonblick och betraktade likgiltigt det nymornade lifvet dernere, medan fåglarne flaxade rundt kring hans nacke och axlar. Derefter drog han sig tillbaka med en kort, otålig rörelse och stängde igen fönstret. Medan vi ännu, fulla af undran och beundran, talade om denna intressanta uppenbarelse, sågo vi honom komma ut om porten med en pappersrulle i handen och med en slängkappa af högst egendomlig snitt kastad öfver axlarna. Han mätte trottoaren med jemna, snabba steg och tittade ibland upp öfver glasögonen med ett på samma gång likgiltigt och trotsigt uttryck. Han såg just inte sinnad ut att gå ur vägen för någon.

I detsamma kom "Jomfruen" in med kaffebrickan.

"Hvem kan den unge mannen med fåglarne här midt emot vara," frågade vi med resandes vanliga grannlagenhet.

"Ah, så," yttrade flickan och tittade midt öfver, "*det er en Kandidat, den Fyr! Han er Søn til et Etatsråd Hüt-kens, med hvem han ikke kan holde det godt ud. Derfor har han flyttet til Pensionatet.*"

Det var just likt hans trotsiga ansigte! Han såg ej ut till att *kunde holde det godt ud* med någon och skattade säkert det personliga oberoendet högre än allt annat. Vi tänkte på fåglarne och det öppna fönstret. Sade icke denna tafra lika tydligt som ord: "viljen I icke finna er vid min dressyr, icke älska mig så som jag vill bli älskad, så fly; vägen står er öppen!"

Men kandidaten åsidosattes snart af oss för nya intryck. Vi skulle fara med bantåget till Klampenborg och derefter till Dyrehavsbacken, hvars folklif vår lilla jomfru förklarade för *magelöst*. Hvar tredje söndag var hon der, och detta gjorde att hon kunde uthärda de öfriga dagarnes släp och nätternas vakor (Strikkeströmpens uppmantrande egenskaper inberäknade).

Alla svenskar känna till Klampenborg med dess härliga utsigt öfver sundet och dess ypperliga restauration. Det var det enda ställe, der man ej gifvit oss kokta kycklingar i stället för stekta, och der för öfrigt servering, betjening och allt var af utmärktaste beskaffenhet. Under kaffedrickningen beundrade vi utsigten: det är otroligt hvad man efter en fin middag får ett öppet

sinne för naturens skönheter! "Der se vi svenska kusten", sade vi helt likgiltigt, då vi slogo oss ned vid det tomma bordet före middagen. "Vårt land, vårt land, vårt fosterland, ljud högt, o dyra ord!" deklamerade vi på maten och betraktade med glänsande blickar konturerna af Landskrona, som började klarna ur dimman (naturens dimma). Och så till Dyrehavsbacken! Jomfruen hade rätt: det var verkligen *magelöst*: åtminstone har jag aldrig sett maken, icke ens då småstädernas marknadsglädje stod i sitt högsta flor i gamla Sverge. Positiv från femton håll och dock så nära, att alla melodierna kunde skära in i hvarandra; minst tjugu karuseller, der pojkar, *jomfruer*, käringar och barnungar redo på hästar eller svängde om i 'kareter' och der en lefnadslustig *madam* hängde grensle öfver en svan och skrek: "*tre skilling har jeg s'gu betalt for Fornöielsen, la' det så gå gesvindt, min gode mand!*" Fullt med 'stånd' öfverallt, der man kunde få köpa allt möjligt som fägnade ögat och gommen; vidare vaxkabinetter, trollapparater, harlekinsfigurer, kafésångerskor, lergökar, hvisselpipor, luftblåsor, allt — utom krogar, i egentlig mening; åtminstone kunde vi ej se några. Olhaller funnos deremot och voro temligen besökta. Som ett särdeles hedrande tecken för danskarne må nämnas att under de fem dagar vi gästade deras hufvudstad och hvarunder vi voro ute från morgon till afton på de mest besökta ställen, der flera tusende menniskor voro samlade, sågo vi endast tre (säger tre) personer, som voro öfverlastade, och af dem var den ene en svensk, hvilket genast hördes på alla dem han bad anamma sig, då polisen tillsade honom att hålla mun. Bland andra Dyrehavens förnöjelser fans en sorts slänggungor i form af båtar upphängda mellan träden och i hvilka fyra personer kunde för tre skilling stycket få njuta på torra landet af sjösjukans alla behag. Än såg man aktern på båten, än fören, högt uppe bland trädtopparne, medan de tvänne paren som vanligen suto i båten skrattade af hjertats lust, såvida ej en och annan af dem hängde till hälften utom relingen, *öfvergifvande* tanken på en fortsatt förlustelse. I en af dessa båtgungror, hvem återsågo vi, om ej vår *lille Jomfru*, omsluten af sin kärastes arm. Der fans ingen mer än de två, och ej heller sågo de ut att sakna någon. Hvilken innerlig fröjd i deras blickar. De sväf-

vade bokstafligen mellan himmel och jord med sannolikt föga tanke för den senare. Hvad voro nu hvardagslifvets mödor, de flydda och de kommande! Alla uppvägsdes de af det lyckliga nuet. Der satt han så djerf, med hatten bakut, och hon så tillitsfull och glad, och framom dem böljade menniskomassan, ljödo positiven, bredde sig hela raden af granna, brokiga tält — och allt detta för 12 skilling! Och nu kyste han henne på köpet...

Lille Jomfru, vi förstå nu ditt yttranden i går att folklifvet på Dyrehavsbacken är *magelöst!*

Bäst vi njöto af alla härligheter platsen hade att erbjuda, kom öfver oss en störtskur. Rädde sig den som kan, tänkte vi och skyndade in på verandan till en närbelägen ölhall. Midt framför dörren stod ett kolossalt fruntimmer med en liten herre bredvid sig och förargade sig på renaste svenska öfver skuren. I detsamma kom värdinnan inifrån, eldröd af förargelse, och banade sig en liten väg mellan frun och herrn för att med en störtflod af ord förhålla dem deras ogranlaga beteende att spärra ingången för folk som möjligen ville in och förtära något.

"Hvis De ikke tåler en Drøbe Vand," slutade hon ironiskt sitt fördrag till den feta frun, *"må De da heldre gå in uden Betaling, end at tage Pladsen op for andre."*

"Hvad säger menniskan?" frågade den feta frun, lugnt sin man.

"Jag vet inte riktigt; jag tyckte hon bad oss stiga in," svarade denne litet tveksamt.

"Hvad skulle vi der," undrade frun, "vi känna henne ju inte, och arg såg hon ut för resten. Nu gå vi, ty nu är skuren öfver." Och så gingo både de och vi.

Aftonen tillbragte vi i Tivoli, der för tillfället var större högtidlighet än vanligt, med anledning af 200:de årsfesten till Niels Juels minne. Hjeltens bildstod var kransad med blommor och omgifven af en mängd gaslågor, i form af både solar och stjernor, och framför postamentet gingo som hedersvakt tvänne tolf års pojkar i full uniform med höga björnskinnsmössor och med 'gevär på ax' samt med komiskt allvarliga miner. Det är för öfrigt förvånande huru många nöjsamma tillställningar Tivoli bjuder på för 50 öre. En utmärkt orkesters prestationer, med Balduin Dahl såsom Lumbyes omtyckte

efterträdare i spetsen; en folkteater i fria luften, med sin pierrot och sin Colombine; en bazar, der alla möjliga vackra småsaker stå till buds (mot särskild betalning förstås); en andra rangens orkester för blåsinstrumenter, der för tillfället 'Okaristerne' uppträdde och skördade stort bifall, säkert mest för utseendets och kostymernas skull, ty i musik voro de ena äkta lergökar allihop, inte annat än vi kunde förstå. Vidare bjöds på åtskilliga gymnastiska produktioner, också i fria luften, hvaribland, för tillfället, en velocipedåkare på lina, hvilken sköts ur en kanon direkt upp på sin höga plats. Ja, vi sågo det icke, men så stod der på programmet, och *jomfruen* svor på att det var sant. Vi sågo i stället på huru Pierrot och Colombine tjusade sin publik, som, trångt sammanpackad, stod på platsen i fria luften framför den lilla teatern och som stått der redan en half timme i förväg, för att få så bra plats som möjligt. Denna prestation är nemligen perlan bland folknöjena. För hvart slag pierrot'n delar ut med sitt tråsvärd, skrattar massan som ett godt barn, och när aktörerna örfila hvarandra till höger och venster och falla framstupa, baklänges eller öfver hvarandra, känner åskådarnes jubel inga gränser. Men när så pierrot'n en gång kyste den vackra Colombine, kunde en liten söndagsherre som stod i vår närhet med armarna om sin lilla bodfrökens lif icke längre *holde det ud*; han måste göra så med. Halfmörkt var det, och 'frökenens' hatt, uppflugen på nacken, erbjöd intet hinder. Men en moralisk åskådare blef arg, slog ned söndagsherrens hatt öfver hans näsa och sade: "*Pfui skam! troer De at De står på Scenen?*" De närstående skrattade, och när söndagsherrn fick upp hatten, var den moraliske försvunnen och bodfrökenen desslikes.

Längre fram på aftonen var hela Tivoli upplyst af millioner gaslägor, och särskildt såg Bazarens vackra, luftiga bygnad ut som ett trollslott. I alléernas hvalf glittrade det som stjernor; öfverallt strålade, gnistrade och glimmade det, och från konsertsalarne hördes gång efter annan fragmentariska melodier, burna vidare af aftonvinden, tillika med rosornas doft. Oräkneliga grupper af glada, lifliga menniskor fylde gångarne och det hela påminde om en saga ur Tusen och en natt, en gång hörd och aldrig glömd.

I spårvagnen, den vi begagnade för hemfärden, var det ett muntert lif. Pappor och mammor i lifligaste konversation med andra dylika och med de små sofvande i knät. *Jomfruer* med sina käraster, frökisar, fruar och madamer. Blott en passagerare utgjorde ett undantag: han satt ensam i ena hörnet och drog en suck. Det var ett magert, gammalt ansigte, men intressant. Hvarför suckade han — hurudan var hans lifs historia? Vi undrade derpå en sekund, medan hans bleka profil fullt belystes af lyktorna från en mötande spårvagn, och så kommo vi att tala om annat. Ännu en stund, och vagnen stannade på *Kongens Nytorv* för att aflemna hela sitt bro-

»Pful skam! troer De at De står på Scenen?»

kiga innehåll. Men då vi hunnit hotellets port, sågo vi på andra sidan gatan vår bleke passagerare, ensam och sorgsen som förut, styra sin kosa mot hemmet.

Följande dag stor skogstur i ekipage, öfver hvilket vi kunde förfoga efter behag. Ett härligt väder med dämpadt solsken och den friskaste luft. Vi färdades framåt den förtjusande Strandvägen med dess pittoreska villor och till Charlottenlund, der prins Fredrik har sitt sommarresidens, men der ingen främling släppes inom grindarne, hvarför vi gjorde vår reverens sittande i vagnen och körde sedan vidare. "Tycka ni om er kronprinsessa?" frågade vi vår körsven, som såg ovanligt hyggelig ut och som vände sig in åt vagnen, svarande småleende! "*Vi kan s'gu' godt*

li'e hende." Det var icke många ord, men tonen var hjertlig och värmdde oss svenskar, som alltid ha ett lifligt intresse för vår lilla Sessa. Vi foro nu genom hela *Dyrehavsskoven* och *Ulvedalen*, sköna utöfver all beskrifning med sina väldiga bokar och sin vackra ljusgröna gräsmatta derunder samt påminnande om vägen mellan Uggleviken och Hagaparken lemman hos oss. Det är en rikedom, en fullhet af vaggande kronor och grenar, som om ingen förgängelse någonsin funnes. Men marken är i det närmaste plan, och vid den enda lilla höjning vi under vägen foro förbi vände sig kusen om och sade fryntligt: "*der ser De Danmarks Bjerge!*" Vidare passerade vi *Ordruups Krat*, en förtjusande skogsväg, der de lummiga grenarne nästan hängde in i vagnen, bjudande oss sitt friska doft, och der trädslagen samt till följd deraf färgnyanserna voro mångfaldiga; så *Eremitaget*, invid hvilket rådjur och hjortar i hundratal betade fredligt tillsammans med kor och kalvar. Vår kusk berättade att det finnes in alles mer än 2,000 rådjur, och att af dessa skjutes hvarje år för en 6 å 8,000 kronor, hvilket blir statens inkomst. Från *Eremitaget* gick vägen till *Skodsborg*, ett härligt strandparti med en förträfflig restauration, der middag intogs och der till vår förvåning kusen på vår fråga hvad han ville dricka, bad om — seltersvatten. Det skulle varit en svensk som *kunnat* få bränvin eller öl och icke tagit det! I nykterhet och, till följd deraf, höflighet och anständighet står ovilkorligen danska folket högre än det svenska. Kanhända skall man invända att ingen under en fem å sex dagar, tillbragta i ett främmandt land, kan bilda sig ett säkert omdöme i den vägen; men man må göra den genfrågan, om någon kan tillbringa endast en dag på Stockholms gator och allmänna platser, utan att möta minst tio rusiga och ruskiga figurer, som ragla till eller från krogen. Och hur klokt förstå icke Köpenhamns handtverkar- och småborgarfamiljer att roa sig. Med barn och blomma tåga de ut, till fots eller i spårvagn, till utvårdshuset om söndagarne, bärande sin matkorg och köpande vid framkomsten för några öre *kogt Vand på Maskine*, hvilket serveras vid alla utvårdshus och hvari husmodren lägger det medhafda kaffe- eller téförrådet. Så dricker hela den lilla familjen sin älsklingsdryck för hvad på utvårdshuset i Stockholm skulle kosta två eller tre koppar af samma vara, som dertill säkert är

mindre god än den sjelftillagade. Ett par sydsvenskar, som vi påträffade derute, skrottade åt detta sätt att taga tillfället i akt och kallade det knussel samt berättade med förnöjelse att några danska familjer, som nyligen besökt ett af Malmö utvårdshus och der anhållit om *kogt Vand eller i det mindste om att leie Glas eller Kopper*, blifvit utskrottade eller så godt som utvisade. För att kunna göra så, skall man vara svensk och ha till valspråk: "fattig men stolt; herre är mitt namn", sa' gesällen. För vår del skänkte vi vår obetingade aktning åt de kloka små familjerna, som lefde efter sina tillgångar och alla sågo ut att ha hjertans roligt och som ej vid hemkomsten behöfde med ånger sticka en lång näsa i en tom portemonnaie.

Från *Skodsborg* fortsatte vi färden förbi *Vedbæk* och sedan längs *Strandveien* med dess många hundrade förtjusande villor, alla omgifna af rosor och grönska, och hamnade slutligen i Tivoli, hvars friska och dock nyktra folk-lif vi ej nog kunde beundra. I en af dess talrika små bersåer slog vi oss ned, sedan vi vandrat omkring några slag bland den lifliga mängden. Omkring oss föllo skuggorna allt tätare, och trädens grenar uppöfver oss susade nästan litet höstligt hemlighetsfullt. Tysta utto vi sjelfva, samlande dagens alla ljufva intryck, då vi hörde att i en angränsande berså ett par personer trädde in.

"Du må være træt, sødeste," sade en manlig stämman, hvars djupa klang mildrades af ett innerligt tonfall.

"O, så træt, så træt," svarade en liten silfverröst, "og alligevel vil du ikke tillade at vi tage hjem i Sporvogn . . ."

"Det er så kjædelig, min ælskede; må vi så heller tage en Droske."

"Men jeg kan ikke lide den Slags," svarade silfverrösten med en liten dragning åt gråt, en förtjusande dragning. "Må jeg så hellre gå, hvis jeg også skulle dø deraf, ti — gjøre dig imod vil jeg ikke . . ."

Och så hördes en snyftning, som när ett sömningt litet barn icke riktigt vet hvad det vill, och vi tyckte oss se, fast det var mörkt, hur ett ljuslockigt hufvud lutade sig mot en bred skuldra, lutade sig med barnslig hängifvenhet.

“Skal vi så fortsætte vor *Vei*?” frågade silfverstämman ännu mattare. “*For din Skyld, Holger, må jeg gå til jeg synker — alt for din skyld! . . .*”

“*Du skal ikke gå, ælskede,*” svarade den vackra manliga stämman, och löftet beseglades af en lång kyss — efter hvad vi kunde förmoda af pausen. “*O, jeg vilde bære dig på stærke Arme gennem Verden, bære dig som Modren sit kiæreste lille Barn! Du vilde gå for min Skyld, vilde offre din Vallie og dine Kræfter for et eneste Ord af mig — befal nu, og det er mig der følger dit mindste Vink! . . .*”

Tvånne förbigående tände i det samma sina cigarrer midt för de älskandes berså, och elden blossade upp just lagom länge för att låta oss genom de icke synnerligen täta löfväggarne upptäcka ett förtjusande litet ljuslockigt hufvud, lutadt intill ett svart — *Kandidatens!*

Min vän såg på mig, och vi logo ett leende af godt förstånd: här hade vår oböjlige hjälte fått sin öfverman. Vid hennes förklädesband skulle han gå hela lifvet igenom, hennes minsta lilla intrikata önskan skulle han hörsamma, medan han skulle stöta ifrån sig till höger och venster verkliga vänner, i hvilka han befarade fiender till sin manliga sjelfständighet . . . “*Farväl herr krigsman, döden skall du lida!*”

“I dag skola vi till Garnisonskyrkogården: jag har der en graf, der jag vill lägga några blommor,” sade min vän följande dag.

“Då skola vi köpa dem här snedt öfver,” föreslog jag och blickade nedåt den vackra blomsterhandeln i hörnet af gatan.

Vi följdes åt, och inkomna i detta Floras lilla rike, sågo vi der som ett vissnadt blad vår bekantskap i spår-vagnen, misantropen.

“En vacker bukett!” requirerade min vän.

Den framräcktes under tystnad.

“Men jag ville gerna ha en lilja med.”

“*Har ikke nogen,*” suckade blomsterhandlaren.

“Men der står ju en härlig, en nyutslagen?”

“*Ikke til Salgs.*”

“Men jag betalar gerna hvad ni begär.”

“*Ikke til Salgs.*”

“Har någon köpt den då?”

“*Nej.*”

“Och ändå icke till salu? — Min herre, ni är en underlig handlande. Jag hade lust att icke köpa er bukett, bara för det ni är ogen.”

“Vær s'go'!”

“Hvad kostar den?”

“To kroner.”

Den betaltes och vi gingo.

“Känner jungfrun blomsterhandlaren här snedt öfver“, frågade vi vår uppserska, “är han riktigt klok? Han har en vit lilja och vill icke sälja den.”

“Ah, så; det er fordi det er Søndag i Morgen. Da beholder han alltid de smukkeste Blomster til sin Kierestes Grav.”

“Sin käraste? — Men han ser ut att vara sexti år.”

“Han er nok så. Hun har været død henved tredive Aar. Det hele Nabolag kjender Historien.”

Vi gingo tysta in och böjde oss i vårt hjerta inför så mycken kärlek, tyckande för öfrigt, att det var eget nog, att vi skulle få så pass reda på blomsterhandlaren och kandidatens öden som vi fått. Vill nu den fantasi-rike läsaren göra något vidare af dessa båda konturbekanta, så står det honom fritt; för vår del sakna vi både utrymme och förmåga.

Då vi på eftermiddagen besökte Garnisonskyrkogården, ett af de vackraste hviloställen någon hufvudstad torde hafva att uppvisa, dels genom mängden af sina hvita marmorvårdar, dels, sommartiden, genom sin slösande prakt af röda och hvita rosor, sågo vi en tunn gestalt, lutad mot ett grafstaket, betraktande tankfull platsen der inom. Vi kände igen honom: det var vår blomsterhandlare. När han aflägsnat sig, gingo vi dit och läste på det ena af marmorbokens hvita blad:

“Martine Pedersen, födt 1820, död 1847.

Hvad er et Menskeliv? — En Blomst, der falmer.

Kun Kjærligheden er det, der består.”

Och i grönskan nedanför marmorboken glänste den hvita liljan, som “ikke var til Salgs”.

Det fins någon gång en kärlek, som icke låter köpa sig.

Bland det vackraste kyrkogården för öfrigt har att uppvisa är general Ryes grafvård, en hög obelisk af slipad porfyr, der danska folket i gyllene bokstäfver upp-

manas att 'så värna om den fallne hjeltens minne som han om Danmarks ära'. Strax der bredvid finnes ett stenkummel med ett kors öfverst: 'fallne krigare af Ryes brigad', och ännu längre bort ett högrest monument öfver i sista kriget fallne officerare. Midt emot detta äreminne sträckte sig ett helt kvarter med flere hundrade små hvita kors, det ena så broderligt likt det andra, der 'menige man', som fallit i striden, hvilade. På hvarje kors stod den dödes namn, med tillägg af de vackra orden: '*faldt for Fedrelandet*'. — En svensk frivillig, Gustaf Söderström, hade här sitt ärofulla hvilorum, framför hvilket vi dröjde en stund med rörelse, innan vi fortsatte vägen till *Fredriksbergs Have*, en förtjusande anläggning med majestätiska träd, yppig grönska och genomskuren af kanaler, i hvilka svanor summo fram och åter, den ena helt moderligt med ungen på sin rygg, värnande den lille med sitt vingpar, hvilket omslöt honom likt en perlemorspäcka och lät endast det gråduniga hufvudet och ryggen sticka fram.

I den *zoologiske Have*, som vi nästa dag besökte, och som var i alla hänseenden utmärkt väl värdad, hade vi stort nöje af att betrakta alla praktexemplaren af djur, från lejonparet med dess treflige unge, 'lille Hans', den vaktaren ruskade och lekte med som om det varit en hederlig gammal dogg, hvilket han också närmast liknade, ända till tornsvalor och myrslokar. Aporna, af hvilka fans ett 'vackert urval de fulaste fysiognomier', hade sitt eget hus, deri de krumbugtade sig och grinade möjligast vedervärdigt för att betyga oss sin glädje öfver vårt besök. De räckte till och med ut sina svarta händer genom gallren, men vi aktade oss att fatta dem. Katalogen varnade oss att gå för nära och upplyste att de klädespersedlar, som aporna möjligen kunde nappa till sig af de besökande, sönderrefvos och smulades i bitar utan minsta aktning för eganderätten. Ja, den store babianen hade till och med för en tid sedan *snappat til sig en Kaskiæt og — fordöjet den fortrinlig*.

Vi betviflade visst icke hans matsmältningsförmåga, men voro rädda om våra 'kacherter' och läto honom alltså bäst han gitte grina af harm att han ej kunde nå oss. Efter ett par timmars vandring — ty så vidsträckt är Haven, och på så långt afstånd djuren placerade ifrån hvarandra, att denna tid väl behöfs för att bese allt —

lemnade vi den vackra trädgården, der omsorgsfullt skötta träd- och blomstergrupper beständigt aföste hvarandra, med den uppriktiga önskan, att äfven vår hufvudstad snart måtte få en dylik 'anstalt för nytta och nöje', så man kan slippa se och höra omtalas det djurplågeri, som nu bedrifves af kringresande förevisare, hvilka inhysa djuren i trånga burar och osunda lokaler samt fodra dem i mån af folktilloppet, icke af behovet. En zoologisk trädgård skulle nog bära sig likaväl i Stockholm som i andra hufvudstäder, då man till invånarens intresse för saken lägger det stora tilloppet af främlingar, som taga notis om allt sevärdt. Hoppoms att den dagen ej må vara allt för långt borta, då lejonerna på Norrbro och utanför Rydbergs ej må vara de enda på platsen, utan bredvid sig få en och annan fyrbent konkurrent med anor från skapelsen och vanor från urskogarne och öknerna. Ombyte förnöjer.

Det sista stället vi besökte i Köpenhamn var Thorvaldsens museum. Man skall alltid gömma det bästa till sist. Må konstnärer och konstkännare yttra sig om hvad der är att se; den profane har endast den glädjen att känna huru hjertat fylles med häpnad och beundran öfver all den storhet, som slutes inom dessa fyra väggar och som en enda menniska verkat under den korta tiden af några tiotal år. Om man ej beskyldes för afguderi, skulle man vilja knäböja vid tröskeln till detta konstens tempel och vid den enkla grafven i dess inre med vintergrönan spirande ur mullen. Förgätande tid, trötthet och allt som rödde denna världen, gingo vi högstämnda omkring i helgedomen — tills vi blefvo utkörda; det var allt hvad vi i vår ringhet kunde göra för konsten. Klockan slog tre och portarna stängdes. Utkomna, gick en god stund om, innan vi kunde andligen finna oss till rätta igen. Vi tyckte att tornspirorna minskats, likt kikare med afdelningar, dem man skjuter in i hvarandra; att husen sågo ut som de leksakshus man plockar upp ur askar och ställer upp på bordet samt att människorna reducerats till blott tredjedelen af den höjd de haft för ett par timmar sedan; ja, sjelfva den glänsande, stora makrillen, som utbjöds till salu vid den närbelägna kanalen och låg der i solskenet likt blixtrande silfver, såg i våra ögon ut som ideel löjor.

Men, lika föränderligt som menniskohjertat, äro äfven dess intryck. Inom en halftimma hade tornspiror, hus, menskor och makrill återtagit sin naturliga storlek, och till vår ousägliga skam måste vi bekänna att vi voro hungriga. Kort derefter åto vi vår middag med en aptit som om vi aldrig sett modellerna till *lärjungarne* i Fruekirke, *de tre gracerna* eller *den dansande flickan*, med flera odödliga mästerverk. Dock, skämt åsido! Hvad skönt man ser, hvar stort man hör, stannar alltid kvar i minnet, oberoende af livvets både vedervärdigheter och fröjder. Det tjenar endast till att mildra de förra och förädla de senare.

“*Vognen står for Dören!*“

Med dessa ord påmindes vi af vår *lille jomfru*, som vi lärt oss att riktigt hålla af, att afresans ögonblick var inne. Med en suck af verklig saknad stego vi upp i vagnen, nickade farväl åt henne, der hon stod nigande och gladlynt i solskenet, samt rullade genom de breda, vackra gatorna nedåt Toldboden der ångaren låg. Från blomsterhandlaren's fönster hade vi sett skymta hans bleka ansigte: hur länge skulle han ännu sörja och sakna? Kandidaten hvisslade med halfva kroppen utåt gatan och med utseende af en triumfator: 'Kong Christian stod ved höjen Mast'. Ack, lille kandidat, måtte du slippa att allt för snart kapa masten på din lefnads julle! Stormbyar kunna uppstå af det ringaste lilla moln, just ett sådant som vi för några dagar sedan skymtade på din horizon . . .

Snart brusade ångan, togs landgångarne in och lossades tågen till vårt 'Öresund'. Ännu några minuter, och strandens konturer blefvo allt mera otydliga, husen smälte tillsammans, och tornspirorna höjde sig deröfver som betydelsefulla utropstecken. Ytterligare en stund, och allt jemnades till en blånande rand. Men rundt kring bogen på vår ångare hoppade vågorna lika lefnadslustiga som om aldrig något farväl hade uttalats i denna snöda värld.

Ila, sundets blåa bölja,
Höj dig, sänk dig, friska på!
Du ur minnet ej kan skölja
Glada bilderna ändå.

I din form, hur du förvandlar'n,
Skådar jag blott kända drag:
Kandidaten, blomsterhandlarn
Pierrot'n, missen — hvad vet jag!

Lille jomfruen, fin och fager,
Dyrhavsbackens lätta lif,
Bruna qvinnor från Amager,
Okarister, positiv.

Blommor, solljus, smukke Piger,
Svanor mellan bok och al,
Trenne lejon och en tiger,
Och dessutom Balduin Dahl.

Ila, sundets blåa bölja,
Emot hemmets kära strand;
Jag och minnet skola följa
Dig från Danas strand.

I somras.

“Tänk bara,” sade fru L., helt röd och förtretad, då jag för ett par månader sedan mötte henne på gatan, “tänk bara hvad som kan hända en fattig meniska som lever af sina händers arbete och som icke har något sommarnöje!”

“Att man får ett?”

“Jo, vackert; nej, men *det* händer, att man blir bjuden till en välmenande, men enfaldig kund, blir öfvertalad, pinad, plågad, tills man äntligen är nog dum att komma, och då . . .”

“Nå, då?”

“Då kreverar man; man *kan* inte öfverleva det!”

“Och ändå står ni här blomstrande och sund?”

“Jaha, det kan så tyckas, men jag känner att en ton inom mig sprungit, en sträng menar jag, en — ska vi sätta oss på den här soffan, medan vi prata?”

“Ja, låt oss det!”

“Jo, tänk bara,” fortsatte den liffiga lilla menniskan, “tänk att jag syr åt en fru S., beskedlig varelse, men envis som synden, och hon hade fått i sitt hufvud att jag en gång i sommar skulle komma ut till hennes landtställe, bevars, se hennes man, förstås, och hennes barn, gunås, med ett ord: att jag skulle ha roligt.”

“Det var ju snält.”

“Det var gement, var det, ty på år och dag har jag ej haft så ledsamt. Också hade jag en aning; jag stretade emot, jag föregaf brådska, fruktan för sjön, väntadt främmande — ingenting hjälpte; hvad man *måste* genomgå, det sker.

“Kom nu på söndag,” sade den lilla täcka hönan; “då är ni själf ledig, då äro min man och min bror lediga, och om vädret blir vackert, skola vi få så riktigt treffigt! Bara kom, annars tror jag att ni inte *vill* komma.”

Hon visste inte, hur nära hon var sanningen, men det skändes jag att säga, alltså klädde jag mig och for.

Ja, jag klädde mig i min stolthet, min 25-öresklädning, hvars tyg alla beundra, men som, oss imellan, inte tål regn. Tror jag, det; 25 öre aln! Men vacker är den, och med paraply till är den inte heller farlig, och jag medför alltid paraply på lustfärder.

Då ångbåten lade till vid bryggan, stod min lilla värdinna der med utsträckt hand och strålände ansigte, och hvem som ville på hela båten kunde höra att hon ropade: “välkommen, lilla snälla fru L., tusen gånger välkommen!” Det var nu rätt vackert af menniskan, alldenstund jag dock bara är en fattig sömmerska och hon en 'grosshandlarfru', det vill ibland säga hustru till en man med en, trots titeln, obestämd existens.

“Nå, hvad min gubbe skall bli glad,” fortfor min värdinna och lade min arm i sin, medan vi gingo upp åt gången. Der står han på verandan med lilla Rudolf på armen!”

Jag upplyfte mina ögon. Der stod verkligen en herre med tunt ljusgult hår och beskedlig fysionomi.

Öfver hans arm hängde en tung pojke och under pojkens kolt ett hvitt skynke. Allt var som det skulle vara . . .

“Se här min man,” presenterade frun, då vi kommit upp, “och här ha vi den lilla snälla, rara fru L., som äntligen en gång låtit fånga sig. Och här är lilla pysen . . . ta, ta, ta — är han inte rar? Pussa nu den snälla tanten, lilla Rudolf! Nej, fy baj då, när brukar lillen gråta . . . si mamma, si fjämmad tants klocka — lull lull!”

Nu ska' Gustaf visa fru L. 'Utsigten', medan jag stökar litet i köket, nickade fru S. vänligt, gaf lilla Rudolf en slängkyss — och försvann.

Jag var inte vidare förtjust i utsigten till 'Utsigten', men hvad skulle jag göra? 'Gustaf' tänkte troligen det samma, men tog ett fastare tag om pojken, suckade hemligt och beredde sig att spela ciceron.

Han gick före på den smala gångstigen, och öfver hans axel tittade lilla Rudolf snedt på mig, uppgifvande ett gällt och argt skri, hvar gång jag pligtskyldigast försökte intaga honom. Äntligen voro vi uppe på utsigten, en bergshöjd med några vackra hängbjörkar, derifrån sjön med sina många ångare och segel tedde sig ganska presentabel.

Mellan två af björkarna var spänd en hängmatta och i denna låg en ung man och rökte.

“Min sväger, herr B.,” presenterade värden.
 ‘Min sväger’ sneglade på mig, gjorde en ointresserad rörelse med hufvudet och sade: “Ürsäkta att jag *ligger* och bugar mig!”

“Var så artig,” svarade jag smått pikant. Den som emellertid reste sig till sin fulla längd var en lång, mager, säfflig person, som förut setat i gräset och som i sin uppsyn hade något af bälta. Han bugade sig afmätt och såg på mig som om han *icke* sett på mig.

“Farbror Manne!” presenterade värden.

Djup tystnad.

Farbror Manne sjönk ned i gräset ånyo, och ’min svåger’ drog djupa bloss ur cigarren, med blicken fäst på sjön.

Värden började pligtskyldigast ett samtal om det ihärdiga regnet, om båtturerna och den blifvande kappseglingen; korteligen han försökte verkligen att vara intressant, men fick inte för lilla Rudolf. Den lille tyrannen var outhärdlig. Än ville han ned på berget, och när han väl kommit ned, ville han upp igen; än kröp han i hop som en igelkott och än spände han ut sig, så att han inte stod till att taga från något håll; stundom drog han upp sin pappas halsduksknut, och stundom tappade han hvad han bort behålla under kolten, med ett ord: han var förskräcklig, äfven för en far.

“Kan inte du ta honom en stund,” sade också denne i sin förtviflan till svågern, “så skall jag gå och höra hur det liden med middagen.”

“Passar inte till barnpiga,” svarade unga herrn hjertlost, bjöd den lycklige fadern en cigarr och tog sig sjelf en ny.

I detta ögonblick upphäfdes ett härskri af fyra ungdomliga röster, hvilkas egare dykt upp bakom oss som genom ett underverk.

“Nej, se Fina och Alma och Elin och Kalle — god dag på *dej*, du!” och med ett skutt var den nyss så orörlige svågern ur hängmattan, skakande hand med kamraten först och med de unga flickorna sedan. “Jag trodde, min själ, ni aldrig skulle komma — det är *jag* som bjudit dem, svåger, underrätta Lina om det!”

Men ’Lina’ stod der redan, storögd, rodnande och synbarligen mycket häpen. Hon hade sjelf kommit för att underrätta oss om att bordet var serveradt, då denna tillökning i sällskapet kom öfver henne som ett yrväder.

“Ja, Frans har bjudit oss, Frans får skämmas, om vi komma olägligt,” skrattade det glada sällskapet, sedan helsningarna på värd och värdinna voro undanstökade.

“Och aldrig sagt *mig* ett ord,” yttrade den lilla beskedliga värdinnan lätt förebrående.

“Skall jag kanske fråga om lof?” undrade slyngelbrodern, och som intet svar följde på denna närgångna fråga, tog jag för afgjordt att han var minst lika mycket inne i grosshandlarens affär som denne sjelf och hade vida mer att säga i huset, än han.

“Ja, nu få ni ursäkta bristerna och taga det som det kan bli,” sade värdinnan med någonting af undertryckt gråt i rösten. “Det dröjer en liten stund, innan jag hinner rangera litet; jag skall skicka upp matbud, så fort jag kan.”

Det gjorde mig ondt om henne, och jag erbjöd mig att hjälpa henne en smula, dels af välvilja, dels af öfvertygelse att om jag förut var umbärlig, så var jag nu önskad dit pepparn växer.

“Sådana äro herrarne — tanklösa, sjelffrådiga varelser,” sade den lilla frun med blossande kinder, medan vi skyndade till villan. “Komma och bjuda fyra *till* på en lamstek, som är afsedd för sex! Och kaffeградde se'n här ute på landet, der man ingenting kan få; de tro väl man kan mjölka katten!”

“Jag skall inte ta någon gradde,” lofvade jag.

“Ja, det fattas bara att *mina* gäster skola försaka för en hop som jag inte bryr mig om,” svarade lilla frun med gråten i halsen. “Och så farbror Manne se'n, som är så full af distraktioner, att — man aldrig vet hur mycket han tar . . . Medgif att herrar äro odrägliga!”

“Jaså, han är så distrait.”

“Åh, förskräckligt! Man kan aldrig bjuda honom, då någon hyggelig människa är här . . . ja, d. v. s.,” tillade hon häpen, “i dag har han kommit af sig sjelf. Han är visst beskedlig, stackars karl, men förfärligt tråkig, vet hvarken hvad han säger eller gör och har alltid någon åkomma att tala om . . . Han var färgare förr och ganska förmögen; nu går han på släkten.”

“Jag skall ta honom om hand vid middagsbordet och tala med honom, så han glömmet maten.”

“Ack, så innerligt snällt, vill lilla fru L. verkligen det? Låt honom för allt i världen ej få hand om blomkålsfatet; lägg för honom och framför allt: slå vatten i hans vinglas, annars — ni förstår!”

Middagen försiggick till allmän belåtenhet, utom lilla fruns. Hon hade fått hufvudvärk af den angenäma öfverraskningen och bad oss alla tusen gånger om ursäkt, men hon *måste* hvila en timmes tid efter kaffet, hvilket dracks på 'Utsigten', der farbror Manne satt 'med ryggen stödd emot en ek' likt hjälten i 'Axel och Maria'. Värden försvann med lilla Rudolf, och om mig tog ingen notis, om jag vill ej räkna att farbror Manne, vänligare stämd genom min uppmärksamhet vid middagsbordet, plirade på mig allt ibland helt kärvänligt.

“Nu ska' det bli lifvadt, nu ro vi öfver till Björkudden,” föreslog 'svåger min', och under höga glädjerop stormade ungdomen ned för utsigtsberget. Kommen halfvägs, erinrade sig visst 'min svåger' att dock någon värdskapspligt hvilade på hans skuldror, eftersom både herrn och frun voro obefintliga för tillfället, hvarför han vände sig om och yttrade motvilligt: “kanske att fru L. vill följa med? — men annars är allt båten bra rank...”

Jag betackade mig naturligtvis, och jag måste medge att mitt afslag inte tycktes väcka någon sorg. Inom en kort stund var hela sällskapet instufvadt i båten, som tycktes kunna bära dubbla antalet (trots 'min svågerns' försäkran att den vore rank), och med kraftiga årtag styrde 'herrarna' utåt sjön, sjungande med full hals: 'Åt vin och spel, och åt det täcka könet, åt dem, åt dem jag offerar mina dar...'

“Det är allt ett fladder,” mumlade farbror Manne och blickade trögt efter båten; “ingen tanke på att gammalt folk också behöfver någon trefnad. För resten hade jag då inte orkat vara med; min venstra fot värker, som alltid mot regnväder.”

“Är herr... herr... är farbror Manne här alla söndagar,” frågade jag för att säga något.

“Nej, jag tackar,” svarade farbror oförstält. “Högst en gång i månaden. Brukar passa på, när Lotta Malmström är här, fast jag inte vet hvart hon tagit vägen i dag. Annars är hon talför, så en ann slipper...”

“Tjenarinna, mitt herrskap, tjenarinna,” hördes en gäll röst; “jag ser ni sitta här allesammans . . .”

“Då ser kusin i syne, som hon brukar, fast hon ej vill erkänna det, som hon ej håller brukar,” svarade farbror med en ansats till leende. “Annars soffer herrn middag och frun har hufvudvärk och ungdomen är ute på sjön. Fins ingen mer än jag och fru . . . fru . . . jag mins inte? . . .”

“Fru L.,“ underrättade jag.

“Åh, mjuka tjenarinna; min släkting Lina S. har ofta talat om lilla frun . . . Så ledsamt att jag ej hann hit till middagen; jag kom att försinka mig en smula . . .”

“Ja, det gjorde ingenting,” försäkrade farbror; “lamsteken var för liten och blomkålen räckte inte till. Trampa inte på min venstra fot, kusin; jag har värk i den; det blir oväder . . . hvad skulle kusin ute så sent?”

“Åh, klockan är inte mer än fem; jag stannar öfver natten i stället och far in i morgon.”

‘Kusin’ var ett långt, smalt fruntimmer med svärtadt hår, mitainer och två rader löständer samt bar spår af en förtviflad kamp mot tiden. Men hon var språksam och godmodig och hade ett tydligt behof af att bli befunnen gentil. Hennes: ‘åh verkligen’, ‘nej, är det så?’ framsläpadt med vårdslös älskvardhet, förrådde det.

Efter en halftimme, lång som både farbror Manne och moster Lotta Malmström tillsammans, syntes värd och värdinna, utsöfda och tämligen återställda samt fram-bärande tusen ursäkter för sin bortovaro. Efter ytterligare en halftimme kom ungdomen, och nu blef det lif i spelet. Det drefs betydligt med moster Lotta, som antingen ej märkte det eller ej *ville* märka det, utan fortfor att vara lika älskvärd och gentil.

“Pass på nu,” hviskade ‘min sväger’ och stötte Fina och Alma lätt i sidan, hvarefter han framtog ur bröstfickan ett fotografkort, det han lemnade åt moster Lotta upp- och nedvändt. “Säg, moster Lotta, är det icke bra likt bror min i Göteborg; jag fick det i går? (Gumman är halfblind som en mullvad, ser ni, men vill aldrig erkänna det.)”

“Åh, charmant, superbt i sanning,” utbrast den gamla damen och betraktade hänryckt fotografibildens

stöflar, som stodo i vädret, "det är Lars Alfred upp i dagen; *minen* är isynnerhet lik."

"Ja är den inte! Och så håret lockar sig sedan!"

"Ja, se bara," instämde moster rörd och pekade på den utstående byxkanten; "lockigt hår ligger i släkten..."

"Skål för slägtdragen, moster," ropade den glade fyren, och under klingande skratt tömdes de fyllda punschglasen.

Men nu stod jag inte ut längre. Med den usla falskhet, som utmärker vårt sällskapslif, tackade jag värd och värdinna för 'en angenäm eftermiddag' och förklarade min afsigt att fara hem med 7-båten.

Min lilla värdinna blef uppriktigt ledsen; nu var hon åter frisk, och nu först skulle det bli riktigt trefligt. Man hade en ypperlig croquetbana, och om hon inte misstog sig, så hade nog Kalle Lund sitt lilla kenthorn med och skulle säkert blåsa ett stycke i båt senare på kvällen. Kenthorn låter så bra från sjön.

"Man skall aldrig öfvertala folk," inföll hennes bror afgörande. "Farbror Mannes fot spår oväder."

Äfven nu vågade systemen ingen motsägelse. Hon bara beklagade att jag var så omöjlig, hvarpå hon och hennes man gjorde sig i ordning att vänligt följa med ned till båten. Det öfriga sällskapet generade sig icke; dess muntra srkattsalvor beledsagade vårt nedstigande från 'Utsigten'.

"Så riktigt ledsamt, att i dag allting varit så motigt," sade värdinnan, då vi stodo vid bryggan; "men nästa gång..."

Jag skyndade mig att lugna henne med den tvåtydiga försäkran, att jag endast medförde angenäma känslor vid afskedet från deras glada krets...

"Vänta — vänta, *jag* följer med," hördes bakom oss en hes stämma; det var farbror Manne, som tagit sitt beslut och nu hann upp oss i sista stund.

Jag var ursinnig, uppriktigt sagdt.

Att efter en *sådan* dag se äfven dess afton förstörd af en dylik idiot, var nästan för mycket. Men — båten var ju för alla, det var odisputabelt, liksom farbror Manne endast för mig. Han flåsade tungt, satte sig på min ena garnering, tog af distraktion min paraply och lät sin dumma fysionomi hvila mot dess elfenbensknopp samt

yttrade, sedan bryggan med dess figurer voro ur sigte: "jag ger tusan släkten; reser hellre hem med er."

Ett ljuft förtroende, besvaradt med en lång tystnad.

"Vet ni något medel mot ryggvärk?" frågade han plötsligt och såg på mig som på en gammal kär vän.

"Tag dusch," tillrådde jag uppbragt.

"Hur ofta?" undrade han tillitsfullt och satte sig äfven på den andra garneringen.

"Tre gånger om dagen, fyra, fem, *sex*, om det behöfs . . ." och ur stånd att längre utbärda med hans sällskap, frigjorde jag mina garneringar och flydde till andra sidan af båten, derifrån mitt onda samvete hade utsigt till hans förvånade, bedröfvade och aflånga fysionomi, som fortfarande hvilade mot paraplyen. Nå, denna kunde jag få sedan.

Just som vi skulle göra an en brygga, kom en stor ångbåt, hvars vågsvall lät vår egen lilla farkost göra halsbrytande dopningar. Fruntimmer och barn skrek, kaptenen kommenderade, en massa passagerare vältrade sig upp på den rymliga strandbryggan, och vi lade ut igen. Himlen mörknade; en kall vind svepte öfver relingarna, och plötsligt började tunga regndroppar att falla. Jag såg efter farbror Manne eller rättare efter min paraply . . . Försvunna båda, försvunna från platsen, från båten, kanske från jorden . . . hvem vet hvad som händt under den allmänna förvirringen!

"Ni ser visst efter herrn, som ni var i sällskap med, först ni kom på båten," sade ett vänligt fruntimmer, som bemärkt min oro. "Han steg i land vid sista bryggan, såg ni inte det? Han spände ändå upp en paraply öfver sig . . ."

De fördömda distraktionerna! Då farbror Manne hade tråkigt på *ett* ställe, förflyttade han sig tydligen utan vidare till ett annat, och hvad han då hade i hand, tog han också utan vidare med sig. En intressant bekantskap!

Hvad mera skall jag säga er om denna förskräckliga lustfärd? Min dag var förstörd, min vackra 25-öresklädning desslikes under hällregnet från båten och till mitt hem, mitt sinne uppbragt och min paraply borta, ty när jag genom fru S. sökte att af farbror Manne återfå den, hade han svarat med oändlig förvåning, att han

'aldrig sett någon paraply'. När han gick i land den der gången, hade han bara haft sin käpp med sig, och att det der fruntimret i båten sett honom försöka spänna upp käppen och hålla den öfver sig i luften ville han visst inte förneka, ty, gunås, han hade ibland sina små distraktioner; men att han någonsin ens *tagit* i min paraply, var då ett ovärdigt förtal. För resten hade man just samma afton stulit ifrån honom hans gamla käpp på ett värdshus, der han gick in för att taga sig en tuting, emedan han frös 'som om han fått dusch, . . .' Märker ni nemesis?

Och så, till råga på olyckan, har jag ett par, tre gånger under sommaren ute på allmänna platser sett ett par dumma, melankoliska ögon bliga på mig och en säffig figur göra ett försök till närmande . . . ni förstår att det är han, farbror Manne, den förfärlige. Må han behålla min paraply, men befria mig från sin åsyn! —

"Ni är visst ofta utsatt för uppmärksamhet," skämtade jag; "på soffan midt emot sitter just en herre och betraktar er; ja, han till och med reser sig upp och . . ."

"Hvar, hvar? — o fasa, det är *han*, farväll!" och med bevingade steg flydde den lilla varelsen ut genom öppningen på en avenbokshäck och syntes snart icke mer.

"Jag tyckte, jag tänkte, jag tyckte precis . . ." stammade farbror Manne, som kommit ända fram till mig och spände i mig sina dimmiga ögon.

"Ni tar miste, min herre, jag har ej den äran att känna er," försäkrade jag, helsade afmått och aflägsnade mig.

"Jag tyckte . . . jag tyckte precis," mumlade gestalten beskedligt bakom mig.

Hvad han egentligen tyckte, hann han aldrig att komma fram med, men *jag* tyckte att det lilla sommaräfventyret i sin helhet gerna kunde tecknas upp och läsas i brist på roligare, med farbror Manne vördsamt presenterad som en originel biperson.

Ett hem tillsammans.

“Sista paret ut!”

Lilla Anna Winge och löjtnant von Halcken hade hukat sig ned ett ögonblick bakom de öfriga paren, för att 'enklingen', som vände på huvudet, icke skulle kunna se dem — och så bar det af i flygande fart öfver stock och sten, öfver tufva och buske. Den lille fule bokhållaren-enklingen sprang efter som för brinnande lifvet; benen hjulade, rockskörten flaxade, ryggen slog bugt, men undan gick det, och han sträckte just ut handen för att fänga den vackra dufvan — då löjtnanten sköt emellan som en pil och tog henne.

“Ni var för kort i rocken,” skrattade löjtnanten öfvermodigt.

“Eller ni för lång i fingrarne,” svarade bokhållaren oförskräckt. “Man kilar inte emellan så der.”

“Herre!”

“Herre igen! Jag har sprungit enkleken förr än i dag, men . . .”

“Det betviflar jag icke. Ni tycks passa särdeles väl till *enkling* . . . Var god och fortsätt!”

“För all del — *för all del!*” yttrade den täcka lilla husmamsellen bedjande, medan hon såg först på den ene och se'n på den andre; “jag blir så ledsen . . .”

“Då skall jag hellre springa enkling i all min tid,” försäkrade bokhållaren blickad. “För er skull gör jag gerna hvad som helst.” Och utan ett ord vidare tog han några okonstlade skutt för att åter ställa sig i spetsen för den långa raden och ropa sitt: 'sista paret ut', fast nu med betydligt mindre intresse.

Men när Anna Winge, som i detsamma kom tillbaka, nickade helt vänligt åt honom till tack för hans medgörlighet, kände han sin lefnadslust fördubblas, satte i väg efter det nyutsprungna paret som en hvirfvelvind, hoppade bock öfver en gammal kimröktstunna som stod i vägen och slog ned på länsmansfrun just då hon sprang emot adjunkten med utsträckta armar.

“Nu hade han bättre tur, flodhästen,” skrattade löjtnanten, kikande genom lorgnetten på sin rival. “Det är då en märkvärdig karl att vara otymplig.”

“Ni får ej säga så der,” yttrade Anna Winge sakta; “han är så snäll.”

Löjtnanten lät lorgnetten falla, böjde sig ned och såg in i det täcka, rodnande ansigtet en minut samt hviskade halfhögt:

“Och ni får ej ta hans parti så der; jag blir svart-sjuk . . .”

Detta var den första mera direkta bekännelse löjtnanten afgifvit om sina känslor. Men om det gält lilla Annas hela välfärd, hade hon ej kunnat finna ett ord till svar; hon vågade ej ens blicka upp. I hennes enkla, omisstänksamma hjerta sjöng och jublade det deremot som när naturen en sommarmorgon hälsar den första solstrålen med tusende olika röster, och texten till denna hennes hjertas hymn utgjordes af ett enda ord: *älskad!*

Älskad, hon, som i hela vida världen ej egde någon att sluta sig till, hon, den fader- och moderlösa, den ringaste af de ringa!

Och af hvem? Af en yngling så ’förfärdig’ och ståtlig, att en prinsessa kunnat afundas henne . . .

Om han blott icke röjt det nu, ibland alla dessa främmande människor! Visserligen hade ingen kunnat höra det, ty han och hon stodo ett godt stycke framom de andra, men — ändå! Hon skulle velat vara ensam för att på knä tacka Gud för sin lycka . . .

“Mamsell Winge, mamsell Winge, hennes nåd ropar!” ljud i detsamma husjungfruns stämman, och lilla Anna, som af särskild gunst och godhet fått under ett par timmar deltaga i den öfriga ungdomens lekar, kallades af denna stämman tillbaka till sina pligter.

En snabb blick, en handtryckning — och den lyckliga lilla varelsen var borta, samt med henne löjtnantens

lust att vidare deltaga i leken. Så fort han kunde drog han sig tillbaka på sitt rum, öfverraskande sig sjelf med den upptäckten att han var kär, ungefär för nittonde gången. Hon var för innerligt söt, det lilla 'Wingbenet', och kunde verkligen förvrida en lugnare hjerna än hans. Det var en ursäkt. Hvad sällskapsvana beträffar (bildning i högre mening 'bläste' löjtnanten åt) kunde hon visserligen haft litet mera, men han hade sett verldsdamer i massa, af hvilka ingen i hans tycke gått upp i älskvärdhet mot henne. Och dessutom — hvad var det fråga om? Tänkte han göra henne till sin hustru? Måhända, såvida hans kärlek mot vanan skulle hålla i sig, ty 'hederlig karl' visste han med sig att han framför allt var. I så fall finge den lefvande släkten axla sig bäst den gitte och den döda vända sig i sitt grafkor, det tänkte han icke sköta om. Andryg var han verkligen icke, trots att han bara var en fattig löjtnant af tysk härkomst, och det länder honom till evärdlig heder. Kunde nu lilla Anna icke hålla hans hjerta fast för alltid, nå, så blefve af det hela bara en liten sommaridyll, sådan han verkligen upplefvat en och annan . . . Hvad gjorde det? De hade ännu aldrig skaffat honom någon förargelse. Intet hjerta hade brustit för hans skull; sådant händer bara i romanerna. Den der lilla blonda guvernanten t. ex. som för tre år sedan var så 'dödligt förälskad' i honom, *lefde* icke hon nu helt beskedligt för en annan? Var hon icke en mönstergill komministerfru som gjorde pundostar och klädde bondbrudar, blekte lingarn och uppförde kalkonungar, och det gör man icke med ett brustet hjerta. Och fröken Z. sedan, som en gång gaf honom den sista tagelring hon burit i pensionen och på hvilken '*evigt din*' stod att läsa i hvita bokstäfver — nu låg hon som kaptensenka vid en besökt badort, firad, uppuren, ytterst modern, och säkert utan en tanke för honom.

Nej, han kunde just vara lugn, njuta af ögonblicket och efter förmåga rekognoscera den fästning han en gång tänkte på allvar intaga. Noga sedt, var detta hans pligt som militär.

Och om nu både guvernanten, fröken Z. och en och annan derjemte *blifvit* olyckliga för hans skull — kunde *han* rådt för det? Det var i början af hans beundran

för hvarje nytt föremål hans fulla afsigt att vara beständig, men föremålen kunde icke hålla honom fast, och det var deras fel. Guvernanten fick ju ful hy och anlag för svart-sjuka, och fröken Z. hade lika många nycker om dagen som det fans dagar i året; icke kunde det der hålla ihop. Lyckligtvis hade löjtnantens hjerteförbindelser aldrig varit offentliggjorda, hvarför ej heller någon skandal uppstått vid deras upplösning. De själfdogo så småningom och blefvo ärligt, dock i tysthet begrafna.

Med lilla Anna Winge åter 'hotade' det att bli allvarligt; hon var så olik alla de öfriga. Vackrare än de, hade hon derjemte andra egenskaper som öfverträffade deras: hon var osjelfvisk och anspråkslös i hög grad, och ändå skulle väl knappast den djerfvaste vågat att förolämpa henne. Det var som en osynlig gloria af renhet omkring henne. Till och med hennes ringa ställning gjorde henne på visst sätt pikant, emedan den lade i hennes blick ett uttryck af vacker ödmjukhet, som är ganska sällsynt hos andra unga flickor. Ja, ju längre löjtnanten resonnerade, dess klarare blef det honom att *skulle* han för någon kunna försaka lyckan af ett rikt parti med alla dess tusende fördelar, så vore det för Anna Winge.

Så började, fortgick och flydde sommaren, den vår löjtnant, med undantag af mötestiden, tillbragte der vi nu sett honom, på Bergsunna, hos sin 'nådiga tant', för hvilken han förstätt att göra sig nästan oundgänglig.

"Jag begriper inte hur det skall gå när Gotthard lemnar oss i höst," suckade alltså denna värdiga tant en dag inför sin herre och man, majoren.

"Tag dig en sällskapsdam i stället," tillrådde denne; "det är väl den befattningen han egentligen skött."

"Min bästa Fredrik . . ."

"Min bästa Justine, han är en zierbengel med din tillåtelse, och jag ger honom på båten. Vårre är att jag blir af med min hederlige bokhållare, min förträfflige Loman. Hans make torde man få leta efter."

"Åh bevars; jag tycker att han, om någon, är som folket är mest. Hvarför flyttar klenoden?"

"För det han i närheten af Stockholm skall öfvertaga en liten egendom, som en farbror till honom för sjuklighets skull ej orkar sköta. Jag hoppas gubben

troppar af med det snaraste och lemnar honom egendomen i arf.“

“Så gudlöst du talar! Men hör på: skulle ej Gotthard kunna öfvertaga Lomans plats, så sluppe du . . . bevars, min vän, hvilka förfärliga ögon du sätter upp: Loman är väl icke oersättlig heller?“

“Jo, i det närmaste, och af Gotthard bestämdt; *den* favoritmopsen, *den* vindflöjeln, *den* dagdr . . .“

“Ursäkta, jag har mina hushållsgöromål,“ afbröt majorskan med stor värdighet, reste sig upp och seglade ut åt köksområdet till, men vände sig om i dörren och sade till den redan litet slagne majoren: “när du riktigt vill träffa mitt hjerta, skall du förtala den stackars gossen; han är min systerson, mitt eget kött och blod!“

Dörren drogs sakt igen (om hon ändå *slagit* igen den, tänkte hennes afväpnade man) och majoren fann, som han funnit tusende gånger förut, att ingen hade en sådan talang att moraliter afbasa honom som just hans Justine. Men det var bara sin häftighet han ångrade, icke sitt beslut att aldrig låta Loman efterträdas af Gotthard. Denne måste ut i världen under andra förhållanden för att bli en riktigt duglig karl, ty ’nådig tants’ ömtåliga hägn motverkade allt hvad han sjelf, majoren, i annat fall skulle kunnat göra af honom.

Och sålunda kom det sig att en vacker dag i slutet af oktober löjtnanten packade sin koffert uppe på sitt rum och bokhållaren likaledes sin nere hos sig; båda herrarne skulle följande dag resa med samma skjuts till närmsta stad och vidare sjöledes. Det fans den tiden inga jernvägar.

“Jag begriper inte vår lilla mamsell nu på en tid,“ sade under detta ganska onådigt hennes nåd till sin major; “hälften af sina göromål glömmar hon bort och den andra hälften utför hon illa.“

“Fråga ’löjtnanten’ om orsaken,“ tillrådde majoren aningsfullt.

“Fredrik — du vill väl aldrig påstå att Gotthard, en född von Halcken . . . *min* systerson . . .?“

“Har ett hjerta, sådant det då är, och ett par ögon — jo, det vill jag påstå, det och ingenting annat. Hans tycke kan för resten vara oskyldigt nog, men tro mig du, det är godt för hennes skull att han reser.“

“Du har *aldrig* älskat honom, Fredrik!”

“Nej, det tillstår jag, liksom att han redt sig förträffligt ändå. Men du, majorska, har inga ögon: du har ej sett hur han hjälpt lilla Winge att plocka kamomill, röllekor och berberis . . . hur han räknat ut hennes drällmönster och qvistat hennes fönsterträdgård . . .”

“När skulle han ha gjort det?”

“Under din lilla middagslur, till exempel.”

“Och *då* vill du att jag skulle haft ögonen öppna . . . jag är väl ingen hare heller, kära Fredrik. Men du är en, om du tycker att det der är någon ting att tala om. Gossen är artig och välvillig, det är alltsammans. För öfrigt är jag viss på att lilla Anna är allt för klok att ta sig några höga tankar; om någon skulle passa henne, vore det Loman.”

“Ja, nog finge hon då en bra mycket bättre man, men han är ful, stackars gosse, och unga flickor äro som barn: de gripa efter det som är grant.”

“Och Gotthard *är* vacker, det måste du medgifva,” log majorskan blickad.

“Han skall väl ha *någon* egenskap,” förmodade majoren och drog sig efter afskjuten pil skyndsamt tillbaka, skrattande i skägget åt den blandning af förvåning och förgelse som stridde om herraväldet på hans värda makas ansigte och gjorde att hon ej ännu funnit ett svar då han stängde dörren dem emellan.

“Männen sakna finkänslighet, äfven de bäste,” yttrade slutligen för sig sjelf den lilla majorskan, ringde på husan och frågade om hon sett till löjtnanten; han skulle “vara god och komma upp ett ögonblick, så vida han inte packar.”

“Han har visst slutat med det,” upplyste husan; “åtminstone såg jag honom nyss hjälpa mamsell att hänga upp gardiner nere i flygeln.”

“Bed honom vara god och skynda sig upp,” yttrade hennes nåd med mycken fattning, bröt i oförakt sönder knytkafveln och trampade lilla Purre, som låg under bordet, på svansen.

Några minuter derefter stod löjtnanten bugande inför sin nådiga tant, medan lilla Anna med en skär rodnad på kinden stod ensam i flygelbygningen. Den tidiga oktoberskymningen blickade redan in genom fönstren,

och sjelf blickade den unga flickan ut på de höga, smärta popplarne, hvilkas grenar sakta och sorgligt vaggades hit och dit af vinden.

Det är som en afskedshelsning, tänkte hon med tår-fyllda ögon. Ännu några timmar, och han skall vara borta, borta ett helt år, hvarunder intet bref eller bud får hjälpa oss att bära skilsmessans tyngd. Men då han återkommer, o då skall allt blifva förklaradt, och jag skall vara hans trolofvade inför hela världen, och hans slägt skall förlåta mig min lycka . . . Sjelfva majorskan skall säkert, öfvertalad af honom . . .

Knack, knack!

Lilla Anna spratt förskräckt upp ur sina tankar.

“Hvem är det?” utropade hon, icke utan en tanke på strykare. Hvilken annan brukade väl knacka så der på landet?

Dörren gick sakta upp, och inom den trädde en figur som hon oaktadt skymningen allt för väl igenkände.

“Herr Loman — så rädd jag blef! Hvarför knackade ni?”

“Just för att inte skrämma er; men det är nu ofta så med mig, att det bär lite bakvänt till när jag menar som bäst.”

“Hur visste ni att jag var här?”

“Jag såg er genom gårdsfönstret. Kan jag få säga er ett par ord?”

“Jag är rädd att . . . att . . .”

“Att, hvad?”

“Att hennes nåd väntar mig . . .”

“Låt henne göra det för en gång skull; jag skall aldrig mera uppehålla er. Hör nu, lilla mamsell Anna, svara mig uppriktigt: är jag den värsta figur ni någonsin sett?”

“Så konstigt ni frågar; nej, visst inte . . .”

“Men ni tycker att jag är bra ful och otymplig; var uppriktig bara!”

“Jag tycker ni är snäll och vänlig,” svarade Anna undvikande.

“Är jag så snäll, att ni skall tänka på mig någon gång då jag nu reser min väg?”

“Det kan väl hända, om . . . i fall . . . jag kommer ihåg det.”

“Ni är verkligen uppriktig . . . Ack, lilla mamsell Anna, jag önskar ni kunde se tvärs igenom mig; ni skulle

då finna att inom det fula skalet döljer sig åtminstone ett trofast hjerta. Jag håller af er så mycket som jag aldrig skall hålla af någon annan — nu är det sagdt, och nu frågar jag ärligt: om jag en dag komme igen och hade ett litet hem, ett eget litet hem att bjuda er, skulle ni vilja dela det med mig?”

Det blef tyst en stund, men derefter utbrast lilla Anna med en snyftning:

“O, bed mig icke; jag kan ej! Och om ni bjöde mig all världens härlighet kunde jag icke ändå . . . jag rår ej för att jag måste göra er ledsen.”

Den stackars Loman kände det så förunderligt trångt om hjertat, men förnärnad kände han sig icke. Slutligen steg han upp och yttrade långsamt: “måtte den ni föredrager göra er lycklig, så skall jag förlåta honom.” Och så teg han en stund, mätande henne med pröfvande blickar.

Af hennes tystnad förstod han att han gissat rätt.

“Men om han *icke* gör det,” fortfor Loman, “om han glömmet er och ni står ensam och öfvergifven i verlden, då kommer jag igen en gång ännu — och så ännu en, liksom en drunknande som flyter upp tre gånger, och då ger det sig, om ni kan och vill draga upp mig eller ej.”

“Farväl nu, lilla mamsell Anna! Jag kan icke bli ond på er, om jag också ville, och jag skall aldrig glömma er. Ni rår ej för att ni...”

Icke ett ord mera fick den hederlige gossen fram. Han nickade stum och gick ut, men kommen i förstugan slängde han så häftigt bort den tår som stal sig ut för hans kind, att handen slog hårdt i dörrposten.

Följande morgon, då herrarne reste, syntes icke lilla Anna till; hon var i bagarstugan och naggade pepparkakor. Men majorsparet stod i salsfönstret och nickade åt dem.

“Jaha,” sade majoren utmanande, “der reser nu en förträfflig karl — och en löjtnant.”

“Du misstar dig, min vän,” svarade majorskan; “der reser en förträfflig löjtnant — och en karl...”

Majoren skrattade: han var ej menniska att låta bli att reta sin Justine en smula, fast han dervid vanligen sjelf drog kortaste strået.

Men, det var just denna helsosamma krydda som gaf den rätta smaken åt deras hvardagslif.

“Firas skall dagen, så sant jag heter Eva Rönnberg!”

“Men kära du, hur billigt vi ställa till det, går det icke af under tio kronor — betänk: *tio kronor!*”

“Allt betänkt. Men så ha vi också lefvat ihop i fem och tjugo år, utan att ha gjort något riktigt kalas. Hvert enda äkta par, som inte slagit i hjel hvarandra, firar ju sitt silfverbröllop, och vi två hederliga gamla mamseller, som ett fjerdedels sekel delat luft och ledt, skulle ej fira vårt? Pah — låt mig hållas bara! Vi låna fru Dunérs rum och öppna dörren till detta, så ha vi en hel våning. Förstås att människan får bjudas, men det ha vi igen på värmen; vårt rum behöfs inte eldas, när dörren till hennes slås upp. För 75 öre småbröd räcker till kaffet. En half kappe pipping och en flaska körsbärsvin bjuda vi sedan, och så kommer supén: fyra sorter

kallskuret och à la daube på id. Visst är den benign, men den är billig, och något ska' väl människorna göra. Med rödbetor omkring kommer den att se ståtlig ut, hvilket är hufvudsaken. Till sist ha vi smörbakelser och — champagne. Kors, kära du, skrik inte; jag sålde i går min gamla sidenmantilj för tre kronor, och mer kostar inte champagnen, men mindre än den kan det heller inte vara, när det skall föreslås en silfverbröllopskål. Hvem som skall göra *det*? Sjöberg, vet jag; den ende kavaljer vi ha. Känner jag honom rätt, skrifver han nog verser också. Vi bjuda hela vårt umgänge; det blir sju personer, utom madamen som passar opp och som får låna min gröna kjol för tillfället. Se så, lilla Anna, ta' mig i famn nu och se glad ut! Du kan vara viss på att vi få riktigt roligt.

I detta ögonblick knackade det på dörren till den tarfliga kammaren, och mamsell Anna gick att öppna för postbudet, som aflemnade ett rekommenderadt bref.

En hastig blick vaxlades mellan de båda fruntimren, hvarefter mamsell Anna med darrande hand skref qvitto. Postbudet affärdades, och vännerna voro ensamma.

“Det är bestämdt från *honom* igen, oakadt göteborgsstämpeln,“ yttrade mamsell Anna upprörd, medan öfver hennes, trots de femti åren ännu så vackra ansigte gick en djup rodnad.

“Från Loman är det,“ nickade mamsell Eva litet tvärt. “Tala ej om den andre flygfisken, som *aldrig* gifvit dig annat än sorger och bekymmer. Hvad för slag — hela tjugufem kronor! En sådan välsignad människa, och den kunde du (låt mig se: ja så sant jag lefver är det inte två gröna tior och en femma!) *den* kunde du ha hjerta att ge korgen, och tre gånger på köpet . . . så dum du var!”

“Kära Eva, tro mig, det är inte han; det är Gotthard, det säger mig mitt hjerta.“

“Men *mitt* förstånd, som är bra mycket mer att lita på, säger att det är Loman, han och ingen annan. Och vore det från den gamle paradtuppen von Halcken, så ville jag för min del inte använda ett öre af dem, för då tycker jag det vore riktiga syndapengar. Tjusade han dig inte, glömde han dig inte, gifte han sig inte med en annan — och så skulle han våga skicka dig pengar till!”

“Ack, Eva, du dömer honom alltid så hårdt! Just dessa små summor, som någon gång komma från honom, visa ändå att han icke glömt mig och att det är af sina egna besparingar han skickar, icke af sin rika hustrus kapitaler. . . Eva, banna mig inte, men — det gör mig så lycklig att han ännu mins mig!”

“När människor en gång varit riktigt galna af kärlek, bli de aldrig kloka igen, om de än bli mossbelupna,“ var mamsell Evas enda anmärkning, afgifven dock med lägre röst; “en sådan ’dum’ kärlek som Annas rörde henne likväl.“

“Och du vet inte du, hvad det kanske en gång kostade honom att försaka mig,“ suckade mamsell Anna.

“Nå, hvem bad honom åläggga sig den ’kostnaden’,“ fnyste väninnan förargad.

“Ack, det har du ju hört: hela släkten hotade att alldeles taga sin hand ifrån honom, om. . .“

“Tattale niten — en värnlös gosse på trettiofyra år! Hvad skall man då säga om ett par öfvergifna fruntimmer, som sträfvat med nålen år ut och år in, som du och jag, till exempel?”

“Vi ha haft det så från ungdomen, Eva lilla, och äro vana dervid. . .“

“Alldeles som aborren då han fjellas lefvande. Skön tröst! Nej, kom icke till mig och kalla den för hederlig karl som först uppehåller en stackars flicka med fagert snack, medan hon är ung och söt, och så skyller på släkten när han vill bli fri.“

“Men du vet ju att han stälde allt i mitt fria val; du kan ej ha glömt hur han frågade om jag hade mod att med honom dela fattigdomen. . .“

“Nej bevars, jag mins allt ihop; vanliga räfknepar var det, om man vill öfversätta det på ärlig svenska. Men det är detsamma, han visste nog med hvem han hade att göra: det mest ömma och finkänsliga lilla hjerta under solen. Usch en sådan — nå, han måtte nu gerna springa; han var min själ inte värd att hålla kvar. Hade bara inte den andre fått lida för hans skull! Att fria tre gånger och få korgen, då man kan bjuda på en hederlig om än tarflig utkomst, det är då mer än hårdt. Och inte ville han ha *mig* heller!”

“Frågade du?” log mamsell Anna.

“Nära nog; jag vet mig aldrig ha varit så artig mot någon människa. Artighet är annars inte min svaga sida, men här var den förspild; han hjulade mig förbi, den hederliga själen.“

“Ja, der ser du, lilla Eva, att det fins flere trogna hjertan än mitt. Skilnaden är blott den, att hos Loman anser du troheten som en dygd; hos mig som ett fel.“

“Naturligtvis. Att älska *dig* måtte vara både rätt och billigt; att älska en sådan som von Halcken är helt enkelt dumt. Nu har du det som du har det.“

“Och dermed är jag fullkomligt nöjd. Jag har ju dig, som är tusen gånger mera ömhjertad än du vill synas, *dig* och *minnet*! Med sådana skatter är man rik midt i fattigdomen.“

“Och så kommer ålderdomen, då ingen af oss orkar arbeta, hvad blir det då?“ undrade mamsell Eva, mot vanan under en tung suck.

“Då står oss den trognaste vännen qvar,“ sade sakta och tillitsfullt mamsell Anna. “Frukten eder icke; ären I icke mer värda än många sparfvar.“

“Du är lycklig, du,“ yttrade mamsell Eva och reste sig hastigt, blinkande bort den tår som ville tränga sig fram. “Hos mig ligger lefnadsmodet på läpparne; hos dig djupt i hjertat — och ett *sådant* hjerta skulle bli sviket! Men vi skola ej mera tala om det förflutna, ty det endast upprör oss; vi skola i stället hålla oss till det närvarande, egentligen till förberedelserna till vårt silfverbröllop, ty, som jag redan sagt: firas skall dagen, så sant jag heter Eva Rönnberg.“

Den firades verkligen, och läsaren kan tro att den firades värdigt. På slaget fem sutto alla sex damerna tillika med notarien Sjöberg omkring kaffebordet i fru Dunérs lånade förmak, der en munter brasa sprakade. Midt för spegeln stod en blomstervas infattad mellan två smala brinnande stearinljus, och i ena hörnet tronade en gammal gipsvenus, öfver hvars mörknade former fru Dunér i anständighetens namn kastat en urblekt slöja. Till yttermera visso hade mamsell Eva satt på den notariens hatt. Öfver kaffebordet spred en röd lampa med zinkad skärm ett förtrollande sken, och äfven det yttre rummet var rikt upplyst: två ljus på byrån och en liten gaslampa i taket.

“Jag må säga att det här var då en särdeles angenäm tillställning,” yttrade slagtarålderman D:s enka, i det hon satte ned sin tömda kaffekopp och tackade värdinnorna med endast en lätt böjning på hufvudet, som hon hört att det brukades bland fint folk.

“Lilla Eva har en så utmärkt förmåga att arrangera,” anmärkte en annan dam, härmande till illusion åldermansenkans hufvudböjning, “att man sällan ser maken.”

“Vi ha hjälpts åt, mina grannar och jag,” upplyste fru Dunér, som inte insåg hvarför *hon* borde bli glömd. “Der det fins enighet och litet smak hjälper man sig . . .”

“Det var alldeles för blygsamt sagdt, lilla fru Dunér; man icke allenast hjälper sig; man öfverträffar sig sjelf.”

“Åh bevars, lilla mamsell Öberg, bevars!”

“Ja, hvarken mer eller mindre. Men, mina söta värdinnor, är det i dag någon namns- eller födelsedag, efter allt är så särskildt festligt?”

“Nej, visst inte,” förklarade mamsell Eva och sände notarien Sjöberg ett förstulet ögonkast. Han ensam var ’invid’.

“Men *något* är det bestämdt,” envisades mamsell Öberg.

“Är det något, så ger det sig väl tillkänna innan vi skiljas,” skrattade mamsell Eva, som ej kunde låta bli att kasta in detta Erisäpple bland damerna. Det verkade som en elektrisk stöt. Frågor, gissningar och böner aflöste hvarandra, men värdinnorna voro obevekliga. Åldermansenkan hade varit med om ett precis liknande tillfälle för tretti år sen, och då var det en förlofning som offentliggjordes mellan en gammal rik enka och en ung man som hon kunnat vara mormor åt.

Notariens ansigte blef så rödt som när man håller ett långfinger framför ett ljus: skulle han vara misstänkt?

Det var en egendomlig ung man, notarien. Uppfödd af en klemig mamma och alldeles i saknad af pappa, hade han blifvit mer än loffligt fruntimmersaktig. Notariatiteln hade han upptagit som ett vackert minne af några veckors vikariat för en extra ordinarie i ’något verk’ och sedan bibehållit med stöd af två timmars tjänstgöring om dagen hos privat person. För resten lefde han på räntan af det lilla kapital som hans mamma efterlemnade och trufdes nästan uteslutande bland hennes

gamla väninnor. Herrsällskap sökte han aldrig och unga damer icke heller; de förra drefvo med honom; de senare skrattade åt honom, och det kunde komma på ett ut. På lediga stunder (tio timmar om dagen) sydde han tapisseri, knöt slädnät och virkade 'öfverkast', hvilka senare han allt emellanåt förärade sina gamla tanter som miunen, insvepta i postpapper och med sinnrika påskrifter.

Ingen kunde säga annat än att han var en fullkomligt aktningvärd ung man — och dock var det både si och så med aktningen som bestods honom. Men de gamla tanterna höllo af honom, ty han var oförarglig, och de försäkrade för sina öfriga bekanta att Sjöberg var så der litet besynnerlig för det han skref vers. Och så tillade de på god tro att om han velat ge ut dem, kunde han blifvit lika ryktbar som både en och annan, så söta voro de; men han brydde sig icke om att 'trängas bland en hop fattiga skalder som, förnedrande konsten, skrefvo för bröd. Det behöfde han till all lycka inte' — hvilket var tur för honom.

Han försökte nu, ehuru till en början förgäfves, att ge samtalet en annan riktning. Damerna ville ej släppa tråden. En hade hört talas om ett sådant här mystiskt kalas, der värdinnan sammankallat sina vänner för att meddela dem att hon plötsligt fått ett arf; en annan mindes så tydligt som om det varit i går hur hon sommarn 52 tillika med en hel mängd andra bekanta varit bjuden till en kamrer Slanting, som blef galen på qvällen och duschade öfver gästerna ur den fyllda brandsprutan . . . "men det kommer icke att hända här", tillade hon leende.

"Ja, hvem vet," sade mamsell Eva med oroande allvar. "Begynnelsen är inte ändan lik." Men hon blef öfverröstad. Det fans inte en i sällskapet, som trodde att hon ville duscha dem.

☞ Så, under skämt och munterhet förgick qvällen, och det ögonblick närmade sig, då gåtan skulle lösas. Värdinnorna dukade bordet i yttre rummet, och notarien skramlade i ett obehagadt ögonblick med ett papper som han hade i fickan.

"Sade jag icke att det var något," utropade mamsell Öberg och borrade blicken i den hemlighetsfulle notarien. "Hör nu, allra bästa Sigfrid — ännu är det icke för sent!"

“Tvärtom, det är för tidigt!” skrattade den grymme och drog sig ut i yttre rummet, der han med ryggen vänd åt det inre läste vid ljusen på byrån ett tätt skrifvet postpapper.

“Mina vänner — en smörgås!” hördes snart derefter värdinnornas röst, och ut skyndade det lilla sällskapet för att med ifver gripa verket an. Dess förr skulle hemligheten yppas, och en hemlighet var det, det slog aldrig fel. Blomstervasan som stått i inre rummet framför spegeln stod nu midt på bordet, ljusen voro symetriskt placerade, serveterna brutna och värdinnorna en smula högtidliga, för att icke tala om notarien, hvars förberedande ’hm’, i akt och mening att klara strupen, blefvo allt tätare.

De ’fyra sorterna kallskuret’ expedierades otroligt hastigt; den beniga à la dauben likaledes — och nu hördes ett vackert klangfullt ljud: det var champagnebuteljen, som allt emellanåt stötte emot glasen, medan mamsell Eva bar fram brickan till bordet från en vrå, der den stått undanskymd.

Icke ett ljud hördes från det lilla sällskapet, om man ej vill räkna det, att äldermansenskan af förvåning tappade snusdosan under bordet, der den blef liggande.

Mamsell Eva serverade den perlande drycken, och när det var gjordt, reste sig notarien, klingade med ett knifblad mot kanten af sitt glas, som om han tänkt sammankalla ett sällskap på hundra personer, spridt i en vidsträckt våning, harskade sig och började:

“Mina damer!

Hedrad af värdinnorna med förtroendet att offentliggöra anledningen till dagens lilla fest, anhåller jag om en stunds uppmärksamhet. Denna stund skall ej blifva så lång att den tröttar, men ej heller så kort, att den blir sitt ämne ovärdig:

’Det var ej dag, det var ej natt,
Det vägde mellan båda’.

Det är hvar och en bekant, hvilken mäktig känsla tillgifvenheten är, och, kanske mest när den icke har sin grund i kärleken, detta flyktiga, narkotiska doft, som berusar och . . . och flyktar . . .

Vänskapen deremot stannar qvar, då alla andra lifvets hägringar — hm . . . flykta. Och här, om någonsin, har vänskapen, eller om jag så må säga: tillgifvenhetskänslan varit stark. Alla veta vi hur dessa trogna vänner (våra ärade och aktade värdinnor) under många och långa år delat hem och bröd, fröjd och smärta, arbete och hvila; men hvad deremot *icke* alla veta är att det i dag är fem och tjugu år sedan de först förenade sitt öde: det är alltså deras silfverbröllopsdag, på sätt och vis.“

— Åh, i alla mina dar! Nej, är det möjligt. Kors, mina vänner, jag . . . började till höger och venster gästerna, men antyddes genom en vänlig vink af notarien att ännu ett ögonblick stäffa sina känslor.

“Och i anledning af denna dags särskilda betydelse . . . hm . . . har jag vågat att tolka mina och dessa ärade gästers (‘sopande’ blick öfver de församlade) känslor i några enkla rader, för hvilka jag anhåller om ytterligare ett ögonblicks uppmärksamhet och öfverseende . . . hm . . .

Mitt glas jag höjer för de dyra tvenne
Som bära friden bofast på sitt äne,
Och i sitt hjerta öm tillgifvenhet,
Som svek ej vet . . .”

(Här önskade åldermanskan innerligt att hon kunnat komma åt sin näsduk, eftersom hon började bli rörd; men den hade ty värr gjort snusdosan sällskap.)

Notarien fortsatte:

»Och fast de icke äro han och hona,
Ej klädd i frack, ej heller krans och krona,
Förgänglig dock ej deras känsla är —
Jag dyrt det svär!

Likt tvenne dufvor uti ensligt näste
Sitt ringa bo på samma gren de fäste,
Och sitt oliveblad de hemtat har —
Jag ej vet hvar . . .”

(Nu snyftade mamsell Öberg, hvilket gjorde notariens röst litet osäker, en svaghet som han snart öfvervann.)

»I medgångsfloden och i motgångsflummaa
Som tvenne makar ha de hållit samman
Och fast den grånat nu, den dubbla lock,
De kuttra dock.

Som två exempel de framför oss sväfva
Som de ha lefvat, skola vi ock lefva,
Som de, när tätt han faller, lifvets snö,
Oss låtom dö!»

(Här kunde mamsell Eva ej hjälpa att hon af rörelse
dolde ansigtet i händerna, lika litet som de öfriga da-
merna att de flitigt begagnade sina näsdukar.)

»Men innan dess, I alla kära gäster,
Vi görom som vid andra bröllopsfester:
För hedersparet, allas vår idol,
En bottenskål!»

Det blef ett klingande, ett drickande, ett lyckönskande
och ett tackande utan all ända. 'Tant Eva' föll den
blygsamma skalden om halsen, och 'tant Anna' räckte
honom med tårfyllda ögon sin hand. Alla damerna ville
ha en afskrift af verserna och alla ville de omfamna
brudparet. Det var ett riktigt jubel. Mamsell Eva kikade
med ena ögat i champagnebuteljen: nej det fans ej så
mycket kvar som till en tacksamhetsskål till Sigfrid,
hvarför hon omfamnade honom ännu en gång i stället.
Ändtligen voro de alla påpelsade och gingo sin väg
under uppriktig försäkran att de aldrig i sitt lif varit på
roligare bröllop.

Mamsell Eva och fru Dunér följde dem ut i förstugan,
men 'lilla Anna' med sitt klena bröst stannade inne.

Då de åter kommo in med hvar sitt ljus i handen,
låg hon hopfallen i soffhörnet.

»Nu skall jag säga hon är trött, stackare,“ sade mamsell
Eva deltagande, lyste på henne — och uppgaf ett hjertskri:
"O Gud, hon är död! Spring genast efter doktorn!"

En klar vårsol ökade glädjen i de lyckligas hjertan
och skänkte en smula hopp och lefnadsmod åt de sjuka
eller lefnadsströtta, som under tusen plågor och försakelser
genomsträfvat vinterns alla besvärligheter.

Små fattiga barn hade redan länge frestat Stockholms mera poetiska invånare med knippor af gullvifvor och blåsippor och de prosaiske med späda nässlor till den första kålen. Backarne grönskade och knopparne svälde; små lustiga rännilar porlade muntert ut för höjderna, och friska flägtar hade brådt om att jaga bort vinterns sista kännemärke: ett orent, fuktigt snölager öfver vägar, stigar och gator.

Vid ett af de höga fönstren i Stockholms prydliga sjukhem stod en gammal dam med ett ännu fint fast blekt utseende och blickade ut mot vägen åt staden till.

“Ännu ingen vagn — han har kanske fått förhinder och dröjer tills i morgon?” yttrade hon halft frågande till kamraten i rummet, hvilken omsorgsfullt afputsade messingsbeslagen på en antik byrå, som prydde ena långväggen.

“Sannerligen tror jag icke du längtar!” yttrade denna med ett tonfall som förrådde något af den fordom så glada och hurtiga Eva Rönberg. “Och om du det gjorde,” fortsatte hon, “så vore det inte mer än din skyldighet. I ditt ställe skulle jag falla på mina bara knän för honom, ty fast hvarken direktionen eller förestånderskan velat bekänna kort, så är det ändå han som skaffat oss denna fristad, när alla våra resurser, allt vårt hopp och vår sista kraft var förbi . . .”

“Eller också är det *han, den andre*,” hviskade väninnan med sitt vackra leende från fordom och inlade i detta ‘han’ allt det svärmeri och den kärlek som ett helt långt lif ej mäktat att utplåna. “Men i alla fall,” fortfor hon, “skall det bli eget att se om den väntade verkligen är samme Loman som . . .”

“*Din* Loman — visst är det så! Allt stämmer ju öfverens. Alder, yrke, förmögenhet: tänk att ha en halfbror, som man förut nästan icke vetat af, i ‘andra verlden’ och så få ärfva honom ett, tu, tre . . . det måtte verkligen vara angenämt! Jag vet icke att jag på länge varit så glad som när jag läste det der i tidningen. Och nu — åh, hvad jag längtar!”

“Det kommer en hyrvagn der borta, inte annat än jag kan se,” yttrade mamsell Anna och riktade sin blick åt samma håll som nyss.

“Ja, verkligen; jag hoppas det är han,” svarade mamsell Eva lifligt och stack fram sitt hvita mösskrus bredvid väninnans gråa lockar. “Tyst: nu svänger den af hitåt; joho: der kommer förestånderskan ut för att taga emot honom. Nu öppnar kusken vagnsdörren; en krycka (åh, herre Gud, att han begagnar krycka!), ett ben, ett svigtande ben, och nu — hvad sade jag! *Han* är det, han och ingen annan; jag känner honom igen så väl som om jag sett honom i går, fast det är femton år sen jag såg honom sist. Men så se då, Anna, se att det är han och var glad att du ännu en gång får skåda hans ansigte!”

Anna var allt för djupt gripen för att kunna svara. Hela scenen med enkleken för fyrtio år sedan upprullades åter för hennes själs öga: han, den skröplige mannen derute, som nu staplade in i ett sjukhem, för att der tillbringa sina sista dagar, huru liflig, rask och rörlig hade han ej varit *då!* Och hon, den en gång så ljufva, vackra flickan — hvad var hon *nu?* En tröttad, gammal pilgrim, som ej visste hvilken främmande hand hade jemnat de sista stegen på hennes bana; en af sjukdom och ansträngningar bruten qvinna, som egde intet i verlden som hon kunde kalla sitt mer än minnet. Och dock — här höjde hon sin blick med innerlig tacksamhet — hur god hade ej Gud varit som upplåtit åt henne denna fristad, från hvilken endast döden kunde rycka henne!

Med sammanknäpta händer och tankfull blick stod hon kvar ännu länge sedan vagnen vänt och kört tillbaka och bullret längst bort i korridoren, hvilket antydde en främlings installering, hade tystnat. Och tyst, mot all vana, var äfven hennes väninna. Men i hennes hjerna arbetade tankarne så mycket lifligare: När skulle han komma på besök till dem? Hvad skulle han säga. Och hur skulle hon sjelf bära sig åt för att få honom att erkänna att han var deras välgörare, ty att han verkligen *var* det, derpå tviflade hon icke ett ögonblick? Då, om icke förr, skulle Anna slita ur sitt hjerta den afgudabild som med orätt tronat der i så många år och skymt undan dens drag, som verkligen var värd att älskas. Ja, den hederliga mamsell Eva visste knapt hur dagarne skulle kunna gå till dess; hon räknade dem som ett barn sina till julafton, och när äntligen en vacker förmiddag, tre dagar derefter, regelmessiga kryckstötur i korridoren när-

made sig deras dörr och en knackning lät höra sig på denna, kände hon sig så häpen som om hon varit den sannskyldiga, hvilken tre gånger gifvit korgen åt en trogen friare.

“Stig in!” uppmanade emellertid mamsell Anna, hvilken var den som nu mera skötte värdinneskapet. Hon hade blifvit så ’fin’ med åren, påstod väninnan afundsfrött, att hon bäst passade dertill.

Dörren öppnades af vår gamle bekante, f. d. bokhållaren Loman, som med någon svårighet fick kryckan med sig och med ej mindre svårighet sin egen person. Men det gick dock, och der stod han nu, sannerligen ingalunda förskönad, inför sin ungdoms älskade. Gestalten var hopfallen, kindkotorna utstående och håret starkt gråsprängdt. Det enda vackra, nu som förr, var den ärliga, trofasta blicken.

“Jag hoppas jag är igenkänd, fast det icke var i går vi sågo hvarandra,” yttrade han med rask ton. Det var tydligt att själen ej dukat under, hur illa medfaren kroppen än var.

“Igenkänd!” utropade rörd mamsell Eva och höjde i luften sina sammanknäpta händer som om hon haft lust att lägga dem kring hans nacke. “Igenkänd? Men så sitt då ned, sitt för all del!”

“Var viss på att ni aldrig kan bli glömd af oss,” yttrade slutligen sakta mamsell Anna, som mot vanan var en försumlig värdinna.

“Nå det var roligt att höra, efter som vi väl komma att kampera tillsammans här ute, så länge det behagar vår Herre, ni, mamsell Anna, alltid lika fager; jag som en stackars invalid.”

“Fager?” log hon vemodigt. “Om någon annan sagt det, skulle jag trott att han velat drifva med mina skrynklor och mina gråa hår!”

“För mig blir ni alltid densamma som i ungdomen,” svarade Loman enkelt, “och om ni icke det varit, kunde jag valt mitt sista hem hvar som helst. Men jag visste att ni nu vistades här, och — jag ville ha litet solsken på gamla dagar! Jag ville ha det i dubbelt mått,” tilllade han och räckte en hand åt hvardera af de gamla vänninnorna, som rödda sutto i hans närhet.

“O du min milde! — allra bäste herr Loman!” utbrast mamsell Eva utom sig, “om jag så visst vore en sol som jag ville skina för er så länge jag hade en stråle i behåll! Detta säger jag för att visa er min goda vilja, ty jag förstår nog från hvilket håll ni egentligen hoppas både ljus och värme . . .”

“Vi skola som trofasta vänner förljufva lifvet för hvarandra, alla tre,” afbröt mamsell Anna. “Tro mig, herr Loman, att jag värderar er uppriktigt och är glad öfver att ni kommit hit, hur sorglig den egentliga anledningen än må vara.”

“Är det så, har jag ej för dyrt betalt min sena lycka,” yttrade Loman förnöjd, “äfven om jag behöft två kryckor att balansera på. Ni tillåter således att jag allt ibland får tillbringa ett par timmar här, tala om gamla tider och fröjdas åt de närvarande, att jag anses som en bror, för hvilken man icke generar sig, som man träter på litet smått ibland och omhuldar dess emellan — säg, mina gamla vänner, får jag ha det så?”

“Så gerna, så riktigt gerna!” försäkrade båda fruntimren.

“Nå, så välsignad den stund jag ramlade ned från takåsen och måste lägga mig till det här stödet,” utropade Loman nästan muntert och grep om kryckan. “Ja, det är inte värdt att ni se så nyfikna ut, mina vänner! Vi skola ej börja vår samvaro med att tala om mina krämpor; allt nog att jag vid en eldsvåda var en oskicklig takryttare . . .”

“Och räddade en människas lif — jag vet det!” utropade mamsell Eva med hela sin forna bestämdhet.

“Hur vet ni det?” frågade Loman långsamt och förvånad.

“Kors, det kan man väl se på er — hur skulle jag annars ha reda på det!” bekände mamsell Eva naivt. “Men medan vi nu äro inne på uppriktighetens område, och om ni inte vill att jag kreverar af outtalad tacksamhet, så erkänn, erkänn som om ni stode inför er egen mor, att det är ni som under många och långa år räckt oss stackars värnlösa fruntimmer en hjälpsam hand, och att det var ni, slutligen, som, då allt hopp och alla resurser voro uttömda efter Annas sista långa sjukdom,

skaffat oss ett stadigvarande hem här ute! — Erkänn, säger jag, eller jag vet inte hvad jag gör!“

Stora, varma tårar rullade vid de sista orden ned för mamsell Evas kind medar 'lilla Anna' satt med nedböjdt hufvud, som om hon väntade en dom, icke en upplysning.

“Ni kommer öfver mig som en hvirfvelvind,” sade efter en paus Loman, halft road, halft förtretad, och rodnade starkt.

“Der ser du, det är han, sade jag icke alltid det!“ utropade mamsell Eva och flög upp från stolen med ungdomlig liflighet. “Men så säg då någonting äfven du, Anna; vet jag icke att du sitter med hjertat fullt!“

“Hvad skall jag säga — han är den ädlaste man jag känner!“ yttrade Anna och räckte honom med tårfyllda ögon båda sina händer.

Öfver Lomans infallna ansigte spred sig ett sken, som för ögonblicket gjorde honom riktigt vacker.

“Ser ni, Anna,” sade han sakta, “jag föresatte mig att vi slutligen skulle ha ett hem tillsammans — är ni ond på mig därför?“

Nu måtte hon då vara botad, tänkte mamsell Eva i sitt hjerta, fattade Lomans hand och, innan han visste ordet af, tryckte på den “den första kyss hon ännu gifvit någon karl“, som hon sedermera uttryckte sig.

Men ifrån den dagen lefde triumviratet det lyckligaste samlif. Lomans krycka hördes alla förmiddagar i korridoren stulta mot den välkända dörren, och väl också någon gång en eftermiddag, då fru Dunér, mamsell Öberg eller notarien Sigfrid Sjögren besökte sina gamla vänner. Den romantiska tilldragelsen om Lomans trogna kärlek stal sig utom sjukhemmets väggar, hur fasta dessa än äro, och notarien beslöt att föreviga den i ett längre qvåde, hvilket lyckligtvis ej kommit oss tillhanda.

von Haleken nämdes aldrig mera mellan de båda vännerna. “Fast jag inte är någon fin människa,” sade mamsell Eva till sig sjelf, “vet jag nog att det vore ogranlaga att mera låtsa om den ynkryggen, som hon slutligen fått se i hans rätta dager. Det var för väl att hon blef botad!“

Hvad skulle mamsell Eva sagt om hon sett huru de få gånger hon sjelf var borta, mamsell Anna gick med skygga fjät till sin byrå, drog ut en liten låda och tog fram ett gulnadt bref med en ljus hårlock i, läste det, strök med handen öfver det, suckade och såg ut åt rymden med en blick, som visade att hon nu i minnet lefde om sitt lifs vårdag, sin flydda, enda lycka!

Som väl var såg Eva det icke, och om hon sett det, skulle hon ej förstått det. Sådana 'galenskaper' kännas och förstås blott af ett och annat söndagsbarn i högre mening.

En ovanlig äkta man.

(Efter utländsk idé.)

Känner herrskapet
herr Petterson?
Inte? Det är
skada, eftersom
han är särdeles
human och
hygglig, icke
minst mot sin
lilla hustru. Det
är egentligen
derför jag önskar

presentera honom, om det tillåtes. Sämre bekantskap
kan man göra.

Han bor så der litet hvarstädes och ser ut som folket
är mest. Man möter honom rätt ofta i gathörnen, när
han inte är på sitt embetsrum, i sin lilla galanteribod
eller på sin fabrik, ty herr Petterson är en mångsidig
och rörlig figur.

Men hygglig och gemytlig är han framför allt, när,
hvar och hur man ser honom.

Han har gift sig af kärlek. Aldrig ett öre förde hans
unga hustru med sig i boet; bara ett par äppelröda
kinder. Men det gör ingenting, ty om någonsin en äkta

man delat ljuft och ledt med sin hustru, så är det herr Petterson. Han håller visserligen af grundsats endast en piga — en tarflig en från landet, hvilken ingenting kan — men deremot smickrar han sig med att ingen fru någonsin fått sådan hjälp af sin man som hans lilla Lotten får af honom. Och han har rätt, som en äkta man nästan alltid har.

Man behöfver bara se honom någon söndagsmorgon om sommaren, då han beslutat att familjen skall ut på lustfärd. Det låter otroligt, men *är* sant, att han den dagen sjelf lägger fram och tar på sig allt hvad han behöfver för sin klädsel, ja att han till och med — sedan han druckit kaffe, rökt sin cigarr och läst skämttidningarna — kan med egen faderlig hand reda ut lilla Selmas lockar och sätta på henne hatten eller hjälpa Alfred att draga på hans nya ressortstöflar, medan hustrun och jungfrun, som likväl varit uppe ända sedan klockan sex, ännu hålla på med de fyra andra och med den småsaken att lägga i ordning allting efter sig och barnen. Och under det de i sitt anletes svett krusa håret på den ena älsklingen, knäppa handskarne på den andra, stoppa näsduk i fickan på den tredje och borsta den fjerdess jacka, stjåla de sig till en smörgåsbiter och en hal' kopp kallt kaffe, hvilket oftast kommer i luftstrupen i brådskan. Sist återstår för den stackars lilla frun att i flygande hast kläda sig sjelf, hvilket hon gör med af ängslan skälfvande händer.

Herr Petterson står emellertid med de båda äldsta barnen i tamburen och väntar, hvilket icke gör fru Lotten lugnare. Han hvisslar, han slår med promenadkäppen lätt på sina 'ljusrandiga', han tittar i hatten, han öppnar dörren till redds, men tror någon att han träter — åh fy!

"Jag är rädd vi komma för sent," säger han endast helt fogligt, "men det är icke min skuld, min vän; som du vet har jag verkligen hjälpt till. Jag förstår ej att det kan behöfvas så lång tid att bli färdig . . ."

"Kaffet och frukosten, lilla gubben," försvarar sig frun mildt. "Du skall tro att innan alla sex bli mätta och klädda och . . ."

"Bagateller, min vän, bara man förstår att ställa sig. Men fäkta nu ej så förskräckligt; det kan ingen hjälpa om vi komma för sent. Bättre det, än att du vid

båten skall se ut som en kokt hummer. Man kunde tro att du fått bannor, och du vet bäst om jag brukar utdela sådana.“

Man hinner verkligen ned i tid. Att jungfrun är okammad syns inte för ett gammalt parasoll med fransar, som hon i sista stunden fått låna af frun och som hon stjelpar öfver hufvudet likt locket på en bytta.

Efter en lycklig sjöresa hamnar man slutligen i det gröna.

Selma och Alfred, de äldsta och förståndigaste, få gå bredvid pappa; de yngsta och bråkigaste hålla sig alla till mamma. Jungfrun bär på en ofantlig korg.

Herr Petterson möter allt ibland någon bekant, för hvilken han med förlåtlig stolthet visar sin vackra familjegrupp, sägande: “Jag delar alltid omsorgerna med min lilla gumma; när vi roa oss, roa vi oss gemensamt.“

Sedan de vandrat omkring ett par timmar, tror herr Petterson det vara skäl att slå sig till ro i någon backe och se efter hvad korgen innehåller.

“Jag tror, min vän,” utbrister han, sedan han sett, “att det vore sjelfviskt af mig att göra något ingrepp... de små få alltid en klingande aptit efter en lång promenad. Jag går in på värdshuset här i närheten och tar en bit hvad som helst, och ni äta under tiden. Känner jag de små rätt, vilja de gerna sofva sedan, och du brukar också bli litet sömning på sådana här utfärder...“

“Lilla Oskar är så orolig om nätterna,” erinrar frun.

“Ja, ja, 'vi' veta nog det,” småler herr Petterson försakande, som om han för gossens skull brukade vaka hvar natt; “men vi få tåla oss, min vän, och komma ihåg att ingen står våra barn närmare än vi föräldrar. Kan jag hjälpa dig med något innan jag går? Inte! Nå, farväl då på en stund; jag är snart tillbaka.“

På hemvägen tar han verkligen den minste gossen, just då denne håller på att somna och sedan han kinkat så länge i mammas famn, att han totalt uttröttat henne.

“Bara man har det rätta handlaget med barn, får man genast bugt på dem,” säger han undervisande och lägger den nu sofvande tunga pojken tillbaka i mammas knä, der hon sitter halft uppgifven på en soffa med hela gruppen öfver, på och omkring sig.

Och när för en tid sedan tre af barnen sjuknade i skarlakansfeber, vet ni hvad den hedersmannen då gjorde?

“Lotten,” sade han, “jag tar min bädd och lägger mig på soffan i förmaket, så får du vara i fred. Vill du ha hjälp att vaka, så stöt på mig. Andra män ha vid sådana här tillfällen den tanklösheten att ej utrymna sängkammaren, utan låta hustru och barn göra detta och stanna sjelfva kvar. Det skall ingen säga om mig. Om man ej under pröfningens dagar ginge hvarandra till mötes, kunde man aldrig uthärda . . .”

Man torde af det redan anförda inse att herr Petterson verkligen är en ovanlig äkta man. Också vilja vi endast som hastigast skildra honom under en jernvägstur i midsommardagarne, då hans älskvardhet och omtanke kulminerade. Det gälde att med barn och blomma besöka fru Lottens föräldrar, och jungfrun hade rest förut med de äldsta, för att icke besvära mamma', som på sin lott tagit den årsgamle minste. Det kunde hon lugnt göra, ty herr Petterson hade lofvat hjälpa henne.

Och der sitta de nu på den solheta sommardagen inne i den qvafva, dammiga kupén. Under fötterna har fru Lotten den stora kappsäcken med alla de mystiska tillbehören till den lilles toalett; vid sidan om henne står korgen med skorpona och silfverbägaren, och framför henne ligger ett svällande bylte, omslutet af en sjalrem och innehållande bland annat en örongottskudde och en filt. Men den tyngsta och lifligaste packan, lillen sjelf, huserar i sin mammas knä på ett sätt som trots hennes modersömhet gör henne förtviflad och kommer henne att med en hemlig suck önska det hon hellre stannat hemma.

Än stampar han upp och ned i hennes knä och stöter derunder gång efter annan till hennes näsa; än sjunker han ihop som en liten mjölsäck och står icke till att få upp igen; än vill han se ut genom fönstret; än får han behag till plymen i en framför sittade dams hatt; stundom vill han ned på golvet och stundom upp på bänken, och slutligen skriker han efter vatten.

När tåget stannar, springer herr Petterson in i väntsalen efter ett fullt glas. Hur kallt och friskt det är, alldeles för kallt för den lille. Derfor dricker också pappa sjelf ut mer än hälften, men ändå finnes nog kvar,

för att moderns darrande händer kunna spilla ut en hel liten bäck öfver gossens kappa, då hon räcker honom glaset. Men hon är också alldeles uttröttad efter en hel timmes fäktande med den tunge orostiftaren.

“Ack, om du ville ge också mig litet vatten,” säger hon till sin man, som genast bereder sig att efterkomma hennes önskan, då klockan i detsamma ringer och han nått och jemt hinner springa in igen med glaset, köpa sig en tidning och ila tillbaka till kupén. Tåget fortsätter, och fru Lotten sitter der lika törstig som förut.

“Så ledsamt att du ej fick något vatten,” beklagar vänligt herr Petterson, “men det är bara tre kvart till nästa station. Hvila dig emellertid nu en stund här mot kudden; gossen tar jag.”

Fru Lotten ger sin man klenoden jemte en tacksam blick och sjunker tillbaka i hörnet. Hennes lemmar värka, ögonen sluta sig, hon somnar.

Fru Lotten skulle ej ha hälften så mycket bråk, om de bara förstode att ställa sig, tänker herr Petterson, i det han omsluter barnet med ena handen och håller tidningen framför sig med den andra, för att läsa en artikel om det ’absoluta veto’t.

Under en kvart är det alldeles tyst i kupén; derefter höres ett genomträngande skri — och fru Lotten rusar upp för att se klenoden ligga framstupa på golvet med blödande näsa och en stor bula i pannan.

“Men Petterson, att du släpper gossen!”

“Kära du, inte släpte jag honom; han ramlade ned af sig sjelf. Men det är ju följden af det beständiga hviftandet upp och ned som ni fruntimmer ha för er med småbarn; det gör att de få qvicksilfver i benen.”

Mamma tiger visligen och vyssjar älsklingen till ro, men sjelf törs hon inte soffa mer, af fruktan att han ännu en gång skall ramla i golvet.

Han soffer emellertid nu en god timme, hvarunder pappa läser tidningen. När han slutat, räcker han den åt sin hustru (har herrskapet någonsin sett en äkta man som ej först sjelf läser tidningen?) och säger vänligt: “Läs, det skall förströ dig!”

Just då stannar tåget, och gossen vaknar. Ny oro och nytt bråk. Herr Petterson skaffar nu sin fru vatten, men dröjer sedan borta så länge i samspråk med en

bekant att frun blir hjertängslig att han ej skall komma med, han som har hela reskassan på sig, då åter hon har i sin portmonnä — 50 öre.

Men han återkommer, fryntlig och omtänksam som alltid, just som konduktören smäller igen kupédörren. Emellertid öppnas denna åter och han kommer lyckligt med. Sedan han skrattat åt sin hustrus oro, bäddar han helt beqvämt åt sig i ett hörn och säger: "jag har haft gossen medan du tog din lilla lur; nu tänker jag taga min — godnatt!"

Och så sofver han ett lugnt samvetes djupa sömn, ända tills tåget stannar för middagsrasten.

"Gif du gossen mat, så skyndar jag in till bordet," säger han. "Sedan tar jag honom medan du äter."

Och så bär det af till restaurationen. Man har en halftimme på sig. Efter tjugo minuter återkommer herr Petterson ännu mumsande, tar gossen med sådan fart att mjölkbagaren, som den lille håller i handen, stjelper sitt innehåll öfver mammas nya sommarkappa och knuffar med vänligt våld ut sin hustru, som jemt hinner att servera sig en portion gädda, då klockan ringer och hon, efter att ha tagit tre munsbitar, nödgas sätta ned tallriken och skynda tillbaka till kupén.

"Så de skena!" säger herr Petterson litet förlägen; "nu hann du visst inte att förtära något? Lyckligtvis äro vi snart framme."

Det äro de också, och fru Lotten som är alldeles uppgifven — älsklingen har den sista timmen varit oroligare än någonsin — faller nästan handlöst i armarne på sin mor, som väntar dem på perrongen, medan herr Petterson helt prydligt kommer efter med den för ögonblicket snälle gossen i famnen.

"Här äro vi nu friska och välbehållna," säger herr Petterson gladt till sin svärmor; "vi ha delat omsorgerna om den lille under hela resan, min lilla gumma och jag. Se på honom bara — är han icke ett fullkomligt porträtt af sin pappa!"

"Gud låte honom en dag bli en lika ovanlig äkta man!" säger svärmodern fromt, hvarefter hela familjegruppen stufvar in sig i den väntande vagnen.

Nya arken.

(Efter utländsk idé.)

Hustru min och jag äro ett fredligt par. Vi lefva för hvarandra och låta den öfriga världen sköta sig sjelf bäst den gitter. Vi ha funnit oss väl deraf — och verlden äfven, trots allt hvad en hop fantaster skrika om allmän välvilja, människokärlek, gifmildhet och åtskilliga andra s. k. dygder, som bara amma upp motsvarande laster, enligt hvad hustru min och jag kommit öfverens om.

Emellertid undslipper ingen människa, hur tillbaka-draget hon än må lefva, sina förtretligheter och äfven vi ha haft våra.

Innan jag meddelar dem borde jag kanske presentera mig — såsom bland bildadt folk brukas — och fråga om någon vill höra på?

Nå väl: mitt namn är Anderson, Lars Johan Anderson, och min lilla hustru kallas af mig och sina vänner i hvardagslag Lara, i stället för Laura som hon heter, men som vi tycka låter litet pretentiöst och romantiskt ända sedan vi hörde talas om en herre som skrifvit 'Sonetter till Laura'. Jag vill icke råda någon att skriva sonetter till min gumma. Vi äro enkelt borgarfolk, fria från både romantik och poesi och gå vår väg rätt fram.

Om jag någon gång fattar pennan — som nu — så är det emedan jag är förargad och emedan jag har betaldt per spalt för mina förargelser; alltså en dubbel affär.

Och förargad kan en from människa bli för mindre än hvad jag och min Lara genomgått. Obehagen äro

visserligen öfver nu, men som sagdt, förargelsen sitter kvar, och i sådana fall är min natur alltid meddelsam.

Lars Johan Anderson är troligen ett för mina ärade läsare alldeles obekant författarenamn; men om jag säger att jag är köttslig kusin till den herr Petterson, som under rubrik *En ovanlig äkta man* äfven figurerar i denna bok, så förklarar detta både hvarför äfven *jag* kommit att figurera här och hvarför jag har hopp att anses som icke helt och hållet en främling för bokens läsekrets. 'Slägt till släkten' är alltid något.

Vågar jag nu hoppas på några stunders uppmärksamhet?

Som sagdt: hustru min och jag äro ett fredligt par och låta icke ofta förarga oss; men någon gång händer det likväl.

Det var under bostadsbristens värsta dagar. Vi hade lyckats få ett par små rum i Kattrackarbacken fyra trappor upp, och den snillrikhet min Lara utvecklade, för att få det starkt begränsade utrymmet att räcka till, gränsade till det otroliga.

Hade hon inte haft en åkomma i ena knä't, skulle vi satt oss öfver allt hvad pigor heter, men nu *måste* vi ha en.

"Hvar skall hon ligga?" frågade jag bekymrad.

"I garderoben, naturligtvis," svarade Lara.

"I garderoben, som är bara två alnar lång — omöjligt!"

"Förstås att jag går på kommissionskontoret och söker ut en kortväxt människa; men skulle hon vara några tum öfver måttet — hvad mer? Jag sågar då genom garderobsväggen, som vetter åt vårt lilla förmak, ett hål och låter henne sticka ut hufvudet derigenom för att helt pryddligt hvila det på divanbordet, som jag flyttar dit om qvällarne..."

"Jag är inte lättskräm, Lara, det vet du; men om jag en afton, utan att minnas detta arrangemang, komme hem och finge se ett lurfvigt hufvud ligga på divanbordet..."

"Nå så kan hon lägga fötterna der; jag breder en grof handduk inunder... Du skall tro, min vän, att det vill talang till att hopjemka dylika förhållanden. Jag har i dag varit på kommissionskontoret och kunde fått en

utmärkt rask och duglig ölandspiga; men hon var jemt nio tum för lång — jag måste låta henne gå. Man kan inte låta halfva pigan ligga på divanbordet heller.“

“Men hålet på väggen, huru dölja det om dagarne?“

“Puh — bagatell! Vi hänga den broderade tidningshållaren öfver eller sätta vi dit John Ericssons kolossala gipsbyst...“

“Men om pigan skall ligga i garderoben, hvar skola våra kläder vara?“

“I förmakssoffan, förstås. Åtminstone min sidenklädning och din uniform.“

“Men — gemena garderobshål, der det ej fins så mycket som en hylla!... hvar tänker du göra af min trekantiga hatt?“

“Under imperialsängen, lille gubben; der står han ypperligt i sin trälåda och syns inte en smul. Hvita täcket hänger ju ända ned.“

“Lilla bokhyllan då? Jag kan inte se någon plats för den.“

“Inte jag heller; men jag behöfver den till mjölkhylla i källaren; här fins ju inte skynten af ett skafferi.“

“Men böckerna...“

“Dem stapla vi upp i förmakshörnen som piedestaler, rynka grön kalikå omkring dem och sätta guldfiskkupan på den ena och Minerva på den andra...“

Alla dessa arrangemanger, pigan inbegripen, voro knappast vidtagna, förr än värden dog. Vi fingo således blott njuta af dem ett fattigt halfår, hvarefter vi blefvo uppsagda af den nye husegaren, som till *intet* pris ville uthyra dessa prakthål. Detta var vår första förargelse.

Jag rasade.

“Puh — bagatell!“ sade åter Lara, som snart hemtade sig, “om vi inte få några rum, vet du hvad vi göra?“

“Nej.“

“Vi flytta in i morbrors lilla segelkutter, som ligger der nere på strömmen och som han är för sjuklig att begagna i sommar.“

Hvad mer skall jag säga?

Vi fingo inga rum; morbror öfverlät sin kutter; en vän åtog sig att herbergera (och förderfva) vårt lilla

möblemang; mina kamrater, som förut ansett mig för endast ett original, betraktade mig nu som ett dårhushjon; Lara triumferade — och vi triftes förträffligt i vårt nya hem, det vi döpte till *Arken*.

Härliga, oförgätliga tid, hvarför var du så kort!

Jag ser ännu, när jag vill, hur Lara om morgnarne, klädd i en snäf kjol och en rutig, ändamålsenlig peignoir, kokade vårt kaffe på ett tre-krons-fotogénkök; jag mins med rörelse huru vi åto vår middag i land på en blygsam tredje klassens källare och huru vi om aftnarne lågo bekymmerslöst utsträckta på rygg öfver en kabelrulle, njutande anblicken af skyarnes och fiskmåsarne luftiga tåg der ofvan . . .

Men så kom hösten och med den frostnätterna, regnskurarne, mantalsskrifningen och mina förmäns påstötning att jag, såvida jag ville stanna kvar i verket, 'skulle beqväma mig att bo som en menniska . . .'

Likasom en menniska, denna skapelsens frie herskare, skulle vara inskränkt till blott och bart en jordtorfva som ett annat gräfsvin!

Jag blef, som jag haft äran säga, förargad, och Lara med mig, och detta var *andra* förargelsen.

Efter en kort öfverläggning oss emellan 'upsade' vi kuttern hos morbror och uttalade ett kraftigt anatema öfver verdens dårskaper, hvarefter jag till styrelsen inlemnade min afskedsansökan, hvilken beviljades med en anmärkningsvärd beredvillighet. Och tidningarna, hvilka förut aldrig bevärdigat mig med den ringaste uppmärksamhet, hade nu ingen försyn för att på ett högst indelikat sätt drifva med både kuttern, Lara och mig, hvilken de aldrig behagade nämna annat än gubben Noach, undrande, sedan arken nu strandat, om jag skulle komma lika torrskodd från affären som min store namne . . .

Äfven jag fann emellertid mitt Ararat — ett litet lånekontor i Skinnarviken, och huru stor framgången af denna blygsamma affär var, kan man döma deraf, att Lara och jag endast fem år derefter voro på allvar betänkta att *köpa* oss en liten gård för våra egna pengar.

Denna skulle dock icke ligga i staden; af denna hade vi fått nog. Men den skulle ligga så pass nära, att vi på jernväg kunde komma dit inom högst en timme, ty jag tänkte för ingen del öfvergifva min lilla affär.

Plötsligt fick min Lara en idé:
 "Om du skulle bygga sjelf," föreslog hon, "och då bygga ett stort hus, af hvilket vi kunde få dryga hyror? Man hyr gerna på landet nu för tiden."

"Men dertill förslå ej alls våra pengar."

"Dertill behöfs alls *inga* pengar."

Jag hade visserligen mycken aktning för Laras praktiska sinne, men nu stod mitt förstånd stilla.

"Antag," fortfor Lara, som såg min förvåning, "antag att du vill bygga ett stort två våningars trähus på landet i Stockholms närhet för — låt mig se! — tretti tusen kronor. Antag också, som jag sade, att du icke alls har några pengar — hvad gör du då? Du talar vid murare, stensprängare, snickare och alla dylika nödvändiga figurer, dem du naturligtvis ej behöfver betala förr än huset är färdigt. Då lånar du tretti tusen kronor och lemnar huset som säkerhet. Sedan behöfver du endast betala ränta på detta lån, och när du genom höga hyror i förening med hvad du förtjenar på din andra lilla affär, afbetalt denna skuld — är huset ditt. Hvad säger du om det?"

"Jag säger att sådana handverkare, som dem du föreslår, icke finnas..."

"De finnas nog, om du bara dugde till att söka..."

"På en annan planet möjligen, min vän, icke på denna. Men hållom oss till verkligheten. Vi köpa oss alltså en liten anspråklös, men hemtreflig gård i Stockholms granskap..."

"Men icke der det fins många förut," afbröt Lara; "jag tål inga kolonier. Ej heller vill jag bo för afägset. Du är inne i staden hela dagarne och någon strykare kunde skrämma lifvet ur mig; strykare finnas öfver allt. Vi böra ändå, tror jag, ha ett par, tre grannar inom skotthåll. Alltså: vi köpa oss ett litet täckt envåningshus med ett par åkerlappar, trädgård, lada, stall och fähus, ty naturligtvis måste vi ha en ko. Utanför verandan (en veranda är det väsentligaste af allt sammans, min vän) skola vi ha en vacker gräsrunnel med dalier och — ja, låt oss icke *prata* bort tiden utan *söka!*..."

Vi sökte och funno, *hvar* kan ej så särdeles intressera läsaren; allt nog att vi voro nöjda. Stall och fähus stodo till reds; häst och ko kunde komma sedan; man

finge ej begära allt på en gång. Vi flyttade ut vårt gamla möblemang, skaffade oss litet nytt dertill och så kom:

Första aftonen i det nya hemmet.

Hvilken innerlig belåtenhet; hvilken känsla af bofasthet, frid och hemtrefnad! Här voro vi säkra om att ej bli utkörda; här behöfde inga pigben ligga på divanbordet, ingen bokhylla stå i källaren och inga gipsbyster täcka hålen i väggarne. Allting var enkelt, men tillräckligt och prydligt. Vi gingo ur rum i rum och Lara hängde full af tacksam glädje vid min arm.

“Näst *Arken*,” utbrast hon, “ha vi aldrig haft så trefflig bostad som denna. Om vi skulle kalla den för *Nya Arken*, trots att den ligger på fasta landet? Hvad säger du om det? Ark betyder, efter mitt förmenande, egentligen en samling af åtskilliga djur. Nu ha vi ju först hvarandra, och se'n kan du aldrig tro, gubben lilla, hvad jag tänker inrymma allt för två- och fyrbenta varerelser, bara jag blir hemmastadd! Ko och kalv, häst och höns, gris och . . . Nå men så säg: skola vi kalla det *Nya Arken*?”

“Kalla det hvad du vill, min kära Lara, *vårt* är det, och namnet, om det också är litet besynnerligt, angår ingen. Jag tycker om pigan som du städslat, fast hon icke är städslad efter alnmått, och jag hoppas hon skall bli dig både till hjälp och litet sällskap om dagarne, då jag måste vara borta.”

“Helt säkert. Men sätt dig här på verandan, lilla gubben, och röka din första pipa — trefnadspipan, så skall jag sedan ställa om en liten god aftonvard. Ack, Lars Johan, ser du hur vackert solen sjunker ned der borta vid tallsbogen. Snart komma skuggorna som stilla vänner och smyga sig intill vårt lilla bo . . . vet du, min vän, att jag ville ej vara i Stockholm igen för aldrig det. Hör! der sjöng en syrsa — precis som jag sjelf i min ungdom! Nu gol göken — det är *du*, Lars Johan! Och der går vår nya piga, Sara, med en längd som hvarken behöfver skarfväs till eller tagas af för att passa i fällbänken. Låt mig omfamna dig, min gubbe — jag är belåten!”

Man borde vara mycket sparsam med sådana uttryck; de reta ödet. Lara fick ty värr snart erfara det.

Sara var i början som hvarje ny qvast: förträfflig, men hon var det icke längre. Hon började efter endast fjorton dagars tjänst taga sig åtskilliga friheter, ehuru hon fortfarande var glad och vänlig. Men — hvar fans hon om aftnarne mellan tio och elfva? Min hustru höll för henne de mest bevekande tal, ja hon blef till och med förtretad, men Sara blott log och sade: "jag yppar ingenting förr än i nästa vecka..."

Nästa vecka kom — och hvad fick hustru min se en morgon då hon trädde ut på verandan!

Rundt omkring den blomsterrundel, som efter hvad Sara sjelf försäkrade gaf 'stil' åt hela stället, stack upp ur jorden likt ett staket de afskyvärdaste gamla ben. skinkben och kalffben, afnagda eller afkokta, och i de tomma märgpiporna, dem Sara fyllt med jord, var hon just sysselsatt att plantera blomsterfrön... det skulle taga sig så vackert ut, försäkrade hon; en tusensköna i hvar märgpipa...

Idén, befängd i sig sjelf, blef mer än ledsam till sina följder.

Från höger och venster skickade grannarne förnärmande och näsvisa bud till min oskyldiga Lara, frågande om hon handlade med gamla ben, efter hon skickade ut

sin piga om nätterna att plocka sådana på *deras* bakgårdar . . . De hade hundar de, som behöfde sitt herrskaps ben, och om ofoget fortfore, skulle de nog veta att skaffa sig rätt m. m., m. m.

Der hade Lara nu förklaring på hvar pigan varit om aftnarne! "Olyckliga," sade hon till henne, "hvarför meddelade du mig icke detta genast?"

"Körs, hva' hade de' då blitt för en öfverraskning!" frågade Sara med skäl.

Hustru min hade ej hjerta att banna henne; hon förklarade endast med ledsnad för grannarne hennes olyckliga idé, skickade henne tillbaka med benen och tog af henne ett heligt löfte att aldrig mera ofreda dem.

Men Saras trefnad var förstörd. Hennes välvilja och skönhetssinne hade man ej uppskattat; hennes oskyldiga aftnepromenader hade man misstydt; och när hon sedan fick hum om, att hela granskapet aldrig kallade henne annat än *märgpipan*, härdade hon icke ut: hon flyttade vid månadens slut.

Lara saknade henne uppriktigt. En raskare och trefligare flicka kunde hon aldrig få, och om . . .

Ja, det lönade ej att mera tänka på den saken. Sara var borta och med henne en stor del af vår hvardagstrefnad, till hvilken den nya 'månadsrosen', som Lara kallade en åter på månad stadd tjenstflicka, ej på långt när i så rikt mått kunde bidra.

Några veckor härefter, då jag en afton kom hem från staden, såg jag Lara stå vid trädgårdsgrinden för att mottaga mig. Tydligen hade hon något särskildt på hjertat.

"Är det något, min skatt?" frågade jag.

"En strykare . . . tyst, väck honom inte; han sofver!"

"Sofver — och hos oss?" (Detta var den *tredje* förargelsen.)

"Ack, min vän, du vet bäst om jag brukar vara dumt hjertnupen, men det är skilnad på strykare och strykare. Detta är en stackars afsigkommen handlande, på väg till sin välbergade son i Vesterås. Han har blifvit ruinerad genom en borgensförbindelse för sin bästa vän, och du kan aldrig tro så höffig han är . . . jag ville gråta när jag såg hans trasiga skodon och nötta kläder . . . tänk du, han har en gång varit *rådman* i sin födelsestad!

Det sade han sjelf — och nu ligger han i köket på en bundt mattor!“

“Men om sonen är välmående . . .“

“Lars Johan, du känner icke människohjertat! Jag gjorde samma inkast som du, och derpå svarade den gamle, att elaka människor skamligt förtalat honom hos sonen, men att bara han finge skåda denne sjelf ansigte mot ansigte, skulle nog allt bli godt igen.“

“Låt oss se på honom,“ uppmanade jag tvifvelsamt, hvarefter vi följdes åt till köket.

Der låg nu f. d. rådmannen i ett skick, som äfven för en illiterat sådan var allt utom vördnadsbjudande, och efter mitt förmenande, med den värsta galgfysionomi man gerna kunde få se.

Det ovärdade håret tittade ut ur en sprucken mössa; armbågarne tittade ut ur rockärmen och tårna ur hasorna. Det enda som *icke* tittade ut var skjortan — förmodligen af giltiga skäl. Men sof godt gjorde han, och ansigtet var mer än lofligt rödbrusigt.

“Han luktar bränvin,“ var min första anmärkning; “*du* har väl icke gifvit honom något?“

“Tycker du det! Han sade sjelf att han var ledsen öfver att möjligen bli missförstådd till följd af denna lukt; men han hade försökt att ta fläckarna ur sina kläder . . .“

“Naturligtvis . . . hvar är pigan?“

“Det är hennes fridag.“

“Sätt på dig hatten, kära Lara, så taga vi oss en promenad ned till stationen; jag är icke det ringaste trött.“

Min hustru, som af mitt ovanliga allvar kunde sluta till dels, att jag ansåg henne ha burit sig oförsigtigt åt, dels att jag såg hennes protegé i en annan dager än hon, uppfylde stillatigande min önskan.

Efter en stunds liflig öfverläggning med stationsinspektoren, fick jag med mig två vaktkarlar och en godsbar, hvarefter vi alla stälde kosan till vårt hem.

Den illiterate sof alltjemt, hvilket vi kunde iakttaga genom afsatsen mellan båda halfköksdörrarne. Vi rullade nu godsbaren alldeles intill dessa och jag och den ene vaktkarlen stego in, rullade lika sakta slumraren i en gammal filt, dock så, att armarne voro fria, surrade nätt

om med klädstreet och lyfte honom derefter varsamt ut genom öfversta halfdörren, der den andre vaktkarlen, biträdd af en dräng, som vi anammat på vägen, mottog honom och nedlade honom på godsbären.

Min ömsinta Lara var icke nöjd; det kunde ju vara en möjlighet att han ändå varit rådman och att han nu vore på väg till sin son i Vesterås . . . Ja, hon mindes nu att han till och med uppgifvit sonens namn, och så kunde han väl icke ljuga heller . . .

“Hvad hette han då?”

“Hallenberg; jag mins det så väl.”

“Det fins ingen köpman i Vesterås med det namnet, det må jag veta, som var der i affärer i höstas. Men det är det samma; han *shall* få komma dit.”

Jag skyndade upp efter en adresslapp, på hvilken jag med prydliga bokstäfver prentade:

Till köpman Hallenberg,
Vesterås, försändes

en packe stycke gods.

Frakten betald.

Papperet fästades på den sofvandes rygg och utan att han vaknade en enda gång, fördes han till stationen, från hvilken han verkligen afgick som fraktgods, enär han just icke var presentabel som passagerare. Jag förmodar att det lilla putset afhandlades per extra telegram mellan jernvägstjenstemännen, efter det verklighen kunde få utföras.

Och sedan jag tagit ett bestämdt löfte af min hustru att hon aldrig mera skulle herbergera några vandrande rådmän, vare sig literata eller illiterata, annonserade jag följande dagen i tidningarna efter en ärg gårdvar.

Fyrtiosju hundar, åtföljda af sina respektive herrar, besökte mig på mitt lilla kontor i Skinnarviken under förloppet af två dagar, och bland dessa utvalde jag den grynmaste fysionomi i hundväg jag någonsin sett.

“Håll honom nu bunden i fem, sex dar, och vill ni ha honom riktigt tillgifven, så piska honom duktigt,” tillrådde den praktiske f. d. egaren. “Han förstår då att han tillhör er . . . Men ni får lof att skaffa er en annan kedja, den här är för kort.”

“Vill ni ej vara god och följa med mig ut till mitt landtställe för att installera besten riktigt? Han ser sannerligen så ilsken ut, att . . . Kedja har jag derute.”

Herre och hund följdes åt, och jag fick betala biljett för båda — utom, naturligtvis, de 50 kronor som race-djuret kostade. Lara bjöd på supé, och Nero bands i den gamla kedjan; den nya hade 'månadsrosen' förlagt.

Senare på aftonen, då f. d. egaren reste, stälde Lara och jag oss framför vår nye väktare, den vi kurtiserade på allt upptänkligt vis.

"Pojken — präktige pojken — tattale Nejo", ljöd det i alla möjliga inställsamma tonarter, mellan det att saftiga köttben kastades till honom, dem han nådigast behagade afgnaga.

"Den der hundpappan sade att jag skulle piska djuret," började jag helt ogillande, "men det är så likt dylika råa naturer. Med mildhet kommer man längst; nu skall du få se hur jag törs klappa honom . . . 'Nero, pojken!'" yttrade jag med flöjtstämma och sträckte ut handen . . .

Men jag klappade honom aldrig. Han gaf till ett skall så det dånade vida kring nejden; han reste sig på bakbenen med gnistrande ögon och drog grinande upp de svarta läpparne högt öfver sina spetsiga tänder samt hoppade och flög i kedjan, så att jag fruktade hvar minut att den skulle brista.

"Nu ku . . . ku . . . kunna vi sofva lugnt," sade jag med hackande tänder, aflägsnande mig, med Lara vid armen, från det rasande djuret.

"Ja," sade Lara, darrande, "inte bli vi hädanefter bestulna; möjligen sönderbitna af denne förfärlige Cerberus. Det beror på hvilket man anser angenämast . . ."

Följande morgon var Nero försvunnen; han hade ryckt sig lös från kedjan och sprungit till sin gamle herre.

Under det vi som bäst funderade på huruvida vi skulle återfordra honom eller ej — ty Lara hade otvifvelaktigt rätt: det kunde vara lika angenämt att bli bestulen som söndersliten — fingo vi se Nero och hans gamle herre komma fram åt vägen, den senare bärande en lång kedja.

"Behåll ert odjur, herre, och kedjan äfven," yttrade jag förargad, då de kommo upp på gården. "Jag ville ha en gårdvar, men ej en blodhund; för den der är ju ingen menniska säker."

“Men hvad som är säkert är, att ni en gång har köpt honom och således måste behålla honom. Vill ni låta skjuta honom står det er fritt, sedan ni dess förrinnan betalt mig 3: 60, ty så mycket kosta kedja och tågbiljetter. Jag har ändå bara tagit tredje klass för mig sjelf. Tro mig, herre, för resten: han biter ingen annan än en mes. Så der ja; nu är han bunden så att han aldrig slipper loss. Tjuter han, så piska honom.”

Jag visste nog hvem jag haft lust att piska, men för att ej ställa till ytterligare förargelse, betalade jag och teg.

“Det är hett i dag,” sade ’herren’ och sneglade åt verandan efter någon förfriskning.

“Sjön ligger der nere; hoppa i!” tillrådde jag gästfritt och vände honom ryggen. Och så var nu Nero installerad för andra gången efter att hafva bragt oss den fjärde förargelsen.

En vecka förlöt i lugn.

Men på söndagsmorgonen, just som jag var färdigklädd och tänkte mig ut på verandan att dricka kaffe, hörde jag ett hjertska — nej två, och ett skall af Nero som kom mina ben att skälva.

Det oaktadt rusade jag ut. Det skrek fortfarande, men det skrek ’i luften’, och när jag upplyfte mina ögon, såg jag på fähustaket min ömma maka och månadsrosen, den senare ridande öfver takåsen, samt båda alltjemt uppgifvande de gräsligaste nödrop.

“Nero är lös — kom hit!” skrek Lara med dödsångest i hvarje drag. Der hade vi nu den femte förargelsen!

Måhända borde jag slagit ihjäl hunden, men — jag såg honom inte, emedan han stod på andra sidan fähuset, och dessutom erkänner jag att jag lydde min instinkt och sprang — sprang upp på fähustaket till de andra, och med hvilket hjeltomod jag der uthärdade Neros ursinniga anfall mot väggen, torde läsaren kunna finna af hvad jag förut berättat.

Vår belägenhet var kritisk. “Ack,” snyftade Lara, “hvarför ha vi ej låtit bestjåla oss; det hade varit mycket, mycket bättre! Här skola vi lida hungersdöden, ty vi våga oss aldrig ned, och någon främmande vågar sig aldrig hit. O, Lars Johan — dyre make! Efter en

månad skola på detta tak sitta qvar öfver ryggåsen endast trenne hemska skelett, förkunnade för världen vårt sorgliga öde . . .“

“Der kommer en menniska!“ afbröt jag, ungefär med samma ton som en skeppsbruten skulle utropa: “land för ut!“

Ett fruntimmer närmade sig långsamt, tydligt likgiltig för den vilde bestens skall, om hon ens hörde det. Solen sken henne rätt i ansigtet, men det oaktadt hade hon parasollen hopslagen under armen. I ena

handen bar hon en sax, med hvilken hon förmodligen skurit upp bladen i den bok hon höll på att läsa, men med hvilken hon för tillfället oafbrutet klypte i luften, liksom till ett accompagnement af sina egna tankar.

“Det är grosshandlar Frommers guvernant, den der ’blå’ — hon som skrifer, du vet . . .“ upplyste Lara, darrande; men då hon nu såg hunden vända sin uppmärksamhet från oss till den främmande, tog hennes goda hjerta öfverhand och hon ropade med ljudelig stämma: “Kom inte hit, om lifvet är er kärt! Han sliter er i stycken. Spring tillbaka och skaffa någon som skjuter ihjäl honom!“

Damen såg långsamt upp på vår bedröfliga grupp med ett leende, som åtminstone i mitt tycke ej förskönade henne... Hunden rusade emellertid emot henne med ursinnig fart och när han kom henne nära hoppade han upp och ned och skälde så förfärligt att vi slöto våra ögon för att icke se hvad som skulle hända.

Men på en gång tystnade han. Och när vi sågo upp, stod den unga damen der helt lugn, fortfarande sysselsatt med sin bok, medan Nero, liksom skamflat lomade omkring henne, nosande, småfnysande, men fullkomligt besegrad.

Hon kom nu närmare och hunden följde henne lugnt och stilla.

“Kan ni trola, min fröken,” utropade jag, som nu återfick hela min världsvana... “Ni ser i hvilket tillstånd min hustru och vår piga befinna sig, och jag hade just gått upp för att lugna och försvara dem mot den lifsfärlige besten, då ni utan ett ord, utan en rörelse...”

“Han har slitit sig lös och ingen vågade binda honom,” förklarade min hustru, mera sanningsenligt än för mitt mod smickrande... “der borta står hundkojan...”

Guvernanten såg åt den anvisade platsen. “Man får alltid lära något i böcker,” förklarade hon, i det hon åter vände sig till oss och med en viss triumf smälde med saxen mot bladen. “I går, mitt herrskap, skulle jag måhända sprungit för er hund, ehuru jag länge vetat hvad verkan en fast människoblick utöfvar på djuret; men när någon klok sentens upprepas för oss och tillfället ger oss anledning att pröfva dess halt, är det som om vi hörde denna sentens för första gången och det är därför jag icke sprungit i dag. Hör bara!” Och hon sänkte blicken ned i bladen af sin bok, klipte med saxen och läste följande:

“Lord E. promenerade långsamt uppför en bred, dyster allé, då en rasande hund rusade fram ur busksnåren. Det gamla slottets dryader skälfd: hvad skulle de komma att bevitna? Skulle marken dricka den härligaste ädlings blod? Skulle... men nej! Endast hans hjeltemod skulle de bevittna, ty lord E. afbröt ej sina steg; han icke ens vände på den skönaste profil verlden skådat. Stilla, som aftonstjernen, skred han vidare framåt, med ett småleende på de fint tecknade

läpparne... Han visste att om han visade ett enda ögonblicks rädsla, vore han förlorad. Också sade hundens instinkt honom genast, att på den plats der denne man så lugnt gick, *hade han rättighet att gå* — och den tappreste bland de tappre var räddad. — Och nu förmodar jag ni önska att jag binder hunden,“ yttrade hon vidare, i det hon slog ihop boken och med ett säkert tag grep om den stump af Neros kedja, som satt fast vid halsbandet.

När jag såg hennes välde öfver djuret, ville jag ej vara sämre än lord E. Med några lätta språng lemnade jag min höga post och skyndade fram just lagom att se det hon fullbordat sitt värf...

På det enträgnaste bad jag henne stanna kvar, åtminstone en fattig halftimme, så att min hustru, som jag nu tänkte hjälpa ned från taket, kunde få tacka för den så oförmodadt erhållna hjälpen. Omöjligt! Damen helsade lätt, klipte med saxen och försvann. Det var en sentens hon pröfvat; icke tre människolif hon räddat, och det var det 'som gjorde skilna'n så stor'.

Det vore fåfängt att söka skildra min hustrus och pigans fröjd då de åter stodo på fasta marken. Lara föll i mina armar och pigan gick omkring hela dagen som ett solsken, sjungande: 'Klockarfar han skall allting bestyra', en visa som alls icke passade för tillfället, men som var den enda hon kunde.

Hvad Nero beträffar, började han tydligen finna sig i omständigheterna. Styrkt af guvernantens visade mod började äfven mitt eget att växa och inom fjorton dagar vågade jag både klappa, lösa och binda det hiskliga vidundret.

“Nu, min vän,“ sade Lara en dag, “måste vi till att börja med köpa oss en ko, om inte namnet på vårt lilla ställe skall bli en parodi. För de öfriga djuren, smådjuren, skall jag nog sörja sjelf.“

Laras vilja var i allmänhet min lag, och tre aftnar derefter smekte ett mildt råmande hennes öra: *Röllan* var anländ.

Hvilken familjehögtid! Lara bokstafigen omfamnade henne och äfven min glädje var stor, om också stilla, då vår ko, vår *egen* ko, långsamt och värdigt pro-

menerade in på bakgården och började afgnaga klöfvern på vår lilla gräsplan.

Huru vi beskådade och beundrade henne som om hon varit en gazell ur en afrikansk hjord! Vi mätte bredden mellan hornen, lyfte sakta på svanstofsen, ströko henne på länden och sågo henne in i de milda ögonen. Vår *egen* ko!

“Hon skall mjölkas — tror du icke det?” frågade slutligen min hustru pigan.

“Jo-o,” svarade denna långdraget.

“Du kan väl mjölka?”

“Ja-a,” svarade hon likaledes betänksamt.

“Så skynda dig då medan vi se på,” uppmanade henne Lara, och pigan hemtade pall och stäfva.

Hon mjölkade och mjölkade — men icke en droppe kom fram.

“Det var en konstig ko,” utbrast hon slutligen häpen och såg på oss som om *vi* kunnat förklara fenomenet.

“Du kan inte mjölka, det är hela saken,” menade Lara litet ifrigt.

“Kan jag inte!” sade flickan halfgråtande. “Om det så vore en stut, skall jag visa att jag skall ha’na att mjölka. Men hon ä’ visst af det slaget, som en bara kan mjölka om morgnarne . . .”

Lara såg på mig och jag såg på Lara. Ingen af oss hade haft landthushåll. Det var ju möjligt att flickan hade rätt.

Kon leddes alltså under många smekningar in i fähuset och vi hoppades allt af morgondagen.

Men fram på natten, medan hustru min låg i sin sötaste sömn, hörde jag från fähuset underliga ljud: råmande, stampningar, dämpade röster och från hundkojan ett häftigt skall . . .

De stjäla bort *Röllan*, var min första tanke, och den andra föll, förlåtligt nog, på den illiterate rådmannen, som mycket väl nu kunnat hinna tillbaka från Vesterås för att hämnas.

Jag smög mig hastigt och tyst upp, kastade på mig några klädespersedlar och skyndade ut. Riktigt! Nero skälde ursinnigt; fähusdörren stod på glänt; ett svagt ljussken skymtade derifrån, och — ja, jag hade bara *en*

tanke: att släppa lös hunden. Försigtigtvis höll jag dock sjelf i hans långa kedja och så rusade både han och jag till räddning.

“Men, ärade läsare, *hvad* fick jag se! *Röllan* på sin plats i bäset, fast orolig och stampande; pigan nedböjd vid hennes sida med en blindlykta i handen, och på mjölkpallen, med stäfvan mellan de magra knäna, *församlingens klockare*, gifvande en lektion, den första i sitt slag . . .

Han rusade upp vid hundskallet och dörrens öppnande och jag ryckte åt mig Neros kedja, dock icke nog hastigt att jag hann rädda klockarens gamla murkna rockskört, som fastnade mellan Neros tänder.

Klockaren skrek, jag skrattade och pigan grät, förklarande att hon ville säga hela sanningen. Hon *kunde* icke mjölka, men ville ej erkänna denna brist i sin uppfostran för att ej mista sin plats. Ogerna ville hon också för granskapets pigor yppa sin okunnighet — hon, en landtflicka! Och bäst hon med tungt hjerta stått vid grinden i afse och tänkt på allt det der, hade klockaren gått förbi.

Att de mångbelästa vanligen sakna originalitet i sin tankegång är en känd sak, liksom att de mindre belästa ofta ega den. Vår piga kunde bara *en* visa, men denna ingaf henne en vågad tanke:

“Klockarfar han skall all ting bestyra,” ropade det högt inom henne, och *hon* ropade på klockaren, den gamle enklingen, som alltid var vänlig och tjenstaktig, och inom fem minuter visste han hennes bekymmer.

Nå ja, förstås, visst var det längese'n han mjölkat, men det hade dock händt mången gång under salig gummans tid, och kunde han hjälpa en hederlig flicka att behålla en god tjänst, så . . . Men bara hon inte talade om det, för något spektakel ville han inte bli på gamla dar . . .

Hela saken hade varit ofantlig rolig — om inte hedern ålagt mig att skaffa klockaren en annan rock; och då denna nödvändighet trängde sig på mig, skrattade jag icke längre. Jag grämde mig öfver den *sjetto* förargelsen.

Nå, klockaren gjorde en ganska god affär, och jag på det hela taget ej heller någon dålig, ty hur det var,

lärde han vår piga att mjölka och sköta kon på ett förträffligt sätt — allt under tysthetslöfte. Icke en gång Lara invigdes i hemligheten, utan trodde, när hon kom under fund med att vår ko mjölkade både morgnar och aftnar, att detta berodde på vår egen ypperliga klöfver och kunde aldrig nog prisa vår lycka att ha kommit öfver en jord som var så väl skött och ett klöfverfrö som var så grobart.

Och så voro en tid bortåt alla nöjda.

“Min vän,” sade åter Lara en dag, “jag tror det är på tiden att vi köpa oss en häst.”

“Menar du det?” frågade jag något motvilligt, ty min kassa var ganska medtagen. “Till vårt lilla landbruk kostar det oss mindre att lega en, och för vår egen fortkomst behöfva vi den icke; vi ha ju jernvägen så nära.”

“Jo, just för vår egen fortkomst,” påstod Lara. “Jag har fått de ypperligaste hönsidéer i hufvudet, idéer som skola göra oss rika, och jag kan inte gå åt alla väderstreck efter höns. Affären skall hållas i stort, om den skall duga. När vi sjelfva ej åka eller begagna hästen till landtbruket, kunna vi lega ut den. Det blir också en affär.”

“Ja, visserligen; men en dräng... du vet inte hvad en sådan kostar.”

“Den skola hönsen betala. Jag vill hafva engelska, indiska och svenska höns, svenska bondhöns. De engelska emedan de värpa så bra; de indiska emedan de äro så stora och vackra, och våra vanliga bondhöns emedan de ha så stark moderskänsla.

“Vi äta och sälja ägg efter de engelska och svenska hönsen och lägga under de svenska ägg af de indiska — du skall få se hur ypperligt det skall gå!”

“Men, min vän, i denna anordning ligger ju en himmelskriande orättvisa. De engelska hönsen förbli på så sätt alltid barnlösa, och de indiska, ehuru kycklingarne äro af deras ägg, få icke uppfostra sin afkomma... Kan du ansvara för det?”

“De ha ingen talan,” afgjorde Lara. “Vi ha icke hönsafvel för att roa hönsen, utan för att bli rika sjelfva.

Jag har på de sista fjorton dagarne icke studerat annat än hönslektyr och det ger kunskap. Ställ nu bara om att vi få häst och hönsgård och lemna det öfriga åt mig!“

Hästen är köpt och är mycket sedig. Det fattas honom ingenting, efter hvad jag kan se, annat än tänder. Jag tycker mig ha hört att detta är ålderdomsbevis och sade det också åt både Lara och säljaren; men denne 'försäkrade' att de icke kommit fram ännu, emedan hästen tvärtom är för ung att ha fått dem alla. Det är ju möjligt; jag är ingen hästkännare. Säkert är, att han är så dygdig, att man kan skjuta af en pistol invid örat på honom, utan att han skyggar . . . Lara är förtjust.

Hönsen äro också komna. Sedan Lara rest omkring i trakten oafbrutet i fjorton dagar (hvarunder jag måst bygga ett stort och kostsamt hönshus och inreda en dito hönsgård) kom hon hem en dag med glädjetårar i ögonen och en kolossal Brahmattupp i famnen. Dessutom hade hon tio racekycklingar i en klädkorg.

“Nu, min vän,” sade hon, i det hon släpte Brahmattuppen och omfamnade mig, “skall jag närmare utveckla min hönsidé, den jag öfvertänkt under vägen. Se så, nu ha vi dem alla i hönshuset — jag tror de äro något ståtliga! Sara, hör du då inte, Sara! Gif dem några göpnar gryn och litet korn af det der, som jag satt undan i handkammaren! Och du, Lars Johan, följ med mig in; jag brinner af begär att utveckla min idé.“

Der suto vi nu, min Lara och jag, vid runda bordet, hon i sin ifver med hatten ännu på och ett papper med blyertspenna framför sig.

“Nya arken är trefflig,” började hon, “men är dock icke det hem som i längden anstår oss. Jag och hönsen skola skaffa oss ett annat, ett tre gånger så stort, med pellarveranda, blomsterurnor och byster, och med en ofvanvåning, derifrån man skall ha en obegränsad utsigt. . . .”

“Öfver hönsgården? . . .”

“Skämta inte, Lars Johan, du får väl se. Som du vet, beräknar jag den väsentligaste vinsten af de *vanliga* hönorna, hvarför jag bland de tio kycklingarne har *fyra* sådana. Antag nu (här vätte hon på blyertspennan och blickade med strålände ögon upp i taket som i en okänd rymd), antag att jag efter en tid lägger t. ex. tretton

ägg under hvar och en af mina tio hönor . . . antag också att endast tio kycklingar utkläckas af hvarje höna och att äfven af dessa tio räfven eller rättorna tar de fem (du ser att jag äfven kan beräkna förluster i stort!) — så har jag ändå tillsammans *sextio* kycklingar; således, med mammorna inberäknade, *sextio* fjäderfän vid årets slut. Nästa år lägger jag alla *sextio* — beräknande alltid *minst* fem kycklingar i hvar kull — och vi ha då, tillsammans med de gamla, icke mindre än *tre hundra sextio* höns. Tredje året ha vi *två tusen ett hundra sextio*; fjerde *tolf tusen nio hundra sextio*; femte *sextiofyra tusen åtta hundra* kycklingar — ja, längre behöfver jag ej sträcka min uträkning; jag hoppas du häpnar!

“Efter 75 öre stycket — ett ganska lågt pris — skulle det göra oss 48,600 kronor på fem år . . . duger det? Lönar det sig att med en dylik siffra för ögonen taga i betraktande de försvinnande kostnaderna af hönshus, hönsgård, korn och gryn?”

“Naturligtvis icke . . . Men du tänkte ju, efter hvad du först sade, endast lägga de fyra *vanliga* hönorna, med deras ömma modershjertan, och alls icke lägga på några andra? Tror du att dessa fyra hönor stå ut med att under fem år utkläcka och omhulda *sextiofyra tusen* kycklingar?”

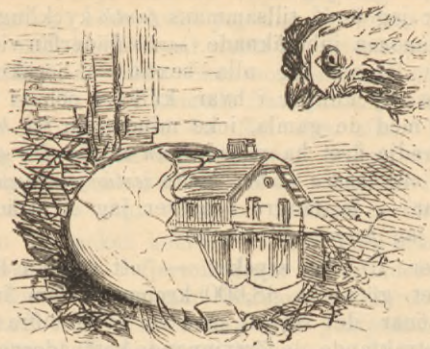
“Äh, prat, min vän . . .”

“Och så ännu en sak: antag (nu är det *jag* som antager!) antag att af dina fyra *vanliga* kycklingar icke alla äro hönkycklingar . . . de äro för små ännu för att man skulle kunna vara säker, och det *fins* oförskämda tuppkycklingar som med sitt första galande gäcka en Sesemans beräkningar . . . antag att du nödgades fästa ditt hopp vid endast *tvänne* hönkycklingar — hvad?”

“Bevars, min vän,” medgaf min Lara något slagen, “i så fall finge vi nöja oss med halfva summan, eller 24,300 kronor . . .”

“Superbt, min skatt; du räknar som — en höna, och jag skall med nöje flytta in i din blifvande landtgård — eller hönsgård, som vi lika gerna kunna kalla den. Men Nya Arken har jag lust att utbjuda till salu innan den *spunde* förargelsen, som ingalunda lär blifva den sista, hemsöker oss. Med dina och mina förenade

insigter i landthushållning lär till slut hela vår egendom — eller åtminstone värdet deraf — kunna rymmas i ett hönsägg och se ut ungefär så här:“

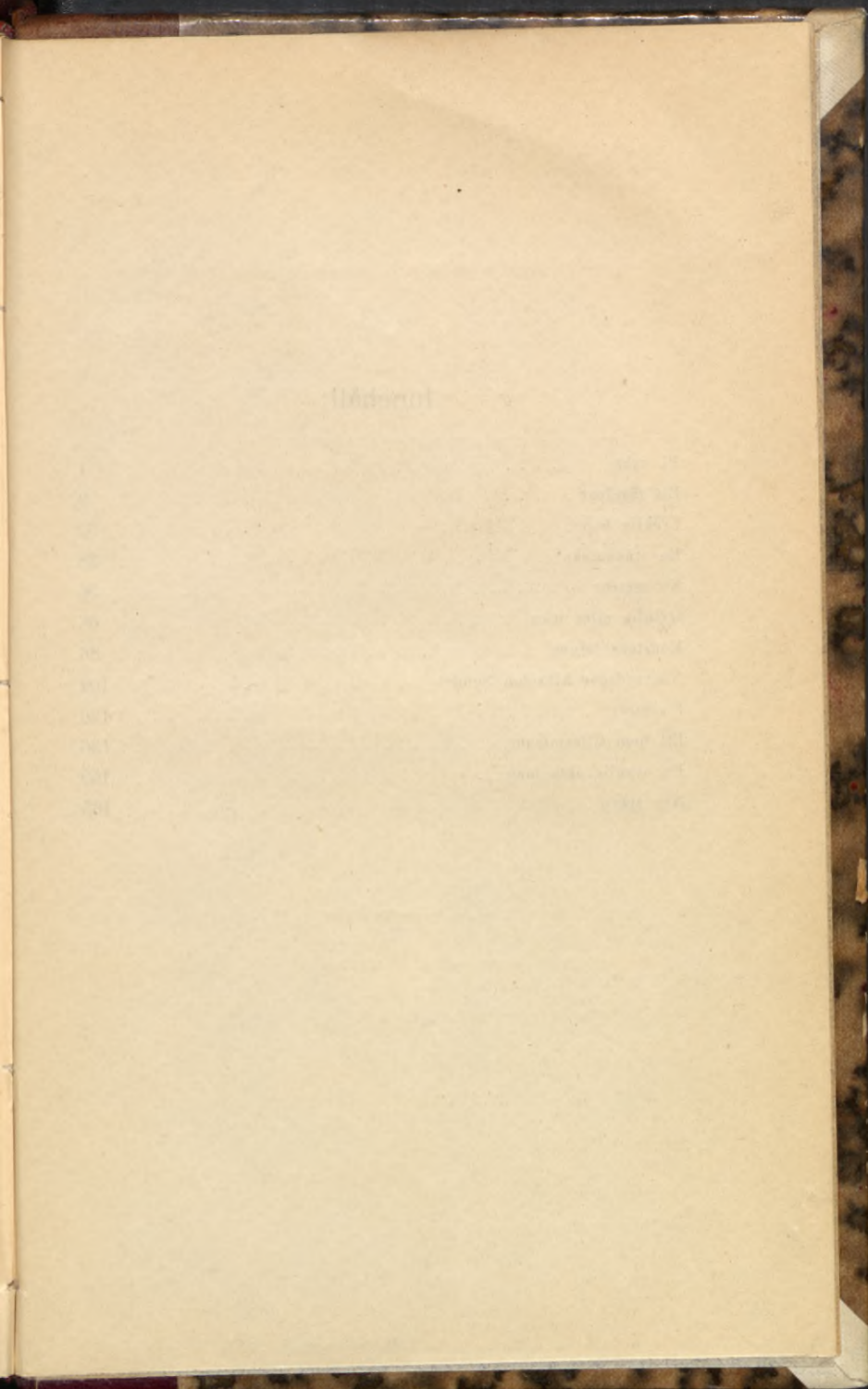
Och så tecknade jag ofvanstående djupt satiriska utkast.

Vördsammast frågar jag nu härmed:

Finnes verkligen några spekulanter på *Nya Arken*, med tillhörande häst, ko, tupp och piga, må de hänvända sig till

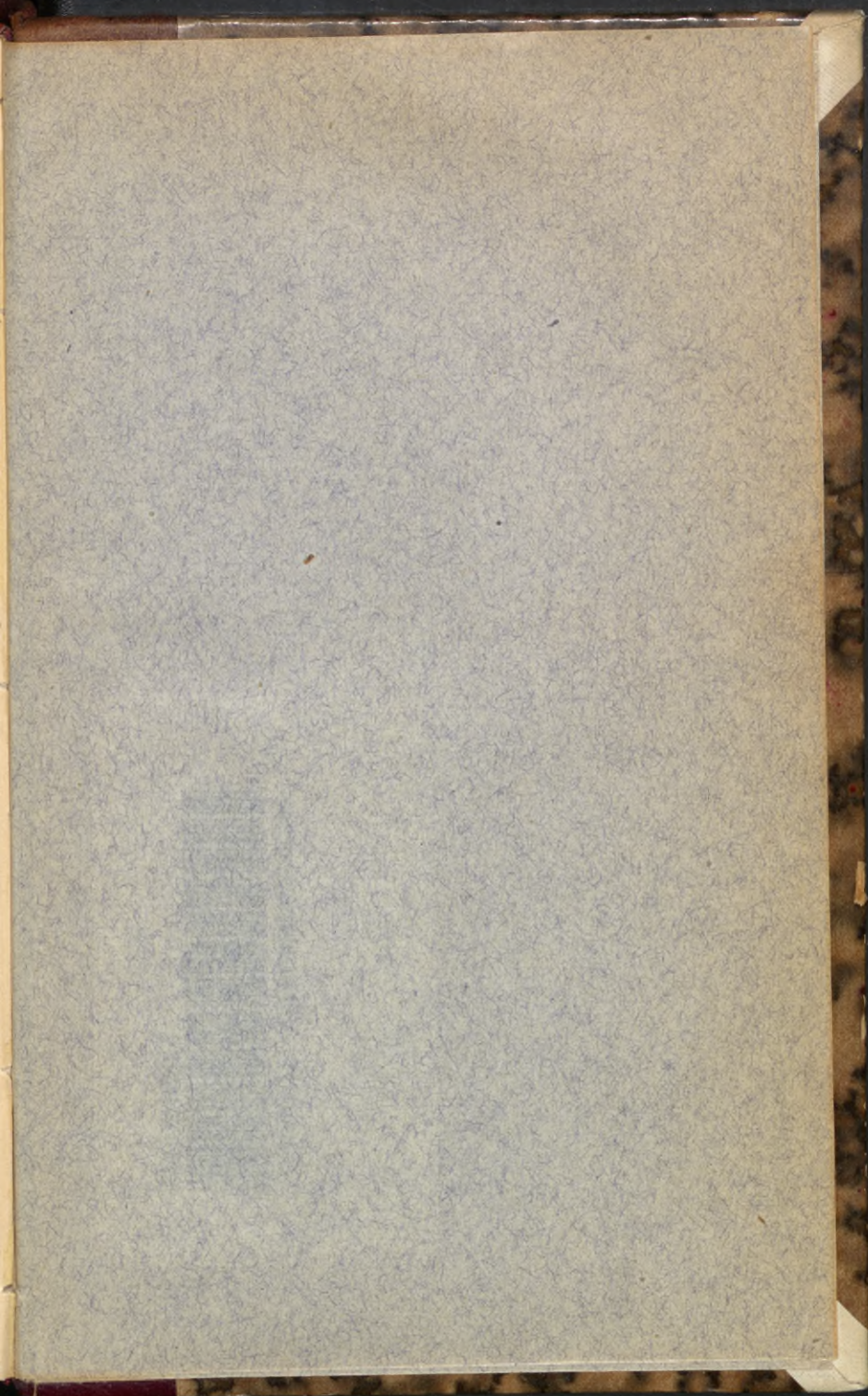
Skinnarviksgatan n:o 99, lånekontoret,

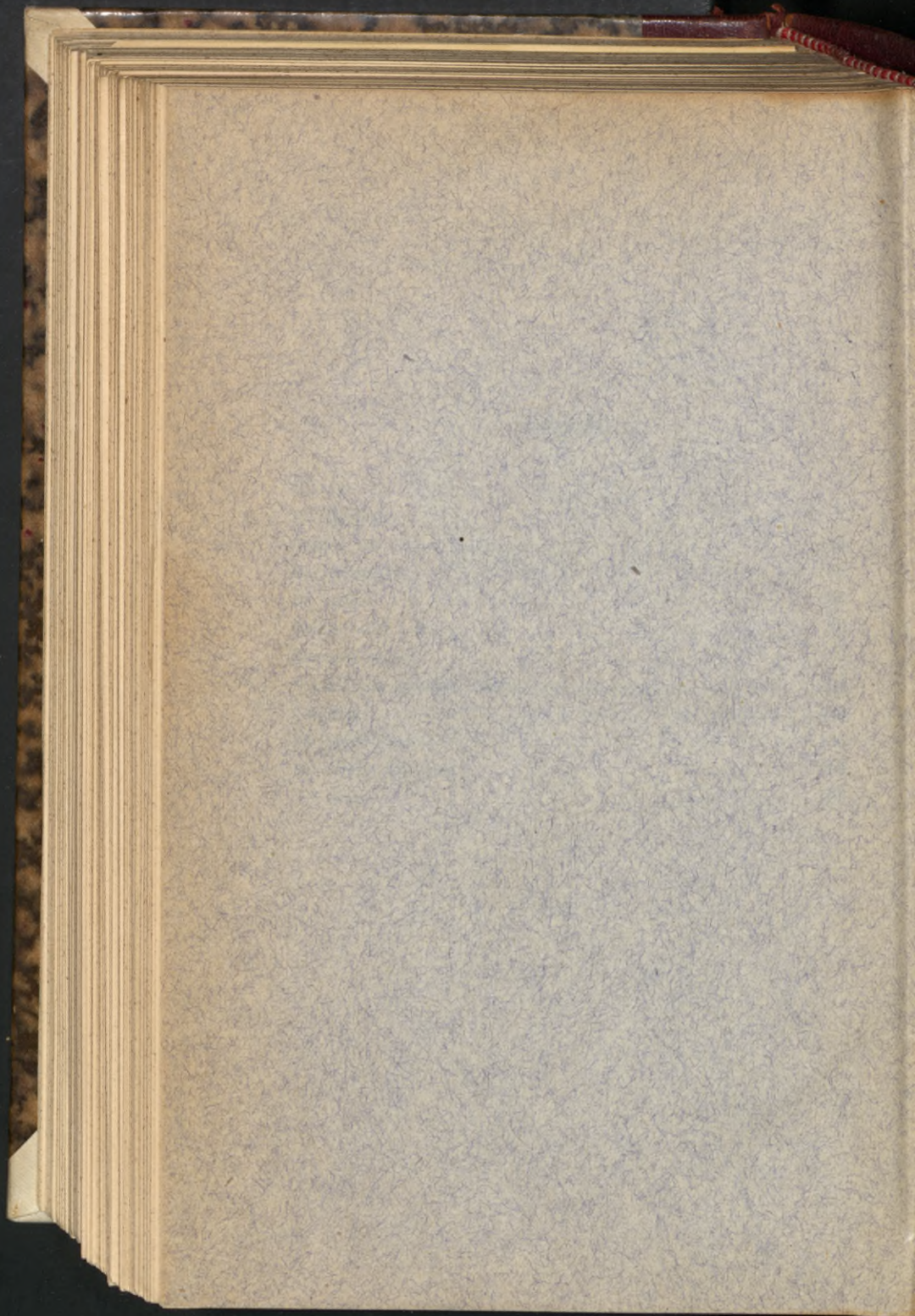
Lars Johan Anderson.

Innehåll:

På vakt	1.
Ett fågelpar	9.
Lycklig hon	32.
En studentska	38.
En meteor	56.
Qvinlig eller icke	66.
Konstens triumf	86.
Några dagar hinsidan Sundet	104.
I somras	126.
Ett hem tillsammans	136.
En ovanlig äkta man	159.
Nya arken	165.

6000213614

Göteborgs universitetsbibliotek

